

jaar 2006 07 verslag

Kinderrechtencommissariaat

Welke vragen en klachten krijgt het Kinderrechtencommissariaat? [Welke acties onderneemt het Kinderrechtencommissariaat?](#)
[Welke gaten zijn er nog in de regelgeving?](#) Wat moet er veranderen voor kinderen en jongeren in Vlaanderen?

jaarverslag 2006/07

Opvallend hoe snel de tijd vliegt als je met relevante dingen bezig bent. Kinderrechten bijvoorbeeld. Het lijkt alsof ik gisteren pas mijn eed aflegde als eerste Vlaamse kinderrechtencommissaris. En nu zit ik hier het voorwoord te schrijven voor het laatste jaarverslag van mijn mandaat.

Intussen zijn we negen jaar, ongeveer negentig adviezen en ongeveer tienduizend klachten en verschillende campagnes verder. Onze eerste melders zijn al meerderjarig. Zelfs het Kinderrechtenverdrag – ons leidend en inspirerend werk-instrument – wordt op 20 november officieel meerderjarig.

In 2008 loopt mijn mandaat af. Dus dringt de vraag zich op naar wat we in die eerste negen jaar gerealiseerd hebben. Een moeilijke vraag, want werken aan kinderrechten is zeker geen opdracht van het Kinderrechtencommissariaat alleen. Om resultaten te halen heb je de inbreng nodig van duizenden minderjarigen, volwassenen en ondersteunende beleidsmakers. Alleen kunnen we het niet.

In het Vlaams Parlement heb ik de voorbije jaren geïnteresseerden en medestanders mogen ontmoeten. Zij hebben mij gestimuleerd om de opdracht van het Kinderrechtencommissariaat onbevangen verder te zetten. Zij hebben het kinderrechtenverhaal in een aantal gevallen opgepikt en een plaats gegeven in verschillende besluitvormingsprocessen.

Zowel lokaal als internationaal mocht ik in die negen jaar ook buiten het Vlaams Parlement ontzettend veel medestanders ontmoeten. Veel van die ontmoetingen met belangwekkende pleiters voor kinderrechten zullen me voor altijd bijblijven. Ook aan mijn contacten met belangrijke Vlaamse partnerorganisaties blijf ik dankbaar terugdenken. Ze zijn met te veel om ze te noemen.

In elk geval droeg het Kinderrechtencommissariaat ertoe bij dat het begrip kinderrechten niet langer exotisch of zelfs onbekend klinkt. Kinderen, jongeren, scholen, hulpverleners, jeugdwerkers: massaal vonden ze de weg naar het Kinderrechtencommissariaat, massaal bestelden of downloadden ze ons informatie-materiaal. Mijn medewerkers en ikzelf gaven op honderden plaatsen honderden lezingen over kinderrechten voor de meest verschillende toehoorders, professionals en andere geïnteresseerden. Vele duizenden kinderen en jongeren maakten op events als de Kinderrechtendorpen kennis met kinderrechten en hun pleitbezorgers.

Soms inspireerden onze adviezen decreten, wetten en andere beleidsteksten. Zo trok het Kinderrechtencommissariaat mee aan de kar voor meer gelijke kansen op school, voor de rechtspositie van de minderjarige in de Integrale Jeugdhulp, voor een zo aangepast mogelijke wetgeving over verblijf en omgang na scheiding. Andere adviezen konden het beleid nog niet wakker schudden. Zo is het systeem van jeugdbescherming meer dan ooit vatbaar voor verbetering. Kinderen zonder papieren worden nog altijd opgesloten. En er is ook nog geen samenhangend leerlingenstatuut.

De ombudswerkers van het Kinderrechtencommissariaat hebben duizenden melders op de goede weg gezet, geadviseerd of hun klacht positief opgehelderd. De vele

meldingen inspireerden ook ons advieswerk. Dit jaar stopten we veel energie in dossiers over de toegankelijkheid van de jeugdhulpverlening, en over asiel vanuit het perspectief van de minderjarigen – een perspectief dat tot voor kort onderbelicht bleef.

Ook internationaal vatte het Vlaams Kinderrechtencommissariaat zijn rol ernstig op en konden we rekenen op veel waardering van collega's. Het Vlaams Kinderrechtencommissariaat leverde een actieve bijdrage om ENOC uit te bouwen tot een professioneel netwerk van Europese kindombudsdiensten. Ondertussen groeide ENOC uit tot een speler waar niemand nog omheen kan: een partner die aangesproken wordt door organisaties als het VN-Comité voor de Rechten van het Kind, voor de Raad van Europa en voor het EU-Forum Kinderrechten. Ons oprichtingsdecreet zelf was voor verschillende Europese landen een voorbeeld om hun eigen kinderrechten"waakhond" op te starten.

Wat ik vooral ga missen, is het team van het Kinderrechtencommissariaat. Want ons werk is teamwork. De resultaten waren alleen maar mogelijk dankzij de volgehouden inzet en gedrevenheid van Dominique, Inge, Silke, Maureen, Mie, Peter, Hilde, Lieven, Leen, Els en Isabel. Een team uit de duizend. En een schitterende vertrekbasis voor mijn opvolg(st)er.

Ankie Vandekerkchove
kinderrechtencommissaris

Inhoud

Hoofdstuk 1	Het Kinderrechtencommissariaat	11
1.	Opdracht	12
1.1.	Advieswerk	13
1.2.	Ombudswerk	13
1.3.	Communicatiewerk	13
1.4.	Onderzoekswerk	13
2.	Doelgroepen	14
2.1.	Beleidsactoren	14
2.2.	Minderjarigen	14
2.3.	Volwassenen	14
3.	Medewerkers en middelen	16
3.1.	Medewerkers	16
3.2.	Financiële middelen	16
3.3.	Samenwerking met het Algemeen Secretariaat	17

Inhoud

Hoofdstuk 2	Ombudswerk	19
1.	De ombudsfunctie van het Kinderrechtencommissariaat	20
1.1.	Vragen en klachten	20
1.2.	Structurele knelpunten uit het ombudswerk	22
2.	Meldingen	23
2.1.	Profiel van melders en meldingen	23
2.1.1.	Hoeveel vragen en klachten?	23
2.1.2.	Wie nam contact op met het Kinderrechtencommissariaat?	25
2.1.3.	Hoe namen melders contact op?	28
2.1.4.	Wanneer namen melders contact op?	28
2.1.5.	Uit welke provincie?	29
2.1.6.	Hoe werden vragen en klachten behandeld?	29
2.1.7.	Doorverwijzen naar waar?	32
2.2.	Thema's van meldingen	33
2.2.1.	Gezin	34
2.2.2.	Onderwijs	72
2.2.3.	Hulp aan kinderen en jongeren	93
2.2.4.	De leefsituatie van kinderen en jongeren	107
2.2.5.	Minderjarigen en delinquentie	118
2.2.6.	Minderjarigen in een precaire verblijfssituatie	124
2.2.7.	Minderjarigen en de media	131

Inhoud

Hoofdstuk 3	Communicatiewerk	135
1.	Informereren en sensibiliseren	136
1.1.	Bekendmaking kinderrechten	136
1.1.1.	Het Kinderrechtenverdrag op kinder- en jongerenmaat	136
1.1.2.	Nieuws op jongerenmaat: Jongerenjaarkrant 2006	137
1.2.	Bekendmaking klachtenlijn Kinderrechtencommissariaat	137
1.2.1.	Bij kinderen en jongeren	137
1.2.2.	Bij volwassenen die professioneel in contact komen met minderjarigen	142
1.3.	Op tournee met infostands	142
1.3.1.	Op studiedagen en events	142
1.3.2.	In het Kinderrechtendorp	143
1.4.	Standpunten van het Kinderrechtencommissariaat in de media	146
1.4.1.	Kinder- en jongerenmedia	146
1.4.2.	Nieuwsmedia	146
1.4.2.1.	Proactieve standpunten in de media	146
1.4.2.2.	Reactieve standpunten in de media	147
1.5.	Informereren over onderzoeksresultaten	148
1.5.1.	Studiedag ‘toegankelijke jeugdhulpverlening?’	148
1.5.2.	Onderzoek	148
1.5.2.1.	Onderzoeksresultaten kinderen	149
1.5.2.2.	Onderzoeksresultaten jongeren	149
1.6.	Interactief informatiekanaal: website kinderrechten.be	152
1.6.1.	Updating	152
1.6.2.	Kwantitatieve bezoekgegevens website	152
2.	Netwerking en contacten met het werkveld	153

Inhoud

Hoofdstuk 4	Advieswerk	161
1.	‘Veranderingen’ in de Bijzondere Jeugdbijstand, nu Jongerenwelzijn	162
2.	De kwetsbaarheid bij Begeleid Zelfstandig Wonen	164
3.	Het einde van de vijfminutenregel	166
4.	Leerzorg opent de deur naar inclusie	168
5.	Geweld tegen kinderen	170
6.	Opvoedingsondersteuning voor ouders én kinderen	172
7.	Nieuwe wetgeving scheiding voldoet niet	174
8.	Manke rechtspositie van minderjarigen	176
9.	De kwetsbaarheid van kinderen zonder papieren	178
10.	Minderjarigen herkenbaar in verzoekschriften	181
11.	Standpunten	182

Inhoud

Hoofdstuk 5	Signalen	187
1.	Recht op respect in opvoeding en gezin	189
2.	Rechten op en in onderwijs	191
3.	Recht op gezondheid(szorg)	193
4.	Recht op opvang en hulp	194
5.	Recht op bescherming tegen geweld	195
6.	Rechten en media	196
7.	Recht op ontspanning	197
8.	Recht op jeugdrecht	198
9.	Recht op een passende levensstandaard	200
10.	Recht op beleidsaandacht	201

Inhoud

Bijlagen

203

Bijlage 1

Verdrag inzake de Rechten van het Kind aangenomen door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties op 20 november 1989 204

Bijlage 2

Decreet van 15 juli 1997 houdende oprichting van een Kinderrechtencommissariaat en instelling van het ambt van Kinderrechtencommissaris 228

Decreet van 31 januari 2003 houdende wijziging van het decreet van 15 juli 1997 houdende oprichting van een Kinderrechtencommissariaat en instelling van het ambt van Kinderrechtencommissaris en van het decreet van 7 juli 1998 houdende instelling van de Vlaamse Ombudsdienst 231

Uittreksel van decreet van 15 juli 2005 houdende de wijziging van diverse decreten, wat het statuut van de mandaathouders in de aan het Vlaams Parlement verbonden instellingen betreft 232

Bijlage 3

Media-output (september 2006 tot en met augustus 2007) 236

Bijlage 4

Studiedagen, congressen en representaties (september 2006 tot en met augustus 2007) 246

Bijlage 5

Doorverwijzingen per dienst 253

1.	Opdracht	12
1.1.	Advieswerk	13
1.2.	Ombudswerk	13
1.3.	Communicatiewerk	13
1.4.	Onderzoekswerk	13
2.	Doelgroepen	14
2.1.	Beleidsactoren	14
2.2.	Minderjarigen	14
2.3.	Volwassenen	14
3.	Medewerkers en middelen	16
3.1.	Medewerkers	16
3.2.	Financiële middelen	16
3.4.	Samenwerking met het Algemeen Secretariaat	17

Hoofdstuk

Kinderrechten commissariaat

1 Opdracht

Als officiële en onafhankelijke instantie van het Vlaams Parlement verdedigt het Kinderrechtencommissariaat de rechten en belangen van minderjarigen.

Missie

Het Kinderrechtencommissariaat wil de maatschappelijke en juridische positie van minderjarigen in Vlaanderen versterken. Daartoe waakt het over de verdere uitvoering van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind, en onderneemt het actie om die te stimuleren. Het pleit verder voor welzijnsbevorderende leefomstandigheden voor kinderen en jongeren.

Voor het Comité voor de Rechten van het Kind vloeit de oprichting van onafhankelijke kinderrechteninstanties logisch voort uit de verplichtingen van het Verdrag

Het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind is daarbij de leidraad. Voor het Comité voor de Rechten van het Kind vloeit de oprichting van onafhankelijke kinderrechteninstanties logisch voort uit de verplichtingen van het Verdrag.¹ Het oprichtingsdecreet² van het Kinderrechtencommissariaat zet die opdracht in de praktijk door middel van advies, ombudswerk, onderzoek en communicatiewerk. Daarbij stelt het Kinderrechtencommissariaat deze criteria voorop:³

- Het geloof in de competentie van minderjarigen als volwaardige actoren in de samenleving;
- Het evenwicht tussen de drie soorten rechten: protectie-, provisie- en participatierechten. Rechtspromotie en -bescherming gaat over alle kinderrechten;
- Een emancipatorische uitvoering van het Verdrag: rechten hebben én rechten uitoefenen. De minderjarige moet zijn rechten zelf kunnen beleven, uitoefenen en afdwingen;
- Een gerichtheid op verandering en impact: verbetering van de maatschappelijke en de juridische positie van de minderjarige.

Het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind is niet alleen een juridisch instrument, maar is ook de leidraad voor de verhoudingen tussen volwassenen en minderjarigen. Daarvoor is wederzijds respect het sleutelwoord.

Het Kinderrechtencommissariaat waakt erover dat de nodige instrumenten, kanalen en voorzieningen uitgebouwd worden en kwalitatief werk blijven leveren. Het Kinderrechtencommissariaat wil attitudes beïnvloeden en voert acties waardoor minderjarigen zelf vat krijgen op hun leven en op de samenleving.

¹ Comité voor de Rechten van het Kind, General Comment no. 2 (2002) 'The role of independent human rights institutions in the protection and promotion of the rights of the child': 'Independent national human rights institutions are an important mechanism to promote and ensure the implementation of the Convention, and the Committee on the Rights of the Child considers the establishment of such bodies to fall within the commitment made by States parties (...)'. Zie www.ohchr.org/english/bodies/crc/. Zie voor de tekst van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind de bijlagen van dit jaarverslag.

² Decreet van 15 juli 1997 houdende oprichting van het Kinderrechtencommissariaat en instelling van het ambt van Kinderrechtencommissaris, *B.S.* 7 oktober 1997. Decreet van 31 januari 2003 houdende wijziging van het decreet van 15 juli 1997 houdende oprichting van een Kinderrechtencommissariaat en instelling van het ambt van Kinderrechtencommissariaat en van het decreet van 7 juli 1998 houdende instelling van de Vlaamse Ombudsdienst, *B.S.* 13 februari 2003. Decreet van 6 juli 2005 houdende wijziging van diverse decreten, wat het statuut van de mandaathouders in de aan het Vlaams Parlement verbonden instellingen betreft, *Parl. St. VI. Parl. 2004-2005 nr. 325/4*. Zie voor de tekst van de drie decreten de bijlagen van dit jaarverslag of www.kinderrechten.be.

³ Zie voor een uitgebreide omschrijving van de werkingscriteria van het Kinderrechtencommissariaat: KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT, *Jaarverslag 2002-2003*, Brussel, Kinderrechtencommissariaat, 2003, p. 17-18.

1.1. Advieswerk

De adviezen van het Kinderrechtencommissariaat maken duidelijk wat de rechten en belangen van minderjarigen zijn en welke verbeteringen mogelijk zijn aan de regelgeving, of welke nieuwe regelgeving nodig is. Het ombudswerk initieert en/of onderbouwt die adviezen. De adviezen worden verder gestaafd met onderzoeksmateriaal of met gegevens die andere organisaties verzamelden of verwerkten.

Het Kinderrechtencommissariaat formuleert adviezen al dan niet op vraag van een parlementslid. De adviesverlening kan gelinkt zijn aan voorstellen en ontwerpen van decreten, wetsvoorstellen en -ontwerpen, en verzoekschriften. Een advies is doorgaans schriftelijk, maar kan ook een uiteenzetting op een hoorzitting zijn.

1.2. Ombudswerk

Minderjarigen en volwassenen kunnen bij de ombudsdienst van het Kinderrechtencommissariaat terecht met vragen en klachten over kinderrechten en schendingen ervan. De melder krijgt advies of informatie, hij wordt doorverwezen of het Kinderrechtencommissariaat bemiddelt in de situatie. Het Kinderrechtencommissariaat werkt complementair met bestaande instanties voor dienst- en hulpverlening voor minderjarigen.

De klachten geven het Kinderrechtencommissariaat zicht op de leefomstandigheden van minderjarigen, en geven aan waar structurele veranderingen wenselijk of nodig zijn. Ze kunnen ook duidelijk maken dat er een tekort is aan kennis en onderzoeksmateriaal over een bepaalde situatie of problematiek. Soms is dat voor het Kinderrechtencommissariaat de aanleiding om – al of niet na raadpleging van het veld en van ervaringsdeskundigen – een beleidsdossier of een advies op te maken.

1.3. Communicatiewerk

Het Kinderrechtencommissariaat maakt zijn ombudsdienstverlening, zijn standpunten en het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind voortdurend bekend bij een ruim publiek. Het Kinderrechtencommissariaat informeert en sensibiliseert via verschillende informatieproducten en informatiekanalen, evenementen en campagnes.

1.4. Onderzoekswerk

Het Kinderrechtencommissariaat brengt de leefomstandigheden van kinderen en jongeren in kaart door eigen onderzoek op te zetten of door gegevens te verzamelen uit bestaande onderzoeken. Die onderzoeksinformatie stoffeert de beleidsadviezen van het Kinderrechtencommissariaat.

Het Kinderrechtencommissariaat werkt complementair met bestaande instanties voor dienst- en hulpverlening voor minderjarigen.

2 Doelgroepen

2.1. Beleidsactoren

Vlaams Parlement

Het Kinderrechtencommissariaat richt zich in eerste instantie tot de Vlaamse parlementsleden. Het Kinderrechtencommissariaat adviseert over de noden en belangen van kinderen. Het wijst op de mogelijke vertaling daarvan naar Vlaamse regelgeving. Die (potentiële) regelgeving toetst het Kinderrechtencommissariaat aan het Kinderrechtenverdrag.

Andere beleidsactoren

Het Kinderrechtencommissariaat kan ook de Vlaamse regering, administraties en agentschappen adviseren over en bij de opmaak en de uitvoering van kinderrechtconforme regelgeving. Omdat het Kinderrechtenverdrag en de leefwereld of leefomstandigheden van kinderen de logica van de bevoegdheidsverdelingen niet altijd volgen,⁴ gaat het Kinderrechtencommissariaat ook in op adviesvragen van de federale regering of het federale parlement. Soms richt het Kinderrechtencommissariaat zich naar internationale of buitenlandse overheden.

2.2. Minderjarigen

Het Kinderrechtencommissariaat verzamelt informatie over minderjarigen, en vooral via zijn ombudswerk ook bij minderjarigen. Het geeft hun bezorgdheden en verwachtingen door aan het beleid. Maar dat is niet het enige vertrekpunt: het Kinderrechtencommissariaat speelt daarnaast in op thema's waar minderjarigen zelf geen melding van maken, maar die beleidsmatig of op basis van het Kinderrechtenverdrag van belang zijn.

Het Kinderrechtencommissariaat informeert minderjarigen over hun rechten en mogelijkheden en hun positie in de samenleving. Het informeert minderjarigen ook over zijn ombudsdienstverlening.

2.3. Volwassenen

Het Kinderrechtencommissariaat richt zich ook naar volwassenen. Hun steun is nodig om kinderrechten in de praktijk om te zetten.

Professionals

Het Kinderrechtencommissariaat richt zich ook naar volwassenen die professioneel contact hebben met kinderen en jongeren. Die professionals werken bijvoorbeeld op scholen, in het jeugdwerk of in de hulpverlening. Waar dat mogelijk en zinvol is, werkt het Kinderrechtencommissariaat structureel samen met organisaties en instanties.

⁴ Zo bepaalt het decreet dat het Jaarverslag in het kader van de rapportageplicht ook overgemaakt moet worden aan de federale overheid en dat het Kinderrechtencommissariaat de Belgische kinderrechtenrapporten evalueert.

Niet-professionals

Het Kinderrechtencommissariaat richt zich ook naar volwassenen die voor minderjarigen belangrijk zijn, maar geen professionele band met ze hebben. Ouders zijn de belangrijkste doelgroep.

Publieke opinie

Om een maatschappelijk draagvlak te creëren voor kinderrechten, richt het Kinderrechtencommissariaat zich ook naar 'de publieke opinie'. Het debat over kinderrechten moet ook gevoerd worden voor het grote publiek, rechtstreeks via gerichte representatie, of indirect via media, internet en andere kanalen.

Het debat over kinderrechten moet ook gevoerd worden voor het grote publiek, rechtstreeks via gerichte representatie, of indirect via media, internet en andere kanalen.

3 Medewerkers en middelen

3.1. Medewerkers

Aan het hoofd van het Kinderrechtencommissariaat staat de kinderrechtencommissaris. Het multidisciplinaire team bestaat uit twaalf medewerkers (in totaal 10,6 voltijdse banen).

Naam	Functie
Ankie Vandekerckhove	Kinderrechtencommissaris
Leen Ackaert	Advies- en onderzoekswerk
Hilde Cnudde	Communicatiewerk, media en campagnes
Lieven De Rycke	Advies- en onderzoekswerk
Silke Heiden	Ombudswerk
Mie Jacobs	Advieswerk
Peter Minten ⁵	Communicatiewerk, media en campagnes
Isabel Moerman	Secretariaat
Inge Schoevaerts	Ombudswerk
Maureen Van Canneyt	Secretariaat Ombudswerk
Dominique van den Akker	Ombudswerk
Els Van Hemelrijck	Interne coördinatie

3.2. Financiële middelen

Elk jaar dient het Kinderrechtencommissariaat een begroting in bij het Bureau van het Vlaams Parlement. Deze budgetvraag is gebaseerd op de cijfers van de goedgekeurde meerjarenbegroting⁶ en bevat terugkerende kosten en een kostenraming van de geplande activiteiten en projecten voor het komende jaar.

Het Rekenhof controleerde de Rekening 2006 waarna op 10 juli 2007 de plenaire vergadering van het Vlaams Parlement ze goedkeurde.⁷

De begroting voor het werkjaar 2007 bedraagt 1.519.382 euro en werd door het Bureau goedgekeurd op 20 december 2006.⁸

Het Kinderrechtencommissariaat werkt met het boekhoudsysteem SAP van het Vlaams Parlement. Dat maakt toezicht door het Vlaams Parlement mogelijk, zowel vooraf als achteraf. Bij de besteding van de middelen respecteert het Kinderrechtencommissariaat de procedures voor offertes en uitbesteding van overheidsopdrachten.

⁵ Peter Minten nam loopbaanonderbreking van 1 juni 2006 tot 31 mei 2007. Bruno Bonte verving hem in die periode op contractuele basis.

⁶ Sinds 2005 wordt van het Kinderrechtencommissariaat een jaarlijks aangepaste meerjarenbegroting gevraagd. Zo is de budgetvraag voor 2006 gebaseerd op de meerjarenbegroting 2006-2009 die door het Uitgebreid Bureau goedgekeurd werd op 21 december 2005. Zie *Parl. St.*, VI. Parl. 2005-2006, Nr 46/1

⁷ Zie *Parl. St.*, VI. Parl. 2006-2007, nr. 46-A/1.

⁸ Zie *Parl. St.*, VI. Parl. 2006-2007, nr. 46/1

3.3. Samenwerking met het Algemeen Secretariaat

Als paraparlementaire instelling is het Kinderrechtencommissariaat gehuisvest in het Huis van de Vlaamse Volksvertegenwoordigers. De samenwerking met alle ondersteunende diensten van het Algemeen Secretariaat verloopt volgens een samenwerkingsprotocol. Dat protocol betreft de dienstverlening inzake personeelsbeleid, financiën, informatica, algemene logistiek, en de huisvesting en de daar aan verbonden lasten... Het Kinderrechtencommissariaat betaalt hiervoor een jaarlijks forfait van 24.800 euro aan het Algemeen Secretariaat. Dit protocol, inclusief forfait, wordt tegen 2008 herzien en herberekend.

Er is structureel overleg tussen alle paraparlementaire instellingen (het Kinderrechtencommissariaat, de Vlaamse Ombudsdienst, het Vlaams Instituut voor Wetenschappelijk en Technologisch Aspectenonderzoek en het Vlaams Instituut voor Vrede en Geweldpreventie) en de griffier van het Vlaams Parlement.

1.	De ombudsfunctie van het Kinderrechtencommissariaat	20
1.1.	Vragen en klachten	20
1.2.	Structurele knelpunten uit het ombudswerk	22
2.	Meldingen	23
2.1.	Profiel van melders en meldingen	23
2.1.1.	Hoeveel vragen en klachten?	23
2.1.2.	Wie nam contact op met het Kinderrechtencommissariaat?	25
2.1.3.	Hoe namen melders contact op?	28
2.1.4.	Wanneer namen melders contact op?	28
2.1.5.	Uit welke provincie?	29
2.1.6.	Hoe werden vragen en klachten behandeld?	29
2.1.7.	Doorverwijzen naar waar?	32
2.2.	Thema's van meldingen	33
2.2.1.	Gezin	34
2.2.2.	Onderwijs	72
2.2.3.	Hulp aan kinderen en jongeren	93
2.2.4.	De leefsituatie van kinderen en jongeren	107
2.2.5.	Minderjarigen en delinquentie	118
2.2.6.	Minderjarigen in een preciaire verblijfssituatie	124
2.2.7.	Minderjarigen en de media	131

Hoofdstuk

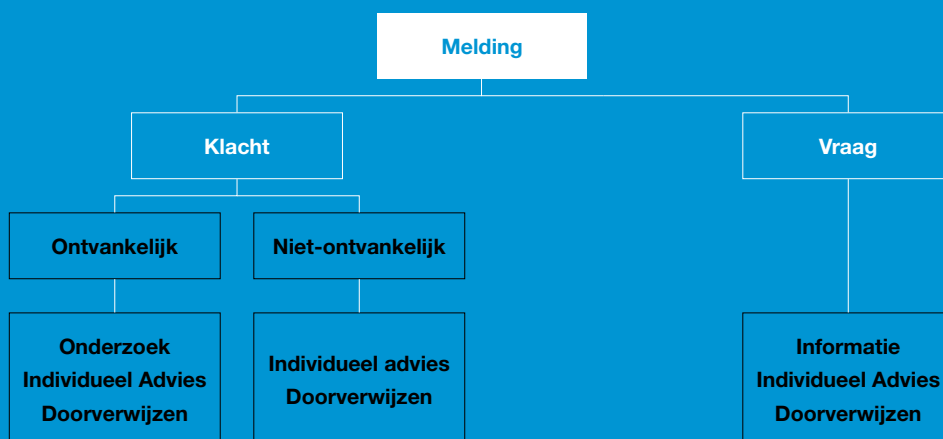
2 Ombudswerk

1 De ombudsfunctie van het Kinderrechtencommissariaat

1.1. Vragen en klachten

Ombudswerk helpt een oplossing te vinden voor problemen die via de normale administratieve of juridische weg niet opgelost geraken. De ombudsman onderzoekt onpartijdig klachten van individuele burgers tegen de overheid, instellingen en bedrijven. Ombudswerk leidt ook tot aanbevelingen aan de overheid om de positie van de burger te verbeteren of te versterken.

De ombudswerking van het Kinderrechtencommissariaat beperkt zich niet tot deze 'klassieke' invulling van het begrip ombudswerk. Meldingen bij het Kinderrechtencommissariaat zijn niet alleen klachten over een overheid, maar vooral vragen en klachten over problemen in de relatie van minderjarigen met mensen uit hun directe omgeving zoals ouders, familie, vrienden, leerkrachten of sportmonitoren. Deze meldingen worden ook tot het ombudswerk gerekend als ze te maken hebben met een kinderrechtentema. In het ombudswerk van het Kinderrechtencommissariaat is er dus niet altijd een 'overheid' om tegen te reageren, niet altijd foutief overheidsgedrag om te onderzoeken.

Figuur 1 - Het ombudsproces

Klachten

Het Kinderrechtencommissariaat heeft de bevoegdheid om gemelde klachten te onderzoeken.¹

Bij de klachtenbehandeling hanteert het Kinderrechtencommissariaat de algemene ombudsprincipes van het samenwerkingsverband POOL/CPMO (Permanent Overleg OmbudsLieden – Concertation Permanente de Médiateurs et Ombudsmans) en van ENOC (European Network of Ombudsman for Children).²

¹ Zie artikel 6 en 10 van het decreet 15 juli 1997 houdende oprichting van het Kinderrechtencommissariaat en instelling van het ambt van Kinderrechtencommissaris, B.S. 7 oktober 1997. Zie ook de bijlagen bij dit Jaarverslag, en www.kinderrechten.be.

² ENOC, *Standards for independent Children's rights institutions*, onuitgegeven publicatie, oktober 2002, 13 p. Zie www.ombudsnet.org.

Bij klachten toetst de ombudsdienst van het Kinderrechtencommissariaat eerst of ze ontvankelijk zijn. De ontvankelijkheidscriteria haalt de ombudsdienst uit het decreet. Een klacht is niet ontvankelijk als:

- Er geen mandaat is van de minderjarige;
- De klacht het gevolg is van een rechterlijke uitspraak of als er een gerechtelijke of administratieve procedure ingesteld is;
- De hoedanigheid van de melder niet gekend is;
- Het Kinderrechtencommissariaat niet bevoegd is voor de gemelde materie of regio;
- Het onderzoek niet in het belang is van de minderjarige of er in strijd mee is;
- Er een eerstelijns klachtendienst bestaat of als hulpverlening meer aangewezen is.

Niet-ontvankelijke klachten krijgen een advies en/of een doorverwijzing. Ontvankelijke klachten worden onderzocht. Onderzoek gaat vaak samen met een individueel advies en/of een doorverwijzing. Waar dat mogelijk en wenselijk is, probeert de ombudsdienst te bemiddelen om de schending te herstellen. Vindt de ombudsdienst geen gepaste oplossing omdat een conflictsituatie helemaal vastliep of omdat regelgeving ontbreekt of ontoereikend is? Dan meldt het Kinderrechtencommissariaat dat aan de bevoegde overheid. Als dat nodig is, verwijst de ombudsdienst door naar hulpverlening om de minderjarige of zijn omgeving te ondersteunen.

In het onderzoek gaat de ombudsdienst na of er kinderrechten geschonden zijn en toetst hij de klacht aan vijf toetsstenen:

- Het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind;
- De Vlaamse en federale regelgeving;
- De Algemene Beginselen van Behoorlijk Bestuur;
- Het beginsel van de billijkheid;
- Het belang van het kind.

Uiteindelijk leidt het onderzoek van een klacht tot een eindoordeel: gegronde klacht, ongegronde klacht of geen eindoordeel mogelijk. Om de gegrondheid van een klacht te toetsen, hanteert de ombudsdienst verschillende criteria. Een klacht is gegrond als er sprake is van één of meer van deze gegevens:

- Incorrecte toepassing van de regelgeving;
- Geen rechtszekerheid voor de minderjarige;
- Onvoldoende motivering van een beslissing;
- Discriminatie;
- Incorrecte bejegening of dienstverlening;
- Ondoeltreffende algemene informatieverstrekking;
- Ontoegankelijkheid van diensten of organisaties;
- Onzorgvuldige klachtenbehandeling;
- Een onredelijke behandeltermijn;
- Strijdigheid met het Kinderrechtenverdrag.

Soms kan de ombudsdienst geen eindoordeel vellen. Dat is het geval als:

- De klacht ingetrokken is door de klager;
- De klacht hersteld is vóór het onderzoek start;
- De klager niets meer van zich laat horen of onbereikbaar geworden is.

Vragen

Naast klachten ontvangt de ombudsdienst van het Kinderrechtencommissariaat veel vragen naar informatie over thema's waar kinderrechten in het algemeen of persoonlijk van toepassing kunnen zijn. De ombudsdienst gaat in op de individuele vragen van melders. Waar dat mogelijk is, verwijst de ombudsdienst onmiddellijk door naar diensten of organisaties die ook informatie kunnen verstrekken.

Vragen worden op verschillende manieren beantwoord:

- **Voorlichtingsinformatie** voor vragen over het Kinderrechtencommissariaat en zijn opdrachten, basisinformatie over het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind;
- **Wegwijsinformatie** voor vragen over en doorverwijzing naar organisaties en diensten die actief zijn rond thema's als kinderrechten, hulpverlening, onderwijs of jeugdwerk;
- **Themagebonden informatie** voor specifieke vragen over de interpretatie en de reikwijdte van kinderrechten en aanverwante thema's en standpunten van het Kinderrechtencommissariaat over specifieke thema's;
- **Actualiteitsinformatie** voor vragen over actuele thema's;
- **Situatiegebonden advies** voor vragen rond problemen in de relatie tussen minderjarigen en personen uit hun directe omgeving.

Naast vragen over persoonlijke situaties krijgt het Kinderrechtencommissariaat veel vragen die voortvloeien uit een schoolopdracht (huistaken, eindwerken, projecten...). De ombudsdienst geeft alleen gestandaardiseerde antwoorden of verwijst door naar diensten met specifieke kennis over het thema.

1.2. Structurele knelpunten uit het ombudswerk

Ombudswerk is in de eerste plaats individueel en reactief. Het gaat in op concrete klachten en vragen. Maar het onderzoek van geïsoleerde schendingen van kinderrechten kan wel structurele knelpunten zichtbaar maken. Deze structurele knelpunten voeden de beleidsaanbevelingen van het Kinderrechtencommissariaat. Zo dragen ze bij tot meer structurele oplossingen op langere termijn.

2 Meldingen

De ombudsdienst van het Kinderrechtencommissariaat werkt sinds 2001 met een geïntegreerd registratiesysteem om individuele meldingen te behandelen en te verwerken. In dat databestand zitten gegevens over de melder³, aard en inhoud van de melding en de behandeling van de melding.

Door die gegevens te analyseren, krijgt het Kinderrechtencommissariaat waardevolle informatie over de werking van de ombudsdienst en over schendingen van kinderrechten. Bovendien helpt het om structurele problemen op te sporen.

2.1. Profiel van melders en meldingen

2.1.1. Hoeveel vragen en klachten?

	Aantal
Vragen en klachten	1188
Schoolopdrachten	155
Meldingen zonder link met kinderrechten	158
Totaal	1501

Tabel 1 – Verdeling volgens aard en aantal van de meldingen

	Aantal	%
Vragen	423	35,6%
Klachten	765	64,4%
Totaal	1188	100%

Tabel 2 – Procentuele verdeling van vragen en klachten

Werkjaar	2001-2002	2002-2003	2003-2004	2004-2005	2005-2006	2005-2006
Vragen en klachten	757	933	769	796	992	1188

Tabel 3 – Aantal vragen en klachten per werkjaar ⁴

Het aantal vragen en klachten blijft in stijgende lijn gaan. Het aandeel van de klachten is in verhouding veel groter dan dat van de vragen.

³ Rekening houdend met de wet van 8 december 1992 op de verwerking van persoonsgegevens.

⁴ Doordat het registratiesysteem pas ingevoerd werd vanaf 2001-2002 is een vergelijking met de werkjaren 1998-1999, 1999-2000 en 2000-2001 onmogelijk.

Het Kinderrechtencommissariaat kreeg het afgelopen werkjaar 1501 meldingen.

Het Kinderrechtencommissariaat kreeg het afgelopen werkjaar 1501 meldingen. Daarvan hadden 1188 vragen en klachten te maken met kinderrechten. Daarnaast waren er 158 meldingen met een vage of zelfs geen link met kinderrechten, en waren er 155 vragen voor schoolopdrachten. De laatste twee groepen meldingen komen niet in het registratiesysteem. Zij dragen niet bij tot een ernstige analyse van schendingen van kinderrechten en komen dan ook niet voor in de verdere bespreking van het ombudswerk.

De 155 schoolopdrachten kwamen meestal van scholieren uit het secundair onderwijs (6 basisonderwijs, 106 secundair onderwijs, 43 hoger onderwijs). Om het Kinderrechtencommissariaat niet te belasten met antwoorden voor schoolopdrachten, beantwoordt het alleen heel specifieke vragen, meestal van studenten uit het hoger onderwijs in het kader van een eindwerk. Voor algemene vragen over kinderrechten of aanverwante thema's verwijzen de ombudsmedewerkers door naar de website of een andere dienst met deskundigheid in het bevraagde thema. Daarnaast vangt het Kinderrechtencommissariaat veel vragen op met de informatiebrochures K30 en WBLFT?⁵ De jaarlijkse verspreiding van deze brochures in alle Vlaamse basis- en secundaire scholen lijkt een blijvende noodzaak.

Naast schoolopdrachten kreeg en behandelde het Kinderrechtencommissariaat 158 meldingen zonder duidelijke link met kinderrechten. Veelal gaat het om vragen en klachten van jongvolwassenen (18- tot 21-jarigen). Hun problemen lopen wel gelijk met die van minderjarigen: opvoedingsconflicten, schoolproblemen, problemen met de scheiding van ouders. Maar door hun meerderjarigheid kunnen deze jongeren zich niet beroepen op het Verdrag om een schending aan te kaarten. Daardoor komen hun klachten niet in aanmerking voor behandeling door het Kinderrechtencommissariaat. Het Kinderrechtencommissariaat geeft advies en verwijst deze jongeren door naar de geëigende dienst- of hulpverlening. Uitzonderlijk gebeurt er een klachtenonderzoek. Dat is het geval als de klacht ook andere jongeren kan treffen die wel nog minderjarig zijn, zoals klachten over een secundaire school of over een sportclub die ook minderjarige leden heeft. Daarnaast zijn er klachten die wel een probleem aankaarten, maar waarvan onmiddellijk duidelijk is dat het niet om een kinderrechtschending gaat. Ook hier geeft het Kinderrechtencommissariaat advies of verwijst het de klager door.

Voorbeelden van meldingen die niet in aanmerking komen voor ombudswerk:

Ik heb van mijn spaargeld een spijkerbroek gekocht van meer dan 100 euro. Na één keer wassen kwamen er scheuren in. Ik ging terug naar de winkel en vroeg mijn geld terug of een andere broek. De verkoopster weigerde dat.

Clarisse, 15 jaar

Op onze school gaat de bel vijf minuten vroeger dan de school begint. Volgens de directie is dat om alle leerlingen op tijd in hun klassen te krijgen. Zo worden de schooluren eigenlijk uitgebreid en wordt onze vrije tijd ingeperkt.

Jesse, 14 jaar

Ik zit in het vijfde jaar beroepsonderwijs. Na een tuchtprocedure werd ik uitgesloten. Mijn ouders gingen in beroep tegen de beslissing. Twee weken later kregen we een brief van de beroepscommissie dat onze vraag niet ontvankelijk was omdat mijn ouders de brief ondertekend hadden en ik niet. Dat was blijkbaar nodig omdat ik meerderjarig ben. Ondertussen is de beroepstermijn voor hen verlopen, zeggen ze nu.

Andy, 19 jaar

⁵ Zie hoofdstuk 3 (Communicatiewerk)

Mijn ouders zijn gescheiden en hadden volgens een vonnis een week-weekregeling. Doordat de gezinssituatie van mijn vader veranderd is, moet ik nu voltijds bij mijn moeder wonen. Maar dat lukt niet. Ik wil terug naar mijn vader, maar blijkbaar moet hij het vonnis niet meer naleven omdat ik meerderjarig ben. Maar ik ben toch nog altijd afhankelijk van mijn ouders, want ik studeer nog. Dus ik ben kind én geen kind.

Matthias, 19 jaar

Een paar maanden geleden vernam ik dat ik verwekt ben door anonieme spermadonatie. Plots blijkt mijn vader niet mijn biologische vader te zijn. Dat nieuws zette mijn hele wereld op zijn kop. Een deel van wie ik ben zal voor mij nooit kenbaar zijn. En dat is toch iets waar elk kind recht op heeft? Er moet een verbod komen op anonieme spermadonaties.

Tia, 27 jaar

Mijn ex-man moet volgens het vonnis onderhoudsgeld betalen voor onze kinderen. Alleen leeft hij van een minimale werkloosheidsuitkering en weigert hij te betalen. Ik heb een vraag tot tussenkomst gericht aan de Dienst voor Alimentatievorderingen (DAVO), maar die treedt niet op als het inkomen onder de grens van het leefloon zit. Dat is toch een tegenstelling? De rechtbank en DAVO hanteren hier verschillende criteria.

Moeder van twee kinderen

Van mijn twee jaar tot mijn meerderjarigheid verbleef ik in drie verschillende instellingen. Ik hoor nu dat een derde van mijn kindergeld gespaard werd op een spaarboekje. Dat heb ik nooit gekregen. Ondertussen is mijn moeder overleden. Ik heb ook nog een broer en een vader die ik niet ken. Ik heb navraag gedaan bij de jeugdrechtbank om informatie over mijn verleden te krijgen. Men weigerde mij te helpen omdat alle dossiers opgeborgen zijn in de kelder en het niet mogelijk is om die terug op te halen.

Astrid, 38 jaar

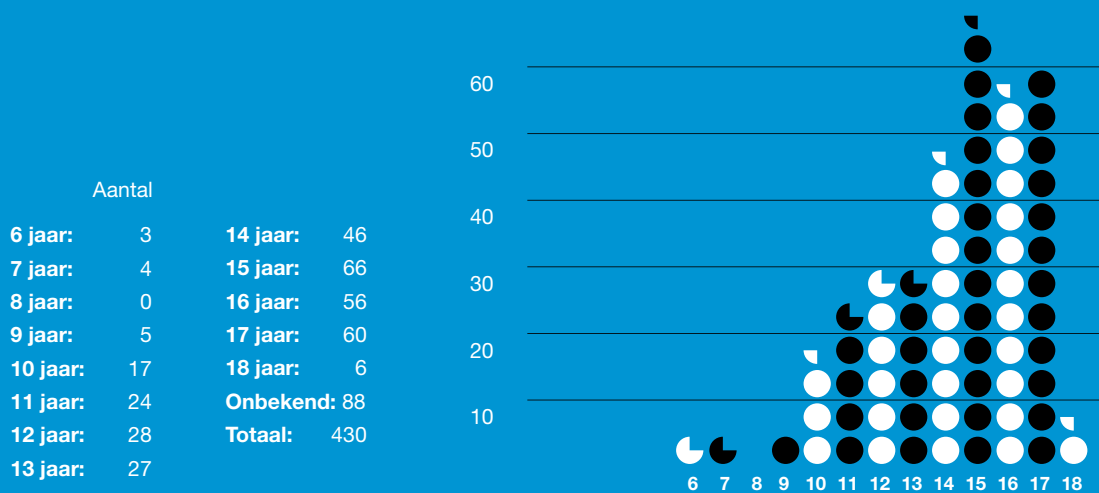
2.1.2. Wie nam contact op met het Kinderrechtencommissariaat?

	Hoedanigheid	Aantal	%
Privé-personen	Minderjarige	430	36,2%
	Ouder	380	32,0%
	Familie	84	7,1%
	Andere	110	9,3%
Professionelen	Hulpverlener	99	8,3%
	Onderwijspersoneel	28	2,4%
	Advocaat	11	0,9%
	Opvoeder	9	0,8%
	Andere	21	1,7%
Overheden	Federaal	6	0,5%
	Vlaams	5	0,4%
	Gemeentelijk	5	0,4%
Algemeen totaal		1188	100%

Tabel 4 – Meldingen volgens aard van de melder

Een derde van de meldingen komt van minderjarigen (36,2%).

Als dat kan, registreert het Kinderrechtencommissariaat ook de leeftijd van de minderjarige melder. Door het veelvuldige gebruik van e-mail is er niet altijd informatie over de leeftijd. Meer dan andere kanalen biedt e-mail de mogelijkheid om minder gegevens door te spelen of om anoniem te blijven.

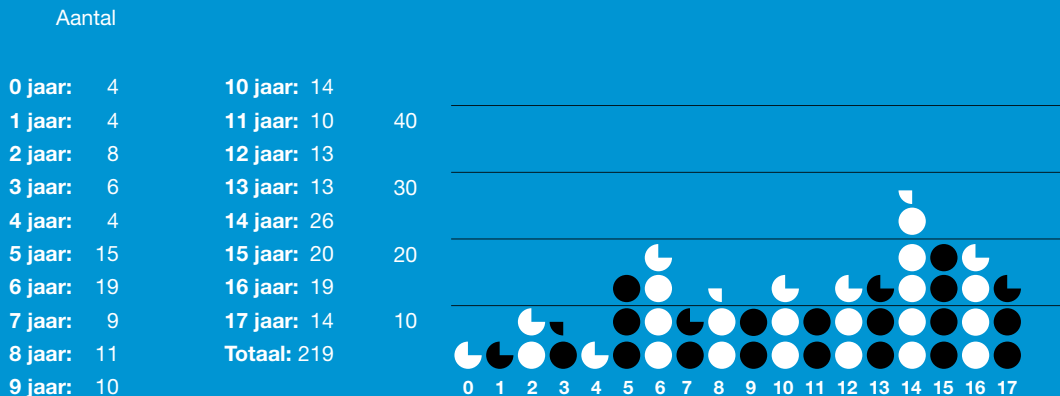
Figuur 2 – Meldingen door minderjarigen volgens leeftijd

Vanaf 10 jaar gaat het aantal meldingen in stijgende lijn, met de grootste vertegenwoordiging bij jongeren van 14 tot 17.

Er waren meldingen van kinderen vanaf de leeftijd van 6 jaar. Wel blijft het aantal kinderen jonger dan 10 jaar erg beperkt. Vanaf 10 jaar gaat het aantal meldingen in stijgende lijn, met de grootste vertegenwoordiging bij jongeren van 14 tot 17. De gemiddelde leeftijd van minderjarigen die contact opnamen met het Kinderrechtencommissariaat ligt dan ook op 14 jaar en 4 maanden.

Het Kinderrechtencommissariaat behandelt ook vragen en klachten van jongeren die net 18 werden. Het ging om meldingen over 18-jarigen in situaties waarin normaal vooral minderjarigen zitten, zoals het secundair onderwijs.

Het Kinderrechtencommissariaat registreert ook zoveel mogelijk de leeftijd van de minderjarigen bij vragen en klachten van volwassen melders. Dat kan alleen als de melding over individuele kinderen gaat en ook dan is de leeftijd van het kind niet altijd gekend. De gemiddelde leeftijd van de minderjarigen over wie de meldingen gaan, zakt dan naar 10 jaar en 4 maanden. Verrassend is toch dat meer dan een derde van de minderjarigen die aangemeld worden door volwassenen, ouder is dan 14 jaar.

Figuur 3 – Meldingen door volwassenen en de leeftijd van de minderjarigen over wie de melding gaat

Als volwassenen contact opnemen met het Kinderrechtencommissariaat, gaat het vooral om ouders (32%). ‘Ouders’ zijn alle personen die in een gezin instaan voor de opvoeding van kinderen: biologische ouders, adoptieouders, stiefouders en pleegouders.

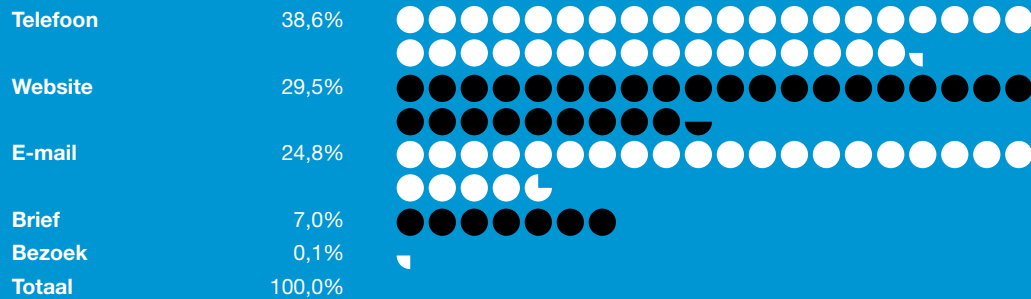
Uit de ruimere familiale context van de minderjarigen komen er vooral meldingen van een grootouder, een broer of zus en een oom of tante (7,1%).

110 meldingen vallen onder de categorie ‘Andere’. Het gaat om meldingen door volwassenen die geen familiale of professionele band hebben met een minderjarige. Dat zijn bijvoorbeeld burens, toevallige getuigen van schendingen van kinderrechten, vrienden en kennissen, leiders van de jeugdbeweging. Ook privé-personen van wie de band met de minderjarige onbekend is, vallen onder deze categorie.

168 meldingen kwamen van professionelen. Dat zijn mensen die door hun beroep betrokken zijn bij minderjarigen. De meeste van die meldingen komen van hulpverleners die verbonden zijn aan een dienst, zoals een JAC of een CLB. Andere meldingen komen van leerkrachten en schooldirecties, advocaten, opvoeders uit voorzieningen van de bijzondere jeugdbijstand, artsen of journalisten. Van overheden of officiële instanties kwamen er 16 meldingen.

Uit de details van de registratie blijkt ook het geslacht van de minderjarigen die iets bij het Kinderrechtencommissariaat melden. 63% van de minderjarigen waren meisjes. Maar ook bij de volwassen melders is het overwicht van vrouwen duidelijk: 66% van de ouders zijn moeders en bij meldingen vanuit de familie stijgt het aantal vrouwelijke melders zelfs tot 71%. Bij overheidsdiensten zijn er 75% vrouwelijke melders en bij professionelen 70%. Aan dat laatste cijfer is de vervrouwelijking van de hulpverlenings- en onderwijssector zeker niet vreemd.

2.1.3 Hoe namen melders contact op?

Figuur 4 – Verdeling volgens manier van melden

Het meest populaire kanaal om een vraag of een klacht aan te melden is het internet.

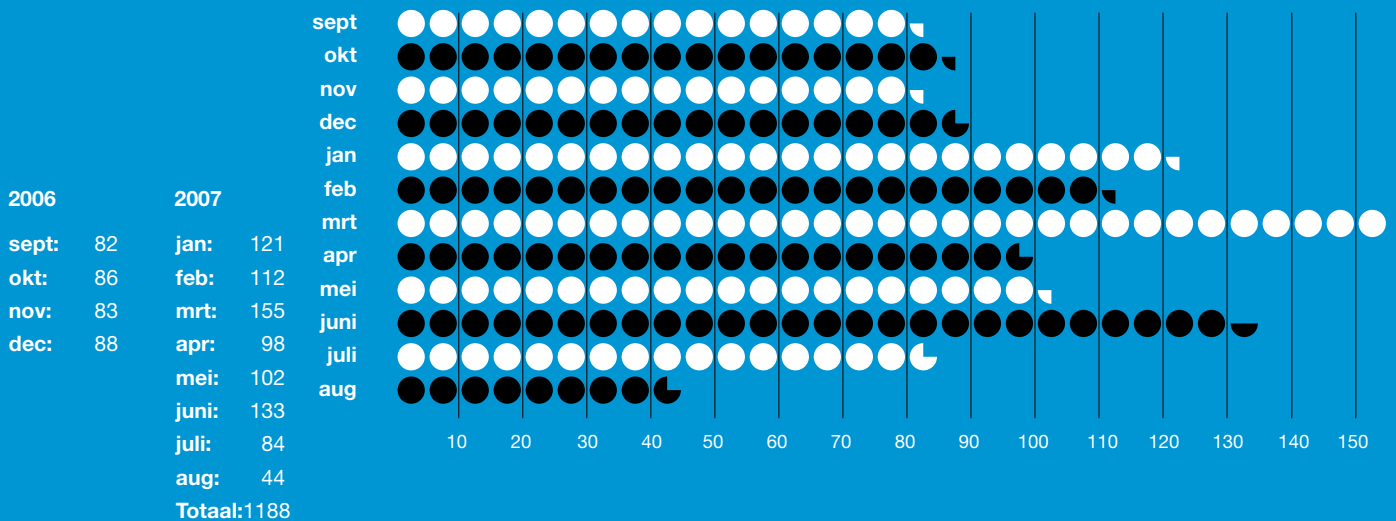
Het meest populaire kanaal om een vraag of een klacht aan te melden is het internet. Meer dan de helft van de meldingen (54,3%) bereikt het Kinderrechtencommissariaat per e-mail of via de website. Kinderen en jongeren gebruiken bijna uitsluitend dit kanaal en meer in het bijzonder de website.

Ook de telefoon is een veel gebruikt communicatiemiddel (38,6%). Bijna alle telefonische meldingen komen van volwassenen. Volwassenen gebruiken dus veel vaker de telefoon dan de website of e-mail.

Meldingen per brief zijn beperkt (7%). Het gaat vooral om andere diensten, instanties of organisaties die doorverwijzen naar het Kinderrechtencommissariaat. Ouders en minderjarigen schrijven maar sporadisch brieven.

Een bezoek aan het Kinderrechtencommissariaat is eerder zeldzaam (4 meldingen). Als dat gebeurt, is het meestal een ouder die langskomt.

2.1.4 Wanneer namen melders contact op?

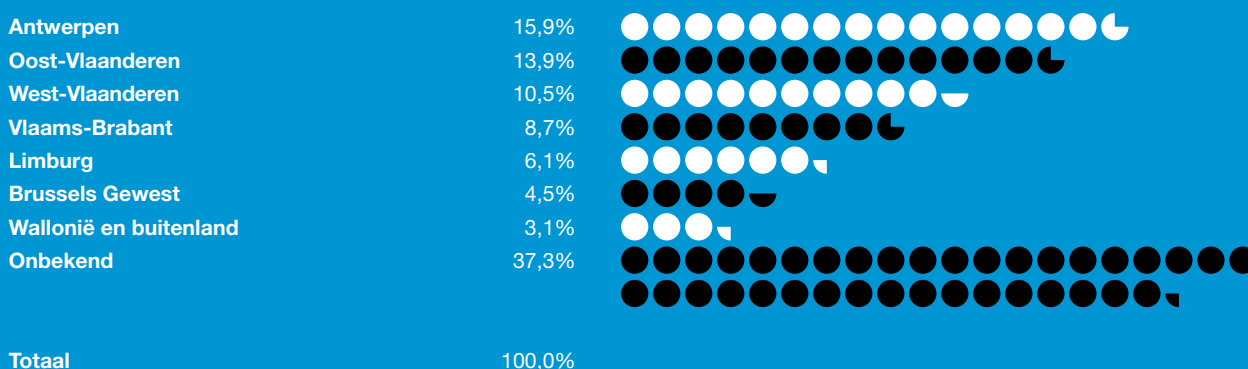

Figuur 5 – Verdeling volgens manier van melden

Gemiddeld zijn er ongeveer negentig meldingen per maand. Van januari tot maart en in juni lag dat gemiddelde hoger: in die maanden kwam het Kinderrechtencommissariaat dan ook meer in beeld bij de doelgroep. Vanaf januari verspreidde het Kinderrechtencommissariaat via scholen en welzijnsorganisaties promotiemateriaal zoals de deurhanger, de Jongerenjaarkrant en de middenveldfolder. Verder adverteerde het Kinderrechtencommissariaat in de drie nieuwe Kinder-, Tiener- en Jongerengidsen, de onderwijstijdschriften Yeti en Maks!

De piek in juni kan een gevolg zijn van de grote posteractie in scholen, de Kinderrechtendorpen, de studiedagen rond scheiding en toegankelijkheid, en de advertenties in de Jongerenkrant van Het Nieuwsblad.⁶

2.1.5. Uit welke provincie?

Figuur 6 – Verdeling volgens manier van melden

Van heel wat melders (37,3%) is de woonplaats niet te achterhalen. Dat komt vooral door het veelvuldig gebruik van website en e-mail. Melders hebben de mogelijkheid om anoniem te blijven.

37 melders wonen in Wallonië of het buitenland. Dat betekent niet automatisch dat deze meldingen niet ontvankelijk waren. Bepalend is of het probleem waarover de melding gaat zich in Vlaanderen voordoet.

Er zijn grote verschillen tussen de provincies in het aantal meldingen. Dat hoeft niet te verwonderen: de meldingen waarvan de regio bekend is volgen procentueel mooi de bevolkingscijfers per provincie.⁷ Alleen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is in de cijfers ondervertegenwoordigd. Over het hele Vlaamse gebied wordt het doelpubliek even goed bereikt.

2.1.6 Hoe werden vragen en klachten behandeld?

Vragen beantwoorden en klachten onderzoeken zijn twee erg verschillende taken van het Kinderrechtencommissariaat.⁸ Vragen en klachten worden dan ook op een verschillende manier behandeld.

⁶ Zie hoofdstuk 3 (Communicatiewerk)

⁷ Zie: NIS-telling op 1 januari 2007. www.statbel.fgov.be.

⁸ Zie deel 1: De ombudsfunctie van het Kinderrechtencommissariaat, in dit hoofdstuk.

De behandeling van vragen

	Aantal	%
Informatie/Advies	220	52%
Doorverwijzen	103	24%
Advies en doorverwijzen	88	21%
Geen eindafhandeling mogelijk	7	2%
Nog in behandeling	5	1%
Totaal	423	100%

Tabel 5 – Behandeling van vragen

Vragen worden vooral beantwoord met informatie of advies, doorverwezen of een combinatie van de twee. Zeven vragen konden niet behandeld worden omdat de melder onjuiste contactgegevens doorgaf of omdat hij niet reageerde op bijkomende vragen van de ombudswerkers. Vijf vragen zijn nog in behandeling.

De behandeling van klachten

Dit is een overzicht van de manier van behandelen van klachten.

	Aantal	%
Doorverwijzen	279	36,5%
Advies en doorverwijzen	224	29,3%
Onderzoek of bemiddeling	88	11,5%
Advies	65	8,5%
Geen eindafhandeling mogelijk	55	7,1%
Nog in behandeling	54	7,1%
Totaal	765	100%

Tabel 6 – Manier van behandelen van klachten

De manier waarop een klacht behandeld wordt, hangt af van de ontvankelijkheid van de klacht. De eerste stap is altijd: nagaan of een klacht ontvankelijk is voor onderzoek.⁹ Pas dan kan bepaald worden hoe het Kinderrechtencommissariaat de klacht verder behandelt.

Ontvankelijke klachten	147
Niet ontvankelijke klachten	564
Nog in behandeling	54
Totaal	765

Tabel 7 – Verdeling klachten volgens ontvankelijkheid

Een klacht kan om een of meer redenen niet ontvankelijk zijn.

Hulpverlening/eerstelijnsklachtendienst	387
Beroep op rechtbank	150
Geen bevoegd gebied	19
Geen mandaat minderjarige	11
Niet in belang minderjarige	7

Tabel 8 – Reden van niet-ontvankelijkheid

564 klachten waren niet-ontvankelijk. In de meeste gevallen (387) is dat omdat hulpverlening meer aangewezen is of omdat de klager nog een beroep kan doen op een eerstelijnsklachtendienst. Daarnaast verklaart het grote aantal klachten over scheidingssituaties het kleine aantal ontvankelijke klachten. In de meeste gevallen loopt er bij deze klachten een gerechtelijke procedure, wat de onderzoeksbevoegdheid van het Kinderrechtencommissariaat opschort (150). Er waren ook 19 klachten uit Wallonië of het buitenland: dat is gebied waarvoor het Kinderrechtencommissariaat niet bevoegd is. Bij 11 klachten was er geen mandaat van de minderjarige om de klacht te onderzoeken. En tot slot was onderzoek in 7 klachten niet in het belang van de minderjarige.

147 klachten zijn ontvankelijk en dat zou betekenen dat ze voor onderzoek in aanmerking komen. Toch is dat niet altijd het geval.

Zoals uit de tabel blijkt, leiden niet alle klachten tot een eigenlijk klachtenonderzoek. Zo'n effectief onderzoek (meestal met inbegrip van bemiddeling) kwam er voor maar 88 klachten.

Dat heeft verschillende redenen:

- Klagers vragen niet altijd in eerste instantie om een onderzoek en bemiddeling. Ze zijn meestal nog op zoek naar welke acties ze zelf nog kunnen ondernemen om hun probleem aan te pakken.
- Anderen zijn bang dat een klachtenonderzoek eerder nefast zal zijn. Ze vrezen dan vooral dat het onderzoek gevolgen zou hebben voor het betrokken kind.
- Veel klachten gaan over gekende schendingen van kinderrechten waarover het Kinderrechtencommissariaat in het verleden al aanbevelingen formuleerde voor de overheid. Denk maar aan klachten over schending van rechten van kinderen van gescheiden ouders, over tucht- en ordemaatregelen op school of over de situatie van minderjarige asielzoekers en mensen zonder papieren. Die klachten zijn gekend.

Samen met het grote aantal niet-ontvankelijke klachten heeft deze vaststelling tot gevolg dat de meeste klachten afgehandeld werden met een advies of een doorverwijzing (74,3%). Het Kinderrechtencommissariaat verwijst door als een andere dienst de klacht kan onderzoeken, hulp kan verlenen of meer gespecialiseerd advies kan geven. Het Kinderrechtencommissariaat geeft advies als de klager uitdrukkelijk geen enkele tussenkomst of hulp wil in zijn klacht. Na het advies of de doorverwijzing is de klacht voor het Kinderrechtencommissariaat afgehandeld.

55 klachten doorliepen geen volledig behandelingstraject. De behandeling van deze klachten – het onderzoek, het advies of de doorverwijzing – werd op een bepaald moment stopgezet. Het gaat om klachten:

- die door de klager ingetrokken werden, voor of tijdens de behandeling ervan,
- waarvan het probleem dat de oorzaak was van de klacht opgelost was, zonder dat dit een gevolg was van het onderzoek,
- waarvan de klager uiteindelijk zelf niet meer reageerde op contacten van het Kinderrechtencommissariaat.

Deze klachten werden zonder verder gevolg afgesloten.

54 klachten zijn nog in behandeling.

Klachten die effectief onderzocht werden en volledig afgehandeld zijn, krijgen altijd een eindoordeel. Van de 88 onderzochte klachten waren er 29 gegrond, 49 ongegrond en 10 zonder oordeel.

Deze tabel geeft een overzicht van de criteria op basis waarvan een klacht gegrond bevonden werd. Eén klacht kan om verschillende redenen gegrond zijn. Soms zitten er in één klacht verschillende schendingen van kinderrechten.

Slechte bejegening of dienstverlening	23
Incorrecte toepassing van de regelgeving	6
Geen afdoende motivering van een beslissing	4
Geen rechtszekerheid	4
Ontoegankelijkheid van organisaties	4
Regelgeving strijdig met het kinderrechtenverdrag	3
Onzorgvuldige klachtenbehandeling	2
Discriminatie	1
Onredelijke behandelingstermijn	1

Tabel 9 – Klachten volgens redenen van gegrondheid

De meest voorkomende reden van schendingen van kinderrechten is dat minderjarigen op een niet correcte of slechte manier bejegend worden door professionelen en diensten of organisaties. Bij de beschrijving van de meldingen per thema komen we hier verder nog op terug.

2.1.7 Doorverwijzen naar waar?

De tabellen op de vorige bladzijden laten zien dat veel vragen (191) en klachten (503) een doorverwijzing kregen naar andere diensten, organisaties of instanties.

Het registratiesysteem maakt het mogelijk zicht te krijgen op deze doorverwijzingen. Eén melding wordt vaak doorverwezen naar verschillende diensten. Hieronder een overzicht van de meest voorkomende doorverwijzingen.¹⁰

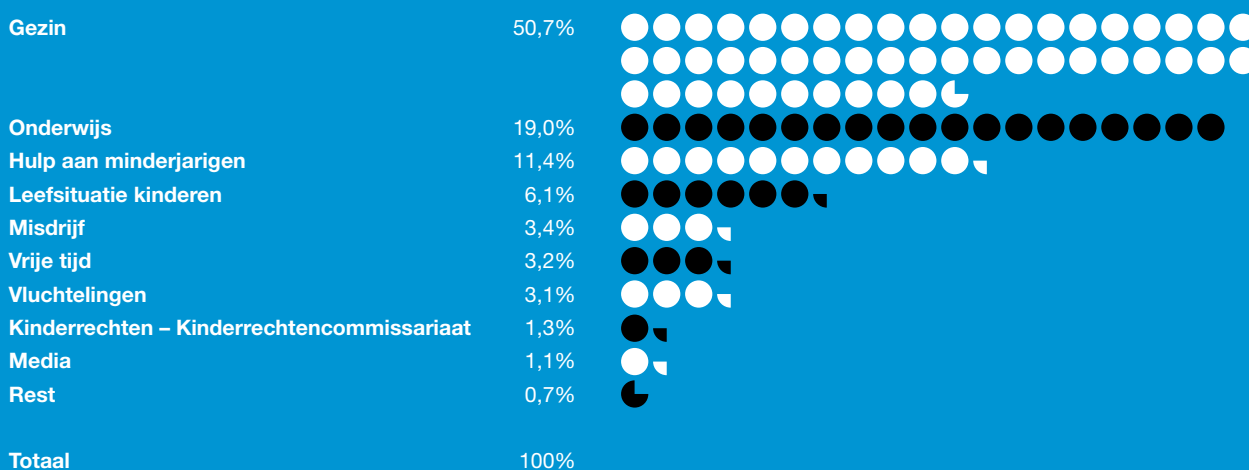
¹⁰ Zie de bijlage voor een volledig overzicht van alle doorverwijzingen.

Kinder- en Jongerentelefoon	160
Jongerenadviescentrum (JAC)	138
Advocaat	129
Centrum voor Leerlingenbegeleiding (CLB)	69
Kinderrechtswinkel	57
Comité voor Bijzondere Jeugdzorg	53
School:	53
- Inrichtende macht	9
- Schooldirectie	27
- Leerkracht	7
- Leerlingenbegeleider	6
- Leerlingenraad	3
Centrum Algemeen Welzijn (CAW)	52
Vertrouwenscentrum Kindermishandeling	47
Justitiehuis	30
- Juridisch advies	24
- Slachtofferonthaal	6

Tabel 10 – Top 10 van aantal doorverwijzingen

2.2 Thema's van meldingen

Figuur 7 geeft de verhouding weer waarin de verschillende thema's aan bod kwamen.

Figuur 7 – Procentuele verdeling van meldingen volgens thema

Meer dan de helft van de vragen en klachten gaat over de gezinssituatie. Dat is de meest directe leefomgeving van kinderen en jongeren. Daar rijzen blijkbaar de meeste problemen. Buiten het gezin brengen minderjarigen een groot deel van hun tijd op school door. Ook dat weerspiegelt zich in het aantal vragen en klachten. Soms hebben minderjarigen hulp nodig. Als ze niet terecht kunnen in hun directe

Meer dan de helft van de vragen en klachten gaat over de gezinssituatie.

Een actueel thema is de situatie van kinderen die hun land ontvluchten, al dan niet samen met hun ouders, om in ons land asiel te vragen.

leefomgeving, kunnen ze een beroep doen op de door de overheid georganiseerde of gesubsidieerde hulpverlening. Soms krijgen ze ook hulp opgelegd. Rond deze hulpverlening hebben minderjarigen ook vragen en klachten.

Minderjarigen komen in hun leefwereld ook in contact met thema's die ze van nabij raken: relaties, seksualiteit, verkeer, huisvesting en verslavende middelen. Een laatste thema dat alle minderjarigen treft, is hun vrijetijdsbesteding. Een deel van de minderjarigen krijgt ook te maken met delinquentie. Ze zijn slachtoffer of dader van een misdrijf.

Een actueel thema is de situatie van kinderen die hun land ontvluchtten, al dan niet samen met hun ouders, om in ons land asiel te vragen.

Het thema 'media' omvat alle vragen en klachten over alle vormen van media: computer, tv, film, telefoon en gsm, kranten, boeken en tijdschriften.

Uiteraard blijven er ook buiten schoolopdrachten vragen binnenkomen over de interpretatie van kinderrechten en de werking van het Kinderrechtencommissariaat.

2.2.1 Gezin

Het thema gezin omvat alle meldingen die iets te maken hebben met de relatie tussen ouders en kind. Dat is erg ruim. Het thema gezin wordt daarom opgesplitst in drie deelthema's:

- De scheiding van ouders;
- De opvoeding van minderjarigen en de relatie met hun ouders of stiefouders;
- De wettelijke en biologische afstamming van het kind.

	Vragen	Klachten	Totaal
Scheiding	130	243	373
Opvoeding	65	141	206
Afstamming	16	8	24
Totaal	211	392	603

Tabel 11 – Meldingen over gezin volgens aard van de melding

Het thema 'gezin' is de problematiek die het meest aangemeld wordt (51% van alle meldingen). Dat geldt zowel voor kinderen als voor volwassenen. Voor de twee groepen gaat het om ongeveer de helft van de totale meldingen (55% van de meldingen door minderjarigen en 48% van de meldingen door volwassenen gaan over gezins-situaties). Toch zijn er verschillen naar deelthema's, zoals deze tabel laat zien.

	Totaal		Detail van de volwassenenpopulatie					
	Totaal Kind	Totaal Volwassene	Ouders	Familie	Professioneel	Administratie	Andere	Onbekend
Scheiding	114 (48%)	259 (71%)	178	31	19	4	25	2
Opvoeding	122 (51%)	84 (23%)	13	15	26	0	27	3
Afstamming	4 (1%)	20 (6%)	8	0	7	1	3	1
Totaal	240	363	199	46	52	5	55	6

Tabel 12– Meldingen over gezin volgens melder

Vaststellingen uit deze meldingen

- Kinderen melden vaker opvoedingsproblemen dan volwassenen, terwijl volwassenen meer scheidingsproblemen melden dan kinderen;
- Vragen en klachten over de afstamming van het kind komen bijna altijd van volwassenen;
- Kinderen melden bijna even vaak problemen met de scheiding van hun ouders (48%) als met opvoedingsconflicten (51%). Bij volwassenen is er een duidelijk overwicht van meldingen over scheidingsituaties (71% van de meldingen door volwassenen);
- Ouders, familie en overheden melden vooral scheidingsproblemen, terwijl professionelen vooral opvoedingsproblemen aankaarten;
- Bij meldingen over scheiding is de groep van ouders en familie zelfs heel sterk vertegenwoordigd, in tegenstelling tot bij meldingen over opvoeding, waar ze maar een minderheid van de volwassen melder vormen.

Ook al wordt het thema gezin het meest aangemeld, toch zijn de meeste klachten niet ontvankelijk voor onderzoek (95%). Dat wordt terug opgepikt bij de beschrijving van de deelthema's.

Ook al wordt het thema gezin het meest aangemeld, toch zijn de meeste klachten niet ontvankelijk voor onderzoek (95%).

	Niet Ontvankelijk	Ontvankelijk	Nog in behandeling	Totaal klachten
Scheiding	233	9	1	243
Opvoeding	135	5	1	141
Afstamming	5	3	0	8
Totaal	373	17	2	392

Tabel 13 – Verdeling klachten volgens ontvankelijkheid

2.2.1.1. Scheiding

Elke minderjarige wordt op een of andere manier met een scheiding geconfronteerd: in het eigen gezin, bij familie of bij vrienden en kennissen.

Ouders die uit elkaar gaan zijn al lang geen uitzondering meer. Elke minderjarige wordt op een of andere manier met een scheiding geconfronteerd: in het eigen gezin, bij familie of bij vrienden en kennissen. Het valt dan ook niet te verwonderen dat de meeste vragen en klachten over scheiding gaan (373 meldingen). Scheiding wordt hier heel ruim bekeken en daarom bewust niet echtscheiding genoemd. Of ouders al dan niet getrouwd waren, speelt geen rol. De regelgeving over verblijf, omgangsrecht¹¹ en ouderlijk gezag geldt voor alle situaties waarin ouders niet meer samenleven.

Scheidingsituaties zorgen voor heel wat klachten. Veel klachten komen niet in aanmerking voor onderzoek. Dat leidde tot 233 niet-ontvankelijke klachten. De tabel hieronder laat zien waarom klachten niet onderzocht kunnen worden. Eén klacht kan verschillende redenen hebben waarom ze niet onderzocht kan worden.

Beroep op rechtbank	123
Hulpverlening aangewezen / eerstelijnsklachtendienst aanwezig	109
Klachten uit Wallonië en buitenland	9

Tabel 14 – Reden van niet-ontvankelijkheid van klachten

De meerderheid van de klachten was nog aanhangig bij een rechtbank of de klacht ging over ongenoegen over een rechterlijke uitspraak. Een lopende procedure bij een rechtbank schort de onderzoeksbevoegdheid van het Kinderrechtencommissariaat op. Terecht ligt het niet in de bevoegdheid van het Kinderrechtencommissariaat om een vonnis van een rechter inhoudelijk aan te vechten. Het Kinderrechtencommissariaat kan trouwens geen onderzoek doen naar de feitelijke gezinssituatie zoals de rechtbank dat wel kan, al dan niet bijgestaan door haar sociale dienst of hulpverlening. Bovendien hadden heel wat kinderen en jongeren problemen met de gevolgen van de scheiding. Vaak is dat omdat de regeling die de rechtbank uitsprak soms zware gevolgen had voor hun welbevinden. Daarin kan het Kinderrechtencommissariaat ze niet helpen. Hulpverlening is dan meer op zijn plaats.

Maar 9 klachten waren ontvankelijk, waarvan 5 klachten tot een onderzoek leidden. Daarvan waren 2 klachten gegrond en 3 ongegrond. In de vier overige klachten werd het onderzoek of de bemiddeling uiteindelijk niet doorgezet, of afgebroken omdat de klager daar zelf uitdrukkelijk om vroeg. De tabel geeft weer waarom de onderzochte klachten gegrond waren. Eén klacht kan om verschillende redenen gegrond zijn.

Geen rechtszekerheid	2
Geen afdoende motivering van een beslissing	1
Slechte bejegening of dienstverlening	1

Tabel 15 – Reden van gegrondheid van klachten

¹¹ De wet spreekt over 'recht op persoonlijk contact'. Voor het leesgemak gebruiken we hier de term 'omgangsrecht'.

Er moet toch benadrukt worden dat ondanks het beperkte aantal ontvankelijke klachten, er precies bij scheidingssituaties veel schendingen van kinderrechten vast te stellen zijn. Dat heeft te maken met de zwakke of onbestaande rechtspositie van kinderen bij een scheiding. Het Kinderrechtencommissariaat kaartte dit structurele probleem al vaker aan via adviezen. Dat wordt in de verdere bespreking uitvoerig aangetoond.

Meestal worden meldingen over scheidingsproblemen afgehandeld met een advies of een doorverwijzing. Een groot aantal klachten is immers niet-ontvankelijk. Volwassenen verwachten vaak juridisch advies in een persoonlijke scheidingsprocedure. Dat geldt zeker voor ouders en stiefouders. Maar het Kinderrechtencommissariaat geeft geen dergelijk juridisch advies. Het Kinderrechtencommissariaat informeert alleen over de bestaande procedures en wetgeving. Daarnaast verwijst het Kinderrechtencommissariaat door naar justitiehuisen, een advocaat of de Hoge Raad voor Justitie. In zowat de helft van deze meldingen is er bovendien een beroepsmogelijkheid. Waar dat nog mogelijk is, adviseert het Kinderrechtencommissariaat scheidingsbemiddeling. Doorverwijzen naar hulpverlening gebeurt als kinderen psychische en emotionele schade ondervinden door de scheiding van hun ouders.

Ook heel wat kinderen en jongeren zijn op zoek naar bijstand, informatie en advies. Ze worden vooral doorverwezen naar de Kinder- en Jongerentelefoon, de Kinderrechtswinkel, het Jongerenadviescentrum (JAC) en het Centrum voor Leerlingenbegeleiding (CLB).

Naast ouders en kinderen zien ook professionelen zoals leerkrachten en hulpverleners door de bomen het bos niet meer. Ze weten niet hoe ze kunnen handelen in bepaalde situaties, hebben twijfels over wettelijke bepalingen of zoeken bijkomende hulp. Het Kinderrechtencommissariaat adviseert dan en verwijst – afhankelijk van de situatie – door naar andere diensten of instanties.

Melders (volwassenen en kinderen) zijn in extreme situaties soms ook op zoek naar bescherming. Ze worden verwezen naar diensten zoals het Comité voor Bijzondere Jeugdzorg, het Federaal Aanspreekpunt Internationale Kinderontvoeringen en het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling.

Naast ouders en kinderen zien ook professionelen zoals leerkrachten en hulpverleners door de bomen het bos niet meer. Ze weten niet hoe ze kunnen handelen in bepaalde situaties, hebben twijfels over wettelijke bepalingen of zoeken bijkomende hulp.

Advocaat	112
Kinder- en Jongerentelefoon	64
Kinderrechtswinkel	49
Scheidingsbemiddelaar / CAW	45
Jongerenadviescentrum	22
Jeugdrechtbank, Rechtbank van Eerste aanleg, Vrederecht	21
Justitiehuis	20
Opvoedingswinkel en Opvoedingstelefoon	9
Vertrouwenscentrum Kindermishandeling	8
Politiediensten	8
Centrum voor Leerlingenbegeleiding	7
Trefpunt Zelfhulp	7
Hoge Raad voor Justitie	5
Comité voor Bijzondere Jeugdzorg	4
Federaal Aanspreekpunt Internationale Kinderontvoeringen	2
Childfocus	2
JO-lijn	1

Tabel 16 – Aantal doorverwijzingen per dienst voor meldingen over gescheiden ouders

Waarover gaan de vragen en klachten concreet?

Iedereen kent de moeilijkheden die een scheiding met zich brengt. Van in het begin moeten er belangrijke beslissingen genomen worden. Er moeten niet alleen overwegingen gemaakt worden over materiële bezittingen, maar veel belangrijker, over de toekomst van de kinderen. Zo zijn er de afspraken over het verblijf van de kinderen, het contact met beide ouders en de onderhoudsplicht. Als ouders gescheiden zijn, ontstaan er vaak conflicten over de opvoeding van de kinderen en over de uitvoering van de getroffen regeling. Daarnaast dragen ook grootouders vaak de gevolgen van een scheiding. De tabel laat zien dat rond al deze aspecten vragen en klachten geformuleerd werden.

	Vragen	Klachten	Totaal
Verblijfs- en omgangsregeling	97	203	300
Opvoedingsconflict	26	25	51
Onderhoudsplicht	4	8	12
Positie grootouders	0	3	3
Andere	3	4	7
Totaal	130	243	373

Tabel 17 – Meldingen over problemen met gescheiden ouders

De meeste meldingen gaan over problemen met de verblijfs- en omgangsregeling. Het is ook een heikel thema, want er zijn heel wat partijen bij betrokken: de kinderen, vader, moeder, grootouders, stiefouders. Het is niet gemakkelijk een regeling te vinden die tegemoet komt aan de wensen van alle betrokken partijen.

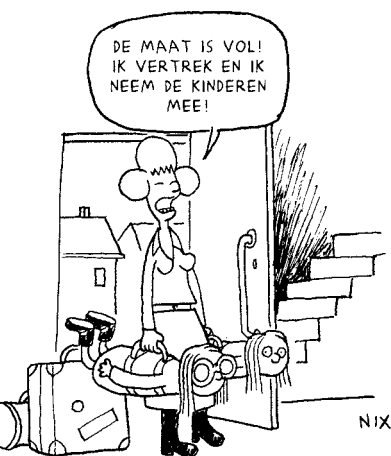
• De voorbereiding van de scheiding

Ouders vragen soms het advies van het Kinderrechtencommissariaat als ze hun scheiding nog aan het voorbereiden zijn. Soms hebben ouders al gekozen voor onderling overleg, voor scheidingsbemiddeling of voor een gerechtelijke procedure en willen ze garanties krijgen dat ze de juiste keuze maakten. Het is niet de bedoeling dat het Kinderrechtencommissariaat ouders juridisch advies geeft. Wel wordt de mogelijkheid tot scheidingsbemiddeling benadrukt, omdat bemiddeling de meeste kansen biedt om conflicten te voorkomen of om ervoor te zorgen dat conflicten niet escaleren. Zelfs in conflictgeladen relaties.

Ook kinderen en jongeren hebben vragen. Ze willen weten wat er nu precies gaat gebeuren en wat hun eigen inbreng kan zijn.

Mijn ouders gaan scheiden. Blijkbaar was dat voor hen al langer duidelijk, want ze hebben alle twee al een nieuwe partner. Dat was op zich al een zware klap. Maar nu hoor ik dat zowel mama als papa een nieuwe vriendin hebben. Mama blijkt biseksueel te zijn. Ik schaam me rot, dat durf ik nergens te vertellen. Zelf maken ze er geen enkel probleem van. Ze gaan gewoon door met hun leventje en houden totaal geen rekening met mijn gevoelens.

Emeline, 15 jaar

We gaan scheiden, maar willen dat op een vriendschappelijke manier doen. Kan dat zonder tussenkomst van een rechtbank? Als we kiezen voor een week-weekregeling, moeten we er dan voor zorgen dat we elk een kind ten laste hebben?

Ouders van twee kinderen

Ik babysit regelmatig op een jongetje van zeven jaar. Zijn ouders gaan scheiden en hebben hem dat vorige week verteld. Ik merk dat hij zich sindsdien heel anders gedraagt. Hij is altijd boos en opstandig. Dat heeft duidelijk met de scheiding te maken. Ik heb zijn ouders er over aangesproken en gevraagd dat ze eens de tijd zouden nemen om er met hem over te praten. Ze vinden hem nog te jong om het te begrijpen en zeggen dat hij er wel overheen komt. Hoe kan ik hem helpen? Hoe moet ik reageren of hoe kan ik hem gerust stellen?

Babysit van Jonas, 7 jaar

Vaststellingen uit deze meldingen

- Ouders die advies vragen aan het Kinderrechtencommissariaat voor ze de scheiding inzetten, schakelen liever niet meteen een advocaat in omdat ze bang zijn dat ze zo direct terechtkomen in een gerechtelijke procedure.
- Scheidingsbemiddeling is nog te weinig bekend bij ouders.
- Ouders opteren vaak voor een gerechtelijke procedure omdat ze in de overtuiging leven dat de partner niet bereid is om vrijwillig naar een bemiddelaar te stappen. Toch zijn ze vragende partij voor bemiddeling. Ouders weten nog te weinig dat een rechter kan verwijzen naar bemiddeling – en zo de procedure opschorten.
- Kinderen vinden niet altijd de weg naar geschikte informatie op maat. Verschillende diensten bieden de informatie wel aan, maar op de een of andere manier geraakt ze niet altijd tot bij de minderjarigen zelf.
- Kinderen, maar ook ouders gaan in eerste instantie op zoek naar advies en informatie bij hun naaste omgeving: vrienden, kennissen en familie. De informatie die ze daar krijgen is vaak niet correct. Ouders maken dan keuzes op basis van weinig correcte informatie met alle gevolgen van dien.
- Kinderen die vernemen dat hun ouders gaan scheiden en die dus te maken zullen krijgen met een totaal andere leefsituatie, zitten vaak met gevoelens van angst en schaamte. Ouders houden daar nog te weinig rekening mee. Het is belangrijk om kinderen van in het begin bij de scheiding te betrekken. Scheidingsbemiddeling en opvoedingsondersteuning kunnen daar bij helpen.

Het is belangrijk om kinderen van in het begin bij de scheiding te betrekken.

• De nieuwe wet op de gelijkmatig verdeelde huisvesting¹²

Melders vragen zich vooral af of er vanaf nu een verplichting bestaat tot gelijkmatig verdeelde huisvesting. Er komen veel vragen over de juiste inhoud van de wet. Al van vóór de uitvoering van de nieuwe wet kreeg het Kinderrechtencommissariaat daarover meldingen binnen.

Mijn ouders zijn gescheiden. Ik ga om de twee weekends logeren bij papa en dat vind ik prima zo. Papa zegt nu dat er een nieuwe wet is die zegt dat kinderen evenveel bij hun papa als bij hun mama moeten wonen. Hij wil dat ik een hele week bij hem woon en daarna een week bij mama. Is dat waar? Want ik wil dat absoluut niet.

Maarten, 12 jaar

Wij moeten binnenkort verschijnen om de verblijfsregeling vast te leggen. Is het nu echt verplicht dat kinderen evenveel bij de moeder als bij de vader moeten verblijven?

Vader

¹² Wet van 18 juli 2006 tot het bevoorrechten van een gelijkmatig verdeelde huisvesting van het kind van wie de ouders gescheiden zijn en tot regeling van de gedwongen tenuitvoerlegging inzake huisvesting van het kind, B.S 4 september 2006.

Vaststellingen uit deze meldingen:

— Er heerst veel verwarring over de juiste inhoud van de nieuwe wet. Ouders, maar ook hulpverleners leven in de overtuiging dat een gelijkmatig verdeelde huisvesting vanaf nu verplicht is. Er is nood aan duidelijkheid en correcte informatie.

• De toepassing van de verblijfs- en omgangsregeling in het dagelijkse leven

De meeste klachten gaan over problemen in de uitvoering van de getroffen regeling. Er is heel wat ontevredenheid over. Het Kinderrechtencommissariaat krijgt zowel klachten van ouders als van kinderen. Maar ook professionelen stellen het Kinderrechtencommissariaat vragen over de juiste toepassing van de regeling. Klachten gaan zowel over regelingen met een gelijkmatig verdeelde huisvesting als over regelingen met een hoofdverblijfplaats bij de ene ouder en een omgangsregeling voor de andere ouder.

Een 16-jarige jongere kreeg van de rechter een week-weekregeling opgelegd, maar ziet dat helemaal niet zitten. Vooral de voortdurende wissel ligt hem zwaar. Hij wil zeker het contact behouden met vader en moeder, maar niet op die manier. Zijn ouders wonen op 30 km van elkaar, waardoor hij heel wat afstand moet afleggen om van bij zijn moeder naar school te gaan. Hij kan daar ook geen contact hebben met zijn vrienden. Hij schreef een brief naar de rechter, maar daar kreeg hij te horen dat er geen procedure loopt. Zijn vader, bij wie hij eerst woonde, wil nu niet opnieuw naar de rechter stappen.

JAC-medewerker

De ouders van mijn kleindochter zijn al drie jaar gescheiden. Vader is Engelsman en ging vlak na de scheiding weer in Engeland wonen. Hij verkreeg toen een omgangsregeling hier in België van één weekend per maand. Dat voerde hij niet altijd uit vanwege de afstand en vanwege zijn drukke agenda. Moeder moest tijdens die bezoeken altijd aanwezig zijn als tolk, want vader spreekt geen Nederlands en het kind geen Engels. Nu heeft de rechter een uitspraak gedaan dat het kind in de vakantieperiode één maand naar Engeland moet. Waar zit hier het belang van het kind?

Grootvader van Maud, 4 jaar

Om de twee weken moet ik naar papa. Dat vind ik helemaal niet erg, maar ik heb wel een probleempje. Ik speel volleybal en er wordt verwacht dat ik altijd naar de trainingen kom. Als ik bij papa ben, kan ik niet gaan. Het is 40 km verder en hij wil me niet brengen. Hoe kan ik dat oplossen? Want volleybal is echt wel belangrijk voor mij.

Soumaya, 16 jaar

Mijn ouders zijn al lang gescheiden en ik woon bij mijn vader. De band met mijn moeder is niet zo goed. We hadden vroeger heel wat problemen. Mijn moeder is ook psychiatrisch patiënte en krijgt soms erge opstoten. Het is heel moeilijk om haar gedrag in te schatten. Ik voel me er ook niet veilig. In de oorspronkelijke regeling stond dat ik de helft van alle vakanties bij haar moet doorbrengen, maar ze eiste dat nooit op. Nu wil ze het plots wel. Ik wil dit helemaal niet, maar de rechter verplicht me. Zouden ze hun eigen dochter zoiets aandoen, vraag ik mij dan af? Ik begrijp er niets meer van. Ik dacht dat de rechter er was om kinderen te beschermen.

Ellen, 16 jaar

Mijn vader heeft al jaren een nieuwe vriendin. Ze gaan nu trouwen. Ik zou dolgraag naar het feest gaan, maar dat valt niet in de periode dat ik normaal bij papa ben. Mama wil niet dat ik ga. Ze valt nog liever dood, zegt ze. Ik heb het zo al moeilijk genoeg met al die ruzies tussen mama en papa, maar dit kan ze me toch echt niet weigeren? Waarom kan ze mij en mijn broer niet buiten hun strijd houden? Wij hebben daar toch niets mee te maken?

Femke, 14 jaar

Ik verblijf een week bij mama en daarna bij papa. Dat werkte goed zo. Mijn ouders wonen bij elkaar in de buurt. Nu gaat mama bij haar vriend inwonen. Die woont aan de kust en nu wonen we in Antwerpen. Ik wil geen week-weekregeling meer. Ik wil bij papa, op mijn school, bij mijn familie en vrienden blijven. Maar mama is niet voor rede vatbaar.

Sarah, 16 jaar

Mijn dochtertje gedroeg zich al een hele tijd erg vreemd en het CLB raadde me aan om met haar naar een psychiater te gaan. Na een paar contacten hoorde ik dat mijn dochtertje vermoedelijk misbruikt werd door haar vader. De psychiater adviseerde me om haar niet meer mee te geven met vader. Het kind maakte altijd al verschrikkelijke scènes om mee te gaan met hem, maar nu begrijp ik waarom. Sindsdien hield ik haar thuis. Er wordt me nu een dwangsom opgelegd van 1000 euro per overtreding en ze ging om de twee weken naar haar vader. Dat geld heb ik niet. Ik kan dus niet anders dan mijn dochter te laten gaan. De rechter hecht ook helemaal geen geloof aan het vermoeden van misbruik, maar hij doet ook niet de moeite om een degelijk onderzoek in te stellen.

Moeder van Marie, 5 jaar

De man van mijn zus heeft haar verlaten vlak na de geboorte van hun zoontje. Die is nu elf maanden. De ouders zijn zo met elkaar in strijd dat er geen dialoog mogelijk is. Ze willen alle twee het hoederecht over het kind. Er is nu een vonnis dat zegt dat de baby om de beurt tweemaal bij papa en daarna bij mama zal overnachten. De ouders wonen ver van elkaar waardoor mijn neefje behoorlijk wat tijd doorbrengt in de auto en pas 's avonds heel laat aankomt bij een van de ouders. Hoe lang gaan ze dat volhouden? Is dat wel een gezonde oplossing voor het kind? Als de ouders niet in staat zijn om met elkaar te overleggen, hoe gaan ze elkaar dan informeren over de gewoontes van het kind? Wie komt hier op voor de belangen van mijn neefje als de ouders en de rechtbank het duidelijk niet doen?

Tante van Brecht, 11 maanden

Het vonnis zegt dat ik "minstens" elk eerste en derde weekend naar papa moet en "wenselijk" ook elke helft van de vakantie. De advocaat van papa zegt dat de vakantie dus ook verplicht is, terwijl de advocaat van mama beweert dat ik mag kiezen. Papa eist natuurlijk ook de vakantie op. Wat is het nu?

Maarten, 17 jaar

Een leerlinge vertelde me dat haar moeder zeven maanden gevangenisstraf kreeg omdat ze het omgangsrecht boycotte. Het meisje voelt zich daar verantwoordelijk voor, omdat zij zelf niet wilde gaan en het niet aan haar moeder lag. Ze haat haar vader nu en wil weglopen als ze er naartoe moet. Waar kan ze terecht en wat kan ze doen? Wordt die gevangenisstraf effectief uitgevoerd?

Leerlingenbegeleider van Lotte, 13 jaar

In de speeltijd kregen we het bezoek van de politie. Ze eisten dat we een van onze kleuters meegaven op gerechtelijk bevel. Eerst weigerde ik dat, maar de politie dreigde. De jongen was helemaal overstuurd en het werd ons verboden om de moeder te waarschuwen. Dat hebben we toch gedaan. Die toestanden zijn onaanvaardbaar. Mochten we eigenlijk weigeren om het kind mee te geven?

Directie van de school

Vaststellingen uit deze meldingen

- De manier waarop ouders scheiden is cruciaal voor het welzijn van de kinderen. Van bij het begin van het scheidingsproces wordt de basis gelegd voor toekomstgerichte afspraken over de kinderen. Als er al van in het begin ongenoegen is over de gemaakte afspraken, is de kans heel groot dat er bij de uitvoering problemen komen.
- Klachten gaan zowel over regelingen die opgelegd zijn door de rechtbank, als over regelingen die de ouders in onderling overleg opstelden.

- Er bestaat geen ‘ideale’ regeling voor elke scheidingssituatie. Dat bewijst het gelijklopende aantal klachten over gelijkmatig verdeelde huisvesting en over eerder klassieke regelingen. In de twee situaties rijzen er problemen. Elke regeling moet aangepast zijn aan de concrete situatie van een gezin.
- Sommige rechters durven van de verwarring over de nieuwe wet gebruik maken bij conflictgeladen scheidingszaken. De gelijkmatig verdeelde huisvesting wordt als drukkingmiddel gebruikt om een akkoord af te dwingen bij ouders. Lukt dat niet, dan wordt gelijkmatig verdeelde huisvesting als regeling opgelegd. Bij dergelijke ouderlijke conflicten is de uitvoering ervan zo goed als onmogelijk. De strijd blijft doorgaan, ten koste van de kinderen.
- Als ouders ook zelf kiezen voor gelijkmatig verdeelde huisvesting, is dat daarom niet altijd de beste keuze in de ogen van de kinderen.
- Ouders die een akkoord tot gelijkmatig verdeelde huisvesting ter homologatie voorleggen aan de rechter, krijgen nu een goedkeuring op basis van de nieuwe wet. Toch zijn in sommige concrete gezinssituaties van in het begin factoren aanwezig die maken dat een concrete uitvoering bijna onhaalbaar is. Denk maar aan de afstand tussen de twee woonplaatsen of aan conflicten over de schoolkeuze.
- De draagkracht van kinderen wordt te weinig in beschouwing genomen bij de keuze tot gelijkmatig verdeelde huisvesting. Kinderen vinden het soms belastend om telkens weer te moeten verhuizen, vooral naarmate ze ouder worden en afhankelijk van de afstand tussen hun twee woonplaatsen. Het is belangrijk om kinderen bij de beslissing te betrekken en de regeling geregeld opnieuw te evalueren.
- Er zijn soms regelingen die door de rechtbank opgelegd zijn en die van in het begin gedoemd zijn om te mislukken. Die regelingen houden niet genoeg rekening met de draagkracht van het kind (op basis van ontwikkeling, eventuele handicap) of met concrete situationele factoren (zoals de afstand tussen de woonplaatsen van de ouders).
- Minderjarigen zijn zelden partij bij het opstellen van de regeling. Zij vragen om daarbij betrokken te worden. Dat zou veel ongenoegen bij minderjarigen in de latere uitvoering van de regeling voorkomen.
- Zodra een regeling opgesteld is, houden ouders zich soms halsstarrig vast aan de gemaakte afspraken. Ze zijn soms door hun onderlinge strijd niet bereid om sporadische veranderingen in de afspraken toe te staan. Daardoor missen kinderen vaak gebeurtenissen die voor hen erg belangrijk zijn, zoals een communiefeest of een vakantiecamp.
- Ouders vergeten rekening te houden met de evoluerende noden en behoeften van hun kinderen. Afspraken die gemaakt werden toen het kind vijf jaar was, beantwoorden niet altijd meer aan de behoeften van een 15-jarige. Vonnissen zijn te weinig aangepast aan de toekomstperspectieven. Regelmatige evaluatie en overleg zijn noodzakelijk. Ook hier weer wijst het Kinderrechtencommissariaat op het belang van bemiddeling, zeker voor ouders bij wie de communicatie stroef loopt. Bemiddeling geeft ruimte om rekening te houden met de persoonlijke kenmerken in de gezinscontext en biedt ook ruimte om op lange termijn te plannen.
- Daartegenover staat dat rechters hun vonnissen soms juist erg vaag laten om de ouders onderhandelingsruimte te geven. Ouders kunnen daar niet altijd mee omgaan, zeker niet bij erg conflictgeladen scheidingen. Het kind blijft dan een inzet in de strijd tussen de ouders.
- Kinderen die de verblijfs- en omgangsregeling graag veranderen, zijn daarvoor afhankelijk van hun ouders. Als ouders dat niet kunnen bereiken in onderling

De draagkracht van kinderen wordt te weinig in beschouwing genomen bij de keuze tot gelijkmatig verdeelde huisvesting.

overleg of als geen van de twee bereid is om de vraag van het kind voor te leggen aan de rechtbank, blijft het kind in de kou staan. Want kinderen hebben geen rechtsingang.

- Bij het niet toepassen van de verblijfs- en omgangsregeling kan aan een ouder een dwangmaatregel opgelegd worden. Dwangmaatregelen zijn in eerste instantie bedoeld om de ouder te treffen, maar treffen natuurlijk ook het kind. Het ongewilde gevolg is dat er op het kind een enorme druk gelegd wordt die emotioneel erg belastend is. Het belang van het kind moet in die procedures goed voor ogen gehouden worden.
- In situaties zonder gelijkmatig verdeelde huisvesting sanctioneren rechters onwillige ouders soms door de uitvoeringsmodaliteiten van de regeling om te draaien als conflicten tussen ouders blijven aanhouden. De hoofdverblijfplaats van het kind wordt dan toegekend aan de andere ouder. Ook de omgangsregeling van de ene ouder gaat over op de andere ouder. Dat is voor kinderen emotioneel erg belastend. Bij die uitspraken is het belang van de kinderen volledig zoek.
- Het Kinderrechtencommissariaat stelt vast dat rechtbanken door de nieuwe wet weer meer gebruik maken van de mogelijkheid om kinderen onder dwang weg te halen bij een ouder. Dat beantwoordt zeker aan het belang van de ouder die zijn omgangsrecht ontnomen ziet, maar is erg traumatiserend voor het kind. Zulke maatregelen zijn alleen maar te verantwoorden als ze ook het belang van het kind dienen.
- Meer en meer worden er omgangsregelingen toegekend aan ouders die in het buitenland verblijven. Ook voor heel jonge kinderen kan dat gebeuren. Zeker als deze regeling tegen de wil van het kind of bij erg jonge kinderen opgelegd wordt, kan het erg negatief inwerken op het welzijn van kinderen.

• Het spreekrecht van minderjarigen

In een gerechtelijke procedure bestaat de mogelijkheid om minderjarigen inspraak te geven. Over een gebrek aan inspraak krijgt het Kinderrechtencommissariaat veel klachten, maar er zijn ook veel vragen over de juiste inhoud van de wet. Kinderen kunnen ook inspraak krijgen als ouders via bemiddeling of in onderling overleg een regeling treffen. Ouders kunnen dan peilen naar de mening van de kinderen. Ook over een gebrek aan dergelijke inspraak krijgt het Kinderrechtencommissariaat veel klachten.

Over een paar dagen krijgen we de beslissing van de rechter (Rechtbank van Eerste Aanleg) over de regeling voor mij en mijn broer van 14. Ik vind het jammer dat de rechter ons niet wou spreken tijdens de procedure. We hadden het nochtans gevraagd. Wij kunnen heus wel zelf vertellen wat er allemaal gebeurd is en wat we zelf haalbaar zien. Tenslotte zijn wij het toch die het allemaal maar moeten ondergaan.

Tina, 16 jaar

Mijn papa maakt het mij en mijn mama al jaren moeilijk sinds ze gescheiden zijn. Hij wil dat ik meer bij hem kom, maar zelf wil ik dat niet. Ik heb een brief geschreven naar de rechter om te vragen of ik een gesprek mag hebben. De rechter heeft dat geweigerd. Kan ik daar nog iets aan doen? Papa werkt ook op de rechtbank. Zou dat een rol kunnen spelen?

Josse, 12 jaar

Ik ben samen met mijn broer gehoord door de rechter. Mijn broer die 16 is, vertelde aan de rechter dat hij liever geen week-weekregeling had. Ik wil wel een hele week bij papa zijn. Maar ik kreeg de kans niet om iets te zeggen. Nu kunnen we maar twee weekends per maand naar papa. Mama en mijn broer zijn natuurlijk blij. Ik niet. Ik vind het niet eerlijk.

Roel, 11 jaar

Ik ben bijna 14. Is het waar dat ik dan mag kiezen of ik nog naar papa ga of niet?

Cynthia, 13 jaar

Ik ben samen met mijn zus gehoord door de vrederechter. We moesten vertellen wat er tussen mama en papa gebeurd was. We hebben eerlijk verteld dat we gezien hebben dat papa mama bij de keel greep en haar bedreigde met een mes. Daarom zijn we nu erg bang van hem. De rechter zei ons dat het maar verzinsels waren die ons ingefluisterd zijn door mama, maar dat is niet waar. Toen werd de rechter boos en moesten we vertrekken.

Lies, 12 jaar

Ik mocht mijn verhaal gaan vertellen aan de rechter. Ik heb eerlijk gezegd dat mama en papa veel ruzie maken, maar dat ik ze alle twee graag zie. Nu heb ik er spijt van dat ik dat gezegd heb. De advocaat van mama heeft haar dat verteld en nu is ze boos op mij en zegt dat het mijn fout is dat de regeling niet veranderd wordt.

Amber, 13 jaar

Mijn kinderen worden volgende week gehoord door de rechter. Ze zijn er bang voor en we hebben gevraagd of er een psychologe mag meegaan. Tot mijn grote verbazing mag er van de rechter niemand aanwezig zijn. Ik dacht dat kinderen een vertrouwenspersoon mochten meenemen? Nu willen de kinderen niet meer gaan.

Moeder van Silke (10 jaar) en Dries (8 jaar)

Vaststellingen uit deze meldingen

- Het Verdrag geeft kinderen inspraak in alle procedures en aangelegenheden die hen aanbelangen.¹³ Dat recht wordt in scheidingszaken vaak geschonden. In de praktijk wordt niet altijd de mening van minderjarigen gevraagd. Ze kunnen niet altijd hun recht op inspraak uitoefenen. Zeker bij scheidingen via bemiddeling of in onderling overleg kunnen minderjarigen hun recht op inspraak niet afdwingen.
- In scheidingen via bemiddeling wordt minderjarigen zelden inspraak gegeven, zelfs al zijn ze vragende partij.
- Minderjarigen kunnen hun spreekrecht maar uitoefenen als er een procedure loopt en er nog geen uitspraak is. Ze zijn dus opnieuw afhankelijk van hun ouders. Als geen van hun twee ouders een procedure wil opstarten, kunnen minderjarigen hun mening niet geven. Want ze hebben nog altijd geen rechtsingang.
- Er heerst veel verwarring over de inhoud van het spreekrecht in gerechtelijke procedures. Er is een duidelijk gebrek aan correcte informatie over het spreekrecht. Ouders en kinderen verwarren het recht op inspraak met een vermeend recht dat ze mogen kiezen of ze de regeling nog naleven of niet. Ook over de leeftijd waarop ze het recht kunnen uitoefenen, bestaat er heel wat verwarring. Zowel kinderen als ouders gaan er vaak van uit dat het spreekrecht voor alle kinderen geldt vanaf een bepaalde leeftijd.
- Er is een rechtsongelijkheid in de wetgeving, omdat alleen de jeugdrechter verplicht is om kinderen vanaf 12 jaar uit te nodigen en te horen. In zaken bij andere rechtbanken (Rechtbank van Eerste Aanleg of Hof van Beroep) bestaat deze verplichting niet. Het Kinderrechtencommissariaat stelt vast dat minderjarigen die vragen om gehoord te worden, bij deze rechtbanken nog veel te vaak een negatief antwoord krijgen. De garantie om vanaf een bepaalde leeftijd gehoord te worden is dus niet voor alle rechtbanken dezelfde. Toch spreken al deze rechtbanken vonnissen uit over dezelfde delicate materie.

Ouders en kinderen verwarren het recht op inspraak met een vermeend recht dat ze mogen kiezen of ze de regeling nog naleven of niet.

¹³ Artikel 12 van het Verdrag.

- De rechter mag beslissen om niet in te gaan op de vraag van een kind om gehoord te worden. De wet eist daarvoor een duidelijke motivering. Toch is de motivering soms onvoldoende of zelfs afwezig. De minderjarige kan dat nergens aanklagen.
- De uitvoering van het spreekrecht voor de rechtbank laat soms te wensen over. Er zijn grote verschillen, afhankelijk van de rechter of het gerechtelijke arrondissement. Rechters zijn soms vooringenomen naar kinderen toe en sturen het gesprek duidelijk in een bepaalde richting. Ook klagen kinderen over de soms dwingende toon van de rechter, zodat het gesprek eerder op een verhoor lijkt. Kinderen hebben hoge verwachtingen als ze voor de rechter hun mening mogen geven. Dat leidt vaak tot teleurstelling bij minderjarigen.
- Als broers en zussen samen gehoord worden, krijgt niet elk kind de kans om zijn eigen mening te geven. Dan beschouwt de rechter het oudste kind als woordvoerder voor de anderen. De rechter gaat ervan uit dat alle kinderen dezelfde mening delen. Toch kunnen meningen van kinderen uit eenzelfde gezin erg verschillen. Dat doet afbreuk aan het individuele spreekrecht van de jongere kinderen.
- Van het gesprek met de rechter wordt een verslag gemaakt. Minderjarigen worden niet altijd, of soms pas na afloop van het gesprek, op de hoogte gebracht van wat er met dat verslag gebeurt. Er bestaat ook geen eenduidigheid over hoe het verslag opgesteld moet worden. Het kan gaan om een letterlijke weergave van het gesprek of om een samenvatting. Omdat de advocaten van de ouders inzage hebben in het verslag, is het belangrijk minderjarigen te laten weten dat hun ouders indirect toch op de hoogte kunnen komen van de inhoud van het gesprek.
- Kinderen mogen de vraag stellen om bij het horen door de rechter vergezeld te zijn door een neutrale vertrouwenspersoon. Ook dat kunnen rechters weigeren. Er zijn grote verschillen afhankelijk van de rechter, wat kan leiden tot rechtsongelijkheid.

• Bejegening door de rechter

Er zijn klachten van ouders die zich in een gerechtelijke procedure niet correct bejegend voelen door de rechter. Ze verwijten de rechter de situatie niet grondig te onderzoeken, vooringenomenheid of partijdigheid.

Mijn stiefkinderen klagen al heel lang dat ze door de vriend van hun moeder altijd hard gestraft worden. Toen we dat op de rechtbank vertelden, lachte de rechter ons uit. Volgens de rechter was de vader te laks en is kinderen sanctioneren geen misdaad. En ik werd bestempeld als een bemoeizieke tante. Het was echt vernederend en onbeschoft hoe hij ons telkens ontving. Nu is het uit de hand gelopen bij moeder en liep een van de kinderen ernstige brandwonden op door de schuld van haar vriend. Kan ik nu de rechter aanklagen voor nalatigheid?

Stiefmoeder

Toen we moesten verschijnen voor de rechter, vroeg ik of hij aan mijn ex-man kon opleggen dat hij tijdens de bezoeken de medicatie van onze dochter nauwlettend zou opvolgen. Onze dochter heeft diabetes. Ik ben zelf arts en weet hoe gevaarlijk het is om de medicatie niet op tijd toe te dienen. Ik weet ook dat mijn ex dat allemaal niet belangrijk vindt. De rechter lachte me uit en zei dat alle vrouwen toch hetzelfde waren, overbezorgd, en dat ze alle middelen aangrijpen om het bezoek aan de vader te boycotten. Hij voegde er nog aan toe dat ik niet moest denken dat het zou lukken omdat ik arts ben. Ik was totaal uit mijn lood geslagen. Is dit in het belang van het kind?

Moeder van Stefanie, 5 jaar

Ik kreeg net de uitspraak van de omgangsregeling van mijn cliënt. Op de zitting had moeder verklaard dat ze alle moeite deed om haar zoon naar vader te laten gaan. Ze probeerde zelfs te sanctioneren, maar gaf dat uiteindelijk op. De zoon in kwestie is tenslotte al 16. Ik lees nu in het vonnis dat de rechter stelt dat moeder haar zoon veel harder moet aanpakken, desnoods met harde middelen zoals opsluiting. Dat heb ik nog nooit meegemaakt.

Advocaat van moeder

Vaststellingen uit deze meldingen

- In sommige procedures en vonnissen kan sprake zijn van vooringenomenheid of partijdigheid. Dat kan een weerslag hebben op de kinderen als daardoor beslissingen genomen worden zonder een doordachte analyse van de gezinssituatie.
- Er zijn ook vonnissen waarin de rechter zijn eigen waarden- en normensysteem hanteert in concrete gezinssituaties. Ook dat kan gevolgen hebben voor de kinderen. Om een regeling op te stellen moet vooral het waarden- en normenkader van het gezin doorslaggevend zijn. Anders is de concrete toepassing van de regeling al van in het begin gedoemd om te falen.
- Er zijn veel frustraties bij ouders en kinderen die te maken hebben met een rechter die nauwelijks de tijd neemt om hun dossier grondig door te nemen en dan uiteindelijk weinig geargumenteerde beslissingen neemt.

• De duur van een procedure voor de rechtbank

Er wordt geklaagd over de lange duur van procedures. Klachten komen vooral van ouders. Ouders klagen over de lange wachttijd vóór de eerste effectieve zitting of vóór de eerste voorlopige maatregelen. Ook de mogelijkheid om in beroep te gaan als een van de ouders niet akkoord is, verlengt telkens de procedure. Ouders verwachten van het Kinderrechtencommissariaat een tussenkomst om de procedure te versnellen. Aan die verwachting kan het Kinderrechtencommissariaat niet tegemoet komen.

Het Hof van Beroep heeft indertijd een maatschappelijk onderzoek bevolen. Dat is nu al een jaar geleden. De verdere afhandeling van de zaak wordt steeds maar uitgesteld.

Moeder van twee kinderen

Omdat mijn zoon geen week-weekregeling meer wou, heb ik dat voorgelegd aan de rechtbank. De rechter gaf toe aan de vraag van onze zoon. Zijn moeder ging in beroep, maar er is na een half jaar nog altijd geen vonnis. Mijn zoon wil eindelijk duidelijkheid. De onzekerheid begint hem zwaar te wegen. Welke maatregel is nu geldig, de oude of het laatste vonnis waartegen moeder in beroep ging?

Vader van Steven, 16 jaar

We zijn al jaren aan het procederen, want elke keer ligt mijn ex-man dwars. Ik kan het echt niet meer opbrengen om telkens opnieuw voor de rechtbank te verschijnen. Mijn ex krijgt wel altijd ongelijk, maar telkens komt hij met andere zagezegde nieuwe omstandigheden aandraven. En telkens weer gaat hij in beroep.

Moeder van drie kinderen

Vaststellingen uit deze meldingen:

- Procedures duren soms erg lang als het conflict tussen de ouders hoog oploopt. Ouders wijten dat vaak aan het rechtssysteem, terwijl ze hun eigen aandeel hierin niet onderkennen. Vaak is het juist de houding van een van de ouders

Vaak is het juist de houding van een van de ouders die maakt dat het conflict niet afgerond geraakt.

die maakt dat het conflict niet afgerond geraakt. Hoe langer de procedure duurt, hoe meer gevolgen de kinderen ervan ondervinden. Een rechtbank kan niet altijd een oplossing bieden. Opnieuw stelt het Kinderrechtencommissariaat vast dat bemiddeling hier een oplossing kan aanreiken.

- Tussen twee zittingen door ontstaat er dikwijls een schemerzone. Ouders weten niet welke regeling dan geldig is. Ook zijn tussenvonnissen soms erg vaag. Elke ouder heeft dan zijn interpretatie over de maatregel en tracht die ook af te dwingen. De kinderen zijn daar het slachtoffer van en leven ondertussen in onzekerheid.
- In langdurige conflictsituaties zijn ouders soms moegestreden en geven ze om die reden toe aan de verzuchtingen van de andere ouder. Ze zijn dan niet meer in staat om op te komen voor de belangen van hun kinderen. Als kinderen uitdrukkelijk vragende partij zijn om de verblijfs- en omgangsregeling te veranderen, zijn ze juist afhankelijk van hun ouders. Want zelf hebben ze geen rechtsingang.

• **Het maatschappelijk en deskundigenonderzoek**

Om een beter zicht te krijgen op de beleving van de kinderen en op de concrete gezinssituatie, kan een rechter een maatschappelijk onderzoek of een deskundigenonderzoek bevelen. Het Kinderrechtencommissariaat kreeg klachten over de uitvoering van deze onderzoeken, de afhankelijkheid van de rechter om hierop een beroep te kunnen doen en de relevantie van de onderzoeken.

Vier jaar geleden gingen we uit elkaar. De regeling was oorspronkelijk zo dat de kinderen bij mij zouden verblijven en om de twee weken bij vader in het weekend. Onze jongste zoon heeft autisme en ik ben na de scheiding op zoek gegaan naar een school waar ze hem beter kunnen begeleiden. Nu heeft het Hof van Beroep een week-weekregeling uitgesproken. Op zich is dat al erg belastend voor een autistisch kind, maar daar wil ik me nog wel bij neerleggen. Maar het probleem is vooral dat vader de problematiek van onze zoon nooit wou erkennen en eist dat hij terug gaat naar zijn vroegere school, waar zijn broer ook zit. Ik heb om een deskundigenonderzoek gevraagd, maar dat werd geweigerd. De rechter had nadien wel het lef om te zeggen dat de problematiek van onze zoon overroepen was en dat hij zich wel snel zal aanpassen aan de nieuwe situatie. Hij vonniste ook een terugkeer naar de vorige school. Waar is hier het belang van het kind? Waarop baseert de rechter zich om die uitspraken over onze zoon te doen, zonder het kind nog maar gezien of een deskundige geraadpleegd te hebben?

Moeder van Noach, 7 jaar

Mijn stiefzoonje werd vroeger mishandeld door een vriend van zijn moeder. Hij belandde met zware kwetsuren in het ziekenhuis. Via een vonnis werd alle contact met die vriend verboden. Nu is de moeder met die man getrouwd en mijn stiefzoonje verblijft nog altijd bij haar. Zijn vader startte een procedure om de jongen bij ons te krijgen. We vroegen een maatschappelijk onderzoek, maar dat werd geweigerd. Volgens de rechter is daar geen reden toe omdat er geen aanwijzingen zijn die aantonen dat het kind daar gevaar loopt. Wie gelooft dat nu!?

Stiefmoeder van Carlo, 9 jaar

Door de aanhoudende problemen in de omgang met hun vader, heeft de rechter op ons aandringen uiteindelijk toch een deskundigenonderzoek voor de kinderen bevolen. Het onderzoek wees uit dat de relatie tussen vader en de kinderen schadelijk is voor de kinderen. De rechter ging daar niet op in. Daarna is ook nog een maatschappelijk onderzoek gevolgd, met dezelfde conclusies. Maar weer zonder gevolg. Later volgde weer een gerechtspychiater en een bezoekruimte. Ik begrijp niet waarom de rechter onderzoeken beveelt om ze dan in de vuilbak te gooien. Waar is het belang van het kind hier?

Moeder

Vaststellingen uit deze meldingen

- Als ouders om een maatschappelijk of een deskundigenonderzoek vragen, kan de rechter dat weigeren. Toch geeft een deskundig uitgevoerd onderzoek de rechter een beter zicht op concrete situaties. Zeker als er twijfels zijn over het belang van de kinderen of als de ouders hun kinderen als inzet in de strijd gebruiken. Bovendien wordt de zaak zo even los getrokken van de rechtbank en krijgen alle partijen de kans om meer uitgebreid hun situatie te bespreken met iemand die daar genoeg tijd voor uittrekt. Toch wordt de vraag naar een onderzoek nog veel te vaak geweigerd.
- Ook kinderen kunnen in een maatschappelijk onderzoek gehoord worden. Voor gezinnen met jonge kinderen biedt dat de mogelijkheid om de kinderen spreekrecht te geven. Ook dat gebeurt te weinig.
- Als ouders vraagtekens plaatsten bij de professionaliteit van gerechtsdeskundigen is dat niet altijd onterecht. Aan deskundigen worden tot nader order geen kwaliteitsgaranties opgelegd. Bovendien worden ze meestal vergoed door de partij die de rechter om een onderzoek verzocht, behalve als de rechter op eigen initiatief een onderzoek wenselijk acht. Dat kan een weerslag hebben op de neutraliteit van de deskundige. Ook naar de aard van de opleiding van deskundigen worden geen vereisten gesteld. De impact van een deskundigenverslag op de regeling voor de kinderen kan erg groot zijn. Kwaliteitsvereisten zijn dringend nodig.
- Over de uitvoering van maatschappelijke onderzoeken krijgt het Kinderrechtencommissariaat minder klachten. Maatschappelijke onderzoeken door justitie-assistenten bieden over het algemeen meer garanties naar deskundigheid. De aanstelling tot justitieassistent heeft bepaalde diplomavereisten, er bestaan richtlijnen over hoe burgerrechtelijke opdrachten uitgevoerd moeten worden, aangevuld met visieteksten over het inhoudelijke aspect van een maatschappelijk onderzoek. Andere voordelen zijn dat ze werken in een team en dat er een mogelijkheid tot klachtenonderzoek is. Hoewel er kwaliteitsgaranties ingebouwd zijn, zijn er toch nog slordig uitgevoerde onderzoeken.
- De opdracht die de rechter geeft aan een justitieassistent of een gerechtsdeskundige, is soms onduidelijk of erg beperkt. Dat kan tot gevolg hebben dat een onderzoek niet grondig gevoerd wordt of kan worden, waardoor weinig gefundeerde of zelfs foute conclusies over het welzijn van de kinderen geformuleerd worden.
- Een rechter is niet verplicht de adviezen of conclusies uit het maatschappelijk of deskundigenonderzoek op te volgen. Het Kinderrechtencommissariaat zag verslagen met erg grondige analyses en gefundeerde conclusies, die zichtbaar het belang van de kinderen vooropstelden. Toch volgde de rechter ze niet op. Ook kregen ouders en kinderen geen afdoende motivering waarom de besluiten uit een onderzoek genegeerd werden. Ouders stellen dan terecht de vraag naar het nut van die onderzoeken.

Het Kinderrechtencommissariaat zag verslagen met erg grondige analyses en gefundeerde conclusies, die zichtbaar het belang van de kinderen vooropstelden. Toch volgde de rechter ze niet op.

• De bezoekerimten

Ouders kunnen op eigen initiatief of op vraag van de rechtbank een bezoekerimte inschakelen om een onderbroken of een conflictueus ouder-kindcontact te begeleiden. De begeleiding werkt aan een haalbare uitvoering van de omgangsregeling en helpt de betrokken partijen om de bestaande realiteit te aanvaarden of om het contact tussen ouder en kind te herstellen. Klachten van ouders gaan vooral over

bejegening door de begeleider, verkeerde inschatting van de situatie en beperkte overdracht van de vaststellingen naar de rechtbank toe. Kinderen klagen er vooral over dat het bezoek verplicht is, de situatie tegennatuurlijk en de aandacht van de begeleiding voor hun signalen en meningen gebrekkig. Anderzijds klagen ouders dan weer dat de rechtbank niet ingaat op hun vraag om een beroep te doen op een bezoekeruimte.

Mijn vader heeft ons jaren geleden in de steek gelaten. Zeven jaar lang hoorden we niets van hem en nu wil hij ons ineens zien. Mijn zus en ik willen dat niet. We hebben dat aan de rechter verteld en die besliste dat we papa moeten zien in een bezoekeruimte. Hij beloofde ons ook dat als we echt niet willen, we niet verplicht kunnen worden. We zijn twee keer geweest en dat was genoeg om te zien dat papa helemaal niet geïnteresseerd is in ons. De begeleider van de bezoekeruimte verplicht ons nu om toch te komen. Hij zegt dat mama anders zware problemen gaat krijgen. Dat was niet de afspraak.

Asma, 16 jaar

Mijn dochter ziet haar moeder in een bezoekeruimte. Moeder is erg manipulatief en is goed in emotionele chantage. Maar eigenlijk heeft ze helemaal geen belangstelling voor het kind. Ze wil alleen maar mij treffen. Voor mijn dochter is elk bezoek traumatiserend. Dat hebben de begeleiders ook gemerkt. Na elk bezoek zeggen ze dat de relatie met de moeder voor onze dochter schadelijk is. De opdracht van de bezoekeruimte loopt nu af en ik heb gevraagd om die vaststellingen ook in het verslag aan de rechter te vermelden. Dat mag blijkbaar niet. Wat is dan het nut van al die inspanningen?

Vader van Jasmijn, 14 jaar

Eerst had mijn ex-man een omgangsregeling die hij mocht uitoefenen in een bezoekeruimte. Omdat de problemen tussen ons bleven duren, keerde de rechter de regeling gewoon om. Ik moet nu mijn dochter bezoeken in de bezoekeruimte. Mijn man kreeg van de begeleiding twee uur bezoektijd, en ik nu maar één uur. Bovendien werd mijn dochter een paar maanden geleden door de politie van school gehaald, samen met een zogenaamde psychologe die zou instaan voor het welzijn van mijn dochter. Nu blijkt die psychologe maar een vrijwilligster te zijn van de bezoekeruimte. Bovendien is zij het ook die de bezoeken begeleidt. Er is hier duidelijk sprake van partijdigheid. Ik heb nu ook maar pas vernomen dat de bezoekeruimte eigenlijk een privé-initiatief is dat alleen maar met vrijwilligers werkt. Het kan toch niet dat zo'n delicate zaak toevertrouwd wordt aan niet-professionelen?

Moeder van Fien, 3 jaar

Een opgelegd contact met één van de ouders in een bezoekeruimte is een maatregel waar minderjarigen vaak niet tevreden mee zijn.

Vaststellingen uit deze meldingen

- Een opgelegd contact met één van de ouders in een bezoekeruimte is een maatregel waar minderjarigen vaak niet tevreden mee zijn. Jongeren beschouwen het als dwang en geloven niet dat dit het contact met de ouder kan verbeteren.
- Als kinderen bij de begeleiding blijven klagen dat het contact met de ouder niet goed loopt, neemt de bezoekeruimte weinig initiatief om het bezoek stop te zetten. Minderjarigen hebben het gevoel dat hun mening weinig telt en dat de belangen van de ouder voorrang krijgen.
- Soms krijgt de minderjarige van de begeleiding te horen dat ook die het contact met de ouder erg negatief beoordeelt. De minderjarige, en natuurlijk ook de andere ouder, verwacht dat deze informatie ook gebruikt kan worden in de procedure. Maar het behoort niet tot de opdracht van een bezoekeruimte om een evaluatie te maken van de ouder-kindrelatie. Dat leidt tot onbegrip bij de betrokkenen.
- Als de opdracht van een bezoekeruimte vroegtijdig stopgezet wordt (los van de vraag of de reden een weigering van het kind of van een ouder is), vonnist de

rechter vaak een voortzetting van de 'oude' omgangsregeling. Maar het was juist een conflict in de uitvoering van deze regeling dat aanleiding gaf tot de tussenkomst van een bezoekruimte. Het conflict wordt dus verder gezet en zelfs nog versterkt door het onbegrip en de teleurstelling van de betrokken minderjarigen.

- Een bezoekruimte is geen voorziening met een 'beschermde titel'. Daardoor bestaan er twee circuits: de officieel erkende bezoekruimtes van de CAW's en privé-initiatieven. Er zijn fundamentele verschillen tussen de twee, met de nodige gevolgen voor de kwaliteit van de dienstverlening. Het gaat om verschillen in professionaliteit van de begeleiders, in de kostprijs, de werkingsprincipes en de verslaggeving naar de rechtbank. Gebruikers weten dikwijls niet veel over het statuut van de bezoekruimte waar ze een beroep op doen. Het contact tussen ouder en kind is een zo delicate kwestie, dat dit toch enige professionaliteit vereist. Vreemd genoeg verwijzen ook rechters door naar privé-initiatieven, met alle gevolgen voor het welzijn van de kinderen. Zeker privé-bezoekruimtes moeten met de nodige voorzichtigheid ingeschakeld worden.

• De onderhoudsplicht

Zowel ouders als kinderen klagen over de uitvoering van de onderhoudsplicht. Er zijn klachten over niet of sporadisch uitbetalen, maar ook klachten van de onderhoudsplichtige ouder die opmerkt dat het geld niet besteed wordt voor de opvoeding van de kinderen. Ook jongeren klagen erover dat hun vroegere levensstandaard wegvalt als de onderhoudsplichtige ouder zich niet aan zijn plicht houdt.

Mijn vader betaalt zijn onderhoudsgeld niet. Daardoor heb ik mijn hobby moeten opgeven. Ik ging paardrijden, maar dat kost natuurlijk wel wat geld. Mama kan dat alleen niet betalen. Is papa niet verplicht om te betalen? Hoe kan ik dat geld opeisen, zodat ik terug mijn sport kan beoefenen?

Lien, 14 jaar

Ik wil mijn pianolessen blijven volgen, maar dan zou ik eigenlijk zelf een piano moeten aanschaffen. Ik heb een tweedehands piano gezien en ik heb al wat vakantiejobs gedaan, maar het blijft toch wel duur. Mama heeft papa gevraagd om de helft van de aankoopprijs bij te leggen, dan reddend we het wel. Maar papa wil niet. Kan ik dat afdwingen?

Nick, 13 jaar

Mijn ex-man staat al jaren achter met de uitbetaling van zijn onderhoudsplicht. Ik heb er ook nooit echt op aangedrongen omdat hij zijn bezoekrechten ook niet uitoefende. En daar waren de kinderen blij om. Ik vreesde dat hij de kinderen zou opeisen als ik zou procederen. Maar nu gebeurt het toch. Ik ben niet bereid om de kinderen te laten gaan, omdat hij ook zijn plicht ten aanzien van hen niet vervult. Nu zegt zijn advocaat dat het feit dat hij niet betaalt niets afdoet aan zijn bezoekrechten. Hij krijgt dus wel rechten, maar geen plichten!

Moeder

Ik heb twee kinderen uit mijn vorige huwelijk en twee in mijn huidige huwelijk. Ik betaal 400 euro onderhoudsgeld voor mijn twee oudste kinderen. Mijn ex woont nu samen met haar vriend, die een redelijk hoog inkomen heeft. Door de hoge onderhoudsbijdragen moet ik mijn huidige gezin tekortdoen. Mijn oudste kinderen hebben alles wat hun hartje belieft, terwijl ik mijn andere kinderen niet eens een nieuwe fiets kan geven. Wat kan ik doen?

Vader

Na de scheiding woonde ik bij mijn moeder. Het is uiteindelijk misgelopen. Bij mijn vader kon ik niet terecht omdat hij inwoont bij zijn vriendin en bij haar was ik niet welkom. Mijn vader betaalde onderhoudsgeld zolang ik bij mijn moeder woonde. Ik heb uiteindelijk besloten om in te trekken bij mijn meerderjarige zus. Mijn vader weigert nu om nog verder onderhoudsgeld te betalen omdat ik niet meer bij mijn moeder woon. Ik kan mijn studies alleen maar betalen omdat mijn zus alles voorschiet. Maar ik wil haar niet ten laste zijn. Kan ik dat geld opeisen van mijn vader?

Soraya, 17 jaar

Vaststellingen uit deze meldingen

- Door de breuk tussen de ouders verandert de levensstandaard van de twee ouders en dus ook van de kinderen. Als de onderhoudsplichtige ouder zich niet aan zijn plicht houdt, betekent dat voor de minderjarige opnieuw een daling van zijn levensstandaard.
- De onderhoudsplicht wordt door ouders vaak onterecht gekoppeld aan het omgangsrecht. Ouders gebruiken het als dwangmiddel in de twee richtingen, zowel om het contact te boycotten als om de kinderen op te eisen. De minderjarige wordt hier letterlijk als pasmunt gebruikt.
- Het gebeurt niet zelden dat jongeren in erg conflictgeladen scheidingen alleen gaan wonen vóór ze meerderjarig zijn. De onderhoudsplicht blijft bestaan, ook als de minderjarige het huis verlaat. Onderhoudsplichtige ouders denken vaak het tegenovergestelde en weigeren nog te betalen. Als de andere ouder dan niet opkomt voor de belangen van het kind, staat de jongere in de kou. Want zelf heeft hij geen rechtsingang en kan hij dus het onderhoudsgeld niet afdwingen.

De onderhoudsplicht wordt door ouders vaak onterecht gekoppeld aan het omgangsrecht.

De minderjarige wordt hier letterlijk als pasmunt gebruikt.

• Parentale ontvoering

Er zijn klachten van minderjarigen die vrezen dat ze door een van hun ouders, tegen hun wil, meegenomen worden naar het buitenland. Ze zoeken bescherming. Sporadisch krijgt het Kinderrechtencommissariaat ook klachten of vragen van minderjarigen die al door toedoen van een ouder naar het buitenland verhuisd zijn. Die minderjarigen zoeken hulp om terug te keren naar België. Ook hulpverleners melden het Kinderrechtencommissariaat dergelijke gevallen. Daarnaast krijgt het Kinderrechtencommissariaat klachten van ouders die de ontvoering door de andere ouder melden.

Mijn ex-vrouw is vier jaar geleden met ons dochttertje naar Schotland verhuisd, zonder mijn toestemming. Sindsdien ben ik aan het procederen om haar terug naar België te krijgen. Ik heb hier van de rechtbank het toezicht over mijn dochter gekregen, en een vonnis in Schotland zegt het omgekeerde. Ik ben ten einde raad.

Vader van Sofie, 10 jaar

Mijn man heeft ons verlaten en dreigt er nu mee onze tweeling mee te nemen naar Spanje, waar zijn ouders wonen. De kinderen zijn bang dat hij dat ook echt gaat doen. Wat kan ik doen? Ik ben al naar de politie geweest, naar de rechter en naar Child Focus, maar niemand kan ons helpen.

Moeder van Francesco en Rafael (8 jaar)

Een meisje uit Ghana woont hier al jaren met haar moeder in België. Haar ouders zijn gescheiden en vader heeft een omgangsregeling. Vader vindt nu dat zijn dochter zich te westers begint te gedragen en wil haar naar zijn ouders in Ghana sturen voor een degelijke opvoeding. Het meisje en haar moeder willen dat niet en vrezen allebei dat vader zijn dreiging gaat uitvoeren. Wat kunnen ze doen om het meisje te beschermen?

JAC-medewerker

Vaststellingen uit deze meldingen

- Klachten gaan zowel over minderjarigen met ouders van vreemde als van Belgische afkomst. Ouders van Belgische afkomst vertrekken vaak met hun kind naar het buitenland om het te beschermen tegen geweld door de andere ouder of om alle contact met die ouder te verbreken.
- Melders hebben meestal al een hele reeks diensten afgelopen voor ze bij het Kinderrechtencommissariaat terechtkomen. Niemand kon ze helpen. Er zijn inderdaad weinig instanties bevoegd om deze situaties te onderzoeken. De politionele en juridische weg is vaak de enige oplossing.
- Een juridische procedure is erg moeizaam en complex door de internationale context. Procedures slepen jaren aan en ouders vinden hun weg niet in de juridische mallempolen. Ook manoeuvres van de ouders zelf zorgen voor veel vertraging.
- Het is bijna onmogelijk om kinderen die dreigen ontvoerd te worden te beschermen. Preventief kan er niet opgetreden worden. Zodra het kind vertrokken is naar het buitenland, is het moeilijk om het te laten terugkeren. Maar pas vanaf dan bestaan er rechtsmiddelen.

Het is bijna onmogelijk om kinderen die dreigen ontvoerd te worden te beschermen.

• Opvoedingsconflicten na de scheiding

Na de scheiding laten opvoedingsconflicten zich nog meer voelen. Klachten komen vooral van ouders die klagen over de opvoedingsprincipes van de andere ouder.

Mijn moeder woont samen met haar vriend, die een zoontje heeft. Sam komt om de twee weken bij ons logeren. Hij slaapt dan beneden in een opklapbed. Gisteren stormde de mama van Sam bij ons thuis binnen en maakte ze een verschrikkelijke scène. Ze was razend omdat hij op een opklapbed moet slapen en omdat hij eens vijf minuten als straf op zijn knieën moest zitten. Sam was echt bang. Zelf klaagde hij eigenlijk nooit en hij komt graag logeren. Zijn mama dreigt ermee om de papa aan te klagen voor kindermishandeling. Kan ze dat echt doen?

Stiefzus van Sam, 8 jaar

Mijn zoon woont bij zijn moeder. Ze werkt laat en daardoor is hij meestal alleen thuis. Hij moet ook zelf voor zijn avondeten zorgen. Hij is nog maar net elf jaar. Kan dat zomaar?

Vader van Jens, 11 jaar

Mijn ex huurt een huis waar maar één slaapkamer is. Mijn zoon van tien slaapt in hetzelfde bed als zijn moeder. Ik vind die toestand niet aanvaardbaar er zijn toch andere oplossingen mogelijk. Wat zegt de wet daarover?

Vader van Andy, 10 jaar

Ik ben een fervente antiroker. Maar mijn ex en haar vriend zijn kettingrokers. Als mijn kinderen bij hen zijn, krijgen ze een serieuze portie rook naar binnen. Dat is schadelijk voor hun gezondheid. Kan ik via de rechtbank eisen dat ze opgroeien in een rookvrije omgeving?

Vader van drie kinderen, 6, 5 en 2 jaar

Een moeder meldde dat ze bezorgd was voor de veiligheid van haar achtjarige zoon. Haar ex-man komt de jongen altijd ophalen met de motor. Hij heeft geen helm of beschermende kledij voor het kind. Als ze hem daarover aanspreekt, lacht de vader het weg. Wat kan ze nog doen?

OCMW-medewerker

Als ik bij mijn moeder ben, mag mijn vriend in het weekend af en toe blijven overnachten. Bij mijn vader mag dat niet. Nu verbiedt mijn vader dat mijn vriend blijft slapen als ik bij mama ben. Hij heeft mama gezegd dat hij de rechtbank zal inschakelen. Kan hij zich zomaar moeien met de afspraken die mama en ik maken?

Imke, 17 jaar.

Als mijn kinderen naar hun vader gaan, komen ze altijd in dezelfde kleren terug. Hygiënisch neemt hij het niet zo nauw. Ze moeten niet in bad en hoeven hun tanden niet te poetsen of hun haren te kammen. Het eten is meestal fastfood. Kan ik daarmee bij de rechtbank aantonen dat hij de kinderen verwaarloost?

Moeder

Mijn ex en ik geraken niet akkoord over de schoolkeuze van onze zoon. Volgend schooljaar moet hij naar de humaniora. Ik wil dat niet uitvechten voor de rechtbank. Waar kunnen we terecht voor bemiddeling?

Moeder van Lander, 12 jaar

Wij hebben een week-weekregeling. Mijn ex heeft onze oude woning verbouwd om er een gastenverblijf in te maken. Zo heeft ze wat extra inkomsten. Het probleem is nu dat daardoor onze kinderen, een meisje en een jongen, een kamer moeten delen. Ze zien dat niet zitten en klagen erover dan hun oude kamers nu gebruikt worden voor logés. Bestaat er wetgeving over kinderen van een verschillend geslacht die samen slapen? Als je effectief genoeg ruimte hebt om alle kinderen een eigen kamer te geven, ben je dan niet verplicht om kinderen die privacy te gunnen?

Vader van Louise (14 jaar) en Lorenz (16 jaar)

Een moeder kwam vragen om een dubbel van de identiteitskaart van haar dochter. Ze vertrekken overmorgen op reis met het vliegtuig, maar de vader weigert om de identiteitskaart van het meisje te geven. Moeder heeft de politie al aangesproken die bij vader langsgegaan is. Zonder succes. Er is ook geen tijd meer om naar de rechter te stappen. We willen dit meisje graag helpen, maar zijn gebonden aan de wetgeving. We kregen een rondschriften van de minister dat we in die situaties in geen geval duplicaten mogen uitreiken. Die problemen komen heel vaak voor. Wat kunnen we doen om die kinderen te helpen?

Dienst Bevolking van de gemeente

Vaststellingen uit deze meldingen

- Opvoedingsconflicten die beginnen te spelen na de scheiding, worden door ouders als argument gebruikt om de verblijfs- en omgangsregeling te veranderen, terwijl opvoedingsverschillen op zich meestal geen probleem vormen voor het kind zelf. Ouderschapsbemiddeling na de scheiding kan veel problemen voorkomen of remediëren. Rechtbanken zouden dit kunnen promoten in conflictgeladen scheidingen.
- In een scheiding worden opvoedingsprincipes plots getoetst aan wetgeving terwijl dat eerder niet het geval was.
- Anderzijds minimaliseren rechters soms ernstige opvoedingsconflicten (zoals mishandeling of incest) die ze in verband brengen met de scheiding. Natuurlijk kan een ouder misbruik maken van valse beschuldigingen aan het adres van de andere ouder. De rechter moet daar zeker aandacht voor hebben, maar een ernstig onderzoek dringt zich altijd op in het belang van het kind. Bijkomend probleem is dat geweld of seksueel misbruik door ouders heel moeilijk aan te tonen is, zeker bij jonge kinderen.
- Er ontstaan heel wat problemen rond de officiële documenten van de kinderen,

Er ontstaan heel wat problemen rond de officiële documenten van de kinderen.

zoals de identiteitskaart, het paspoort en de SIS-kaart. Ouders gebruiken dat in hun strijd, maar de kinderen dragen er de gevolgen van. Identiteitsdocumenten behoren in principe toe aan de minderjarige zelf en de ouder heeft ze in bewaring. Het is dus ook de bedoeling dat het kind die documenten bij elke verblijfswissel meekrijgt. Als dat niet gebeurt, valt er weinig aan te doen. Gemeentelijke diensten mogen geen duplicaten uitgeven en politiediensten kunnen de documenten niet afhandig maken bij de ouder. Meestal is de vraag erg dringend, waardoor het niet meer haalbaar is om de documenten via gerechtelijke weg af te dwingen.

• **Contact met familie**

Na de scheiding kan het contact met grootouders, neven en nichten, ooms en tantes en ook met broers en zussen soms verloren gaan. Er zijn vooral klachten over het contact tussen grootouders en kleinkinderen. Grootouders klagen vooral over het verlies aan contact, maar minderjarigen klagen als het contact verplicht opgelegd wordt door de rechtbank. Ooms en tantes klagen vooral als ze een specifieke band hadden met een bepaald kind. Ook minderjarigen geven dat verlies aan.

Mijn grootmoeder langs vaderskant wil per se contact met mij. Mijn ouders hadden helemaal geen contact meer met haar, omdat ze erg streng was voor mij en me wel eens durfde te slaan. Nu mijn ouders gescheiden zijn, heeft mijn vader weer contact met haar. Sindsdien probeert mijn grootmoeder het contact af te dwingen via de rechtbank. Ik heb daardoor een enorme afkeer van haar gekregen. Nu heeft het Hof van Beroep beslist dat ik twee zaterdagen per maand moet gaan. Ik denk er niet aan. Het Hof heeft zelfs geweigerd om mij hierover persoonlijk te spreken. Waar zijn mijn rechten?

Jolien, 17 jaar

Een 14-jarig meisje kwam aankloppen met het verhaal dat ze vroeger bij haar moeder woonde, maar nu sinds een jaar bij haar vader. Ze is bij moeder vertrokken na een zwaar conflict en wil ook geen contact meer met moeder. Maar ze heeft wel een halfzusje bij moeder, waar ze wel contact mee wil. Moeder weigert dat. Wat kan ik haar adviseren?

CLB-medewerker

Vaststellingen uit deze meldingen

- In conflictgeladen scheidingen heeft de naaste familie – en vooral de grootouders – weinig andere mogelijkheden dan een beroep te doen op een gerechtelijke procedure om het contact met de kinderen te herstellen. Dat verscherpt het conflict alleen maar. Er wordt te weinig gedacht aan familiale bemiddeling.
- Vaak worden kinderen tegen hun wil verplicht tot contact met hun grootouders. Het kind wordt weinig of niet om zijn mening gevraagd. Zeker als het gaat om conflictgeladen scheidingen en in situaties waarin de relatie tussen de grootouders en het kind al vóór de scheiding niet optimaal was, is dat voor het kind een enorme emotionele belasting.
- Meer en meer ziet het Kinderrechtencommissariaat situaties waarin een kind omgangsregelingen opgelegd krijgt met verschillende partijen: een ouder, grootouders langs vaders- én langs moederskant. Dat is voor een kind erg belastend.
- Kinderen die door de scheiding het contact verliezen met een familielid met wie ze een nauwe band hadden (vaak een oom of een tante of stiefbroers en -zussen) zijn afhankelijk van hun ouders om dat contact te herstellen. In conflictgeladen scheidingen zijn ouders vaak niet bereid om in te gaan op de vraag van het kind. Ook het familielid start zelden een gerechtelijke procedure

Meer en meer ziet het Kinderrechtencommissariaat situaties waarin een kind omgangsregelingen opgelegd krijgt met verschillende partijen.

op uit eigen initiatief. Omdat een minderjarige zelf geen rechtsingang heeft, is zijn recht op persoonlijk contact met zijn familie geschonden.

• **Juridische bijstand door een advocaat**

Ouders twijfelen soms aan het advies van hun advocaat. Ze vragen dan het Kinderrechtencommissariaat om juridisch advies. En iets minder krijgt het Kinderrechtencommissariaat klachten over de bejegening door een advocaat. Ouders geven bijvoorbeeld aan dat hun advocaat fouten maakte tijdens de procedure of dat hij hun belangen niet genoeg verdedigde. Ook de kostprijs wordt aangeklaagd. Klachten komen altijd van ouders en stiefouders.

Toen we uit elkaar gingen, troffen we een regeling voor de rechtbank. Onze zoon zou bij zijn moeder wonen en om de twee weken bij mij logeren. Door de jaren is dat geëvolueerd tot een week-weekregeling in onderling overleg. Ik dacht dat het goed was om de afspraak te officialiseren, omdat de oude regeling nog altijd geldt. Mijn ex vond dat niet echt nodig en daarom stapte ik naar een advocaat voor advies. Die zei dat gedeeld verblijf vanaf nu toch verplicht is, maar dat ik eerst het adres van onze zoon moest veranderen naar mijn adres. Dat was volgens hem nodig om het ouderlijk gezag te krijgen. Ik heb dat gedaan en sindsdien is mijn ex niet meer aanspreekbaar. Nu zitten we in een conflict. Ik hoor nu dat ik slecht geadviseerd werd door mijn advocaat.

Vader van Ward, 10 jaar

Vaststellingen uit deze meldingen

- Als ouders klagen over een ‘dure’ procedure, bedoelen ze eigenlijk de kosten die advocaten aanrekenen. Zeker als ouders geen compromis vinden en elkaar voortdurend dwarsbomen met nieuwe procedures, kunnen die kosten hoog oplopen.
- Advocaten stellen niet altijd het belang van de minderjarigen mee voorop. Hun cliënt is de ouder en dus moet de advocaat voor het belang van die ouder opkomen. Omdat de minderjarige geen partij is in de procedure, is er in principe niemand die zijn belang bepleit. De minderjarige is dus toch afhankelijk van de advocaten van de ouders. Terwijl de belangen van de ouders toch soms afwijken van die van de minderjarige.
- Er komen geregeld meldingen van mensen die al voor de tweede of derde keer van advocaat veranderden, omdat hij hun verwachtingen niet waarmaakte. Dat is nefast voor de continuïteit in een dossier.
- Ouders die de kosten niet meer kunnen opbrengen en niet in aanmerking komen voor een pro-deoadvocaat zetten soms de procedure verder zonder advocaat. Dat is niet altijd wenselijk. Uiteindelijk geven ze ook toe aan de verzuchtingen van de andere ouder, ook al is dat niet in het belang van de kinderen.

2.2.1.2. Opvoeding

Zoals het Verdrag beklemtoont, zijn ouders de eerste opvoedingsverantwoordelijken van het kind.¹⁴ Ouders moeten hun kinderen leiding geven, rekening houdend met de groeiende capaciteiten van het kind. Maar opvoeding loopt niet altijd van een leien dakje. Er is heel wat interactie tussen ouders en kinderen en daarin kan heel wat fout lopen. Bovendien beperkt de opvoedingsverantwoordelijkheid zich niet alleen tot de biologische ouders van het kind. Vaak zijn ook anderen mee verantwoordelijk, zoals stiefouders, pleegouders, adoptieouders of familie.

Ouders moeten hun kinderen leiding geven, rekening houdend met de groeiende capaciteiten van het kind.

¹⁴ Artikel 5 en 18 van het Verdrag.

Net zoals scheidingsproblemen zorgen opvoedingssituaties voor heel wat klachten. In de inleiding bij dit hoofdstuk stond al dat ook hier veel klachten niet in aanmerking komen voor onderzoek. 141 van de 206 meldingen over ‘opvoeding’ waren klachten. Daarvan waren er 135 niet ontvankelijk voor onderzoek. Deze tabel laat zien waarom de meeste klachten niet onderzocht konden worden.

Hulpverlening aangewezen/eerstelijns klachtendienst aanwezig	127
Beroep op rechtbank	5
Geen bevoegd gebied	2
Geen mandaat van de minderjarige	1

Tabel 18– Reden van niet-ontvankelijkheid van klachten

Tussenbeide komen in een ouder-kindrelatie is erg delicaat. Het behoort bovendien niet tot de bevoegdheid en de deskundigheid van het Kinderrechtencommissariaat. Actieve tussenkomst van de ombudswerkers in gezinnen is vaak ook niet wenselijk. Hulpverlening is hier meer aangewezen. In extreme situaties waarin hulpverlening geen soelaas kan brengen, is een gerechtelijke tussenkomst nodig. Hulpverleners en rechtbanken kunnen zicht krijgen op concrete gezinssituaties en geven de mogelijkheid aan alle betrokken partijen om hun verhaal te doen.

Maar 5 klachten waren ontvankelijk, waarvan er 3 onderzocht werden. In geen enkele klacht was het mogelijk een eindoordeel te vellen. Klagers trokken hun klacht in of reageerden niet meer op de vragen van het Kinderrechtencommissariaat.

Toch zijn er in de meldingen heel wat schendingen van kinderrechten vast te stellen. Het Kinderrechtencommissariaat is alleen niet in de mogelijkheid om op te treden, omdat hij niet kan inbreken in het privé-leven van gezinnen. Eerder stond al waarom dat ook niet wenselijk is. Opvoedingsverantwoordelijken hebben rechten, maar ook plichten. En precies die plichten komen ze tegenover hun kinderen niet altijd na. Kinderen hebben bovendien een heel zwakke positie in de relatie met hun ouders. Ouders hebben ouderlijk gezag. Natuurlijk moeten derden en de kinderen dat gezag respecteren. Maar ouderlijk gezag is niet absoluut en grenzeloos. Uiteindelijk gaan de meeste klachten over het gebrek aan inspraak in de opvoeding. En precies dat aspect is iets wat kinderen niet kunnen afdwingen vanwege het ouderlijk gezag. Ook lichamelijk en psychisch geweld door ouders wordt vaak aangeklaagd. Het Verdrag voorziet bescherming tegen mishandeling en verwaarlozing door ouders of door andere personen die verantwoordelijkheid dragen voor de zorg voor het kind.¹⁵ Maar hulpverlening die minderjarigen zou kunnen helpen, is voor kinderen en jongeren niet altijd even toegankelijk als het lijkt. Dat wordt verder nog uitvoerig aangetoond.

Melders van opvoedingsproblemen worden meestal doorverwezen. Waar dat kan en binnen zijn deskundigheid, geeft het Kinderrechtencommissariaat advies. Dat advies beperkt zich tot de toets met kinderrechten, om duidelijk te maken of het wel of niet om een schending gaat.

Vooraf minderjarigen zelf en professionelen melden opvoedingsproblemen. Ouders doen dat veel minder. Er werd dan ook vooral doorverwezen naar diensten waar

¹⁵ Artikel 19 van het Verdrag

Maar hulpverlening die minderjarigen zou kunnen helpen, is voor kinderen en jongeren niet altijd even toegankelijk als het lijkt.

minderjarigen terechtkunnen, zonder vertegenwoordiging door een ouder. Dat zijn het Jongeren Adviescentrum, het Centrum voor Leerlingenbegeleiding, het Comité voor Bijzondere Jeugdzorg en de Kinder- en Jongerentelefoon.

Deze tabel geeft een overzicht van de doorverwijzingen.

Jongerenadviescentrum	81
Comité Bijzondere Jeugdzorg	34
Vertrouwenscentrum voor Kindermishandeling	29
Centrum voor Leerlingenbegeleiding	21
Kinder- en Jongerentelefoon	7
Kinderrechtswinkel	5
Opvoedingstelefoon / Opvoedingswinkel	5
Advocaat	4
Politie	4
Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg	2
Huisarts	2
Rechtbank	2
OCMW	2
Zelfmoordlijn	2
CAW	1
Centrum voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning	1
Justitiehuis	1
Kind en Gezin	1
Rung-project	1

Tabel 19– Doorverwijzingen per dienst voor meldingen over opvoeding

Waarover gaan de vragen en klachten?

Opvoedingssituaties hebben veel verschillende aspecten, die altijd gaan over de relatie tussen opvoedingsverantwoordelijken en kinderen. De meldingen kunnen opgedeeld worden in drie grote groepen: de rechten en plichten van ouders en kinderen in de opvoedingscontext, intrafamiliaal geweld en de ruimere familiale context.

	Vragen	Klachten	Totaal
Rechten en plichten van ouders en kinderen	42	95	137
Intrafamiliaal geweld	10	39	49
Relatie tot familie	13	7	20
Totaal	65	141	206

Tabel 20 – Meldingen over opvoedingsproblemen

De meeste meldingen hadden op een of andere manier te maken met de wederzijdse rechten en plichten van ouders en kinderen tegenover elkaar. Er is telkens hetzelfde fenomeen: ouderlijke rechten en verantwoordelijkheden 'botsen' met de rechten van de minderjarige. Dat uit zich vooral als kinderen een beroep willen doen op hun recht op inspraak, hun recht op privacy en hun recht op een eigen geloofsovertuiging.

• Het recht op inspraak

Het Verdrag geeft kinderen inspraak in alle aangelegenheden die ze aanbelangen,¹⁶ ook in beslissingen die ouders in de opvoedingscontext voor hen maken. Bovendien geeft het Verdrag kinderen ook het recht om hun mening te uiten, zolang ze daar de rechten van anderen niet mee schaden.¹⁷ Het is voor ouders en kinderen niet altijd gemakkelijk om dat in de praktijk om te zetten. Dat blijkt uit de vele vragen en klachten. Vooral minderjarigen klagen dat hun recht op inspraak geschonden wordt. Ouders hebben vooral vragen over de invulling van dat recht.

Mijn moeder verbiedt me altijd van alles: ik mag geen namiddag op stap met mijn vriendinnen, ik mag niet alleen thuisblijven op woensdagnamiddag maar moet naar oma, ik mag geen vrienden meenemen naar mijn kamer. Maar ze zegt er niet bij waarom. Als ik toch aandring op een uitleg, wordt ze boos of komt ze met de meest dwaze argumenten.

Jitske, 13 jaar

We verhuizen binnenkort van Limburg naar Gent, omdat dat dichterbij papa zijn werk is. Blijkbaar lag dat al lang vast, want ze hebben er al een huis gehuurd. En ook oma scheen het te weten, maar die mocht het me niet vertellen. Ik ben zo boos op mijn ouders dat ze mij hier volledig buiten gelaten hebben. Ik wil ook helemaal niet vertrekken. Ik wil mijn vrienden, mijn familie en mijn school niet achterlaten. Zij doen nu precies alsof dat niks is. Ik vertrouw ze ook helemaal niet meer. Wie weet hebben ze zonder mij ook al een nieuwe school gezocht?

Anke, 15 jaar

Ik doe een studentenjob in het weekend. Met het geld dat ik verdiende, heb ik me een iPod gekocht. Mijn ouders vinden nu dat ik te veel geld opdoe en eisen dat ik mijn loon aan hen geef om het op mijn spaarrekening te zetten. Ze laten me niet eens de kans om te bewijzen dat ik wel met geld kan omgaan. Ik heb niets anders gekocht. Maar er is geen discussie mogelijk. Toch ben ik bereid om een compromis te zoeken.

Kasper, 16 jaar

Ik heb al enkele maanden een vriend. Hij is vier jaar ouder dan ik, maar dat vind ik niet erg. Maar mijn ouders willen dat niet. Ze zeggen dat hij alleen maar op seks uit is. Maar dat is niet waar. Ze geven me niet eens de kans om ze te bewijzen dat het niet zo is. Ze willen hem zelfs niet één keer ontmoeten. Nu verbieden ze me om hem nog te zien.

Daphne, 15 jaar

Mijn vader is een echte paardenfreak. Ik moet van hem ook paardrijden, maar ik ben bang van die beesten. Ik heb rugpijn, ik heb brandwonden aan mijn handen en ik haat het. Maar hij luistert niet.

Shana, 11 jaar

Ik wil stoppen met de muziekschool, maar het mag niet van mijn ouders. Na elke les kom ik wenend thuis, maar toch moet ik de volgende keer weer gaan. Elke keer als ik er over begin, worden ze boos. Kunnen ze me echt verplichten om nog verder naar de les te gaan?

Lotte, 10 jaar

¹⁶ Artikel 12 van het Verdrag.

¹⁷ Artikel 13 van het Verdrag.

Ik hou nogal van Gothic en heb een heel specifieke haar- en kledingstijl die mijn ouders blijkbaar niet zint. Tot daar aan toe dat ze het niet leuk vinden, maar nu willen ze het me verbieden. Volgens hen verwijst het naar een of andere duivelse beweging, maar ze zitten er compleet naast. Maar ze geven me niet eens de kans om hun ongelijk aan te tonen.

Kris, 16 jaar

Vaststellingen uit deze meldingen

- Minderjarigen vragen inspraak in heel veel domeinen die voor hen belangrijk zijn: schoolkeuze, vrijetijdsbesteding, relaties, geldzaken. Het ene domein ligt voor ouders al gevoeliger dan het andere.
- In de praktijk kunnen kinderen hun recht op inspraak in het gezin niet afdwingen.
- Kinderen hebben vaak het gevoel dat hun recht op inspraak ondergeschikt is aan de rechten van hun ouders. De ouders hebben het laatste woord op basis van hun juridisch en pedagogisch gezag. Het is inderdaad zo dat in opvoedingskwesaties de eindbeslissing bij de ouders ligt. Maar hoe meer ouders een zekere onderhandelingsruimte toelaten of hoe minimaal ze ook de mening van het kind vragen en proberen om er rekening mee te houden, hoe minder scherp de conflicten zich lijken te stellen.
- Minderjarigen willen dat ouders hun beslissingen met hen bespreken en motiveren. Dat maakt het voor hen gemakkelijker om er begrip voor te hebben en ze te aanvaarden.

Kinderen hebben vaak het gevoel dat hun recht op inspraak ondergeschikt is aan de rechten van hun ouders.

• Het recht op privacy

Het Verdrag geeft kinderen het recht op bescherming van de privacy.¹⁸ Minderjarigen hechten ook meer dan ooit belang aan hun recht op privacy. Ze klagen over schendingen van hun privacy op verschillende domeinen: hun lichamelijke, hun relaties, hun communicatiemiddelen (brief, gsm, internet) en hun eigen fysieke ruimte.

Ik heb een dagboek. Maar het lijkt wel alsof het een bibliotheekboek is. Mama zit er voortdurend in te lezen, ook als ik haar dat verbied. Ik heb het al verstoppt, maar toen werd ze boos en ik moest het haar geven. Maar het ergste vind ik dat ze ook alles wat ik er in schrijf aan oma en aan haar vriendinnen vertelt.

Ime, 12 jaar

Mijn vriendin heeft voor haar verjaardag een laptop gekregen. Maar haar vader heeft er ook een account in aangemaakt, zodat hij kan nagaan waar ze allemaal mee bezig en op welke sites ze heeft gezeten. Is dat geen schending van haar privacy?

Robin, 16 jaar

Mogen mijn ouders zomaar mijn sms'jes lezen als ik dat niet wil? Ik heb mijn gsm gekocht met mijn eigen spaargeld en ik betaal zelf de rekeningen met mijn zakgeld. Zij mogen daar dan toch niet aankomen?

Jelle, 13 jaar

Bijna elke dag doorzoekt mijn moeder mijn kamer. Ze is bang dat ik met "louche" dingen bezig ben. Maar dat is helemaal niet zo. Ik vind het erg dat ze me zo weinig vertrouwt. Mag ik mijn kamer op slot doen? Mag zij zomaar in mijn persoonlijke spullen snuffelen?

Steven, 15 jaar

¹⁸ Artikel 16 van het Verdrag.

Vaststellingen uit deze meldingen

Nieuwe media zoals gsm en het internet geven minderjarigen meer de mogelijkheid om zich te onttrekken aan het toezicht van hun ouders.

- Minderjarigen hebben meer dan de vorige generaties de mogelijkheid om hun privé-leven af te schermen. Ze hebben vaak een eigen kamer, de controle is sterk verminderd en hun eigen communicatiemiddelen zijn verruimd. De vraag om die privacy te beschermen is dan ook veel groter.
- Nieuwe media zoals gsm en het internet geven minderjarigen meer de mogelijkheid om zich te onttrekken aan het toezicht van hun ouders. Jongeren kennen meestal ook de toepassingen van deze nieuwe kanalen beter dan hun ouders. Jongeren hoeven de deur niet meer uit om contacten te leggen. Reclame promoot bovendien deze media als strikt persoonlijke gebruiksvoorwerpen: het is 'hun' gsm, het is een 'personal' computer. Jongeren beschouwen dit dan ook als een van de belangrijkste domeinen van hun privacy. Maar precies in deze media is het gevaar voor misbruiken groot, waardoor ouders juist meer toezicht willen houden op het gebruik ervan. Bovendien spreekt de samenleving ouders voortdurend aan op de gevaren van het internet bij kinderen. De toegang tot onbeperkte informatie ligt open voor minderjarigen, ook tot informatie die niet voor hen geschikt is (pornografie, geweld). Ook daar worden ouders op aangesproken. Het is dan ook begrijpelijk dat ouders erg waakzaam zijn.
- De juridisering van de samenleving zorgt ervoor dat ook ouders meer dan voorheen bang zijn om persoonlijk verantwoordelijk gesteld te worden voor het gedrag van hun kinderen. Ook dat zorgt ervoor dat zij het nodig vinden om de privacy van hun kinderen te schenden.
- Ouders zwaaien soms met opvoedingsverantwoordelijkheid, en meer specifiek met hun beschermingsintentie om te verantwoorden dat ze de privacy van hun kinderen schenden. Die belangrijke verantwoordelijkheid hebben ouders inderdaad, maar toch moeten ze er voorzichtig mee omspringen. Ouders moeten een gezond evenwicht zoeken.
- De opvoedingsverantwoordelijkheid van ouders lijkt hier opnieuw te botsen met het recht van kinderen op privacy. Maar het is moeilijk te bepalen of dit recht wel of niet geschonden wordt. Het ouderlijk gezag moet altijd afgewogen worden tegen het recht op privacy van het kind.

• Het recht op een eigen geloofsovertuiging

Het Verdrag geeft kinderen het recht op een eigen geloofsovertuiging.¹⁹ Maar ouders verwachten doorgaans dat kinderen hun geloofsovertuiging delen. Dat leidt tot klachten van minderjarigen die er een andere overtuiging op na houden dan hun ouders, en geen ruimte krijgen om die te beleven.

Een jongen van Turkse afkomst verblijft al jaren in onze instelling. Zijn ouders eisen nu dat hij besneden wordt, maar die jongen wil dat absoluut niet. Heeft hij het recht om dat te weigeren of geldt hier het ouderlijk gezag? Hoe kunnen we hem hiertegen beschermen?

Begeleider uit een voorziening

Mijn ouders zijn getuigen van Jehova. Ik wil helemaal niet zo leven. Maar ze houden met mij totaal geen rekening. Er is toch een wet die zegt dat een tiener zelf zijn geloof mag kiezen?

Charles, 14 jaar

Mijn ouders zijn erg katholiek. Ik niet echt, maar ik mag ze daar niet in tegen spreken. Nu willen ze me deze zomer naar een 'religieus' kamp sturen. Op dat kamp wordt de bijbel bestudeerd, moeten we bid-

¹⁹ Artikel 14 van het Verdrag.

den en biechten en is er elke dag een viering. Dat gaat te ver voor mij. Het is ook allemaal zo extreem. Ik zie dat echt niet zitten. Kunnen ze me verplichten als ik dat echt niet wil?

Felicia, 14 jaar

Vaststellingen uit deze meldingen

- Op het vlak van geloof lijkt het voor ouders erg moeilijk om een zekere onderhandelingsruimte te geven. Toch is het voor heel wat minderjarigen essentieel in hun ontwikkeling. Conflicten kunnen erg extreem zijn. Als de geloofsovertuiging van ouders en kinderen met elkaar botsen, kan dat leiden tot een definitieve breuk.
- Meestal vormt niet de geloofsovertuiging op zich het probleem, maar wel de daaraan gekoppelde rituele gebruiken waaraan kinderen niet langer willen meedoen.
- Het recht op een eigen geloofsovertuiging is onderworpen aan de passende leiding van de ouders. Opnieuw is er bij conflicten een mogelijke tegenstelling tussen het ouderlijke gezag en het recht van het kind. Kinderen kunnen dat recht ook niet afdwingen. Het is ook de vraag of dat wenselijk zou zijn. Voor rituelen die te maken hebben met een lichamelijke ingreep op het kind tegen zijn wil, zou een verzet van de minderjarige wél mogelijk moeten zijn. De wet op de patiëntenrechten komt daar al gedeeltelijk aan tegemoet: de minderjarige moet zijn toestemming geven voor een ingreep.

Voor rituelen die te maken hebben met een lichamelijke ingreep op het kind tegen zijn wil, zou een verzet van de minderjarige wél mogelijk moeten zijn.

• **Geweld**

Kindermishandeling in het gezin kan verschillende vormen aannemen: lichamenlijk of geestelijk geweld, verwaarlozing en seksueel misbruik. Klachten kwamen vooral van minderjarigen zelf, van professionelen en van naaste familie.

In onze voorziening verblijft een meisje van wie de vader in de gevangenis zit voor incest. Vader leende zijn dochter ook uit aan vrienden. Volgend jaar komt de man weer vrij. Dan is het meisje nog altijd minderjarig. De vader kan dan in principe zijn ouderlijk gezag weer opeisen. Het meisje wil niet dat haar vader nog iets over haar te zeggen heeft. Ze is bang dat haar anders opnieuw hetzelfde gaat overkomen. Ze wil alle banden met hem verbreken en vraagt zijn ontzetting uit de ouderlijke macht. Haar pro-deadvocaat weet niet hoe hij dit moet aanpakken. Zijn er ook andere wegen om dat meisje tegen haar vader te beschermen?

Begeleider uit een voorziening

Ik word thuis door mijn vader voortdurend geslagen, vooral als hij weer te veel gedronken heeft. Mijn moeder laat maar gebeuren en zegt dat het mijn verdiende loon is. Ik kan er niet meer tegen.

Els, 14 jaar

Het gaat niet goed meer tussen mijn ouders en mijn moeder werkt dat uit op mij. Ze zegt dat ik het lievelingetje van papa ben en geeft me dan voortdurend opmerkingen om me te kwetsen. Ik heb haar al gezegd dat ik het niet meer aankan, maar dan zegt ze: "Maak er dan een einde aan, hé." Ik eet niet meer en kras mezelf. Laatst zei mijn tante dat mijn moeder me psychisch mishandelt door zo te doen. Is dat zo? Wie kan me helpen?

Brit, 16 jaar

Mijn broer is getrouwd met een Thaise vrouw, die al een 14- jarige zoon had uit een vorige relatie. De vrouw houdt er heel rare opvoedingsprincipes op na. De jongen moet thuis alles doen en krijgt

regelmatig een pak slaag. Als hij iets doet wat ze niet zint, moet hij zijn handen op tafel leggen en dan slaan zij er met een lat op. Ik kan het niet langer aanzien, maar ik vind het ook moeilijk om er iets mee te doen. Ik heb het gevoel dat ik mijn broer verraad.

Tante van Sunan, 14 jaar

Mijn vriendin wordt thuis echt mishandeld. Ze is naar het Comité voor Bijzondere Jeugdzorg gestapt om hulp te zoeken. Het Comité nam contact op met haar moeder en nodigde haar uit voor een gesprek. Haar moeder weigerde dat. Het Comité zegt nu dat ze niets meer voor mijn vriendin kunnen doen omdat haar moeder niet meewerkt. Maar nu is de situatie nog verergerd. Haar moeder is nu echt boos. Toen ik gisteren naar mijn vriendin ging, zag ik dat haar lip helemaal gezwollen was, maar ze wou er niets over zeggen. Hoe kan ik haar helpen?

Hannelore, 15 jaar

Bij onze burens is het alle dagen amok. Er zijn vier kinderen, van wie de jongste 3 is en de oudste 11. De kinderen zitten vaak alleen thuis en komen dan bij ons om eten vragen. Als de ouders thuiskomen, horen we ze roepen en tieren tegen de kinderen. We hebben ook al meer dan eens blauwe plekken vastgesteld bij de kinderen. Sinds de vader zijn werk kwijt is, verergerd het alleen maar. We hebben al aangeklopt bij het CLB en bij de politie, maar die zeggen dat ze niets kunnen doen. Moeten er dan echt ongelukken gebeuren vóór iemand zijn verantwoordelijkheid neemt?

Buurvrouw

Ik ben een onthaalmoeder en deze ochtend zijn twee broertjes, die ik vroeger opving, in paniek komen aanlopen. Ze zeggen dat ze van huis weggelopen zijn omdat ze bang zijn van hun vader. Ik ken het gezin al jaren en weet hoe agressief vader kan zijn. Wat moet ik nu doen? Ik wil die kinderen in die toestand echt niet terug naar huis brengen.

Voormalige onthaalmoeder van Kevin (9 jaar) en Dylan (10 jaar)

Ik maak mij ernstig zorgen over mijn kleinkinderen. Mijn dochter heeft altijd in het buitengewoon onderwijs gezeten en is echt niet in staat om voor haar kinderen te zorgen. Als het aan haar lag, mogen wij als grootouders helpen, maar haar man weigert dat volkomen. Zij durft niet tegen hem in gaan. Maar hun huis is volkomen onbewoonbaar. De kinderen zijn ondervoed en met hygiëne nemen ze het ook niet te nauw. Het jongste kind heeft astma, maar dat wordt niet verzorgd. Ook de huisarts maakt zich zorgen. Ik wil niet naar de rechtbank stappen, maar er moet wel dringend iets gebeuren.

Grootvader

Mijn vriendin heeft thuis voor de zoveelste keer slaag gekregen. Deze keer had haar vader haar in de buik gestampt. Ik ben met haar naar de politie gegaan, maar daar zegden ze dat ze alleen een pv kunnen opmaken als er een doktersattest is. Ze hebben ons doorverwezen naar het JAC, maar ook daar zegden ze dat ze niets voor ons konden doen.

Jonas, 17 jaar

Vaststellingen uit deze meldingen

- De klachten zijn niet altijd erg concreet. Het is voor de ombudswerkers niet gemakkelijk om in te schatten of hier sprake is van kindermishandeling en wat de minderjarige van het Kinderrechtencommissariaat verwacht. Dikwijls wordt een vraag of een klacht ook in veronderstellende termen geformuleerd: “Stel dat... Is dat dan kindermishandeling?” Of “ik ken iemand die...”.
- In vergelijking met de cijfers van de Vertrouwenscentra Kindermishandeling is het aantal meldingen bij het Kinderrechtencommissariaat minimaal. Elk jaar noteren de zes Vertrouwenscentra in Vlaanderen meer dan zesduizend meldingen.

- Meer nog dan bij andere opvoedingsproblemen gaat het bij kindermishandeling of het vermoeden ervan om erg delicate situaties waar heel omzichtig mee omgesprongen moet worden. Het Kinderrechtencommissariaat is dan ook niet de meest geschikte dienst om deze klachten te onderzoeken: hulpverlening is hier meer aangewezen.
- Als minderjarigen zelf mishandeling melden, stuiten ze dikwijls op ongelooft. Er moeten vaak al ernstige en zichtbare lichamelijke verwondingen vast te stellen zijn bij het kind voordat personen of diensten zoals de politie actie ondernemen om de minderjarige te beschermen.
- Als het Kinderrechtencommissariaat minderjarigen doorverwijst naar diensten zoals het JAC, het CLB, het Comité voor Bijzondere Jeugdzorg of het Vertrouwenscentrum, constateert het Kinderrechtencommissariaat dikwijls een aarzeling om contact op te nemen. Minderjarigen zijn bang dat die diensten hun ouders gaan aanspreken. Die vrees neemt af als het Kinderrechtencommissariaat erop wijst dat daarvoor de toestemming van de minderjarige nodig is.
- Ook de juridische weg is mogelijk om situaties van kindermishandeling aan te klagen. Er bestaan strafrechtelijke bepalingen die personen beschermen tegen geweld. Het Kinderrechtencommissariaat stelt vast dat minderjarigen pas in laatste instantie vragen dat hun ouders gestraft worden. Ook het jeugdrecht voorziet beschermingsmaatregelen. Die zijn meer aangepast aan de vragen en noden van de minderjarige.
- Het Verdrag spoort de overheid aan om preventieve maatregelen te nemen en behandelingsprogramma's op te zetten om kinderen tegen ouderlijk geweld te beschermen.²⁰ Op dat vlak moeten nog veel inspanningen geleverd worden.

Als minderjarigen zelf mishandeling melden, stuiten ze dikwijls op ongelooft.

• Sanctionering

Begeleiden en beperkt sanctioneren is inherent aan opvoeding. Minderjarigen klagen doorgaans niet over straffen op zich, wel over sancties die ze onterecht vinden of sancties die buiten proportie zijn.

Ik had twee buizen op mijn laatste rapport, op een totaal van vijftien vakken. Ik vond dat zelf niet zo'n drama, maar mijn ouders waren razend. Bijna iedereen in de klas had wel een buis of twee. Mijn ouders hadden daar geen oren naar en ik kreeg straf. Ze hebben mijn computer afgepakt en ik moet tot het einde van dit schooljaar om halftien gaan slapen. Dat zal me helemaal niet motiveren.

Matthias, 15 jaar

Ik heb thuis per ongeluk het raam van mijn slaapkamer gebroken. Als straf moet ik het vergoeden. Mijn ouders willen dat ik 700 euro betaal.

Loyd, 17 jaar

Een meisje uit Algerije woont hier al tien jaar met haar ouders. Nu ze wat ouder is, vinden haar ouders dat ze zich niet genoeg gedraagt naar hun waarden en normen. Ze vinden dat ze zich te "westers" gedraagt. Ze hadden daar een zwaar conflict over en nu beslisten haar ouders om haar als straf naar haar grootouders in Algerije te sturen tot ze "redelijk" wordt. Ze weet helemaal niet wanneer ze mag terugkomen. Het meisje is overstuur en wil niet vertrekken. Wat zijn haar rechten?

JAC-medewerker

Mijn moeder had me al verschillende keren gezegd om mijn kamer op te ruimen en ik had het nog niet gedaan. Terwijl ik op school zat, is ze in mijn kamer geweest en heeft als straf mijn geld weggenomen dat op mijn bureau lag en alle kleren die ik leuk vond naar de container gebracht. Ze heeft alleen de kleren laten hangen die ik bijna nooit meer aandoe.

Tatiana, 15 jaar

²⁰ Artikel 19 van het Verdrag.

Vaststellingen uit deze meldingen

Lijfstraffen zijn bij veel ouders nog altijd maatschappelijk aanvaard.

- Als minderjarigen sancties onterecht vinden, heeft dat vaak te maken met een gebrek aan overleg over de sanctie. Minderjarigen vinden het belangrijk om een goede motivering te krijgen voor de straf. Jongeren geven aan dat ze daar door niet altijd weten welke regel ze overtreden hebben. Daarnaast vinden ze het belangrijk dat ze de kans krijgen om hun gedrag toe te lichten. Al deze factoren maken de opgelegde straf meer aanvaardbaar.
- Lijfstraffen zijn bij veel ouders nog altijd maatschappelijk aanvaard. Er zijn ook meldingen van straffen die vernederend en emotioneel erg belastend zijn. Straffen zijn soms zo zwaar dat er sprake kan zijn van kindermishandeling.

• Hulp bij opvoedingsproblemen

Veel meldingen gaan over situaties waarin minderjarigen en ouders hulp zoeken omdat samenleven moeilijk wordt. In die gezinssituaties spelen zich kleine tot ernstige conflicten af, waarin het gezin niet meer in staat is om zelf zijn problemen op te lossen. Heel wat jongeren klagen erover dat de situatie thuis onhoudbaar werd en dat ze willen weglopen of alleen gaan wonen. Ze vragen of dat kan en waar ze terecht kunnen voor hulp. Jongeren melden soms dat hun ouders ze uit het huis zetten of dat hun ouders daarmee dreigen. Of hun ouders dreigen met een plaatsing in een voorziening van de Bijzondere Jeugdbijstand. Ook dan vragen minderjarigen de hulp van het Kinderrechtencommissariaat. Andere melders, meestal vrienden, kennissen en professionelen, zijn op zoek naar hulp voor jongeren in de thuissituatie. Het Kinderrechtencommissariaat krijgt ook vragen om minderjarigen te beschermen.

Ik zie het thuis helemaal niet meer zitten. Voor het minste hebben we ruzie. Mijn ouders laten me ook duidelijk voelen dat ik in hun weg loop. Onderling maken ze ook altijd ruzie en dan reageren ze dat af op mij. Ik wil thuis zo snel mogelijk weg. Kan ik bij een vriend gaan wonen? Van zijn ouders mag het.
Olivier, 16 jaar

Ik zie dat mijn vriendin met de dag meer wegzakt in een depressie. Sinds haar moeder vernomen heeft dat ze naar bed gegaan is met een jongen, heeft ze een heel slechte relatie met haar. Haar moeder scheldt haar voortdurend uit voor "slet" en ze mag nu helemaal niets meer. Ik zie haar alleen nog op school, want ze mag niet op stap of ook niet bellen of chatten. Ze haalt alleen nog maar slechte punten op school, wat haar moeder nog razender maakt. Wie kan haar helpen voor ze domme dingen doet?
Tamara, 16 jaar

Ik kan me niet meer herinneren wanneer het hier thuis nog eens leuk was. Elke dag is er ruzie. Meestal komt het door mijn jongste broer Jonas. Hij is autistisch en dat is niet altijd gemakkelijk. Daardoor maken mijn ouders voortdurend ruzie, want ze zijn het nooit eens over de manier waarop ze hem moeten aanpakken. En dan barst Jonas weer uit en is het helemaal een hel. Mijn oudere zus is vorig jaar alleen gaan wonen toen ze 18 werd, ook omdat ze het niet meer zag zitten. Kan ik niet bij haar gaan wonen? Want ook voor mij is de maat vol.
Jurgen, 16 jaar

Ik ga elke week op school naar het CLB omdat ik problemen heb thuis. Maar ik durf daar niet alles vertellen. Ik denk er al langer aan om van huis weg te lopen. Als ik dat doe en de politie vindt me, brengen ze me dan terug naar huis? Heb ik dan een misdrijf gepleegd en kunnen ze me straffen door me in een instelling of zo te steken?
Tina, 14 jaar

Mijn moeder zei me een tijdje geleden dat ze me echt niet kan liefhebben. Wat moet ik nu doen? Wie kan me helpen om de relatie met mijn moeder te verbeteren?

Boris, 17 jaar

Mijn moeder heeft een alcoholprobleem en mijn vader doet er niets aan. Hij zou bijvoorbeeld kunnen scheiden en dan kan ik bij hem gaan wonen. Kan ik zelf zonder mijn ouders gerechtelijke stappen nemen? Die situatie wordt onhoudbaar en mijn ouders willen dat niet inzien.

Wouter, 15 jaar

Een 17-jarig meisje vroeg me om hulp. Ze heeft een zes maanden oude baby, maar woont nog bij haar ouders. De spanningen lopen hoog op en ze wil er weg samen met haar baby. Kan dat?

CLB-medewerker

Vaststellingen uit deze meldingen

- Minderjarigen zien vaak een vertrek uit het gezin als enig haalbare oplossing. Hulp in de thuissituatie zelf zien deze jongeren niet (of niet meer) als een mogelijke oplossing.
- De diensten die hulp of advies bieden bij opvoedingsproblemen, zijn niet of weinig gekend bij volwassenen en minderjarigen.
- Als het Kinderrechtencommissariaat diensten voorstelt waar gewerkt wordt met persoonlijke contacten (zoals het CLB, het JAC, het Comité of het Vertrouwenscentrum), voelt het Kinderrechtencommissariaat een terughoudendheid bij minderjarigen om er op in te gaan. Jongeren zijn bang om dan de controle te verliezen, ze willen garanties dat er geen tussenkomsten buiten hun wil komen. Persoonlijk contact vinden ze in deze fase van hun probleem te bedreigend.
- Alle diensten waar minderjarigen op eigen initiatief terecht kunnen voor hulp (het CLB, het JAC of de Kinder- en Jongerentelefoon) geven vooral advies. Bij andere diensten zoals het Comité voor Bijzondere Jeugdzorg en het Vertrouwenscentrum zijn minderjarigen afhankelijk van de medewerking van hun ouders. Er bestaat bovendien geen hulpvorm die zich specifiek richt op 'opvoedingsondersteuning' voor minderjarigen en die voor hen toegankelijk is, naar het evenbeeld van het aanbod dat wel voor ouders bestaat (de Opvoedingswinkel, de Opvoedingstelefoon en de CAW's).

• Relatie tot familie

Kinderen hebben vaak ook veel contact met grootouders, ooms en tantes, neven en nichten. Soms spelen zij zelfs een belangrijke rol in hun opvoeding. Minderjarigen klagen dat alle contact met hun familie door hun ouders verboden wordt. Anderzijds kunnen er in de relatie met familie ook problemen ontstaan. Vaak gebeurt dat naar aanleiding van een conflict tussen hun ouders en andere familieleden. Kinderen klagen er dan over dat ze verplicht worden om in contact te blijven met grootouders. Ze klagen zeker als dat contact wordt opgelegd door de rechtbank.

Mijn neefje woonde alleen met zijn vader. De moeder was na de bevalling vertrokken. Dat maakt dat ik vooral instond voor de opvoeding van de jongen. Nu is mijn broer plots gestorven. Nog geen week later stond moeder aan de deur en nam het kind met geweld mee. Dat was voor de jongen erg traumatiserend, temeer omdat hij zijn moeder niet kent. Eerst verliest hij zijn vader en nu ook alle contact met mij. Moeder verbiedt elk contact nu. Ik heb aangeklopt bij het Comité voor Bijzondere Jeugdzorg, maar zij beschouwen dat niet als een problematische opvoedings situatie.

Tante van Milo, 7 jaar

Er bestaat geen hulpvorm die zich specifiek richt op 'opvoedingsondersteuning' voor minderjarigen en die voor hen toegankelijk is, naar het evenbeeld van het aanbod dat wel voor ouders bestaat (de Opvoedingswinkel, de Opvoedingstelefoon en de CAW's).

Ik woon sinds mijn twee jaar bij mijn grootouders omdat mijn ouders volgens hen niet voor mij konden zorgen. Maar ook mijn grootouders zijn niet echt de beste opvoeders. Vooral mijn oma kan ik niet uitstaan. Er zijn veel conflicten en ze behandelen me als hun bezit. Nu ik ouder ben, zie ik dat mijn ouders het echt niet slecht met mij voor hebben. Maar ik kan hier niet weg, want opa is mijn voogd. Wat kan ik doen?

Dimitri, 16 jaar

Ik heb altijd al een goede band gehad met mijn oma. Maar nu heeft ze om de een of andere reden ruzie met mijn ouders. Mijn ouders verbieden me om haar nog te zien. Ze kwam laatst op bezoek en werd door mijn ouders hardhandig aan de deur gezet. Wat kan ik doen om mijn oma toch te mogen zien?

Laura, 14 jaar

De jeugdrechter besliste dat onze zoon twee zaterdagen per maand voor een hele dag op bezoek moet gaan bij zijn grootouders. De grootouders doen helemaal niets met hem en hij verveelt zich. Ze hebben dat bezoekrecht alleen opgeëist om ons te kwetsen. Onze zoon klaagt erover dat hij zo ook zijn basketbaltrainingen mist, want van de grootouders mag hij niet gaan. De rechter heeft ook geweigerd om hem te horen. Wat kunnen we nu nog doen?

Vader van Thijs, 16 jaar

Vaststellingen uit deze meldingen

- Minderjarigen zijn volledig afhankelijk van volwassenen als ze, tegen de wil van hun ouders, het contact willen behouden met mensen met wie ze een affectieve band hebben. Deze volwassenen kunnen omgang afdwingen via de rechtbank. Doen ze dat niet, dan staan minderjarigen in de kou. Zelf hebben ze geen rechtsingang. Zo'n rechtsingang zou de mogelijkheid bieden om het recht op contact van minderjarigen met hun familie te vrijwaren.
- Anderzijds kan familie – en vooral grootouders – een recht op persoonlijk contact krijgen tegen de wil van het kind. In burgerrechtelijke zaken over omgangsregelingen wordt niet altijd gepolst naar de mening van de betrokken minderjarige. Zeker in zware familiale conflicten hebben de ouders de mogelijkheid om te breken met hun familie, maar de minderjarigen niet. Zij kunnen verplicht worden om het contact te onderhouden.

• Opvoedingonzekerheid

Ouders zijn vaak onzeker over beslissingen die ze nemen in de opvoeding van hun kinderen. Ze zijn bang om iets verkeerd te doen of een verkeerde beslissing te nemen, of ze weten niet meer wat ze moeten doen. Ze verwachten dat het Kinderrechtencommissariaat ze dan kan adviseren.

Vanaf welke leeftijd mag een kind alleen thuis blijven? Bestaat daar een wet over? Ben je als ouder verantwoordelijk als er iets gebeurt terwijl je kind een uurtje alleen thuis was?

Moeder

Mijn 19-jarige zoon heeft een relatie met een 13-jarig meisje. Ik heb er al verschillende keren op aangedrongen dat hij die relatie verbreekt, zeker nu het echt duidelijk is dat het meisje smoorverliefd op hem is. Maar hij is niet voor rede vatbaar. Ik weet dat hij meerderjarig is en zelf verantwoordelijk is voor zijn daden, maar hij woont nog thuis en ik voel mij als ouder nog altijd verantwoordelijk voor zijn opvoeding. En het gaat hier toch om een heel erg jong kind waar hij een relatie mee heeft. Ik denk ook

Zo'n rechtsingang zou de mogelijkheid bieden om het recht op contact van minderjarigen met hun familie te vrijwaren.

aan de gevolgen voor haar. Kan ik ook verantwoordelijk gesteld worden als er iets gebeurt? Ik heb echt al het mogelijke gedaan.

Vader

Mijn zoon heeft iets vreselijks doms uitgehaald, maar ik weet niet hoe ik ermee moet omgaan. Hoe straf je een 16-jarige jongen? Hoe kun je hem enige verantwoordelijkheidszin bijbrengen?

Moeder

We hebben een zoon van 2 jaar en een dochter van 3 jaar. Tot welke leeftijd mogen ze samen op een kamer slapen? Wat zegt de wet?

Moeder

Mijn vriendin is net geen 18 en we zouden graag een weekendje naar de Ardennen gaan. Haar ouders verbieden het niet, maar ze willen eerst zekerheid of dat wettelijk gezien wel mag. Ze willen geen problemen als er iets gebeurt.

Vriend van Loes, 17 jaar

Vaststellingen uit deze meldingen

- De diensten waar ouders terecht kunnen voor opvoedingsondersteuning zijn te weinig gekend.
- Er is een groeiende angst bij ouders om iets verkeerd te doen. Ze zijn vooral bang voor juridische gevolgen: ze zijn bang om aansprakelijk gesteld te worden voor het gedrag van hun kinderen of voor beslissingen of toegevingen die ze doen in de opvoeding.

Er is een groeiende angst bij ouders om iets verkeerd te doen.

2.2.1.3. Afstamming of de juridische band tussen ouders en kinderen

Tussen ouders en kinderen bestaat er niet alleen een biologische en emotionele band, maar ook een juridische. Elk kind heeft een biologische vader en moeder. Maar de feitelijke of wettelijke ouders zijn niet noodzakelijk ook de biologische ouders. Denk maar aan kunstmatige verwekking, adoptie, erkenning, of kinderen uit een buitenechtelijke relatie die geboren worden terwijl hun moeder nog getrouwd is. Bovendien hebben sommige kinderen juridisch maar één ouder.

De juridische relatie tussen ouders en kinderen kan voor problemen zorgen. Ook in dit aspect van de gezinssituatie heeft het Kinderrechtencommissariaat maar een beperkte bevoegdheid. Uiteindelijk gaat het om een strikt juridische materie, waarin alleen rechtbanken bevoegd zijn. Ook hulpverlening kan in deze problematiek weinig oplossingsgericht werken. Het Kinderrechtencommissariaat kan weinig meer doen dan advies geven en informeren over de rechten van kinderen. Twee derde van de meldingen waren bovendien vragen. Van de acht klachten waren er vijf ontvankelijk, waarvan er uiteindelijk drie onderzocht werden. Daarvan waren twee klachten gegrond, omdat de regelgeving strijdig was met het Verdrag en niet correct toegepast werd. Eén klacht is nog in behandeling.

De meeste meldingen werden afgehandeld met een doorverwijzing of advies. Omdat het om een zuiver juridische materie gaat, gingen de meeste doorverwijzingen naar diensten voor juridisch advies. De tabel geeft een overzicht.

Advocaat	5
Steunpunt Internationaal Privaatrecht	3
Justitiehuis	4
Rechtbank	2
Kind en Gezin (klachtendienst)	2
Opvoedingstelefoon / Opvoedingswinkel	2
Federale Ombudsdienst	1
Comité voor Bijzondere Jeugdzorg	1
Jongerenadviescentrum	1
Jo-lijn	1

Tabel 21 – Aantal doorverwijzingen per dienst voor meldingen over afstamming

Waarover gaan de vragen en klachten?

Juridisch kunnen zich verschillende problemen voordoen in de band tussen ouders en kinderen. Er waren meldingen over de erkenning van het kind door de vader, over adoptie en over gezinshereniging. Deze meldingen komen vooral van volwassenen. Meldingen van minderjarigen gingen vooral over de mogelijkheid om de familienaam te veranderen of over het recht om de twee biologische ouders te kennen.

	Vragen	Klachten	Totaal
Erkenning	4	1	5
Naamsverandering	4	2	6
Identiteit van de ouders	5	0	5
Adoptie	1	3	4
Gezinshereniging	2	2	4
Totaal	16	8	24

Tabel 22 – Aantal doorverwijzingen per dienst voor meldingen over afstamming

• Erkenning van het kind door de vader

Over de erkenning van een kind door de vader waren er vooral vragen. Melders zijn op zoek naar de juridische impact van een erkenning of willen weten hoe ze een procedure tot erkenning moeten starten.

Ik heb een dochter met mijn Ghanese vriend. We zijn niet getrouwd en hij heeft geen wettelijke verblijfsdocumenten. Hij wil onze dochter erkennen, maar dat blijkt niet te kunnen door zijn illegale status.

Moeder van Afi, 1 jaar

Mijn dochter was een alleenstaande moeder toen haar zontje geboren werd. De biologische vader van het kind heeft haar verlaten voor de geboorte en heeft het kind ook nooit erkend. Een half jaar later is

ze getrouwd met een andere man, die met haar toestemming het kind erkend heeft. Nu drie jaar later gaan ze scheiden. Kan de erkenning van het kind door die man ongedaan gemaakt worden?

Grootmoeder van Dean, 4 jaar

Een 17-jarige moeder wil niet dat de biologische vader het kind erkent. Kan ze dat weigeren? Wat kan ik haar adviseren? Wat als die man een procedure start?

CLB-medewerker

Mijn zoon heeft een relatie gehad met een minderjarig meisje. Nu blijkt ze zwanger te zijn, maar mijn zoon wil niets meer met haar te maken hebben en hij wil ook het kind niet erkennen. Maar wij zijn wel de biologische grootouders. Als onze zoon het kind niet erkent, kunnen wij dan als grootouders een recht op contact afdwingen? Want wettelijk is er dan eigenlijk geen band meer met ons?

Grootmoeder

Vaststelling uit deze meldingen

— Uit deze complexe situaties blijkt nog maar eens hoe moeilijk het is om een afstammingsrecht te hebben waarin een complexe gezinsrealiteit zijn plaats vindt.

• **Recht op een naam en een nationaliteit**

Het Verdrag geeft minderjarigen het recht op een naam en een identiteit.²¹ Ook hier kunnen problemen ontstaan. Minderjarigen vragen vooral naar de mogelijkheid om hun familienaam te wijzigen.

Ik woon bij mijn moeder en mijn stiefvader. Mijn echte vader heb ik al twaalf jaar niet meer gezien. Eigenlijk heeft mijn stiefvader me opgevoed. Ik beschouw hem ook als mijn échte vader. Ik zou graag mijn naam veranderen en zijn familienaam dragen. Kan dat? Wat moet ik daarvoor doen?

Marjon, 15 jaar

Ik draag de naam van de ex-man van mijn moeder. Dat is eigenlijk niet mijn biologische vader, maar mama was nog niet van hem gescheiden toen ik geboren werd. Eigenlijk heb ik met die man helemaal niets te maken en ik weet ook niet wie mijn biologische vader wel is. Mama heeft nooit enige moeite gedaan om mijn naam te veranderen toen ik geboren werd en haar ex-man heeft ook nooit een procedure gestart om zijn vaderschap te ontkennen. Ik heb die man nog nooit gezien en mama heeft er geen enkel contact meer mee. Maar ik vind het wel heel erg dat ik zijn naam draag. Ik zou liever de naam van mama hebben. Dat is belangrijk voor mij. Als mama dat niet wil aanvragen, kan ik het dan doen? Hoe start je zo'n procedure?

Elias, 14 jaar

Een meisje uit Colombia is hier in België geboren en werd door haar ouders verwaarloosd. Ze is nu geplaatst in een pleeggezin, maar kan door een fout in de administratie geen Belgische identiteitskaart krijgen. Het pleeggezin stelde een procedure in, maar dat duurt nu al meer dan een jaar. Welke stappen kunnen we ondernemen om dit toch in orde te krijgen?

Medewerker van een pleeggezinnendienst

Een gezin is van Congolese afkomst en de twee ouders hebben sinds 2003 de Nederlandse nationaliteit. Ze wonen nu al twee jaar in België. De tweejarige dochter heeft een Nederlandse geboorteakte, maar ze krijgt geen enkel identiteitsdocument. Haar jongere broertje dat hier in België geboren is, heeft dat wel. We hebben al verschillende procedures ingesteld, maar zonder succes. Kan het Kinderrechtencommissariaat deze situatie eens bekijken vanuit het kinderrechtensperspectief?

Uit deze complexe situaties blijkt hoe moeilijk het is om een afstammingsrecht te hebben waarin een complexe gezinsrealiteit zijn plaats vindt.

²¹ Artikel 7 en 8 van het Verdrag.

Advocaat van de ouders

Kristof verblijft al sinds zijn geboorte in ons pleeggezin. Met zijn ouders is er sporadisch contact. Ze hebben geen vast adres en we weten dus ook nooit waar ze zijn. Zo'n drie keer per jaar staan ze plots voor de deur. Hij beschouwt ons als zijn ouders en hij vroeg ons onlangs of hij onze naam kon dragen. Voor ons geen probleem, maar het ministerie van Justitie liet ons weten dat dit alleen kan na adoptie. Is dat zo? Zijn er nog andere mogelijkheden, want we zijn er zeker van dat zijn ouders hiervoor nooit toestemming zullen geven?

Pleegmoeder van Kristof, 17 jaar

Vaststelling uit de meldingen

— Zowel minderjarigen als hulpverleners en dienstverleners hebben weinig informatie over de mogelijkheden om van naam te veranderen.

• Het recht om de ouders te kennen

Het Verdrag geeft kinderen het recht op contact met beide ouders.²² Dat is natuurlijk pas mogelijk als de ouders gekend zijn. Dat is dan weer een ander recht: het recht om zijn afstamming te kennen.²³ Er waren verschillende klachten van minderjarigen.

Een meisje woont alleen met haar moeder. Haar biologische vader kent ze niet. Maar ze begint zich vragen te stellen over haar afkomst. Ze draagt wel de familienaam van haar vader en ze wil hem leren kennen. Haar moeder en grootmoeder willen haar geen informatie geven. Ze kent niet eens zijn voor-naam. Ze is al naar het gemeentehuis gegaan om de naam van haar vader te kennen en zijn verblijfplaats. Daar wilden ze geen informatie geven omdat ze anders zijn privacy schenden. Maar het is toch haar vader? Het is wel vreemd dat ouders informatie kunnen krijgen over hun kinderen, maar omgekeerd kinderen niet over hun ouders. Kan dat meisje op één of andere manier die informatie afdwingen bij de bevolkingsdienst?

JAC-medewerker

Het feit dat ik niet weet wie mijn vader is, is voor mij al jaren een kwelling. Mama wil me er ook niets over vertellen. Hij heeft me nooit erkend, dus ik draag ook zijn familienaam niet. Dat maakt het voor mij nog veel moeilijker om hem te vinden. Ik heb geen enkel aanknopingspunt. Mijn tante heeft me wel verteld dat hij Peter heet en hier vroeger in de buurt een taverne had. Hoe kan ik hem vinden?

Jurgen, 17 jaar

Mijn man kon geen kinderen krijgen en we hebben uiteindelijk gekozen voor kunstmatige verwekking via donorschap. We hebben nu een tweeling en vragen ons af of we ze ooit moeten vertellen dat hun vader niet hun biologische vader is. Als we het niet doen, schenden we dan hun rechten of is dat schadelijk voor hun ontwikkeling? Anderzijds kennen we zelf de identiteit van hun biologische vader ook niet. We kunnen ze dus toch geen informatie geven. En als we het wel doen, op welke leeftijd en hoe breng je dat dan het beste aan?

Moeder

Binnenkort heeft elk kind een elektronische identiteitskaart. Dat houdt in dat alle kinderen via het internet of andere kanalen gegevens kunnen raadplegen over hun afstamming. Als ouders binnen hun ouderlijk gezag de identiteit van de andere ouder niet bekend willen maken, kan de overheid dan zomaar dat kanaal ter beschikking stellen aan minderjarigen?

Studiedienst van een politieke partij

²² Artikel 9 van het Verdrag

²³ Artikel 7 van het Verdrag

Vaststellingen uit deze meldingen

- Minderjarigen hebben recht op contact met hun twee ouders. Dat kan alleen maar als de afstamming duidelijk is en als de minderjarige zijn (biologische) ouders kent. Een minderjarige die deze informatie niet krijgt van één van de ouders of van familie, kan dat niet afdwingen. Doordat de minderjarige ook geen eigen rechtsingang heeft, kan hij ook via die weg zijn recht om zijn ouders te kennen niet afdwingen.
- De privacy van ouders en kinderen en van gezinnen moet beschermd worden. Ook het Verdrag onderstreept dat.²⁴ Het recht op privacy kan in aanvaring komen met het recht van het kind om te weten van wie het afstamt. Doorgaans overwegen ook hier de privacyrechten van de volwassenen. Maar het is belangrijk om deze rechten tegenover elkaar af te wegen. Het maatschappelijke debat moet in het belang van minderjarigen gevoerd worden.²⁵
- Er zijn geen diensten die minderjarigen begeleiden in de zoektocht naar hun ouders. Dit in tegenstelling tot minderjarigen die op zoek gaan naar hun ouders bij een binnenlandse adoptie.

Minderjarigen hebben recht op contact met hun twee ouders. Dat kan alleen maar als de afstamming duidelijk is en als de minderjarige zijn (biologische) ouders kent.

• Adoptie

Het Verdrag stelt dat adoptie alleen maar kan toegelaten worden met respect voor het hogere belang van het kind.²⁶ Er waren meldingen die het belang van het kind in vraag stelden. Daarnaast klaagden kandidaat-adoptieouders over misstanden in de uitvoering van de adoptieprocedure of hadden ze vragen over de inhoud van de procedure.

Wij adopteerden volgens de wettelijke procedure een kind uit Oekraïne. De adoptie was rond en we staan op alle documenten al als “verantwoordelijken”. Maar het dossier ligt nu al twee maanden stil. We kunnen niets doen. Wanneer we er vragen over stellen, laat de dossierbeheerder ons altijd weten dat we hem beter niet bekritisseren of onder druk zetten, want dat we van hem afhankelijk zijn. We willen dus ook geen onderzoek in deze zaak, maar wel aankarten dat er wanpraktijken bestaan en dat er een machtsonevenwicht is.

Adoptiemoeder

Een Cambodjaanse moeder ondertekende in Cambodja een document waarin ze ermee akkoord ging dat haar kind opgevoed zou worden door een Belgische vrouw, en dat ze geregeld contact kon blijven hebben met haar kind. Ze is met het kind naar België gereisd en heeft het kind aan de Belgische vrouw afgestaan. Het document dat moeder ondertekende, blijkt achteraf een adoptieverklaring te zijn. Moeder betwist dit nu en verklaart dat ze niet genoeg geïnformeerd werd. Ze was in de overtuiging dat het om een pleegplaatsing ging. Ze gaat helemaal niet akkoord met een adoptie. Ze startte een procedure om de adoptie te betwisten. De adoptiemoeder verklaarde bij de rechter dat ze moeder ervan verdenkt de adoptie in te trekken omdat haar een uitwijzing boven het hoofd hangt. De rechtbank besliste de volle adoptie toch te homologeren en hecht geen geloof aan de misleiding van moeder. Moeder en het kind zijn nu al vier jaar in België en er is altijd contact geweest. Door de volle adoptie kan moeder geen enkele aanspraak meer maken op contact met haar kind.

Vriend van moeder

Een vriendin van mij heeft haar kind bij ons gedumpt. Ze kijkt niet meer naar haar kind om en wil het aan ons afstaan voor adoptie. Kan dat zomaar?

Vriendin van moeder

²⁴ Artikel 16 van het Verdrag

²⁵ Het Kinderrechtencommissariaat gaf over deze kwestie eerder al advies naar aanleiding van de bespreking van het wetsvoorstel van de Senaat over de problematiek van de anonieme donatie van gameten (geslachtscellen): Advies 2005-2006/5. ‘Anoniem donor-schap. Het recht van het kind om zijn ouders te kennen.’

²⁶ Artikel 21 van het Verdrag

Vaststelling uit deze meldingen

— Opnieuw wordt het gevaar van misbruiken bij vrije adoptie duidelijk. Er is nood aan begeleiding, toezicht en opvolging van de contacten die adoptieouders zelfstandig leggen met organisaties in het buitenland. Het belang van de minderjarige moet voorop staan. Het Kinderrechtencommissariaat hoopt dat de vrije adoptie door de nieuwe adoptiewet tot het verleden gaat behoren.

• Gezinshereniging

Het Verdrag geeft kinderen het recht om het even welk land te verlaten of terug binnen te komen voor een hereniging met hun ouder(s).²⁷ Ouders klagen erover dat deze hereniging administratief niet eenvoudig is en te lang duurt. Melders klagen ook aan dat het belang van het kind niet altijd voorrang krijgt.

Ik ben getrouwd met een Vietnamese man. Voorlopig woont hij nog in Vietnam, samen met zijn geadopteerde zoon. Binnenkort komt hij definitief naar België. Kan hij ook zijn adoptiezoon meebrengen? Ook als de adoptie niet uitgesproken werd door een Belgische rechtbank?

'Moeder' van Hoa, 9 jaar

Ik woon al jaren samen met mijn vriendin en haar zoon uit Oekraïne. Vorig jaar zijn we daar getrouwd. Mijn vrouw heeft nog een zoon uit een vorige relatie. Hij loopt hier al vier jaar school. Maar nu zijn er problemen om voor het kind een visum te krijgen. Mijn vrouw is met de jongen terug naar Oekraïne gegaan om de documenten in orde te brengen. Maar het dossier ligt volledig stil bij de dienst Vreemdelingenzaken. Ze vermoeden een schijnhuwelijk en willen dat grondig onderzoeken. Maar ze doen helemaal niets. Onze zoon kan nu niet terugkomen en zijn school herstarten.

'Vader' van Yuriy, 9 jaar

Mijn vrouw heeft een dochter die nog op de Filippijnen bij haar grootouders verblijft. We krijgen geen visum voor haar omdat we geen toestemming hebben van haar biologische vader. Maar die man is al meer dan tien jaar spoorloos. Juridisch zitten we helemaal vast.

Vader van Deanne, 11 jaar

Volgende maand trouw ik met mijn vriendin uit Kameroen. Klopt het dat we dan nog vijf maanden moeten wachten voor we een aanvraag kunnen indienen om haar zoontje naar België te laten komen?

Vriend van moeder

Vaststelling uit deze meldingen

— Migratie- en asielwetgevingen leggen meer accent op strenge controle dan op de samenhang van het gezin en het belang van alle leden.

2.2.2. Onderwijs

Elke minderjarige is leerplichtig tot de leeftijd van 18 jaar. De meeste leerlingen en scholieren gaan naar een school. Een klein aantal minderjarigen krijgt huisonderwijs. De ontvangen meldingen gingen allemaal over de relatie tussen minderjarigen en de school. In het totale aantal meldingen neemt het thema onderwijs de tweede plaats in. Er waren 226 meldingen over onderwijsproblemen.

²⁷ Artikel 10 van het Verdrag.

Het Kinderrechtencommissariaat heeft een ruime bevoegdheid om klachten over onderwijs te onderzoeken. Van de 164 klachten waren er 93 ontvankelijk, waarvan er 51 effectief tot een onderzoek of een bemiddeling leidden. In 16 van deze klachten is het onderzoek of de bemiddeling nog niet afgerond. Van de andere 35 klachten heeft het Kinderrechtencommissariaat wel al een zicht op het eindoordeel: 14 klachten zijn gegrond, 18 ongegrond en 3 klachten leidden niet tot een eindoordeel omdat de klager zijn klacht tijdens het onderzoek introk. Deze tabel geeft een overzicht van de gegrondheidsredenen.

Slechte bejegening of dienstverlening	14
Incorrecte toepassing van de regelgeving	5
Geen zorgvuldige klachtenbehandeling	2
Geen afdoende motivering van een beslissing	2
Geen rechtszekerheid	1
Ontoegankelijkheid van diensten	1
Geen redelijke behandelingstermijn	1

Tabel 23 – Reden van gegrondheid van klachten

Van de 93 ontvankelijke klachten werden er uiteindelijk 42 niet onderzocht. Dat heeft verschillende redenen. Opvallend veel klagers trekken hun klacht in of reageren niet meer op bijkomende vragen van het Kinderrechtencommissariaat, nog vóór het onderzoek of de bemiddeling kon starten. Klagers die hun klacht introkken, deden dat vooral uit angst voor mogelijke represailles voor de leerling. Ze zijn bang dat inmenging van buitenaf het probleem laat escaleren. Dat is jammer, want voor de leerling blijft het probleem onopgelost en vaak gaat het om ernstige problemen. We dringen er bij deze melders uitdrukkelijk op aan om toch de stap naar de hulpverlening te zetten.

Klagers die hun klacht introkken, deden dat vooral uit angst voor mogelijke represailles voor de leerling.

Klager reageert niet meer	17
Klacht ingetrokken	17
Klacht hersteld voor start onderzoek	8

Tabel 24 – Reden van gegrondheid van klachten

71 klachten waren niet ontvankelijk. De tabel hieronder laat zien waarom deze klachten niet onderzocht kunnen worden. Veelal komt dat doordat er nog een interne beroepsprocedure mogelijk is, zoals bij tuchtsancties en betwistingen over schoolresultaten. Bovendien moeten klachten over onderwijs eerst behandeld worden op het niveau van de schooldirectie. Als de melder daar geen afdoend antwoord op zijn klacht krijgt, kan hij zich tot het schoolbestuur richten. Weigeringen om een leerling in te schrijven, kunnen behandeld worden door het Lokaal Overlegplatform (LOP) of aangeklaagd worden bij de Commissie voor Leerlingenrech-

ten. In laatste instantie is de rechtbank bevoegd om op te treden. Vóór het tot een juridisch conflict komt, kunnen er nog andere diensten ingeschakeld worden om te bemiddelen, zoals het CLB. Ook geeft het Kinderrechtencommissariaat er de voorkeur aan dat klachten over bijvoorbeeld pesten of leerlingenbegeleiding eerst gemeld worden bij het CLB.

Als ouders om een onderzoek vragen, vraagt het Kinderrechtencommissariaat waar mogelijk ook het mandaat van de minderjarige. Als die uitdrukkelijk weigert, komt er geen onderzoek. Uitzonderlijk oordeelt het Kinderrechtencommissariaat op eigen initiatief dat een onderzoek niet in het belang is van de minderjarige. Bijvoorbeeld als het eerder gaat om een conflict tussen de ouders en de school.

Eerstelijns klachtendienst aanwezig / hulpverlening aangewezen	62
Geen mandaat van de minderjarige	6
Onderzoek niet in het belang van de minderjarige	2
Beroep op rechtbank	1

Tabel 25 – Reden van niet-ontvankelijkheid van klachten

Niet ontvankelijke klachten handelt het Kinderrechtencommissariaat af met een doorverwijzing of advies. Het Kinderrechtencommissariaat is een tweedelijns klachtendienst. Klachten moeten eerst op het niveau van de school zelf aangepakt worden. Dat weerspiegelt zich in de doorverwijzingen. Vooral de schooldirectie, het schoolbestuur en het CLB hebben hier een belangrijke rol. De schooldirectie moet de klacht in de eerste plaats onderzoeken en het CLB kan daarbij bemiddelen. Lang niet alle vragen en klachten van minderjarigen kunnen opgelost worden op het niveau van de school. Dan verwijst het Kinderrechtencommissariaat ook door naar diensten zoals het JAC of de Kinder- en Jongerentelefoon.

Centrum voor Leerlingenbegeleiding	33
Schooldirectie	26
Kinder- en Jongerentelefoon	10
Schoolbestuur	8
Jongerenadviescentrum	6
Interne leerlingenbegeleider	6
Leerkracht	5
Leerlingenraad	3
Vlaamse Scholierenkoepel	3
Informatiepunt voor ouders en leerlingen (ministerie van Onderwijs)	2
Vertrouwenscentrum Kindermishandeling	2
vzw Limits	2
Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg	1
Comité voor Bijzondere Jeugdzorg	1
Stedelijke Integratiedienst	1
Kinderrechtswinkel	1
Lokaal Overlegplatform (LOP)	1
Politie	1
Privacycommissie	1

Tabel 26 – Aantal doorverwijzingen per dienst voor meldingen over onderwijs

Waarover gaan de vragen en klachten concreet?

Het thema onderwijs omvat veel aspecten. Deze tabel laat zien waarover melders vragen en klachten hadden.

	Vragen	Klachten	Totaal
Sancties	5	52	57
Bejegening door leerkrachten	5	30	35
Regels en afspraken	11	14	25
Leerlingenbegeleiding	11	13	24
Pesten door leerlingen	4	19	23
Schoolresultaten	5	8	13
School- en studiekeuze	6	5	11
Verantwoordelijkheid van de school	7	3	10
Inschrijvingsrecht	2	5	7
Huiswerk	0	6	6
Leerplicht	4	2	6
Leerlingenvervoer	1	3	4
Buitengewoon en geïntegreerd onderwijs	0	3	3
Kostprijs	1	1	2
Totaal	62	164	226

Tabel 27 – Onderwerpen van vragen en klachten over onderwijs

De meeste vragen en klachten worden aangemeld door volwassenen (65%), vooral ouders. Toch zijn er verschillen volgens verschillende deelthema's:

- Huiswerk, regels en afspraken en de studie- en schoolkeuze worden bijna uitsluitend door minderjarigen gemeld.
- De bejegening door leerkrachten, schoolresultaten, het inschrijvingsrecht en sancties worden evenveel door minderjarigen als door ouders gemeld.
- Problemen over het buitengewoon en geïntegreerd onderwijs, de verantwoordelijkheid van de school, pesten, de kostprijs, de leerplicht en het leerlingenvervoer worden vooral door ouders gemeld.
- Meldingen over leerlingenbegeleiding komen van ouders en hulpverleners.

• Sancties

Als een leerling de goede werking van de school hindert of als de school zijn gedrag als storend ervaart, kan hij of zij daarvoor gesanctioneerd worden. De school of een leerkracht kan de leerling straffen of een ordemaatregel opleggen. Het Kinderrechtencommissariaat kreeg meldingen over lijfstraffen, het gebruik van afzondering, uitermate strenge straffen, straffen die buiten proportie zijn, het ontbreken van recht op verdediging en onrechtvaardige sancties.

Naast een ordemaatregel kan de schooldirectie een tuchtmaatregel nemen. Een school kan twee tuchtmaatregelen opleggen: tijdelijke schorsing of uitsluiting. Het Kinderrechtencommissariaat kreeg opnieuw klachten over betwistingen van de maatregel en over het niet correct toepassen van de tuchtprocedures. Daarnaast waren er klachten over de concrete uitvoering van de maatregel.

Vorig schooljaar werd mijn zoontje verschillende keren naar huis gestuurd omdat hij andere kinderen beet. Ze hebben me gevraagd om hem te laten testen op ontwikkelingsstoornissen. Dat heb ik ook gedaan en ze hebben niets kunnen vaststellen. Nu zijn er nieuwe klachten en de directeur dreigt ermee hem van school te sturen. Kan dat zomaar?

Moeder van Jarne, 5 jaar

Mijn zoon zit in het buitengewoon onderwijs en heeft drie uur strafstudie gekregen. Ik vond dat te lang en heb bij de directeur geklaagd. Mijn zoon kan zo lang niet stilzitten zonder iets te doen, daarom zit hij ook in een speciale school. De directeur werd boos en nu heeft hij mijn zoon geschorst.

Moeder van Kenneth, 9 jaar

Ik ben in februari uit de school gezet. Maar de school heeft me op geen enkele manier geholpen om een andere school te vinden. Ik ben al overal gaan aankloppen, maar nergens is er nog plaats in de afdeling bouw. Moet de school er niet eerst voor zorgen dat er een andere school gevonden wordt voor ze me aan de deur mag zetten? Ik ga nu al drie maanden niet meer naar school.

Francisco, 17 jaar

Ik ben twee weken geschorst van de les Lichamelijke Opvoeding omdat ik brutaal was tegen de leerkracht. Maar dat kwam omdat hij me verplichtte om verder te lopen terwijl ik echt niet meer kon. Ik heb astma en het lukte me echt niet meer. Maar hij wou niet luisteren. Toen ben ik kwaad geworden. Ik ben naar de directeur gestapt, maar die wil niet tussenbeide komen.

Brecht, 15 jaar

Ik kreeg in het begin van de week een telefoon van de directeur dat mijn dochter niet langer welkom is op school. Ik schrok omdat ik niet wist dat er ernstige problemen waren. Hij wou geen verdere uitleg geven en zei dat een schriftelijke bevestiging zou volgen. Ik heb nu een brief gekregen en daarin staat dat ze definitief uitgesloten wordt voor 'buitensporig gedrag tegenover andere leerlingen'. Wat moet ik me daarbij voorstellen? Wat kunnen we nu nog doen?

Moeder van Lindsay, 14 jaar

Mijn zoon is geschorst en mag niet langer deelnemen aan de lessen. Ik weet dat er problemen zijn met zijn gedrag, want hij heeft ADHD. Daarvoor hebben we het CLB ingeschakeld dat samen met de school een gerichte aanpak zou uitwerken. Tijdens de schorsing moet hij nu de hele dag in een apart lokaal zitten en mag hij in de speeltijd niet naar buiten. De directeur weigert elk overleg over die sanctie, ook met het CLB.

Moeder van Nathan, 10 jaar

Een leerkracht verdenkt een jongen ervan dat hij samen met drie andere leerlingen weed rookte. De jongen ontkent dat en liet vrijwillig een urinetest uitvoeren om zijn onschuld te bewijzen. Die was negatief. Toch wordt hij nu voor een week samen met de drie anderen geschorst. Hij wil dat aanvechten. Ik heb geprobeerd om te bemiddelen bij de school, maar zonder resultaat. Ik vind deze schorsing persoonlijk ook onterecht.

CLB-medewerker

Het schoolreglement zegt dat wie een gsm gebruikt, riskeert dat die gsm voor één maand in beslag genomen wordt. Mijn zoon heeft in de les op zijn gsm gekeken om te zien hoe laat het was en zijn gsm is nu in beslag genomen. Ik betwist dat dat "een gsm gebruiken" is, maar ook dat de school hem voor zo'n lange periode kan bijhouden. Ik heb gevraagd om minstens toch de simkaart terug te krijgen, maar de directeur heeft me letterlijk wandelen gestuurd.

Vader van Xander, 15 jaar

Ik ben vorig weekend door de politie opgepakt voor het bezit van xtc. Het probleem is nu dat de school dat vernomen heeft en nu word ik uitgesloten voor "dealen". Ik heb nooit xtc verkocht op school. Kan de school me nu straffen voor iets wat buiten de schooluren gebeurd is?

Victor, 17 jaar

Onze zoon krijgt geregeld straf van een juf die de schuld telkens weer afschuift op zijn gedrag, in plaats van ook eens haar eigen aanpak in vraag te stellen. Maar nu is ze te ver gegaan. Hij moest voor straf de hele voormiddag recht staan, met de armen gekruist. Daarna moest hij naar een andere klas waar hij achteraan moest gaan staan terwijl de juf aan de klas uitlegde dat hij een stoute jongen was. De hele klas heeft hem uitgelachen. De directeur minimaliseert onze klacht.

Vader van Senne, 8 jaar

Een van mijn leerlingen werd ervan verdacht een bank beschadigd te hebben. Maar er is geen enkel bewijs dat hij het daadwerkelijk gedaan heeft. De directeur besliste toch om hem te sanctioneren, tegen het advies van verschillende leerkrachten in. Zelf vind ik de opgelegde straf erg vernederend. In elk lokaal waar die leerling les heeft is nu een bank voorbehouden met het opschrift "dit is de bank van ...".

Leerkracht

Er zijn vroeger wat problemen geweest tussen mijn dochter en haar klastitularis. Mijn dochter mag nu voor straf niet mee op schoolreis naar Frankrijk omdat de klastitularis zegt dat ze niet te vertrouwen is. Kan die leerkracht dat zomaar eenzijdig beslissen? Kunnen we dit aanklagen?

Moeder van Sofie, 17 jaar

Mijn zoon moet voor straf de speelplaats opruimen in de paasvakantie. Mag een school een sanctie geven tijdens een vakantieperiode?

Vader van Tibo, 11 jaar

Volgende week is het opendeurdag op school. Maar ik kan echt niet aanwezig zijn. Ik heb een belangrijke match met de basketploeg en die wil ik niet missen. De directeur zegt dat ik een schorsing krijg als ik niet kom. Mag dat?

Ugo, 15 jaar

Als je op onze school taakstraf krijgt, moet je de hele dag een geel fluovestje dragen. Wij vinden dat stigmatiserend en vernederend. We hebben al aan de directeur gevraagd welk nut dat jasje heeft, maar hij antwoordt niet.

Amber, 14 jaar

Mijn zoon is nogal mollig van aard en was de beledigingen van de leerkracht LO grondig beu. Hij is kwaad geworden en daarop heeft de leerkracht hem hardhandig aangepakt. Hij is met serieuze verwondingen thuis gekomen. We hebben klacht ingediend bij de politie. De directeur drong erop aan dat we onze klacht zouden intrekken, maar dat hebben we geweigerd. Nu wordt onze zoon een tuchtsanctie opgelegd. Hij wordt uitgesloten omdat we onze klacht niet willen intrekken.

Vader van Wouter, 14 jaar

Ik kreeg een preventieve schorsing. De klassenraad zou zich ondertussen bezinnen over de straf die ik zou krijgen. De uiteindelijke staf is twee dagen schorsing. Maar mijn preventieve schorsing heeft ondertussen al tien dagen geduurd!?

Aaron, 16 jaar

Op school hebben we een tuchtlerkracht. Als hij je een straf oplegt, heb je helemaal geen recht van spreken. Je mag zelf niet eens argumenteren dat je onschuldig bent, ook al kun je het bewijzen. Ik heb al contact opgenomen met de inspectie, maar die zeggen dat ze me niet kunnen helpen.

Andreas, 17 jaar

Mijn dochter kreeg twee weken schorsing. Zijzelf vindt dat natuurlijk geen straf, maar een beloning. Ze beschouwt het als twee weken extra vakantie, want ze kreeg geen taken of strafwerk.

Moeder van Lieselot, 14 jaar

Vaststellingen uit deze meldingen

- Veel klagers trokken hun klacht in of reageerden niet meer op vragen van het Kinderrechtencommissariaat omdat ze bang waren dat het conflict met de school zou escaleren. Vooral bij sancties was dat het geval.
- Ordemaatregelen kennen geen strikte regels. Meestal leveren ordemaatregelen weinig of geen problemen op. Als dat wel gebeurt, hebben ouders en leerlingen geen of weinig rechtsgronden om op te treden tegen een slechte bejegening van de leerling door een leerkracht of de schooldirectie.
- Afzondering wordt als ordemaatregel vooral gebruikt bij kinderen met gedragsproblemen, zoals ADHD en autisme. In de periode van afzondering krijgen die leerlingen geen opdrachten. Juist voor die kinderen die zo moeilijk kunnen stilzitten is deze sanctie niet aangepast aan hun problematiek. Bovendien werkt het niet oplossingsgericht. Afzondering moet een maatregel zijn voor acute probleemsituaties, en moet beperkt zijn in de tijd.
- Elke school moet verplicht een schoolreglement en een pedagogisch project opstellen. Eén aspect hiervan is communiceren met ouders en omgaan met problemen en disciplineren. Dat zou leerlingen en ouders al enig houvast en rechtszekerheid moeten bieden over de manier van ordehandhaving en disciplineren en over de rechten en de plichten van de leerling en de school. In de praktijk wordt dit aspect vaak in vrij vage termen omschreven. Het gevolg is dat als leerlingen en ouders klachten hebben over straffen, ze aangewezen zijn op de goodwill van de schooldirectie om de klacht aan te pakken.
- Het is ook voor het Kinderrechtencommissariaat geen evidente zaak om klachten over ordemaatregelen te onderzoeken, omdat er weinig of geen richtlijnen bestaan. Het Kinderrechtencommissariaat baseert zich vooral op specifieke bepalingen over onderwijs uit het Verdrag²⁸ die stellen dat de discipline op school gehandhaafd moet worden op een manier die de menselijke waardigheid van het kind weerspiegelt. Ook andere verdragsbepalingen zijn belangrijk: het recht op inspraak en meningsuiting²⁹ en bescherming tegen lichamelijk en psychisch geweld.³⁰ Scholen moeten in hun sanctioneringsbeleid ook de principes hanteren die gelden in de rechtspraak: een strafmaat in verhouding tot de feiten (proportionaliteit) en het recht op verdediging.
- Bij een schorsing wordt de leerling een bepaalde periode uitgesloten van de lessen en activiteiten. In het basisonderwijs moet de school in die periode opvang voorzien voor de geschorste leerling. In het secundair onderwijs kan de leerling tijdens de schorsing de toegang tot de school ontzegd worden. Er zijn schorsingen die enkele maanden duren, soms tot het einde van het schooljaar. Dikwijls wordt dat gebruikt om uiteindelijk een definitieve uitsluiting uit te spreken. Zo is in theorie het recht op onderwijs niet geschonden: de leerling blijft rechtmatig ingeschreven in de school. De letter van de wet wordt dus gevolgd. Maar in de praktijk zitten die leerlingen maandenlang thuis (of in het basisonderwijs in een apart lokaal), zonder hun recht op onderwijs effectief te kunnen uitoefenen, zoals dat bedoeld is in de geest van de wet. Er is bovendien geen beroep mogelijk tegenover een schorsing. Er wordt ook gebruik gemaakt van de mogelijkheid tot een preventieve schorsing. Dat kan een oplossing zijn als er dringend een maatregel nodig is en de gesanctioneerde leerling een gevaar vormt voor de medeleerlingen of leerkrachten. Probleem is dat het niet altijd om die reden gebruik wordt. Bovendien is een preventieve schorsing niet gebonden aan strikte termijnen en is er ook geen beroepsmogelijkheid. Er zijn preventieve schorsingen van verschillende weken.

Maar in de praktijk zitten die leerlingen maandenlang thuis (of in het basis-onderwijs in een apart lokaal), zonder hun recht op onderwijs effectief te kunnen uitoefenen, zoals dat bedoeld is in de geest van de wet.

²⁸ Artikel 28 en 29 van het Verdrag

²⁹ Artikel 12 en 13 van het Verdrag

³⁰ Artikel 19 van het Verdrag

- Een definitieve uitsluiting is gebonden aan strikte regels, zoals inzage in het tuchtdossier en het recht om gehoord te worden. Bovendien moet de school elke genomen beslissing schriftelijk motiveren. Alleen tegen een definitieve uitsluiting is beroep mogelijk. Al deze formele richtlijnen in de tuchtprocedure dienen om de leerling rechtszekerheid te geven. Toch bieden ze geen absolute rechtszekerheid. Er zijn schendingen van het recht op inzage van het tuchtdossier, het recht op verdediging, het recht op motivering van de beslissing. Melders worden ook niet altijd correct geïnformeerd over de procedure. Veelal weten melders niet dat ze de mogelijkheid hebben om in beroep te gaan of zelfs dat de school een tuchtprocedure moet volgen. Natuurlijk staan de principes van orde- en tuchtmaatregelen in het schoolreglement dat elke ouder ondertekende. Het is niet meer dan billijk om bij een tuchtmaatregel de betrokkenen hierover opnieuw te informeren.
- Het Kinderrechtencommissariaat ziet de laatste tijd ook geregeld schorsingen of uitsluitingen voor feiten die zich afspelen buiten de schoolmuren, in de vrije tijd van jongeren. Vooral bij drugsfeiten is dat het geval.
- Ook bij de beroepsprocedure na een definitieve uitsluiting zijn er bedenkingen te formuleren. De maatregel wordt in eerste instantie uitgesproken door de directie. Ouders kunnen hun bezwaar laten kennen, waarna de adviserende klassenraad zijn advies geeft over de sanctie. Dan heeft de directie opnieuw de eindbeslissing. Blijft het bezwaar bestaan, dan kan er beroep aangetekend worden bij een onafhankelijke beroepscommissie. Die commissie spreekt zich in principe niet uit over de grond van de zaak, maar bepaalt alleen of de adviserende klassenraad wel of niet opnieuw moet beraadslagen over de sanctie. Als de klassenraad opnieuw samenkomt, ligt de eindbeslissing op nieuw bij de directie. Zo is de interne beroepsprocedure louter een adviesorgaan, dat telkens opnieuw de eindbeslissing toevertrouwt aan de directie. Ouders kunnen in laatste instantie een beroep doen op de rechtbank. Voor veel ouders is dat een onoverkomelijke drempel is. Alleen kapitaalkrachtige ouders en ouders met hogere beroepsfuncties zetten wel de stap naar de rechtbank. Voor hen is het vaak een principiële kwestie.
- De helft van de klachten over sancties gaat over een definitieve uitsluiting of een preventieve schorsing tot het einde van het schooljaar. De cijfers over de periode waarin deze jongeren uitgesloten werden, zien er zo uit: 5 leerlingen in het eerste trimester van het schooljaar, 4 na de kerstvakantie en 12 in het laatste trimester (8 in mei en juni). Voor de laatste twee groepen rijzen er specifieke problemen. Jongeren die uitgesloten werden na februari vinden nog moeilijk een andere school. Scholen zijn niet geneigd om dan nog nieuwe leerlingen in te schrijven. Bovendien gaat het in de klachten meestal om afdelingen van technische en beroepsrichtingen. Niet alle scholen bieden die afdelingen aan, of de richtingen zijn volzet, waardoor de keuze van school beperkt is. Deze jongeren zitten de rest van het schooljaar thuis. Doordat ze rechtmatig 'op papier' ingeschreven blijven in de school waarvan ze uitgesloten zijn, voldoen ze aan de leerplicht en is dat probleem niet zichtbaar. Jongeren die uitgesloten worden in mei en juni klagen erover dat ze niet mogen meedoen met de examens. Na bemiddeling met de school lukt het het Kinderrechtencommissariaat meestal wel om daar een compromis te bereiken.

Er zijn schendingen van het recht op inzage van het tuchtdossier, het recht op verdediging, het recht op motivering van de beslissing.

De helft van de klachten over sancties gaat over een definitieve uitsluiting of een preventieve schorsing tot het einde van het schooljaar.

• Bejegening door leerkrachten

Leerkrachten hebben een legitieme gezagspositie en een zekere autoriteit tegenover hun leerlingen. Soms maken ze misbruik van die gezagspositie. Melders klagen over het algemeen pedagogisch functioneren van de leerkracht. Er zijn klachten over lichamelijk geweld en psychisch geweld (vernederingen, pesterijen, beledigingen).

De leerkracht van het zesde leerjaar roept geregeld naar de leerlingen: "Smoel dicht!" Kan dat eigenlijk wel?
Vader van Marjon, 11 jaar

De turnleraar is heel erg streng. Hij vernedert en beledigt de kinderen en geeft heel weinig begeleiding tijdens de oefeningen. Ik heb er de directeur over aangesproken, maar ik krijg de indruk dat hij mij probeert te sussen.

Moeder van Anika, 10 jaar

Er is een juf die ons de hele tijd met onze familienaam roept of zelfs met iets anders, zoals "kieken". Dat vindt niemand van onze klas leuk, maar wat kunnen we er aan doen?

Catho, 13 jaar

Mijn zoon uit de eerste kleuterklas kreeg gisteren een klap van de juf. Ook mijn andere zoon heeft vroeger al eens een klap gekregen van diezelfde juf. Andere ouders klagen er onderling ook over, maar niemand durft iets te zeggen. Ik meld het telkens aan de directeur, maar ik heb niet het gevoel dat er iets verandert.

Moeder van Theo, 3 jaar

Op school is er een leerkracht die zijn boekje te buiten gaat: leerlingen slaan, vernederen en psychisch geweld. Er zijn zelfs al klachten over betasting van kinderen. Er waren al verschillende gesprekken met ouders en de directeur. De directeur zegt dat het zijn taak niet is om er iets aan te doen, want de leerkracht is benoemd. Hij zegt dat we maar klacht moeten indienen bij de politie. Is hij niet verantwoordelijk voor de goede gang van zaken op school en dus ook voor het gedrag van zijn leerkrachten?

Voorzitter van het oudercomité

Onze zoon had een conflict met een leerkracht. Die bewuste leerkracht had het niet voor mijn zoon en liet hem dat ook voortdurend duidelijk verstaan. Onlangs ontaardde dat in een ruzie. De leerkracht werd uitzinnig en sloeg mijn zoon zo hard dat hij naar het ziekenhuis moest. Hij heeft een gebroken borstbeen. We hebben klacht ingediend bij de directie en het schoolbestuur, maar daar kregen we weinig gehoor. Onze zoon is dan meteen van school veranderd, en nu kunnen we niet anders dan klacht indienen bij de politie. Maar we willen ook dat de school aangesproken wordt op haar verantwoordelijkheid.

Vader van Arnoud, 16 jaar

De leraar van mijn dochter gooit met bordvegers naar de hoofden van de kinderen als ze niet opletten. Hij spreekt de kinderen ook aan met "trut", "stomme trien" of "dwazerik" als ze iets niet verstaan. Er kwamen al veel klachten bij de directie, maar die doet niets.

Moeder van Liesl, 9 jaar

Financieel hebben we het niet breed. Mijn dochter heeft het daar emotioneel moeilijk mee. Vorige week vertelde de klastitularis voor de hele klas dat ze haar rapport niet kreeg omdat nog niet alle schoolrekeningen betaald zijn. Mijn dochter schaamde zich dood. Ik begrijp niet hoe een leerkracht een kind zoiets kan aandoen. Dat getuigt van een gebrek aan respect.

Moeder van Claudine, 15 jaar

Vaststellingen uit deze meldingen

- Het Kinderrechtencommissariaat werd meer geconsulteerd voor advies dan voor een eigenlijke tussenkomst. Zeker bij psychisch geweld door de leerkracht was dat het geval. De melders waren bang dat inmenging van buitenaf de situatie nog zou verergeren. Dikwijls hadden ze hun klacht al voorgelegd aan de directie, maar meestal werd die geminimaliseerd of genegeerd. Als directies wel bereid waren om op te treden, werd van de melders verwacht dat ze de ‘pesterijen’ concreet konden aantonen. Dat is dikwijls moeilijk. Het woord van de leerling en zijn ouders wordt afgewogen tegen dat van de leerkracht. Melders die wel om tussenkomst van het Kinderrechtencommissariaat vroegen, trokken achteraf hun klacht weer in of lieten niets meer van zich horen.
- De meldingen tonen aan dat voor sommige leerkrachten lichamelijk geweld bij hun manier van functioneren hoort. Hoewel het gebruik van lichamelijk geweld gemakkelijker aan te tonen is dan psychisch geweld, zijn er toch dezelfde vaststellingen. Melders zijn bang voor represailles tegenover hun kind. Ze stuiten op ongeloof bij de directie. Of het probleem wordt geminimaliseerd. Dikwijls is het probleem al jaren gekend, maar wordt er niets aan gedaan. Directies die het toch willen aanpakken, vertellen hoe moeilijk het is om een leerkracht aan te spreken op zijn pedagogisch functioneren. Bij schoolbesturen is er weerstand om een tuchtprocedure op te starten. Uiteindelijk verlaten de leerlingen de school, waardoor er verder niet oplossingsgericht gewerkt wordt.
- Ouders die op school geen gehoor krijgen, stappen soms naar de hulpverlening, vooral naar het CLB. Het CLB slaagt er meestal niet in om in die klachten te bemiddelen of een oplossing aan te reiken. Ook het Kinderrechtencommissariaat slaagt meestal niet in zijn bemiddeling. Als het probleem blijft aanslepen en er is sprake van ernstige schendingen van kinderrechten, dan worden die gemeld aan de diensten van het ministerie van Onderwijs.
- Als scholen toch een oplossing uitwerken, dan krijgt de betrokken leerkracht meestal een andere opdracht op school. Problematisch is dat het meestal gaat over de functie van taakleerkracht of intern leerlingenbegeleider. Precies die functies die instaan voor de begeleiding van de leerlingen met leerproblemen.

Dikwijls is het probleem al jaren gekend, maar wordt er niets aan gedaan.

• Formele regels en informele afspraken

Elke school heeft een eigen pedagogisch project dat vertaald wordt in regels en afspraken. In het schoolreglement staan formele regels over afwezigheden, tuchtmaatregelen en de manier om leerlingen te beoordelen. Maar daarnaast staan er in het schoolreglement ook regels waarin de school een grote vrijheid heeft, zoals over kleren. Naast het schoolreglement leven in een school ook informele afspraken die minder tastbaar en duidelijk zijn. Het Kinderrechtencommissariaat krijgt zowel meldingen over de formele regels als over de informele afspraken. Melders klagen over het gebrek aan inspraak als scholen regels en ‘afspraken’ opstellen, over de eenzijdige invulling van informele regels door de school, de willekeurige of te strikte toepassing van regels en het opleggen van onwettige regels.

Melders klagen over het gebrek aan inspraak als scholen regels en afspraken opstellen, over de eenzijdige invulling van informele regels door de school, de willekeurige of te strikte toepassing van regels en het opleggen van onwettige regels.

In het schoolreglement staat dat ons uiterlijk verzorgd moet zijn en niet aanstootgevend. Ik heb al twee jaar een hanenkam en daar werd vroeger nooit iets over gezegd. Nu is er een nieuwe tuchtmeester en die vindt dat een probleem. Hij verwijst naar het schoolreglement. Maar vroeger mocht het wel. Dus de school kan dat reglement interpreteren zoals zij dat wil. Ik moet mijn hanenkan nu wegdoen, maar ik wil dat niet. Ook mijn ouders vinden dat niet correct.

Matthijs, 16 jaar

In het schoolreglement staan heel wat regels waar we ons als leerlingenraad niet in kunnen vinden. Mogen leerlingen mee beslissen wat er in het schoolreglement komt?

Voorzitter van de leerlingenraad

Sinds kort mogen we tijdens de les niet meer naar het toilet gaan omdat er in die momenten te veel vandalisme was in de gangen. Ik vind dat dat niet kan, want het gaat om een primaire behoefte. Ik moet ook één keer per maand naar de orthodontist en dat kan alleen tijdens de lessen. Dat mag nu niet meer en het wordt beschouwd als een onwettige afwezigheid. Kan de directie dat allemaal verbieden?

Hannah, 15 jaar

De kinderen mogen in de lunchpauze niet praten. Wie dat wel doet, moet zijn boterhammetjes rechtstaand opeten. Dat is teruggaan naar praktijken van de jaren '50. Er is veel discussie over bij ouders. Wat kunnen we doen?

Moeder van Jeroen, 9 jaar

Ik heb twee oorbellen. De directeur verplicht me om ze uit te doen. Maar over oorbellen staat er niets in het schoolreglement. Volgens de directeur valt dat onder piercings en dat is wel verboden. En meisjes dan?

Koen, 16 jaar

Op onze school wordt binnenkort een rokersbadge ingevoerd voor leerlingen die roken. Dat kadert in een preventiecampagne van de school tegen roken. Wij vinden het stigmatiserend en een schending van de rechten van leerlingen. We willen dit als leerlingenraad bespreken met de directie.

Jolien, 15 jaar

Ik heb een boek uitgeleend van de schoolbibliotheek, maar bracht het twee weken te laat terug. Nu moet ik 1,40 euro boete betalen. Kan dat zomaar?

Astrid, 15 jaar

Sinds kort zijn er machientjes op school waar elke leerling elke ochtend en middag zijn vingerafdruk moet laten registreren om zijn aanwezigheid te bevestigen. Mag dat wel? Ik ben voorzitter van de leerlingenraad. Vooraf werd ons hier niets over gezegd. Laat staan dat ze onze mening erover vroegen.

Emma, 16 jaar

Kinderen met een hoofddoek mogen van hun ouders niet mee gaan zwemmen. Maar zwemmen is verplicht, behalve als de kinderen een medisch attest voorleggen. We zitten een beetje gewrongen met die regel en weten ook niet goed of het nu in het belang is van die kinderen om ze wel of niet te dwingen om mee te gaan zwemmen. Hoe moeten we dat aanpakken? Welke regel primeert hier: het recht op geloof of de wettelijke verplichting om mee te doen met de zwemles?

Schooldirectie

Vaststellingen uit deze meldingen

— Bij het onderzoek van klachten over formele regels kan het Kinderrechtencommissariaat het schoolreglement als toetssteen gebruiken. Maar sommige klachten gingen precies over bepalingen in het schoolreglement die zelf een schending van de rechten van kinderen zouden inhouden. Dan toetste het Kinderrechtencommissariaat het schoolreglement aan wettelijke bepalingen en aan het Verdrag. De vrijheid van scholen om hun schoolreglement op te stellen kent natuurlijk grenzen. In een schoolreglement mogen geen regels staan die wettelijke bepalingen overtreden. Toch gebeurt dat in de praktijk wel.

- Regels worden soms heel strikt toegepast, zonder rekening te houden met de eigenheid van elke leerling of de situatie.
- Sommige regels zijn zo vaag dat de interpretatie ervan verschilt van persoon tot persoon. De invulling wordt meestal eenzijdig gegeven door de directie en kan afhankelijk van de situatie anders toegepast worden. Dat maakt het voor leerlingen soms moeilijk om de exacte inhoud van een regel te kennen. Het is dan ook moeilijk om de regel na te leven, wat uiteraard leidt tot conflictsituaties. Vage regels zijn ook moeilijk te betwisten, omdat het moeilijk vast te stellen is of er nu sprake is van een overtreding of niet.
- Leerlingen hebben weinig of geen inspraak in het opstellen van de regels. Het is voor hen ook moeilijk of bijna onmogelijk om de regels aan te passen of te veranderen.

• Leerlingenbegeleiding

Leerlingen met problemen kunnen een beroep doen op het CLB of op een interne leerlingenbegeleider als die op de school aanwezig is. Melders klaagden over gebrekkige begeleiding, afwezigheid van begeleiding, gebrek aan inspraak in de begeleiding, het niet naleven van eerder gemaakte afspraken rond begeleiding en een foutieve aanpak van de school met grote gevolgen.

Mijn dochter wordt gevolgd door een interne leerlingenbegeleider omdat ze leerproblemen heeft. Mijn dochter zegt nu dat de begeleiding eerder op een therapeutische sessie lijkt en dat de begeleider altijd opnieuw polst naar de thuissituatie. Ze wil dat niet meer. Wij vroegen om het dossier te mogen inkijken. Dat kon niet volgens de school. We hebben geïnformeerd en vastgesteld dat er duidelijke regels bestaan rond het CLB-dossier, maar niet over het leerlingendossier van de school. Hier is toch een ongelijkheid?

Vader van Anouk, 14 jaar

Ik heb aan de directie in vertrouwen verteld dat ik thuis veel problemen heb. De directie heeft dat doorverteld aan het CLB en die hebben zonder dat ik het wist contact opgenomen met mijn ouders. Dat was helemaal niet de bedoeling. Mijn ouders zijn nu heel boos op mij.

Céline, 13 jaar

Ik begeleid een meisje dat het echt heel moeilijk heeft. Eerst was er sprake van leerproblemen. Die hebben we besproken met de ouders en het CLB. Maar na een tijdje werd duidelijk dat er zich veel problemen voordoen in de thuissituatie. Het meisje doet ook aan zelfverminking. Eigenlijk vinden we het nodig dat ze op gesprek kan gaan bij iemand van het Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg. Die gesprekken kunnen op school zelf. Maar het meisje wil niet dat haar ouders ervan weten. Moeten we de ouders hierover informeren?

Leerlingenbegeleider

In onze klas zit een autistische jongen. Niemand wil met hem spelen en dat vind ik sneu voor hem. Ik probeer me dan altijd wat met hem bezig te houden. Maar nu eist hij mij elk moment van de dag op. Ik kan dat niet meer aan. Ik heb er al met de leerlingenbegeleider over gesproken. Ik wil me zeker nog wel met hem bezighouden, maar ik wil ook weer wat ruimte om met andere kinderen bezig te zijn. De begeleider zei dat die jongen extra aandacht nodig heeft en dat hij hem opvolgt. Maar ik heb ook een probleem en begeleiding nodig, waar niemand wat aan doet.

Emeric, 12 jaar

Mijn dochter zit in het derde leerjaar. Haar punten zijn over het algemeen erg goed, behalve voor rekenen. Daarvoor volgt ze bijles in een revalidatiecentrum. Het CLB en de juf verwijzen door naar het buitengewoon onderwijs. Kan dat zomaar? Is er geen andere oplossing?

Moeder van Anna, 9 jaar

Mijn dochter heeft problemen met haar gehoor en dat beïnvloedt haar schoolse prestaties. Een revalidatiecentrum nam een intelligentietest af om een achterstand wel of niet uit te sluiten. De resultaten waren niet zo goed, maar het centrum liet weten dat de test niet aangepast was aan kinderen met gehoorproblemen, waardoor de resultaten niet echt bruikbaar zijn. Toch gebruikt het CLB deze resultaten nu om door te verwijzen naar het buitengewoon onderwijs, type 1.

Moeder van Rina, 6 jaar

We begeleiden een jongen die het echt nodig heeft. Zijn ouders zijn gescheiden en vader ziet het nut van de begeleiding zeker in, maar moeder eist nu uitdrukkelijk geen enkele tussenkomst meer van het CLB. Ook wij vinden de hulp voor deze jongen echt nodig. Wat moet er nu gebeuren?

CLB-medewerker

We hebben een gesprek aangevraagd met het CLB omdat we ons zorgen maken over het gedrag van onze zoon. Het CLB vermoedt autisme. Ze adviseerden om dit verder te onderzoeken, maar onze zoon weigerde dat. Het klikte helemaal niet met de begeleider. We werken nu via een psychiater en het CLB heeft hier weet van. Nu stelt die bewuste medewerker dat hij het dossier gaat doorverwijzen naar het Comité voor Bijzondere Jeugdzorg door gebrek aan medewerking. Dat is ontoelaatbaar. Onze zoon mag niet het slachtoffer zijn van een conflict met de CLB-begeleider.

Vader van Joeri, 15 jaar

Onze zoon heeft autisme en start vanaf volgend schooljaar met inclusie. In onze zoektocht naar een persoonlijke assistent bood zich iemand aan die het volledige leerlingendossier van onze zoon had. Zij had tijdens haar opleiding stage gelopen in de vorige school van onze zoon. De leerkracht had haar tijdens de stage een kopie gegeven van alle leerlingendossiers. Is dat geen schending van onze privacy? Moeten die persoonlijke gegevens niet op school bewaard worden?

Moeder van Fabien, 8 jaar

Vaststellingen uit deze meldingen

- Steeds meer scholen beschikken over een interne leerlingenbegeleider. Als zich rond een leerling problemen voordoen, wordt meestal eerst die interne leerlingenbegeleider ingeschakeld. Zo wordt het CLB een tweedelijnsdienst. Dat is niet altijd een goede zaak. Zeker niet voor ernstige problemen. Voor interne leerlingenbegeleiders is er geen duidelijk opleidingsprofiel of omkadering, terwijl een CLB het CLB-decreet als basis heeft. Dat biedt veel meer duidelijkheid.
- Het Kinderrechtencommissariaat krijgt ook veel vragen van CLB-medewerkers rond de positie van het kind in hun begeleiding en over de eigen beroepsgrenzen. Er zijn veel juridische vragen. Op dat terrein is er nood aan ondersteuning.
- Als het CLB advies geeft rond oriëntering van de leerling, beschouwen ouders dat advies vaak als bindend. Een CLB, maar ook de school, schept daar niet altijd de nodige duidelijkheid over.
- Een CLB is contractueel verbonden aan een school. Als ouders of de leerling niet tevreden zijn over de dienstverlening van het CLB, beschikken ze niet over de mogelijkheid om over te stappen naar een ander CLB. Deze contractuele verbintenis heeft ook andere gevolgen. Het Kinderrechtencommissariaat stelt vast dat deze verbintenis in de praktijk soms een hypotheek legt op de onpartij-

digheid en de actiemogelijkheden van het CLB, vooral bij conflicten over sancties en de pestproblematiek.

• **Pesten**

Pesten is een probleem waar elke school op één of ander moment mee te maken krijgt. Er zijn klachten over het onoordeelkundige optreden van de school, over het minimaliseren van het probleem en het leggen van de verantwoordelijkheid bij de gepeste leerling.

Mijn kleinzoon heeft zelfmoord gepleegd na voortdurende pesterijen op school. De school heeft er nooit iets aan gedaan. Pas na het overlijden van mijn kleinzoon hebben ze de pesters van school gestuurd. Maar wij willen het daar niet bij laten. Wat kunnen we nog doen tegen de school en de pesters?

Grootmoeder van Stefan, 14 jaar

Onze dochter heeft al twee jaar problemen met een ander meisje in haar klas. Elke dag wordt ze wel op een of andere manier gepest. De directeur en de juf zouden het probleem aanpakken. De oplossing is dat ze het meisje en onze dochter nu verplichten om samen te spelen. Sindsdien plast onze dochter weer in haar bed. De school neemt het probleem echt niet serieus.

Moeder van Gaëlle, 6 jaar

Onze zoon is het slachtoffer van pesterijen door twee andere leerlingen. En het blijft niet bij bedreigen. Ze hebben hem ook al fysiek aangepakt. De school zegt dat ze er niets aan kunnen doen zolang ze het niet effectief zien. Ze laten het nu al een paar maanden aanslepen. Ik haal hem nu zelf op met de auto omdat hij bang is. Gisteren kwam hij met een blauw oog en een open lip uit de schoolpoort. Nog blijft de directie niet aanspreekbaar.

Vader van Jeroen, 15 jaar

Mijn neef is het doelwit van pesterijen op school. Hij is een ideaal slachtoffer: weinig weerbaar en heel gevoelig. Twee andere leerlingen hebben hem nu met hun gsm gefilmd toen hij zich omkleedde na de zwembles. Ze hebben er een getrukeerd filmpje van gemaakt waarop een masturbatiescène te zien is. Dat filmpje hebben ze verspreid via het internet. Hij is er nu al dagen ziek van en niet in staat om naar school te gaan. De school zegt niet te kunnen optreden tegen de ouders, omdat het filmpje niet van op de school verspreid werd.

Tante van Yourik, 14 jaar

Onze dochter wordt al sinds de kleuterklas gepest door hetzelfde meisje uit een hogere klas. Er zijn nog andere slachtoffertjes op school en er kwamen ook al veel klachten bij de directeur terecht. Maar de moeder van de pester is een agente van het lokale politiekorps. De directeur durft er niet tegen in te gaan en ook het CLB kon het probleem niet oplossen. De directeur geeft ons nu de raad om van school te veranderen.

Vader van Hermien, 8 jaar

Mijn dochter wordt op school gepest door een groepje meisjes, dat er plezier in schept om emotioneel zwakkere kinderen te vernederen. De school heeft al alles geprobeerd om het probleem aan te pakken, maar zonder resultaat. Ook het CLB heeft pogingen gedaan. Omdat ze de pesters niet tot rede kunnen brengen, verwijzen ze mijn dochter nu door naar een psychiater.

Moeder van Paulien, 14 jaar

Vaststellingen uit deze meldingen

Maar de meldingen laten zien dat sommige scholen nog altijd ernstig falen in hun pestbeleid.

- Pesten is een heel actueel thema. Het kan in elke school gebeuren. Het is bovendien een erg complex probleem. Er bestaan al heel wat literatuur en methodieken om pestproblemen aan te pakken. Die gegevens zijn beschikbaar voor alle scholen. Maar de meldingen laten zien dat sommige scholen nog altijd ernstig falen in hun pestbeleid.
- Het Kinderrechtencommissariaat onderzoekt vooral de inspanningen van de school rond de pestproblematiek. Pestgedrag tegen één bepaalde leerling is veel moeilijker te onderzoeken. Bij elk klachtenonderzoek wordt ook het CLB betrokken.
- Meestal verlaat de gepeste leerling uiteindelijk de school, wat geen echte oplossing is.
- Ook al doen sommige scholen veel inspanningen om pestgedrag aan te pakken, toch lukt dat niet altijd. Precies door de complexiteit van de problematiek duurt oplossingsgericht werken vaak lang. Daardoor wordt het erg belastend voor het gepeste kind.
- Pesterijen die op school starten, zetten zich soms verder in de privé-sfeer. Denk maar aan cyberpesten. Sommige scholen treden daar niet tegen op, “omdat zich dat niet op school afspeelt”. Dat is erg kortzichtig. Bovendien stelt het Kinderrechtencommissariaat vast dat scholen soms een dubbele maatstaf hanteren: als het gaat over drugsfeiten, durven ze ineens wel te sanctioneren voor wat zich na de schooluren afspeelt.

• Schoolresultaten

Schoolresultaten zijn vaak een discussiepunt tussen ouders en hun kind, maar ook met de school kunnen er betwistingen ontstaan. Melders betwistten bij het Kinderrechtencommissariaat de examenuitslagen en de uitreiking van attesten op het einde van het schooljaar. Het Kinderrechtencommissariaat kreeg ook vragen over de manier waarop scholen hun leerlingen evalueren.

Mijn dochter en haar vriendin worden beschuldigd van spieken in een belangrijke toets, met een nul als gevolg. Zelf beweren ze dat het niet waar is. Na een gesprek met de leerkracht zei die dat hij de meisjes niet betrapt, maar dat hun kladbladen sterke gelijkenissen vertonen. Is dat genoeg om dergelijke beschuldigingen te uiten met zo grote gevolgen? Wat kunnen we nog doen?

Vader van Katrijn, 14 jaar

Mijn dochter kreeg een C-attest, omdat ze drie buizen had. Er zijn in haar klas nog veel andere leerlingen met drie buizen, maar die kregen een B-attest. Dat is toch niet rechtvaardig? Bovendien heeft de helft van de klas een B- of een C-attest. Dat is toch echt veel. Er is in de school helemaal geen studiebegeleiding. Als er zoveel kinderen niet slagen, ligt de verantwoordelijkheid dan ook niet bij de school? Kunnen we dit aanvechten?

Moeder van Jasinthe, 15 jaar

Onze dochter kreeg een A-attest met een waarschuwing en een vakantietaak voor Lichamelijke opvoeding. Toch was de school duidelijk geïnformeerd over de fysieke beperkingen van onze dochter. Binnen haar mogelijkheden heeft ze echt goed haar best gedaan. En ondanks het goede nieuws van het A-attest kwam die waarschuwing voor haar hard aan. Moeten we ons zomaar neerleggen bij die gang van zaken?

Vader van Judith, 13 jaar

Na de kerstvakantie ben ik van school veranderd en kwam ik een andere studierichting terecht. Hoe gaat dat mijn eindbeoordeling beïnvloeden?

Pieter, 17 jaar

Vaststellingen uit deze meldingen

- Examenuitslagen en cijfers voor toetsen betwisten, kan niet. Nu veel scholen stopten met het systeem van herexamens of vakantietaken, is er meer ongenoegen en een gevoel van onrechtvaardigheid bij leerlingen.
- Alleen attesten op het einde van het schooljaar (voor het lager onderwijs alleen na het zesde leerjaar) kunnen betwist worden. Melders zijn er niet altijd van op de hoogte dat ze een beroepsprocedure kunnen starten. Scholen schermen met het argument dat informatie over de beroepsmogelijkheden in het schoolreglement staat. Dat is inderdaad zo, maar leerlingen en ouders denken er op dat ogenblik niet altijd aan om het schoolreglement in te kijken. Bovendien is de periode om in beroep te gaan zo kort dat melders heel snel moeten reageren. Als ouders uiteindelijk contact opnemen met het Kinderrechtencommissariaat, is het soms al te laat. Het Kinderrechtencommissariaat vraagt scholen opnieuw om leerlingen en ouders persoonlijk en onmiddellijk in te lichten over de mogelijkheid tot beroep bij een B- of een C-attest of als een kind geen getuigschrift van basisonderwijs krijgt.
- Bij het onderzoek naar klachten is het niet de bedoeling na te gaan of de punten voor een examen correct zijn: dat behoort toe aan de autonomie van de leerkracht en de school. Ook stelt het Kinderrechtencommissariaat de beslissing van de klassenraad over het uitreiken van een attest niet in vraag. Wel kan het Kinderrechtencommissariaat onderzoek voeren naar de manier waarop de school het attest motiveert of informeert over de beroepsmogelijkheden en de manier waarop de beroepsprocedure loopt. Veel klachten komen er doordat leerlingen en ouders niet begrijpen hoe een delibererende klassenraad werkt en welke criteria de klassenraad hanteert om leerlingen te beoordelen. Zo zien ouders en leerlingen dat een medeleerling met slechtere cijfers toch een beter attest krijgt. Als het Kinderrechtencommissariaat de juiste context schetst over evaluaties, verdwijnt meestal ook de klacht. Op oudercontacten wordt terecht aan leerlingen gezegd dat ze hun resultaten niet mogen vergelijken met die van medeleerlingen. Maar de praktijk laat zien dat het soms toch wenselijk is om de eindbeoordeling te motiveren en te verantwoorden. Dan verdwijnt ook het ongenoegen veel sneller en tonen ouders en leerlingen meer begrip voor de beslissing.
- De beroepsprocedure bestaat uit verschillende stappen, maar loopt vooral intern. De procedure voorziet wel in een onafhankelijke beroepscommissie. Die commissie heeft een louter adviserende rol en oordeelt alleen of de delibererende klassenraad wel of niet opnieuw moet samenkomen. Het eindresultaat van de volledige procedure is dat uiteindelijk dezelfde delibererende klassenraad opnieuw beraadslaagt over de resultaten van de leerling. Een ander knelpunt in de beroepsprocedure is dat de delibererende klassenraad, na het advies van de beroepscommissie, uiterlijk tot 20 september van het volgende schooljaar de tijd heeft om zijn beslissing aan de ouders kenbaar te maken (vanaf het schooljaar 2007-2008 is dat tot 15 september). Dat staat in schril contrast met de termijn die ouders krijgen om beroep aan te tekenen. De uiteindelijke beslissing kan bovendien uitblijven tot lang na het begin van een nieuw schooljaar, wat een lesachterstand kan veroorzaken of de inschrijvingskansen beperkt, als het attest toch aangepast wordt.

• School- en studiekeuze

Over de school- en studiekeuze krijgt het Kinderrechtencommissariaat vooral klachten van jongeren en personen die zich het lot van de jongere aantrekken.

Klachten gingen allemaal over een meningsverschil tussen ouders en kinderen over de school- en studiekeuze.

Mijn ouders hebben mijn mening niet gevraagd toen ze me gingen inschrijven op school. Ik voel me daar helemaal niet goed en ik heb al verschillende keren gespijbeld. Vanaf welke leeftijd mag ik zelf mijn school kiezen?

Lina, 14 jaar

Door conflicten op school dreigt de moeder van een leerlinge ermee om haar thuisonderwijs te geven. Het meisje wil dat helemaal niet. Welk juridisch kader bestaat er om het meisje toch op school te laten, tegen de wil van haar moeder?

CLB-medewerker

Ouders hebben hun zoon ingeschreven voor de negende klas van onze Steinerschool. Maar de jongen zelf wil helemaal niet komen. De wet zegt wel dat ouders hun kind moeten inschrijven, maar wat met de mening van het kind? Wat zegt de wet als de mening van het kind ingaat tegen die van de ouders?

Schoolhoofd

Ik heb nu al nachtmerries en stress voor het schooljaar dat binnenkort begint. Mijn ouders pushen me in de wiskunderichting, maar ik kan dat echt niet aan. Ik kan de leerstof niet beheersen en ik moet urenlang studeren om er toch iets van te maken. Mijn ouders hebben er geen oren naar dat dit voor mij echt te zwaar is. Ze zeggen dat ik nog beter kan en willen me daarom op internaat sturen. Dat kan ik helemaal niet aan. Heb ik dan geen rechten?

Elias, 15 jaar

In september start ik in het laatste middelbaar. Omdat ik op school erg gepest werd en het niet meer zag zitten, hadden mijn ouders beloofd dat ik mijn laatste jaar in een andere school mocht doen. Ik had gekozen voor een school waar ook vrienden van mij zitten. Nu vertellen mijn ouders me doodleuk dat ze me niet ingeschreven hebben en dat ik toch terug moet naar mijn oude school. Ik ben erg boos en teleurgesteld. Ik wil er niet meer terug. Hoe zit het met mijn mening en mijn rechten?

Bert, 17 jaar

Ik heb al heel wat problemen gehad op school, waardoor ik een hele grote achterstand heb. Ik ben 17 en zit nog maar in het vierde jaar. Ik zie het echt niet meer zitten om alle dagen op de schoolbanken te zitten. Maar ik wil wel mijn diploma halen. Ik heb gehoord dat er zoiets bestaat als de middenjury. Wat is dat precies en kan ik dat doen? Heb ik daarvoor de toestemming van mijn ouders nodig? Want ik weet dat ze hier nooit akkoord mee zullen gaan.

Ans, 17 jaar

Vaststellingen uit deze meldingen

Vanaf de secundaire school is de school- en studiekeuze een keuze van de leerling en zijn ouders, maar in de praktijk zijn het vaak de ouders die kiezen.

- Vanaf de secundaire school is volgens het decreet Gelijke Onderwijskansen (GOK) de school- en studiekeuze een keuze van de leerling en zijn ouders, maar in de praktijk zijn het vaak de ouders die kiezen. Meestal levert dat geen problemen op. Maar als ouders en kinderen er een verschillende mening over hebben, staat het kind volledig machteloos. Net als bij opvoedingsconflicten speelt hier het ouderlijk gezag.
- De conflicten tussen ouders en kinderen zijn het grootst als de jongere een studierichting moet volgen waar hijzelf weinig belangstelling voor heeft of die hij moeilijk aankan. Dat is voor de jongeren een emotioneel zware belasting. Het CLB kan dan een bemiddelende rol spelen en advies verlenen, maar als het

CLB daar niet in slaagt, ligt de eindbeslissing opnieuw bij de ouders. Bovendien bestaat er niet zoiets als het recht op een eigen school- en studiekeuze. Wel hebben kinderen inspraak in alle aangelegenheden die hen aanbelangen.³¹ Maar ze kunnen dat recht niet afdwingen.

• **Verantwoordelijkheden van scholen**

Net zoals ouders verantwoordelijkheden dragen in de opvoeding van hun kinderen, draagt ook de school verantwoordelijkheden voor het onderwijs en voor haar leerlingen. Zowel ouders als scholen hebben vragen over de precieze verantwoordelijkheden van de school. Dat leidt tot heel wat vragen en juridisch advies. Bij incidenten op school kan het leiden tot conflicten tussen school en ouders of leerlingen. Dat leidt tot verschillende klachten.

In de speeltijd viel onze zoon over een boekentas waar een gsm in zat. De gsm was beschadigd. Omdat we de kosten om die gsm te herstellen niet willen vergoeden, dreigt de school ermee de zaak door te geven aan de vrederechter. Er staat uitdrukkelijk in het schoolreglement dat leerlingen zelf verantwoordelijk zijn voor persoonlijke bezittingen die niets te maken hebben met de school. Hoe kunnen we ons dan verantwoordelijk stellen?

Vader van Björn, 10 jaar

Onze dochter moest naar het ziekenhuis nadat ze op school bessen at van een taxusboom. We hebben de school gevraagd om de boom weg te halen, want hij vormt een gevaar voor de kleuters. De school weigert.

Moeder van Kaat, 5 jaar

Kleuters hebben de sleutel van de schoolpoort genomen en zijn op stap gegaan. Ze werden opgepikt door een buur die ze terug naar school bracht. De ouders werden niet onmiddellijk op de hoogte gebracht. We vinden dat ontoelaatbaar. Er volgt nog een gesprek met de directie en de schepen van Onderwijs. Kunnen we de school verantwoordelijk stellen voor het gebrek aan veiligheid?

Ouders van de betrokken kleuters

Binnenkort zijn het zeeklassen. De ouders van een leerling zijn gescheiden. Moeder geeft toestemming om mee te gaan, terwijl vader het uitdrukkelijk verbiedt. Wat moeten we nu doen?

Schooldirectie

Een leerling van wie de ouders gescheiden zijn is geregeld afwezig. De leerling woont bij moeder. Vader vraagt nu aan de school om hem te verwittigen telkens als het kind afwezig is. Moeder wil dat niet. Welke plicht hebben we hier als school?

Schooldirectie

De basisschool weigert me de schoolresultaten van mijn dochter mee te delen. Ik heb volgens de wet recht op die informatie, ook al heeft mijn ex het exclusief ouderlijk gezag. De school weigert elke medewerking en overtreedt zo de wet. Kunt u ze dat duidelijk maken, zodat ik mijn recht op informatie en toezicht over mijn dochter kan uitoefenen?

Vader van Shana, 9 jaar

We kregen een brief van de grootouders van één van onze leerlingen. Er zit ook een kopie van een vonnis bij dat aan de grootouders een omgangsregeling geeft. Op basis daarvan eisen de grootouders dat we ze informeren over de schoolprestaties van het kind. We begrijpen uit het vonnis dat er een zwaar conflict is tussen de ouders en de grootouders. Daarom willen we de ouders ook niet inlichten over de brief, maar we willen wel zekerheid over de betekenis van dat vonnis. Is de school nu wel of niet verplicht om informatie te geven aan de grootouders?

Schooldirectie

³¹ Artikel 12 van het Verdrag

Vaststellingen uit deze meldingen

— Driekwart van de meldingen over de rechten en plichten van scholen gaat over scheidingssituaties. Scholen hebben begrijpelijk veel vragen rond de juridische principes bij echtscheiding. Bovendien zetten veel ouders hun strijd verder door de school er bij te betrekken. Er is nood aan duidelijke informatie en ondersteuning van scholen op dat vlak, zodat scholen buiten de strijd van ouders kunnen blijven en de ouders toch op een correcte manier bejegenen.

• **Het inschrijvingsrecht**

Het recht op inschrijving is een fundamenteel recht van elke leerling. Dat kan wel voor problemen zorgen.

Ik zou graag een cursus Spaans volgen, maar dat kan alleen via het volwassenenonderwijs. De leeftijdsvoorwaarde tot inschrijving is 15 jaar. Maar daar voldoe ik niet aan. Ik ben hoogbegaafd en zit al in het vijfde jaar van de humaniora. Dan is die leeftijdsvoorwaarde toch niet relevant. Kunnen jullie dit oplossen?

Katrijn, 14 jaar

Ouders melden ons dat een buurtschooltje anderstalige nieuwkomers begint te weigeren. De school baseert zich op het feit dat hun draagkracht bereikt is. Kan dat zomaar? Wie bepaalt die draagkracht van de school? Wat kunnen de ouders doen?

Voorzitter van een Turkse vereniging

Op het einde van het schooljaar kreeg mijn zoon een type-3-attest. We gaven er toch de voorkeur aan om hem zeker nog één jaartje op zijn school te houden, om een betere beslissing te kunnen nemen. Op 1 september was hij ziek en ik bracht de school daar telefonisch van op de hoogte. Toen we een paar dagen later op school kwamen, zeiden ze ons daar dat de school volzet was en ze ervan uitgingen dat hij toch naar het buitengewoon onderwijs ging. Bovendien beweerde de school dat ze ons telefoontje nooit gekregen had. We bleven aandringen en plots werd de reden van de weigering tot inschrijving de "draagkracht" van de school. We hebben het LOP gewaarschuwd, maar dat komt pas over twee weken samen. We konden niet anders dan onze zoon in afwachting in te schrijven in een type-3-school. Het gevolg was dat onze klacht in de ogen van het LOP opgelost was. We hadden toch een school gevonden? Dus leek bemiddeling niet meer nodig.

Moeder van Bavo, 9 jaar

Vaststelling uit deze meldingen

— Sinds de goedkeuring van het decreet Gelijke Onderwijskansen (GOK), dat voorziet in lokale overlegplatforms (LOP's) en een Commissie voor Leerlingenrechten, zijn er nog maar zelden klachten over weigering tot inschrijving van leerlingen. Uitzonderlijk zijn er vragen over de concrete manier van werken van scholen.

• **Huiswerk**

Huiswerk is een oud zeer bij leerlingen. Klachten komen dan ook allemaal van leerlingen zelf en gaan over te veel huiswerk.

We hebben maar drie uur Frans per week, maar de leerkracht overlaadt ons met huiswerk. We moeten zoveel boeken lezen en taken maken, dat ik haast geen tijd meer heb voor de andere vakken. Is dat niet overdreven? Wat kunnen we daaraan doen?

Ellis, 14 jaar

Waarom geven scholen huiswerk? We zitten al acht uur per dag op school. Is dat niet genoeg? Ik vind het erg, want ze geven zoveel huiswerk dat we geen vrije tijd meer hebben. Ook de andere kinderen klagen erover.

Kris, 13 jaar

Ik krijg alle dagen massa's huiswerk. Ook in het weekend ben ik ermee bezig. Mijn vriend die op een andere school zit, krijgt geen huiswerk op woensdag en vrijdag. Dat vind ik veel beter. Hij kan nog spelen op woensdagnamiddag en in het weekend. Waarom is dat niet bij alle scholen zo?

Diederik, 11 jaar

Vaststellingen uit deze meldingen

- Er grote verschillen in de hoeveelheid huiswerk op lagere scholen. Dat wekt bij leerlingen wrevel op. Leerlingen krijgen er ook weinig inspraak in. Bovendien krijgen ze bij hun klacht meestal ook niet de steun van hun ouders, die de hoeveelheid huiswerk dikwijls niet zo problematisch vinden als de leerling zelf.
- Ook in het secundair onderwijs rijst het probleem van inspraak over huistaken. Bovendien heeft elke leerkracht zijn eigen wensen. Er wordt nog altijd te weinig gewerkt aan een algemeen beleid rond huistaken, waardoor de huistaken voor de verschillende vakken niet genoeg op elkaar afgestemd zijn.

• Leerplicht

Kinderen zijn leerplichtig tot 18 jaar. Dat zegt de wet. We krijgen vragen over de inhoud van deze wettelijke bepaling, maar ook over aanverwante zaken.

Op de school van mijn kinderen zijn ze al drie weken tijdens de lesuren bezig met de voorbereiding van een musical. Dat is zeker een goed initiatief, maar binnenkort zijn er toetsen en de leerlingen krijgen daar nu geen voorbereiding op. Omdat er bijna geen les gegeven wordt, kunnen ze ook nergens met hun vragen terecht. Kan het zomaar dat lesuren ten koste gaan van andere activiteiten?

Vader

We hebben een leerkracht voor wie we dit schooljaar al 28 uur studie kregen. Kan dat zomaar? Is er een limiet aan het aantal uren dat een leerkracht afwezig kan zijn? Wat met ons recht op onderwijs? Straks zitten wij met de gebakken peren tijdens de examens, want dan wordt de leerstof verondersteld gekend te zijn.

Daan, 15 jaar

We hebben een studie gedaan naar het afwezigheidsgedrag van onze leerlingen. We hebben heel wat Romazigeuners en stelden vast dat de hoofdreden voor de afwezigheid van de meisjes is dat ze uitgehuwelijkt worden. We zien ze plots verdwijnen voor een paar weken, soms maanden. Wat met hun leerplicht? We hebben al van alles geprobeerd, maar niets helpt. Is de politie waarschuwen de enige oplossing?

Schooldirectie

Ik word in december 18. Ik ben de school kotsbeu. Mag ik dan stoppen met naar school gaan?

Ilse, 17 jaar

• Leerlingenvervoer

Scholen zijn niet verplicht om te zorgen voor het vervoer van leerlingen van en naar de school. Als ze dat toch doen, kunnen daarover klachten ontstaan.

Er wordt nog altijd te weinig gewerkt aan een algemeen beleid rond huistaken, waardoor de huistaken voor de verschillende vakken niet genoeg op elkaar afgestemd zijn.

Ik breng gewoonlijk mijn kinderen zelf naar school. Maar nu lig ik in het gips en heb ik aan de school gevraagd om de kinderen met de bus op te halen. Dat blijkt niet te kunnen omdat de route vastligt en de bus van een privé-firma is. De school wil geen enkele inspanning doen om het vervoersprobleem mee te helpen oplossen.

Moeder van drie kinderen

Onze zoon heeft autisme en op de school voor buitengewoon onderwijs vlotte het niet zo goed. Sinds dit jaar zit hij op een andere school waar ze een autiklasje hebben. Hij wordt opgehaald door de schoolbus. Nu vernemen we dat we volgend schooljaar niet meer op het busvervoer kunnen rekenen omdat de vorige school ook een autiklas gaat inrichten. Dan ligt die school dicht bij ons huis waardoor we geen aanspraak meer kunnen maken op de regel voor leerlingenvervoer. We zijn niet van plan om onze zoon opnieuw van school te laten veranderen. Die regel houdt geen rekening met concrete situaties.

Moeder van Zjef, 10 jaar

De buschauffeur rookt in de bus voor leerlingenvervoer. Kinderen zijn een kwetsbare groep en de negatieve gevolgen van passief roken op de gezondheid van kinderen zijn gekend.

vzw Rookvrij

Onze dienst voor buitenschoolse opvang organiseert het leerlingenvervoer naar de verschillende scholen uit de gemeente. Wij doen daarvoor een beroep op privé-maatschappijen. Maar we willen toch enkele kwaliteitsgaranties, vooral omdat het hier om kinderen gaat die elke dag vervoerd worden. Kunnen we de buschauffeurs vragen dat ze een attest van goed zedelijk gedrag model 2 voorleggen?

Gemeentelijke dienst

• Buitengewoon en geïntegreerd onderwijs

Een aangepaste school vinden voor kinderen met bijzondere noden loopt niet altijd van een leien dakje. Vooral voor kinderen met autisme is het probleem groot.

Mijn zoon heeft autisme. Op school wordt hij veel geplaagd en hij krijgt voortdurend straf. We zijn al op zoek gegaan naar andere scholen, maar nergens willen ze hem inschrijven omdat hij autisme heeft. We willen vermijden dat hij uiteindelijk terecht komt in het buitengewoon onderwijs. We willen hem zo lang mogelijk met begeleiding in het gewone onderwijs laten schoollopen.

Moeder van Anton, 8 jaar

Mijn autistische zoon kan in geen enkele school terecht. Alleen in het buitengewoon onderwijs willen ze hem wel. Is een school dan niet verplicht om GON-begeleiding te voorzien?

Moeder van Kobe, 9 jaar

Onze zoon heeft het Aspergersyndroom. Op zijn huidige school kan hij volgend schooljaar niet meer terecht omdat de leerkrachten zeggen dat het voor hen te zwaar wordt. Ze kunnen de problematiek niet meer aan. Maar er is in heel België maar één school met een aangepast aanbod voor deze kinderen. En natuurlijk is er een lange wachtlijst. Als scholen onze zoon niet willen, wat moet hij dan in afwachting doen?

Vader van Laurens, 7 jaar

Mijn zoon heeft het syndroom van Down. Hij heeft zijn volledig basisonderwijs gevolgd in het gewone onderwijs, onder GON-begeleiding. Onlangs hebben we ook een persoonlijk assistentiebudget (PAB) gekregen. Hij moet nu de overgang maken naar het secundair onderwijs, maar we vinden geen school die hem wil opnemen. We hebben ook geïnformeerd naar OV3-scholen, maar daar kan hij nu niet meer terecht omdat hij door de keuze voor een PAB niet het geschikte attest heeft.

Moeder van Liam, 14 jaar

Vaststellingen uit deze meldingen

- Vooral kinderen met een autismespectrumstoornis of karakteriële problemen (of een combinatie van de twee) vinden soms moeilijk een school. Scholen zijn op basis van hun draagkracht erg terughoudend om deze leerlingen in het kader van inclusie op te nemen. Het nieuwe leerzorgplan brengt hier op termijn hopelijk oplossingen.
- Lagere scholen leveren zeker inspanningen om kinderen die meer zorg nodig hebben op te vangen en geïntegreerd onderwijs aan te bieden. Maar vanaf de secundaire school is het amper mogelijk een school te vinden die tegemoetkomt aan deze vraag. De overgang naar het buitengewoon onderwijs is vaak de enig haalbare oplossing. Met het gekende probleem dat het aanbod van aangepaste scholen beperkt is. Dat zorgt voor de nodige wachtlijsten. En leerlingen moeten vaak ook lange afstanden afleggen om de school te bereiken.
- Ouders denken soms onterecht dat de keuze voor GON volledig bij hen ligt. Het is een samenwerking tussen ouders, de leerling, het CLB, de school en het buitengewoon onderwijs die het GON wel of niet mogelijk maakt. Bovendien is een school niet verplicht om in te gaan op de vraag van de ouders: de school bepaalt autonoom of ze de nodige zorg en begeleiding kan bieden. Ouders beschouwen deze gang van zaken als een schending van het recht op onderwijs van hun kind. Bijkomend probleem is dat als de toezegging tot inclusie door de school gegeven is, die op elk moment weer ingetrokken kan worden.

Vooraf kinderen met een autismespectrumstoornis of karakteriële problemen (of een combinatie van de twee) vinden soms moeilijk een school.

• **Kostprijs**

Wij hebben financiële problemen en daardoor kan ik voor mijn zoon niet de dure rekenmachine kopen die de school oplegt. Ik heb al vaak aan de school gevraagd om te helpen zoeken naar een oplossing, maar ze doen niets. Nu zijn het examens en hij mag van de wiskundeleerkracht niet meedoen omdat hij geen rekenmachine heeft.

Moeder van Nick, 16 jaar

Voor de opvang in de middagpauze op de basisschool moet we vanaf nu per kind 15 cent betalen. Dat is een plotse beslissing van de school, waar ouders door verrast werden. Mag een school zomaar ineens extra kosten aanrekenen?

Vader

Vaststelling uit deze meldingen

- In het secundair onderwijs rekent de school soms nog hoge kosten aan voor allerlei bijkomend materiaal. Dat geldt zowel voor het algemeen, het technisch als het beroepsonderwijs.

2.2.3. Hulp aan kinderen en jongeren

Net als onderwijs is ook de toegang tot en het gebruik kunnen maken van hulpverlening een basisrecht van minderjarigen. Het aanbod aan hulpverleningsinstanties is in ons land erg uitgebreid. Sommige instanties richten zich specifiek op minderjarigen, zoals de Bijzondere Jeugdbijstand, het JAC en de Kinder- en Jongerentelefoon. Andere richten zich tot een specifieke doelgroep zoals de gehandicaptenzorg.

Ook de toegang tot en het gebruik kunnen maken van hulpverlening is een basisrecht van minderjarigen.

Nog andere tot een ruim doelpubliek zoals de gezondheidszorg en het algemeen welzijnswerk. Ook op deze vormen van hulpverlening kunnen minderjarigen beroep doen. Minderjarigen kunnen problemen ondervinden wanneer ze gebruik maken van de hulpverlening. Ook in de toegang tot de hulpverlening kunnen ze problemen ondervinden. Het Kinderrechtencommissariaat ontving 135 meldingen over problemen met hulp aan jongeren en kinderen, waarvan 94 klachten.

Het Kinderrechtencommissariaat is bevoegd om klachten over jeugdhulpverlening, basisvoorzieningen, gezondheidszorg en gehandicaptenzorg te onderzoeken. Van de 94 klachten waren er 49 ontvankelijk. Daarvan hebben er 42 geleid tot een onderzoek en/of een bemiddeling. In 12 van deze klachten is het onderzoek nog niet afgerond. Van de 30 klachten die al afgesloten zijn, waren 7 klachten gegrond, 14 ongegrond en kregen 9 geen eindoordeel. Veel klachten waren afkomstig van ouders. Hierdoor is het moeilijk om na te gaan of hier inderdaad de rechten van het betrokken kind werden geschonden, dan wel deze van de ouders. Dat is ook de reden waarom uiteindelijk veel klachten ongegrond werden bevonden of niet hebben geleid tot een eindoordeel. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de redenen van gegrondheid.

Ontoegankelijkheid van diensten	3
Slechte bejegening of dienstverlening	3
Discriminatie	1

Tabel 28 – Reden van gegrondheid van klachten

45 klachten waren niet-ontvankelijk. Onderstaande tabel geeft weer waarom deze klachten niet konden onderzocht worden. In de meeste gevallen is de reden de aanwezigheid van een eerste lijnsklachtendienst, zoals de JO-lijn voor klachten over de Bijzondere Jeugdbijstand. Ook sommige andere sectoren van de hulpverlening beschikken over een interne klachtendienst. Soms voert het Kinderrechtencommissariaat toch zelf een onderzoek: wanneer de klager er expliciet om vraagt, wanneer de klager eerder al beroep deed op de eerstelijnsklachtendienst of wanneer het Kinderrechtencommissariaat vermoedt dat er een structureel probleem aan de oorzaak van de klacht ligt.

Eerstelijns klachtendienst aanwezig / hulpverlening aangewezen	33
Beroep op rechtbank	7
Onderzoek niet in het belang van de minderjarige	4
Geen mandaat van de minderjarige	1

Tabel 29 – Reden van niet-ontvankelijkheid van klachten

Niet-ontvankelijke klachten worden afgehandeld met een doorverwijzing en/of een advies. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de diensten waarnaar werd doorverwezen. Twee op de drie doorverwijzingen gingen naar de JO-lijn, het Comité

voor Bijzondere Jeugdzorg (CBJ) of de sociale dienst van de jeugdrechtbank. Dat komt omdat de meeste klachten ook betrekking hadden op de bijzondere jeugdbijstand, zoals verderop zal blijken. De Bijzondere Jeugdbijstand beschikt zelf over een informatie- en klachtenlijn, de JO-lijn. Toch zien we verrassend weinig doorverwijzingen naar de JO-lijn. De reden hiervoor is dat bij de meeste melders deze klachtenlijn al gekend was.

JO-lijn	14
Comité voor Bijzondere Jeugdzorg	10
Sociale dienst jeugdrechtbank	10
Jongerenadviescentrum	7
Advocaat	4
Vertrouwenscentrum Kindermishandeling	2
Centrum Algemeen Welzijnswerk	1
Directie van een voorziening	1
Kinder- en Jongerentelefoon	1
Politie	1
Zelfmoordlijn	1
Sociale dienst ziekenfonds	1
Hoge Raad voor Justitie	1
Federale Ombudsdienst	1
Huisarts	1
Kinderbijslagfonds	1

Tabel 30 – Aantal doorverwijzingen per dienst voor meldingen over hulp aan minderjarigen

Waarover gaan de klachten concreet?

De hulp aan kinderen en jongeren omvat verschillende hulpverleningssectoren. Over onderstaande sectoren ontving het Kinderrechtencommissariaat vragen en klachten.

	Vragen	Klachten	Totaal
Bijzondere Jeugdbijstand	27	75	102
Basisvoorzieningen	8	8	16
Gezondheidszorg	5	7	12
Gehandicaptenzorg	1	4	5
Totaal	41	94	135

Tabel 31 – Aantal vragen en klachten per sector

De meeste meldingen komen van volwassenen (113 of 84%): 41 ouders, 21 andere familieleden, 31 professionelen, 20 vrienden en kennissen en 1 overheidsdienst. Slecht 21 meldingen komen van minderjarigen zelf. Minderjarigen melden vooral klachten over de Bijzondere Jeugdbijstand.

De Bijzondere Jeugdbijstand is ook een vorm van hulpverlening die een enorme impact kan hebben op het leven van minderjarigen.

2.2.3.1. De Bijzondere Jeugdbijstand

De meeste meldingen gingen over de Bijzondere jeugdbijstand. Het is ook een vorm van hulpverlening die een enorme impact kan hebben op het leven van minderjarigen. Minderjarigen komen in aanraking met de bijzondere jeugdbijstand als ze in een problematische opvoedingssituatie (POS) verkeren of als ze een als misdrijf omschreven feit pleegden (MOF). De Bijzondere Jeugdbijstand omvat twee systemen: de vrijwillige hulpverlening via het CBJ en de gedwongen hulpverlening door de jeugdrechtbank. Over beide systemen kregen we vragen en klachten.

• Ongenoegen over een maatregel

Meer dan de helft van de klachten gingen over een betwisting van een maatregel. Daarnaast klagen zowel minderjarigen als ouders over een gebrek aan motivering van de maatregel. Melders vinden het moeilijk om een maatregel te aanvaarden als hiervoor geen duidelijke argumentatie wordt voorgelegd.

15 jaar geleden werd mijn zus vermoord. Ze was een alleenstaande moeder met een 1 jarig zoontje. De vrederechter heeft ons toen in een vonnis aangeduid als pleeggezin. De jongen is intussen 16. Maar we zijn nu op pensioen en het wordt financieel wat moeilijker. We hebben gehoord dat een pleeggezin een vergoeding krijgt en we hebben hiervoor navraag gedaan. Wij kunnen hier blijkbaar geen aanspraak op maken, omdat dit enkel geldt voor pleeggezinnen binnen de bijzondere jeugdbijstand. Dat is toch niet rechtvaardig tegenover onze jongen. Niemand heeft ons hier 15 jaar geleden op attent gemaakt en nu blijkt het niet meer te kunnen.

Tante van Louis, 16 jaar

Ik werd al een aantal jaren begeleid door het CBJ. Ik kreeg enige tijd geleden de keuze om begeleid zelfstandig wonen te doen. Ik heb eerst een aanvraag ingediend en ze daarna weer ingetrokken. Daar heb ik nu spijt van. Ik heb opnieuw een aanvraag ingediend om toch begeleid te wonen, maar het CBJ aanvaardt mijn aanvraag niet meer.

Carl, 17 jaar

Mijn kinderen zitten al twee jaar in een instelling. Nu wordt er plots beslist dat ze naar een pleeggezin zouden gaan. Als een gezin dan toch beter is dan een instelling, waarom mag ikzelf dan niet voor mijn kinderen zorgen en ze hier in familieverband laten opgroeien? De kinderen willen het zelf ook. Ze hebben dit ook aan de rechter gevraagd.

Moeder van drie kinderen

Mijn dochter zit in een pleeggezin. Ik mag haar maar om de zes weken bezoeken en ook enkel in de kantoren van de pleeggezinnendienst. Ik wil dat ze naar een instelling gaat, daar kan ik haar vaker bezoeken.

Vader van Cindy, 13 jaar

Mijn neef is na een hoogoplopende ruzie met zijn vader bij ons thuis afgezet. Het CBJ is nu bij de zaak betrokken en zijn ouders eisen een plaatsing in een instelling. Het CBJ vindt dit ook een goede oplossing. Mijn neef wil dit helemaal niet. Kan dat zomaar?

Tante van Nicolas, 13 jaar

Ik verblijf in een instelling en ik ben zwanger. Ik wil trouwen met mijn vriend, zodat we kunnen gaan samenwonen. Mijn ouders zijn er tegen. Ik heb die vraag ook aan de jeugdrechter gesteld en die heeft nu beslist dat ik naar een tehuis voor zwangere meisjes moet en naar een andere school. Dat wil ik helemaal niet.

Anita, 16 jaar

Onze kinderen verblijven in een OOOO doordat wij in een vechtscheiding verwickeld zijn. De kinderen lijden hier erg onder. Normaal gezien zou de plaatsing tegen het einde van de maand beëindigd worden, maar er is nu een verlenging van twee maanden uitgesproken.

Vader van twee kinderen

Een jongen woont al enkel jaren in ons pleeggezin. De relatie met zijn moeder loopt heel slecht. De jongen is nooit vragende partij geweest om contact met haar te hebben en tracht haar op alle mogelijke manieren te mijden. Moeder heeft dit aangeklaagd bij de jeugdrechter. De jeugdrechter vindt nu dat moeder stapsgewijs een grotere rol moet spelen in zijn opvoeding. Om dat te bereiken heeft hij de jongen nu in een instelling geplaatst. De jongen is er kapot van en haat zijn moeder nu nog meer.

Pleegmoeder van Stefan, 13 jaar

Onze stiefdochter kwam na het weekend niet meer terug. We kregen een telefoontje van haar dat ze nu in een instelling zit, op vraag van haar moeder. Ze is helemaal overstuurd en wil terug bij ons komen. We voelden het al langer aankomen dat moeder zoiets zou doen. Ze lag de laatste dwars over alles. Het CBJ heeft dit geregeld zonder ons en het meisje hier in te kennen. We hebben zelfs geen afscheid kunnen nemen. Zijn ouders dan zo almachtig? Wat met de mening van het kind? Waar is het belang van het kind hier gebleven?

Pleegvader van Kimberly, 11 jaar

Ik zit in een instelling omdat het thuis niet zo goed gaat. Mijn jongere broer is wel nog thuis bij papa en zijn vriendin. Ik wil heel erg graag ook bij papa wonen om bij mijn broertje te zijn. Ik heb een brief geschreven naar de jeugdrechter, maar die laat het niet toe.

Annelies, 12 jaar

Mijn vriendin wordt thuis mishandeld. Ze is al naar het JAC en naar het CBJ geweest. Ze is ook al naar de politie geweest. Ze wil niet langer thuis blijven en zou nog liever naar een pleeggezin gaan of naar een instelling. Maar het CBJ doet niets. Ze zeggen dat haar ouders niet willen dat ze geplaatst wordt en dat het daarom ook niet kan. Dat kan toch niet?

Marco, 17 jaar

Vaststellingen uit deze meldingen

- Klachten gaan zowel over de vrijwillige als over de gedwongen hulpverlening. Men zou hier voornamelijk klachten verwachten vanuit de gedwongen hulpverlening, de maatregel wordt immers opgelegd zonder akkoord van de minderjarige of zijn ouders. Aangezien het aanbod van het CBJ gebaseerd is op vrijwillige medewerking van de betrokken partijen verwachten we weinig of geen klachten over de betwisting van een maatregel. De meldingen bewijzen het tegendeel: iets minder dan de helft van de klachten over betwistingen van een maatregel hadden betrekking op de vrijwillige hulpverlening. Dit is een vreemde vaststelling wanneer men er van uitgaat dat zowel de minderjarige (vanaf de leeftijd van 12 jaar) als zijn ouders moeten instemmen met de geboden hulpverlening.
- Soms is het ongenoegen over de maatregel het gevolg van een gebrek in het hulpverleningsaanbod. Hierdoor genieten kinderen en jongeren niet van de hulpverlening die voor hen het meest geschikt is. De maatregel op zich kan dan wel de juiste zijn, maar door gebrek aan plaats moet de minderjarige noodgedwongen beroep doen op een andere hulpvorm dan deze die in de maatregel werd uitgesproken of voorgesteld.
- Minderjarigen, familie of hulpverleners klagen dat beslissingen soms genomen worden met weinig aandacht voor het belang van het kind. De maatregel

iets minder dan de helft van de klachten over betwistingen van een maatregel hadden betrekking op de vrijwillige hulpverlening.

De meldingen bevatten verrassend veel plaatsingen van kinderen naar aanleiding van zeer conflictgeladen scheidingen.

- komt dan meer tegemoet aan het belang en de noden van de ouders dan deze van het kind. De biologische band tussen ouder en kind wordt vaak overschat en als de meest wenselijke band beschouwd, ook als dit uitdrukkelijk tegen de wens van het kind is.
- De meldingen bevatten verrassend veel plaatsingen van kinderen naar aanleiding van zeer conflictgeladen scheidingen. Vooral in de gedwongen hulpverlening was dit het geval.
 - Bij klachten over het gebrek aan informatie of motivering van de maatregel werden de klagers in de meest gevallen wel geïnformeerd over de reden van de maatregel. Maar de wijze waarop klagers werden geïnformeerd was vaak op een zo ‘onhandige’ manier of in vage bewoordingen dat het voor klagers niet duidelijk was. Minderjarige worden nog minder dan hun ouders geïnformeerd over het waarom van een maatregel, waardoor de maatregel gemakkelijker als onredelijk en onrechtvaardig overkomt.
 - Vooral minderjarigen klagen over een gebrek aan inspraak over de maatregel. Minderjarigen in een POS ondergaan de maatregel, terwijl zij er niet de oorzaak van zijn. Ze verwachten van de jeugdrechter en het CBJ dat zij minstens naar hun mening vragen en dit ongeacht hun leeftijd. In de praktijk gebeurt dit nog steeds te weinig.
 - Minderjarigen in een POS ervaren de maatregel dikwijls als een sanctie, zowel in de vrijwillige als in de gedwongen hulpverlening. Zij voelen zich gesanctioneerd voor de tekortkomingen van hun ouders.
 - Klachten over maatregelen uitgesproken door de jeugdrechter gingen meestal over minderjarigen in een POS. Het Kinderrechtencommissariaat ontvangt nauwelijks klachten over de maatregel op zich van jongeren in een MOF-situatie.
 - Melders ervaren de vrijwillige hulpverlening van het CBJ niet altijd als ‘vrijwillig’. Ze hebben soms het gevoel dat vrijwilligheid afgedwongen wordt en dat een doorverwijzing naar gedwongen hulpverlening als drukkingmiddel wordt gebruikt.
 - Minderjarigen uit de vrijwillige hulpverlening blijven met hun hulpvraag in de kou staan wanneer er geen medewerking is van hun ouders. Uit eigen beweging zetten minderjarigen immers zelden de stap naar de bemiddelingscommissie. Wanneer ouders geen hulp aanvaarden wordt ook door het CBJ niet altijd doorverwezen naar de Bemiddelingscommissie. Minderjarigen hebben het gevoel dat vrijwilligheid nogal eenzijdig wordt toegepast.

• Bejegening door de rechter of een consulent

Naast klachten over de maatregel ontving het Kinderrechtencommissariaat ook veel klachten over de bejegening door de consulent van het CBJ of van de sociale dienst van de jeugdrechtbank. Ook over de houding van rechters wordt geklaagd.

Een 15 jarig meisje is weggelopen bij haar moeder. Ze heeft ook klacht neergelegd tegen haar moeder voor mishandeling. Het CBJ wil het meisje in een instelling plaatsten, maar dat wil het meisje helemaal niet. De consulent doet geen enkele moeite om mee te zoeken naar een andere oplossing. Het dossier ligt nu stil omwille van tijdsgebrek van de consulent. Hij heeft belangrijkere katten te geselen zegt hij.
CLB-medewerker

Onze buurjongen is thuis weggelopen. Wij hebben hem opgevangen. Hij vroeg ons om naar zijn consulent van het CBJ te bellen en samen met hem een gesprek te hebben. We hebben contact op-

genomen, maar de consulent wou ons en de jongen niet te woord staan. De consulent heeft gewoon de hoorn dichtgesmeten. Volgens de jongen luistert de consulent alleen maar naar het verhaal van zijn moeder.

Buurman

Mijn kinderen zijn geplaagd door de problemen die we hadden tijdens onze scheiding. De kinderen hebben toen onder druk van hun vader valse verklaringen afgelegd over mij. Nu ze geen contact meer hebben met hun vader hebben ze aan de begeleiders verteld dat het allemaal leugens waren. De begeleiders hebben hun aangeraden om dat ook aan de consulent te laten weten, maar de consulent weigert nu met hen te praten.

Moeder van drie kinderen

Mijn twee jongste kinderen zijn bij hoogdringendheid geplaatst in een CKG. Ik heb sindsdien geen enkele informatie meer gekregen. Ik weet zelfs niet waar de kinderen precies verblijven. De consulent antwoordt niet op mijn vragen en de rechter ook niet op mijn brieven.

Moeder

Ik ben in een instelling geplaatst door de rechter omdat de vriend van mijn mama mij mishandelde. De rechter en de consulent hebben gezegd dat ik pas terug naar huis mag als mama alle contacten met die man verbreekt. Ze heeft nu al drie maand geen contact meer met hem en toch mag ik nog altijd niet naar huis. Nu zegt de consulent dat mama eerst vast werk moet hebben. Dat was helemaal niet de afspraak. En als ze werk heeft vinden ze wel weer iets anders uit. Ik wil terug naar huis.

Cindy, 14 jaar

Vaststellingen uit deze meldingen

- Minderjarigen hebben dikwijls het gevoel dat niet hun belang, maar dat van hun ouders wordt nagestreefd.
- De rechter of de consulent is voor minderjarigen soms moeilijk toegankelijk. We stellen vast dat minderjarigen die een gesprek vragen vaak niet terecht kunnen bij de rechter of de consulent. Uit het klachtenonderzoek blijkt dat dit meestal niet te maken heeft met een slechte wil van de rechter of de consulent, maar eerder het gevolg is van een te hoge dossierlast.
- Minderjarigen ervaren de consulent niet altijd als een medestander en hebben het gevoel dat hij een machtspositie heeft.
- Eens een kind in een pleeggezin of in een instelling geplaatst is, wordt er naar de ouders en de minderjarige weinig gecommuniceerd over de wijze waarop ze oplossingsgericht aan hun situatie moeten werken of wat precies de verwachtingen en doelstellingen zijn van de maatregel. Klagers hebben hierdoor geen enkel houvast en weinig zicht op het moment van het beëindigen van de plaatsing. We zien in de praktijk dat jeugdrechters en het CBJ de opdracht vaak overlaten aan de voorziening of de pleeggezinnendienst. De consulenten van zowel de jeugdrechtbank als het CBJ beschouwen hun opdracht soms louter als een coördinerende functie eens de plaatsing is doorgevoerd. Zij zijn nochtans verantwoordelijk voor het opstellen van de hulpverleningsdoelstellingen en voor de evaluatie er van.
- Klagers vragen het Kinderrechtencommissariaat soms om geen onderzoek uit te voeren. Ze durven ook niet klagen bij de consulent omdat ze bang zijn voor de gevolgen. Ouders en minderjarigen zijn afhankelijk van de consulent die toch een zekere machtspositie heeft in de beslissing. De houding of de mening van de consulent beïnvloedt de maatregel opgelegd door de jeugdrechter of door het CBJ. Melders achten consulenten dan ook medeverantwoordelijk voor de getroffen

Minderjarigen hebben dikwijls het gevoel dat niet hun belang, maar dat van hun ouders wordt nagestreefd.

maatregel. Westellen ook vast dat het in de praktijk voor melders heel moeilijk is om van consulent te veranderen, wanneer er sprake is van een slechte bejegening.

• **Beleid in voorzieningen**

Ook over het beleid dat gevoerd wordt in voorzieningen binnen de bijzondere jeugdbijstand wordt geklaagd. Voorzieningen zelf hebben dan weer vragen over de juridische context waarin ze kunnen handelen. De visie van ouders van geplaatste kinderen kan soms sterk verschillen van de opvoeding zoals ze gegeven wordt in een instelling. Dit kan leiden tot conflicten. Maar ook minderjarigen zijn het soms niet eens met het beleid dat gevoerd wordt in de instelling waar ze verblijven.

Heel wat jongeren gebruiken het internet in onze instelling. We weten eigenlijk niet goed hoe we moeten of kunnen omgaan met dat internetgebruik. We willen hier duidelijke afspraken en richtlijnen rond maken, rekening houdende met de rechten van kinderen, maar we geraken er niet goed uit.

Begeleider van een voorziening

Onze dochter verblijft in een instelling. Maar wij zijn helemaal niet tevreden met de opvoeding die ze daar krijgt. Volgens ons wordt ze er veel te vrij gelaten en het zal van kwaad naar erger gaan met haar.

Vader van Marita, 15 jaar

Mijn vriendin zit in een OIOC. Ze mag van de begeleiders niet naar de dokter gaan als ze het nodig vindt en ze verbieden haar ook om contact te nemen met instanties zoals het Kinderrechtencommissariaat of haar consulent.

Vriend van Veronique, 15 jaar

In onze instelling verblijven veel kinderen uit eenzelfde gezinnen. Wanneer het gaat om erg kleine kinderen leggen we ze samen op één kamer, zodat de overgang niet te bruusk is. Is er een wettelijke regel die stelt dat broers en zussen vanaf een bepaalde leeftijd verplicht op gescheiden kamers moeten slapen?

Begeleider uit een voorziening

Een jongen uit een instelling klaagt er over dat hij door zijn begeleider verplicht wordt om tijdens de vakantie op kamp te gaan. Maar hij is nogal introvert en hij durft dit helemaal niet. Volgens zijn begeleider zou het een goede leerschool zijn om van zijn verlegenheid af te geraken. Ik vind dat persoonlijk ook nogal drastisch. Volgens de jongen is de echte reden dat alle jongeren die tijdens de vakantie niet naar huis kunnen, op kamp moeten, omdat zo de leefgroep dan tijdelijk gesloten kan worden. Kan hier iets aan gedaan worden?

JAC-medewerker

De kinderen zijn na onze scheiding toegewezen aan mijn ex-vrouw en haar echtgenoot. Ik heb een bezoekrecht. Omdat ze de opvoeding niet aankan, gaan de kinderen naar een dagcentrum. Het dagcentrum beschouwt mijn ex en de stiefvader als het gezin en laat mij er als vader volledig buiten. Ze zeggen dat ik geen betrokken partij ben en weigeren mij verder te helpen.

Vader van twee kinderen

Vaststellingen uit deze meldingen

— Het beleid van de voorziening wordt bij de aanvang van de plaatsing niet altijd duidelijk gecommuniceerd naar minderjarige en ouders. Dat leidt tot heel wat conflicten naderhand.

- Ook bij klachten over het beleid in voorzieningen wordt het Kinderrechtencommissariaat soms uitdrukkelijk gevraagd om niet te bemiddelen. Opnieuw stellen we vast dat melders bang zijn voor represailles naar de minderjarige toe.
- De juridisering van onze samenleving laat zich ook voelen in de bijzondere jeugdbijstand. Jaar na jaar ontvangen we telkens meer vragen over de rechtspositie van de minderjarige die geplaatst zijn en over de juridische handelingsruimte van een voorziening. Dat is een gunstige evolutie in het belang van de minderjarige.

• Het aanbod

Het aanbod binnen de jeugdhulp is erg gevarieerd. Ambulante thuisbegeleiding, pleegzorg, residentiële voorzieningen, dagcentra en zomeer behoren tot de mogelijkheden. Het Kinderrechtencommissariaat krijgt veel klachten over het tekort in het aanbod en de toegang tot de hulpverlening.

Het Kinderrechtencommissariaat krijgt veel klachten over het tekort in het aanbod en de toegang tot de hulpverlening.

Mijn vriendin zit in een pleeggezin en ze wordt er mishandeld door haar pleegmoeder. Ik heb het ook al een paar keer zien gebeuren. De pleeggezinnendienst zegt dat ze weten dat de pleegmoeder streng is en dat het geen ideaal gezin is. Maar de pleeggezinnendienst kan er niets aan doen omdat ze te weinig andere pleeggezinnen hebben.

Vriendin van Els, 15 jaar

Mijn twee kleinkinderen verblijven elk in een apart pleeggezin, omdat er geen enkel pleeggezin is waar ze samen kunnen zijn. Gezien de leefomstandigheden van hun ouders vinden we een pleeggezin voor hen een goede oplossing, maar we willen wel dat ze samen kunnen opgroeien. Wijzelf zijn te oud om nog voor zulke jonge kinderen te zorgen.

Grootmoeder van Jeanny (3 jaar) en Davy (5 jaar)

Mijn cliënt is een 15jarige jongen in een POS. Hij zat in een gesloten instelling bij gebrek aan plaats in een psychiatrische afdeling. Ik heb er alles voor gedaan om hem toch in de psychiatrie binnen te krijgen, en dat was uiteindelijk gelukt. Na een incident in de leefgroep met een ander minderjarige, werd hij tijdelijk terug geplaatst in de gesloten instelling. In het vonnis staat dat zodra de andere minderjarige de leefgroep zou verlaten, hij terug naar de psychiatrie kan. Toen het zover was, bleek er opnieuw geen plaats te zijn. Door gebrek aan plaatsen in de psychiatrische hulpverlening moet de jongen nu noodgedwongen in de gesloten instelling blijven, zonder de zorgen die hij dringend nodig heeft.

Advocaat

Onze zoon heeft een ernstige psychiatrische gedragsstoornis, waardoor wij de opvoeding niet langer aankunnen. Samen met het CBJ hebben we een oplossing gezocht. Onze zoon staat al op verschillende wachtlijsten voor psychiatrische voorzieningen. Door gebrek aan plaats verblijft hij momenteel in een gesloten instelling tussen jongeren waar hij niet bijhoort.

Vader van Maarten, 16 jaar

Mijn broer zit in een gemeenschapsinstelling. Maar hij hoort daar niet thuis, hij heeft nooit strafbare feiten gepleegd. Hij heeft wel zware problemen, waardoor er eigenlijk een gesloten instelling nodig was. Maar er was nergens plaats in de psychiatrische instellingen waar ze hem wel kunnen helpen.

Zus van Mike, 16 jaar

Vaststellingen uit deze meldingen

- Hulpverlening is niet altijd aangepast aan de noden van de minderjarige. Kinderen genieten soms van een vorm van hulpverlening die niet voldoet aan hun noden enkel en alleen omdat er in de hulpverlening die ze wel nodig hebben op dat ogenblik geen plaats is. In de meldingen viel op dat dit meestal het geval was voor kinderen jongeren die dienen opgenomen te worden op een psychiatrische dienst. Veel jongeren belanden uiteindelijk in een gesloten instelling door een gebrek aan plaatsen voor kinderen met een psychiatrische problematiek.
- Dezelfde nood stellen we vast binnen de pleegzorg. Een tekort aan pleeggezinnen zorgt er voor dat kinderen en jongeren noodgedwongen geplaatst worden in een residentiële voorziening. Ook kunnen diensten voor pleegzorg hierdoor niet altijd de nodige kwaliteitgaranties geven voor hun pleeggezinnen.
- Broers en zussen worden soms van elkaar gescheiden door een tekort in het aanbod. Indien kinderen niet kunnen opgroeien binnen hun eigen gezin, is het de taak van de overheid om er voor te zorgen dat deze een gepaste alternatieve opvang krijgen³². Het scheiden van broers en zussen is zeker geen wenselijk alternatief.

Veel jongeren belanden uiteindelijk in een gesloten instelling door een gebrek aan plaatsen voor kinderen met een psychiatrische problematiek.

• Spelregels

In de bijzondere jeugdbijstand gelden heel wat reglementeringen. Soms is het voor minderjarigen, ouders en zelfs professionelen niet meer duidelijk welke handelingen toegelaten zijn of welke bepalingen juist gelden. Over het juridische kader van de jeugdhulpverlening kreeg het Kinderrechtencommissariaat verschillende vragen.

Mijn dochter is weggelopen uit de instelling. Ze verblijft nu bij mij. Ik weet nu niet wat ik moet doen. Ben ik strafbaar als ik haar niet terug naar de instelling breng?

Moeder van Indira, 15 jaar

Een jongere die bij ons verblijft, wil de relatie met haar moeder volledig verbreken. Ze wil niet dat we nog enige informatie aan haar doorgeven. Wat zijn haar rechten en plichten?

Pleegmoeder van Sandra, 15 jaar

Onze zoon werd opgenomen in een OIOC wegens extreem agressief gedrag. De diagnose luidt nu autisme. We hebben daar heel wat vragen bij. We hebben gevraagd om het hulpverleningsdossier in te kijken, maar dat mag volgens de consulent niet. Is dat zo?

Ouders van Thomas, 12 jaar

We hebben een jongen in begeleid zelfstandig wonen die oorspronkelijk uit West-Vlaanderen komt. De jongen wil eigenlijk terug naar daar, maar we hebben er geen idee van welke dienst we hiervoor moeten aanspreken. Kan het dat een jongere overgedragen wordt van de Franstalige naar de Vlaamse Gemeenschap?

Service d'aide à la jeunesse (Franstalige Gemeenschap)

Vaststellingen uit deze meldingen

- De rechtspositie van minderjarigen in de hulpverlening moet meer bekendheid krijgen en toegepast worden in de praktijk.

De rechtspositie van minderjarigen in de hulpverlening moet meer bekendheid krijgen en toegepast worden in de praktijk.

³² Artikel 20 van het Verdrag

- Veel ouders en professionelen leven in onzekerheid over de toelaatbaarheid van hun handelen. Ouders en professionelen zijn bang om persoonlijk verantwoordelijk gesteld te worden voor hun handelingen. Ze willen garanties dat hen juridisch niets ten laste kan gelegd worden. Dat leidt tot een grote onzekerheid en veel vragen van juridische aard aan het Kinderrechtencommissariaat. Het Kinderrechtencommissariaat moet melders vaak ook in het ongewisse laten wat het juridische kader betreft. Niet voor alle vragen is er immers een strikt juridisch antwoord. Bovendien zijn ook niet alle problemen op te lossen met reglementeringen.

2.2.3.2. Basisvoorzieningen

Basisvoorzieningen zijn de minimaal noodzakelijke voorzieningen die nodig zijn om de basisrechten van een persoon te garanderen. Ook elke minderjarige heeft hier recht op. Het Kinderrechtencommissariaat ontvangt vooral vragen en klachten van ouders en minderjarigen over wantoestanden in basisvoorzieningen en de toegang tot deze basisvoorzieningen. Professionelen uit de basisvoorzieningen stellen vooral vragen over het juridische kader waarin de hulpverlening werkt.

Ons zoontje van 4 maanden is in verdachte omstandigheden overleden bij de onthaalmoeder. De onthaalmoeder heeft geen erkenning van Kind en Gezin. Toen ik mijn zoontje ging halen lag hij in een donkere kamer, zonder toezicht, ook geen babyfoon. Er waren geen ramen in de kamer en de deur was dicht. Volgens de onthaalmoeder lag hij te slapen en toen zij hem wilde oppakken bleek hij overleden te zijn. Ik ben teneinde raad en weet niet tot wie ik mij nu moet richten.

Moeder van Kobe, 4 maanden

Ik kom uit Bulgarije en nu heb ik een verblijfsvergunning gekregen. Ik heb nu ook recht op kinderbijslag. Maar eigenlijk ben ik al drie jaar in België en ik ga hier ook al drie jaar naar school. Heb ik eigenlijk sinds toen al recht op kinderbijslag?

Andon, 17 jaar

Binnen het CKG zijn er soms schrijnende situaties. De directie beslist dikwijls om teveel kinderen op te nemen, maar voorziet geen extra personeel voor de opvang en begeleiding van de kinderen. Daardoor is soms één opvoedster verantwoordelijk voor 20 kinderen. Ook wanneer er personeel ziek is of in zwangerschapsverlof, worden ze niet vervangen. De veiligheid van de kinderen komt zo in het gedrang en de kinderen krijgen niet de begeleiding en aandacht die ze nodig hebben.

Anonieme melding van een personeelslid

Een kind dat hier in een pleeggezin verblijft geraakt niet ingeschreven in het ziekenfonds. Het kind heeft hier geen legale status. Moeder had eerder in Spanje een procedure gestart om de Spaanse nationaliteit te verkrijgen. Daardoor is het kind ook ingeschreven in een ziekenfonds in Spanje. We proberen dit over te hevelen naar België, maar dat lukt niet.

Medewerker pleeggezinnendienst

Ik ga binnenkort samenwonen met mijn vriend. Heb ik dan recht op mijn kinderbijslag?

Tinne, 17 jaar

Mijn kleinkinderen gaan na de schooluren naar een buitenschoolse kinderopvang. Ik hoor erg schrijnende verhalen van wat daar allemaal gebeurt. Er zou ook helemaal geen toezicht zijn, waardoor er gevaarlijke toestanden zijn. Ik heb al bij de gemeente navraag gedaan wie daar verantwoordelijk voor is, maar ze kunnen me niet helpen omdat het een private opvang is. Wie kan daar een controle op uitoefenen?

Grootmoeder

In december van volgend schooljaar word ik 18. Maar ik wil in augustus samenwonen met een vriendin. We gaan dan naar de hogeschool. Ik woon dan officieel niet meer thuis, want ik ga me domiciliëren op het adres van mijn vriendin. Kan ik dan toch een studiebeurs aanvragen?

Kaat, 17 jaar

Het kinderbijslagfonds heeft al vier maanden niets meer uitbetaald. Ik krijg geen informatie over de reden waarom en telkens ik contact neem word ik doorverwezen. Ik ben een alleenstaande moeder en heb die uitkering echt wel nodig om rond te komen.

Moeder van drie kinderen

Mijn kinderen vertellen over aanrakingen door hun vader. Ik heb klacht neergelegd en er is een onderzoek lopende. Maar ik merk dat de kinderen ook hulp nodig hebben om het te verwerken. Maar overal sta ik voor een gesloten deur, ook bij het vertrouwenscentrum voor Kindermishandeling. Geen enkele dienst wil of kan de kinderen helpen omdat ik in een scheidingsprocedure zit en bij het parket een onderzoek lopende is. Hebben mijn kinderen dan geen recht op hulp?

Moeder van Ime (5 jaar) en Lina (7 jaar)

Een CLB contacteerde onze dienst voor een doorverwijzing van een 15 jarige jongen. De jongen heeft dringend hulp nodig, maar de ouders willen de begeleiding niet aangaan. Kan de zoon zelf de stap zetten naar het CGG? Kan hij afdwingen dat zijn ouders mee in begeleiding komen?

Medewerker van een CGG

Wij krijgen vaak vragen naar begeleiding van kinderen met gescheiden ouders. Meestal komt de vraag van het kind en slechts één ouder. Hebben we voldoende aan de toestemming van één ouder om de begeleiding te starten? Wat als de andere ouder expliciet weigert? Soms vraagt de andere ouder ook inzage in het dossier, kan dat?

Medewerker van een CGG

Ik volg al enkele jaren een alleenstaande moeder en haar zoon voor budgetbegeleiding. De vader is overleden. Moeder werd onlangs gecollocerd en opgenomen in een psychiatrisch ziekenhuis. De 16 jarige tiener belde me in paniek op. Hij zat al enkele dagen helemaal alleen thuis. Blijkbaar bekommert niemand zich om zijn situatie. Ik begrijp niet dat hier niet meer coördinatie tussen de verschillende diensten mogelijk is.

OCMW-medewerker

Vaststellingen uit deze meldingen

- Er zijn veel vragen rond de rechtpositie van minderjarigen in de hulpverlening. Ook basisvoorzieningen moeten hiermee aan de slag.
- Voor kinderen van gescheiden ouders is de toegang tot laagdrempelige hulpverlening geen evidentie. Diensten weigeren soms of vinden het uitermate moeilijk om hulp te verlenen als er een procedure lopende is.
- Minderjarigen blijven erg afhankelijk van hun ouders in het hulpverleningsproces. Hoewel minderjarigen in principe rechtstreeks toegang hebben tot de meeste diensten, zien we dat diensten toch aarzelen of soms zelf hulp weigeren zonder de toestemming van de ouders.

2.2.3.3. Gezondheidszorg

Minderjarigen kunnen net als volwassenen beroep doen op de gezondheidszorg. Het Kinderrechtencommissariaat kreeg klachten over het aanbod en vragen over de rechten van de minderjarige patiënt.

Een meisje dat in ons opvangcentrum verblijft, heeft een beugel nodig. We hebben kunnen regelen dat deze vergoed zou worden door een serviceclub. Maar moeder verbiedt die behandeling. Wat zijn de rechten van het meisje hier? Kan het recht op gezondheidszorg afgedwongen worden van de moeder, ook al gaat het niet over levensnoodzakelijke ingrepen?

Begeleider van het opvangcentrum

Onze kleindochter is opgenomen in een psychiatrisch ziekenhuis voor een zware depressie. Maar daar blijkt ze nu maar zeer kort te kunnen verblijven door gebrek aan plaatsen en lange wachtlijsten. Ze zou dus eigenlijk een beetje opgelapt worden en dan weer haar plan moeten trekken, zonder dat er echt sprake is van een genezing. Heeft zij dan geen recht op een goede gezondheidszorg?

Grootvader van Jozefien, 15 jaar

Onze dochter is opgenomen in het ziekenhuis. Ze vraagt uitdrukkelijk dat wij zoveel mogelijk bij haar zouden zijn, ook 's nachts. Maar de artsen weigeren dat. Mogen artsen dit eigenlijk wel weigeren als het kind er zelf om vraagt?

Moeder van Leila, 11 jaar

Onze zoon heeft een complexe vorm van autisme. Bovendien heeft hij ook nog zware karakteriële problemen. Na een lange wachttijd kon hij eindelijk opgenomen worden in een psychiatrische voorziening met een specifieke werking voor autisme. We kregen nu na de proefperiode te horen dat hij niet past in de leefgroep omwille van zijn gedragsproblemen. Binnen twee weken wordt hij ontslagen. We staan nu opnieuw op de wachtlijst voor een andere psychiatrische voorziening.

Vader van Bavo, 12 jaar

Ik moet binnenkort opgenomen worden in het ziekenhuis. Maar volgende maand word ik 16. Moet ik dan toch nog op de kinderafdeling verblijven? Heb ik ook het recht om een onderzoek te weigeren?

Marie, 15 jaar

We vangen een 12 jarig meisje op dat volgende maand terug naar huis gaat. Van de dokter moet ze 'de pil' nemen. Ze wil niet dat haar ouders dat weten. Moet het meisje dat aan haar ouders vertellen en zijn wij als voorziening verplicht om dit te doen?

Medewerker van een opvangcentrum

Vaststellingen uit deze meldingen

- Ook in de gezondheidszorg zien we problemen rond zorg en opvang van kinderen met autisme. We zegden eerder al dat kinderen met ernstige vormen van autisme vaak in voorzieningen van de bijzondere jeugdzorg verblijven door een tekort aan plaatsen binnen de kinder- en jongerenpsychiatrie. Maar eens deze kinderen toch beroep kunnen doen op deze vorm van gezondheidszorg, loopt het ook niet van een leien dakje. Er stellen zich dan nieuwe problemen. Autistische kinderen met bijkomende gedragsproblemen, worden ook daar soms geweerd.
- Veel vragen gaan over de rechten van de minderjarige patiënt. We stellen vast dat minderjarigen zowel voor de toegang tot de gezondheidszorg als binnen de gezondheidszorg nog te vaak afhankelijk zijn van hun ouders.

2.2.3.4. Gehandicaptenzorg

Minderjarigen met een handicap moeten vaak beroep doen op extra zorgen vanuit de samenleving. Ook deze vorm van hulpverlening kent zijn problemen. Het Kin-

derrechtencommissariaat krijgt klachten over de moeilijke toegang en het tekort aan plaatsen in de gehandicaptenzorg.

Mijn nichtje is mentaal gehandicapt en verblijft in een MPI. Ze slaapt daar in een kamer waar geen raam is dat uitgeeft naar buiten. Ze kan dus nooit haar kamer verluchten en heeft ook nooit daglicht. Bestaan hier geen regels over?

Tante van Marte, 11 jaar

Onze zoon werd in december uitgesloten uit de school omwille van het feit dat hij autistisch is. Ik heb een aanvraag gedaan bij het Vlaams Fonds om hem te kunnen inschrijven in een MPI met internaat. Daar is echter een heel erg lange wachtlijst. Ondertussen werd hij opgevangen in een opvangtehuis dat ons nu ook laten weten heeft dat zijn problematiek te zwaar is. We hebben onmiddellijk het MPI gecontacteerd omdat we echt dringend opvang nodig hebben. Op basis van de bevindingen van het opvangtehuis vindt nu ook het MPI de problematiek van onze zoon te zwaar voor hun leefgroepen.

Vader van Kwinten, 9 jaar

Ik heb twee dochters die allebei zwaar gehandicapt zijn. Door plaatsgebrek in de verschillende voorzieningen verblijven zij elk in een ander MPI. We vragen al jaren of het mogelijk is om de zussen samen te brengen in één voorziening, maar het lukt niet. Is het niet het recht van onze dochter om samen op te groeien in één gezin?

Moeder van Daphne (15 jaar) en Nymfa (17 jaar)

Vaststellingen uit deze meldingen

- Ook in de gehandicaptenzorg zien we dat de opvang van kinderen met autisme en een gedragsstoornis problematisch is. Eens er een goedkeuring is van het Vlaams Fonds voor een opname in een voorziening, komen melders op verschillende wachtlijsten. Melders kunnen zich aandienen bij de Centrale zorgregistratie die voor de melders dan de inschrijvingen op de wachtlijsten van de voorzieningen coördineert. In het klachtenonderzoek horen we meestal dat het kind op verschillende plaatsen op de wachtlijst staat, waardoor er weldra plaats in één van de aangeschreven voorzieningen zal zijn. In de praktijk is een inschrijving op een wachtlijst echter geen garantie dat het kind ook daadwerkelijk kan opgenomen worden. Zodra een plaats vrijkomt, kan er pas een intakegesprek plaatsvinden. Pas dan horen ouders dat de problematiek van hun kind te zwaar is voor de leefgroep. Het gaat dus vaak om een verborgen probleem.
- Hetzelfde geldt voor kinderen met een mentale beperking. Een tekort in het aanbod zorgt voor lange wachtlijsten in de MPI's.
- Door de lange wachtlijsten worden veel kinderen noodgedwongen thuis opgevangen door hun ouders. Door de zwaarte van de problematiek is er nood aan thuisbegeleiding of aan dagcentra. Ook hier is het aanbod beperkt, zowel in aantal plaatsen als in de tijd waarop er beroep kan gedaan worden.
- Wanneer ouders noodgedwongen hun kind thuis moeten opvangen, heeft dit soms zware gevolgen voor het gezin. We zien dat meestal één van de ouders zijn werk moet opgeven om in te staan voor de opvang, met financiële problemen tot gevolg. De zorg voor het kind legt ook beslag op de aandacht en de zorg voor de andere kinderen van het gezin. Bovendien gaat het meestal om kinderen die door hun erg zware problematiek geen toegang vinden tot de hulpverlening. Het is schrijnend vast te stellen dat wanneer de problematiek van het kind voor de hulpverlening te zwaar lijkt, dan wel van ouders verwacht wordt dat zij dit zonder of met een beperkte ondersteuning wel moeten aankunnen.

Een tekort in het aanbod zorgt voor lange wachtlijsten in de MPI's.

2.2.4. De leefsituatie van kinderen en jongeren

Minderjarigen hebben nog een hele eigen wereld buiten hun gezin en de school. Ze hebben een vriendenkring, nemen deel aan het culturele leven, doen aan sport, gaan naar de jeugdbeweging. Over al deze situaties kreeg het Kinderrechtencommissariaat 110 meldingen.

Van die meldingen waren er 41 klachten. Het onderzoek naar klachten is hier niet evident. Veel klachten hebben ook te maken met de relatie tussen ouder en kind. Die ouders spelen ook in beslissingen rond de leefsituatie van minderjarigen een belangrijke rol. En het is niet mogelijk of niet wenselijk dat het Kinderrechtencommissariaat tussenbeide komt in die ouder-kindrelatie. Het Kinderrechtencommissariaat kan alleen klachten over de leefsituatie onderzoeken die voortvloeien uit conflicten met instanties of diensten, zoals sportverenigingen of sociale huisvestingsmaatschappijen. Daarom waren er van de 41 klachten uiteindelijk maar 13 ontvankelijk. Om verschillende redenen waren 28 klachten dus niet ontvankelijk:

Eerstelijnsklachtendienst aanwezig/hulpverlening aangewezen	24
Geen mandaat van de minderjarige	3
Onderzoek niet in het belang van de minderjarige	1

Tabel 32 – Reden van niet-ontvankelijkheid van klachten

De 13 ontvankelijke klachten leidden tot onderzoek of bemiddeling. Zes onderzoeken zijn al afgerond. Daarvan waren 2 klachten gegrond (over huisvesting), 3 ongegrond (over bankzaken) en 1 klacht kreeg geen eindoordeel omdat de klager tijdens het onderzoek zijn klacht introk. De klachten waren gegrond op basis van slechte bejegening of dienstverlening. De 7 andere klachten zijn nog in onderzoek.

De niet-ontvankelijke klachten worden afgehandeld met een advies of een doorverwijzing. Omdat heel wat klachten te maken hebben met de ouder-kindrelatie en er ook veel vragen waren van minderjarigen, verwees het Kinderrechtencommissariaat vooral door naar het JAC en de Kinder- en Jongerentelefoon.

Kinder- en Jongerentelefoon	19
Jongerenadviescentrum	18
FOD Arbeid en Tewerkstelling	7
Comité voor Bijzondere Jeugdzorg	3
VAD-druglijn	3
Vertrouwenscentrum Kindermishandeling	3
Politie	3
Centrum voor Leerlingenbegeleiding	2
Gemeentelijke diensten	2
Huisarts	2
Opvoedingstelefoon / Opvoedingswinkel	2
Federale ombudsdienst	1
Holebifederatie	1
JO-lijn	1
Rechtbank	1
Zebra	1
Zelfmoordlijn	1
Jeugdbeweging	1
Gemeentelijke jeugddienst	1

Tabel 33 – Doorverwijzingen per dienst voor meldingen over de leefsituatie van minderjarigen

Waarover gaan de vragen en klachten concreet?

De leefsituatie van kinderen en jongeren omvat veel aspecten, zoals de inhoud van de meldingen laat zien:

	Vragen	Klachten	Totaal
Relaties en seksualiteit	25	9	34
Vrijtijdsactiviteiten	11	9	20
Arbeid	15	2	17
Welbevinden	4	9	13
Huisvesting	3	5	8
Geldzaken	4	2	6
Drugs en alcohol	4	1	5
Relatie kind-omgeving	2	3	5
Verkeer	1	1	2
Totaal	69	41	110

Tabel 34 – Vragen en klachten over de leefsituatie van minderjarigen

Vragen en klachten kwamen ongeveer even veel van minderjarigen (57 meldingen) als van volwassenen (53). De aangemelde onderwerpen afzonderlijk leren dit:

- Vragen en klachten over relaties en seksualiteit, drugs en alcohol komen vooral van jongeren, maar ook van hulpverleners;
- Meldingen over welbevinden en geldzaken komen bijna uitsluitend van jongeren zelf;
- Meldingen over huisvesting komen van ouders;
- Meldingen over vrijetijdsactiviteiten komen vooral van minderjarigen en van ouders;
- Meldingen over arbeid komen van de meest diverse melders.

• Relaties en seksualiteit

Relaties en seksualiteit zijn de meest aangemelde onderwerpen. Vragen gingen vooral over de inhoud van wettelijke bepalingen en over seksualiteitsbeleving. Minderjarigen, ouders en professionelen hebben twijfels over wat de wet wel of niet toelaat in relaties en seksualiteit. Er komen vooral vragen over trouwen en de wettelijk toegelaten leeftijd om een seksuele relatie te hebben. Klachten gaan vooral over conflicten van jongeren met hun ouders, vooral over relaties van meisjes met een meerderjarige.

Ik ben een meisje van 18, maar heb een relatie met een meisje van 17. Haar ouders aanvaarden onze relatie niet en ze verbieden ons om elkaar nog te zien. Dat hun dochter lesbisch is kan voor haar ouders helemaal niet. Hoe moeten we dat aanpakken? Kunnen haar ouders onze relatie verbieden?

Marjon, 18 jaar

Ik ben nog maar net 15 en mijn vriend is 21. Stel nu dat ik zwanger word en ik zou de geboorte aangeven op het gemeentehuis. En mijn vriend zou het kindje erkennen. Kan de gemeente hem dan aangeven bij de politie?

Anja, 15 jaar

Een jongen van 17 woont met zijn moeder en haar nieuwe man. Die man heeft een dochter die ook 17 is. Die twee hebben nu een relatie en hadden samen ook al seks. Is een seksuele relatie in een nieuw samengesteld gezin volgens de wet mogelijk of worden stiefbroers en -zussen als broers en zussen beschouwd?

JAC-medewerker

Mijn vriend is 18 en ik 15. We hadden ook al seks met elkaar en onze ouders hebben daar geen bezwaar tegen. Maar nu hebben ze gehoord dat dat voor mijn vriend eigenlijk strafbaar is. Zijn ouders zijn nu toch een beetje bezorgd en mijn ouders vragen zich af of zij ook vervolgd kunnen worden omdat ik nog minderjarig ben?

Claire, 15 jaar

Mijn dochter is zwanger en wil trouwen met haar vriend. Ik vind haar nog te jong en het gaat allemaal wat snel. Kan ik dat huwelijk weigeren?

Moeder van Sofie, 16 jaar

Mijn vriendin is 13 en we zijn bang dat ze zwanger is. We durven het niet aan onze ouders te vertellen. Wat moeten we nu doen?

Andy, 19 jaar

We hebben in onze instelling een project uitgewerkt met de jongeren over seksualiteit en al wat daarmee te maken heeft. Er ontstond een discussie tussen de jongens over pornobladen. Mogen handelaars die eigenlijk aan minderjarigen verkopen? Bestaat daar wetgeving over?

Begeleider uit een voorziening voor jongeren

Een 18-jarige jongen heeft een relatie met een 13-jarig meisje uit dezelfde school. Zijn ouders namen contact op met het CLB omdat ze bezorgd zijn. De ouders van het meisje zien zelf geen enkel probleem in die relatie. De ouders van de jongen zijn bang voor de juridische gevolgen en vragen zich af of hun zoon nu een pedofiel is. Hoe zit dat nu wettelijk allemaal in elkaar? Stel dat het meisje zwanger geraakt, wordt de jongen dan vervolgd?

CLB-medewerker

Een meisje van 16 moet volgende maand bevallen. Hoe zit het precies met haar rechten? Wat gebeurt er met de kinderbijslag? Kan ze op school aanspraak maken op een of andere vorm van bevallingsverlof? Wat zijn de verantwoordelijkheden en plichten van de vader? Hebben de ouders een onderhoudsplicht tegenover hun dochter?

CLB-medewerker

Een Marokkaans meisje verblijft in een instelling en is ongewenst zwanger. Ze wil een abortus laten uitvoeren, maar wil absoluut niet dat haar ouders dat te weten komen. Er is inderdaad een reële vrees dat ze door haar ouders mishandeld zal worden. Ik vrees zelfs erger. Ben ik als consulent verplicht om de ouders op de hoogte te brengen?

Consulent van de sociale dienst van de jeugdrechtbank

Ik ben razend op mijn ouders omdat ze mijn vriend voor de rechter gesleept hebben. Hij is 23. Mijn vader heeft een klacht ingediend tegen hem. De correctionele rechter heeft hem nu een contactverbod opgelegd tot ik 16 ben. Dat is over twee maanden. Dat is toch belachelijk? Wil dat dan ook zeggen dat vanaf mijn 16 mijn ouders onze relatie niet meer kunnen verbieden?

Tina, 15 jaar

Mag ik als 15-jarig meisje een vibrator kopen of is dat verboden door de wet?

Louise, 15 jaar

Mijn vriendin is net als ik 14. Ze heeft een nieuw vriendje en ze vertelde me dat ze ook al seks hebben. Maar ze wil geen condoom gebruiken, want dat vermindert het genot zegt ze. Maar ze neemt ook de pil niet, want dat zouden haar ouders merken. Ik heb haar gezegd dat dat echt onverantwoord is, maar ze luistert niet. Wat kan ik nu nog doen?

Marie, 14 jaar

Vaststellingen uit deze meldingen

- De meldingen gaan over behoorlijk jonge minderjarigen. Bijna allemaal vallen ze onder de wettelijke leeftijdsbeperking van 16 jaar voor een seksuele relatie.
- Elk jaar komen er meldingen over tienerzwangerschappen. De leeftijd van de minderjarige moeders is dit jaar lager dan vroeger. De zeven meldingen gingen over meisjes van 13 tot 16 jaar. De vaders waren op twee na meerderjarig en ouder dan 22 jaar. De jonge leeftijd van de tienermoeders en de meerderjarigheid van de vaders zorgt voor extra problemen. De vaders riskeren ook een correctionele straf.
- Relaties en seksualiteit zijn iets emotioneels en persoonsgericht, maar ook hier is er een sterke juridisering. Zowel ouders als minderjarigen stellen zich

meer en meer vragen rond de wettelijke bepalingen. Als ouders de relatie niet steunen, gaan ze meer en meer op zoek naar oplossingen bij het gerechtelijke apparaat. Dat boezemt de minderjarige ook zelf angst is.

• **Vrijtijdsactiviteiten**

Minderjarigen hebben vrijetijdsactiviteiten, rust en ontspanning nodig in hun ontwikkeling. Het Verdrag besteedt er dan ook specifieke aandacht aan. Dat is uniek: het recht op rust en vrije tijd, op deelname aan spel en recreatieve bezigheden, passend bij de leeftijd van het kind, en op vrije deelname aan het culturele en artistieke leven is in algemene mensenrechtenverdragen niet terug te vinden. Het Kinderrechtencommissariaat krijgt vragen en klachten over georganiseerde vrijetijdsactiviteiten zoals die van jeugdbewegingen of sportverenigingen, of de muzikles, maar ook over activiteiten die minderjarigen vrij ondernemen.

Het recht op rust en vrije tijd, op deelname aan spel en recreatieve bezigheden, passend bij de leeftijd van het kind, en op vrije deelname aan het culturele en artistieke leven is in algemene mensenrechtenverdragen niet terug te vinden.

De gemeente organiseert op woensdagnamiddag sportactiviteiten voor kinderen van basisscholen. Ze zorgen ook zelf voor het vervoer van de kinderen van de school naar de sporthal. Na de sportactiviteit halen de ouders de kinderen af in de sporthal. Sommige ouders betalen de factuur voor het vervoer niet erg stipt. Er ligt nu een vraag bij het schepencollege om de kinderen van ouders die de rekening niet betaalden niet meer op te halen op school. Als de ouders dan niet zelf voor het vervoer naar de sporthal zorgen, gaat de politie de kinderen brengen. Dat kan toch niet?

Schooldirectie

Kinderen van een voetbalclub vragen een transfer naar een andere club. De voorzitter van de club weigert die transfer. Het gaat om jonge kinderen. Kunnen kinderen zomaar verplicht worden om bij de club te blijven?

Vader van Brecht, 12 jaar

Een vader klaagt erover dat zijn zoon nooit opgesteld wordt in voetbalwedstrijden. Er is een conflict tussen de vader en de trainer. Vader vindt het onrechtvaardig dat de trainer dat nu uitwerkt op zijn zoon. Wat kan ik hem adviseren? Kan hij ergens klacht indienen tegen deze praktijken?

Gemeentelijke sportdienst

Mijn vriendin en ik zitten in een turnvereniging. Maar we hebben wat probleempjes met de trainer. Hij komt altijd aan ons zitvlak. Volgens ons doet hij het opzettelijk, want bij de andere meisjes doet hij het niet. Kan dat zomaar? We willen het thuis niet vertellen, want dan mogen we misschien niet meer gaan turnen.

Margriet, 13 jaar

Mijn zoon was lid van een motorcrossclub. Hij was al een hele tijd het slachtoffer van pesterijen. Omdat de pestproblemen bleven duren en hij zowat het buitenbeentje was, besliste de club om hem uit te sluiten in plaats van de pesters. Dat is toch niet rechtvaardig?

Moeder van Jordy, 15 jaar

We moesten koken bij de jeugdbeweging en twee vrienden en ik hadden daar niet veel zin in. Toen het afgelopen was, stond er een berg afwas. Iedereen mocht naar huis en mijn vrienden en ik moesten die hele afwas doen. Daardoor moesten we nog een uur nablijven. Kan dat zomaar?

Aldo, 14 jaar

Een 12-jarige jongen zorgt voor heel wat problemen in de gemeentelijke openbare bibliotheek. Hij maakt altijd veel lawaai en beschadigt soms ook dingen. Maar we proberen het altijd rustig op te lossen en

meestal lukt dat wel. De rekening voor de beschadigde boeken hebben we naar de ouders gestuurd. Onlangs stormde de vader van het kind de bibliotheek binnen en pakte hij de jongen nogal hardhandig aan. Hij eist nu dat we zijn zoon schorsen en weigeren om hem nog binnen te laten. Kunnen wij dat wel als openbare instelling?

Gemeentelijke dienst

Ik zou graag bij een voetbalclub gaan. Maar de club wil me niet inschrijven omdat ik geen verblijfsvergunning heb. Maar ik woon al negen jaar in België.

Latif, 14 jaar

Op de speelpleinwerking zitten sommige kinderen met luizen. De ouders zijn al verschillende keren aangesproken, maar doen er niets aan. De andere ouders beginnen erover te klagen. Mogen kinderen geweigerd worden om nog mee te doen zolang ze luizen hebben? Hoe pakken we dat anders het best aan?

Gemeentelijke jeugddienst

Mijn dochter vertrok op kamp met de jeugdbeweging. Al de tweede dag werd ze naar huis gestuurd omdat de leiding vermoedde dat ze neten en luizen had. We zijn onmiddellijk naar de kapper gegaan en die kon niets vaststellen. We brachten haar diezelfde avond terug naar het kamp, maar ze mocht niet meer binnen. Dat heeft mijn dochter erg gekwetst. De hoofdleder vindt zelfs nu nog altijd dat hij de juiste beslissing nam.

Vader van Lotte, 12 jaar

Ik ben monitor op het speelplein. Ik hou al een tijdje een meisje in de gaten dat zich volgens mij erg vreemd gedraagt tegenover de jongens. Ze streelt ze in de liesstreek en over de benen. Ze wil ze ook altijd uitkleden en kent echt geen grenzen in haar omgang met jongens. We hebben het al besproken op de vergadering, maar weten niet hoe we hiermee moeten omgaan. Zijn dat tekenen van seksueel misbruik? Mogen of moeten we dat melden?

Speelpleinmonitor

Ik wil met mijn vrienden een bandje oprichten. Is er een minimumleeftijd waarop je voor een betalend publiek mag spelen?

Tim, 12 jaar

Ik wil met enkele vriendinnen op weekend naar Parijs. De meeste ouders gaan akkoord. Zijn er wettelijke bepalingen die dat verbieden? Wat kunnen de vriendinnen doen die geen toestemming krijgen van hun ouders? Welke documenten hebben we van onze ouders nodig?

Eva, 16 jaar

Samen met een paar andere jongeren maken we een toneelstuk. We zoeken een zaal om op te treden. Maar dat kunnen we ons financieel niet veroorloven. Kunnen we voor culturele activiteiten geen subsidie krijgen van een of andere overheid?

Ruben, 14 jaar

We willen op school een fuif organiseren, maar we hebben gehoord dat er beperkingen gelden voor de leeftijd waarop jongeren daar naartoe mogen. Is dat zo?

Schooldirectie

Vaststellingen uit deze meldingen

— De Vlaamse sportfederaties hebben de Panathlonverklaring ondertekend. Dat

is positief. Deze ethische code wil jongeren optimaal beschermen. Bovendien geeft ze kinderrechten een plaats in de sportwereld. Toch kennen in de praktijk nog te weinig plaatselijke clubs en verenigingen de code. Ze passen ze ook nog te weinig toe. De overkoepelende federaties zijn meestal beter op de hoogte.

- Weinig clubs of sportfederaties hebben een uitgewerkte klachtenprocedure.
- De sportwereld behandelt minderjarigen vaak op dezelfde manier als volwassenen. Ze moeten dezelfde regels volgen, krijgen dezelfde disciplinerende maatregelen en ook hier ligt de klemtoon vaak overdreven op de prestatie. Maar minderjarigen kunnen daar dikwijls niet mee omgaan. Voor hen draait het om plezier, graag sporten in een club waar zij voor kiezen, samen spelen met hun vrienden in een veilige context. Sportfederaties zouden in hun werking meer rekening moeten houden met de minderjarigen.
- Opvallend dit jaar zijn ook de klachten rond de jeugdbeweging en de georganiseerde activiteiten rond kinderopvang in de brede zin van het woord. Ook in dit domein krijgen kinderrechten stilaan een plaats. Zowel jongeren als begeleiders gaan met dit thema aan de slag.

Toch kennen in de praktijk nog te weinig plaatselijke clubs en verenigingen de Panahlonverklaring. Ze passen ze ook nog te weinig toe.

Voor hen draait het om plezier, graag sporten in een club waar zij voor kiezen, samen spelen met hun vrienden in een veilige context.

• Arbeid

Heel wat minderjarigen werken in hun vrije tijd. Ook daarvoor heeft het Verdrag aandacht, zij het dan niet in de zin van een “recht op arbeid” maar wel in een beschermingscontext. Er rijzen vooral juridische vragen over de situatie van minderjarigen op de arbeidsmarkt.

Mijn vriend kreeg voor zijn vakantiejob minder betaald dan ik omdat hij van Afrikaanse afkomst is. Wat kan hij daar aan doen?

Thijs, 16 jaar

Een jongen van ongeveer 8 jaar brengt elke morgen rond 6 uur de kranten rond in onze wijk. Ik vind dat op dat uur onverantwoord. Is dat een vorm van kinderarbeid?

Buurtbewoner

Een theatergezelschap vroeg me of het toegelaten is een baby te laten meespelen in een toneelstuk. Eigenlijk weet ik dat zelf ook niet. Bestaan daar wettelijke bepalingen over?

Schepen van Cultuur

Mijn zoon wil me in de vakantie komen helpen in onze zaak. Maar niet als jobstudent, want hij is nog maar 13. Mag dat wettelijk wel?

Vader van Stijn, 13 jaar

Ik hoor dat je op mijn leeftijd tijdens het schooljaar geen volledig weekend mag werken. Klopt dat?

Fleur, 15 jaar

Ons bedrijf wil producten uitproberen bij kinderen tussen 10 en 12 jaar. Ze krijgen daar ook een vergoeding voor. Zijn er regels waar we zeker rekening mee moeten houden omdat het om minderjarigen gaat?

Bedrijfsjurist

We begeleiden een gezin waarin de relatie tussen vader en zoon erg moeilijk loopt. Vader is zelfstandig schilder. We spelen nu met het idee om de zoon in de vakantie te laten helpen bij zijn vader, in de hoop dat dat de vader-zoonrelatie zou bevorderen. Mag de 14-jarige zoon meewerken met zijn vader?

CAW-medewerker

Vaststellingen uit deze meldingen

- Minderjarigen zitten met heel wat vragen over hun rechten als ze werken. Het is ook hun eerste ervaring met dit stuk leefwereld van volwassenen. Het wetgevende kader hierover is heel duidelijk. Er bestaan twee systemen: het systeem kinderarbeid en het systeem studentenarbeid. Minderjarigen zijn daarover niet goed geïnformeerd. Toch is er een grote nood aan deze informatie.
- De meeste twijfels over het wettelijke kader rond arbeid zien we bij de leeftijdsgroep van kinderen en jongeren onder 15 jaar. Soms willen ze toch aan het werk, als hulp in het familiebedrijf of voor andere kleinere werkjes. De wet op de kinderarbeid is blijkbaar nog minder gekend dan de wet op de studentenarbeid.

De wet op de kinderarbeid is blijkbaar nog minder gekend dan de wet op de studentenarbeid.

• Welbevinden

Minderjarigen hebben soms ook vragen en klachten over hun welbevinden, zonder dat dat gericht is op een bepaalde persoon of dienst.

Iedereen die ik ken heeft wel een heel goede vriend of vriendin. Maar ik niet. Ik weet niet hoe dat komt. Ik weet niet wat er mis is met mij. Ik lijd er onder dat ik geen echte vriend heb. Verwacht ik te veel van het leven?

Floris, 14 jaar

Mijn beste vriendin is dit jaar naar een andere school gegaan. Ik mis haar verschrikkelijk. Soms zit ik 's avonds in mijn bed te huilen. Wat kan ik doen?

Kayla, 13 jaar

Ik heb net ruzie gemaakt met mijn vriendin op msn. Ze zei dat ze morgen een mes mee naar school gaat brengen en me gaat aftuigen. Zou ze dat echt menen? Ik ben nu wel wat bang.

Ashley, 14 jaar

Ik heb een IQ van 131. Bij mijn leeftijdsgenoten voel ik me echt niet op mijn plaats. Ook op school snap ik niet wat al mijn klasgenoten zo moeilijk vinden aan wiskunde en Latijn of Grieks. Ik wil met jongeren kunnen praten die zoals ik slimmer zijn. Ik voel me overal onbegrepen. Op het net vind ik wel forums voor volwassenen, maar niet voor kinderen. Hoe kom ik in contact met hoogbegaafde jongeren?

Axl, 12 jaar

Mijn beste vriendin heeft nog een andere vriendin, met wie ik helemaal niet kan opschieten. Die andere vriendin probeert de vriendschap met mij kapot te maken. Ik ben bang dat ik mijn vriendin ga verliezen. Hoe moet ik dat aanpakken?

Steffie, 14 jaar

Vaststellingen uit deze meldingen

- Dit zijn vragen waarop het aanbod van de Kinder- en Jongerentelefoon en het JAC een gepast antwoord geeft. Dat deze meldingen bij het Kinderrechtencommissariaat terecht komen, toont aan dat er een nood is en dat de eerstelijnsdiensten voor kinderen en jongeren meer bekendheid moeten krijgen. De overheid heeft een informatieplicht om het aanbod bij minderjarigen bekend te maken en te promoten.

De overheid heeft een informatieplicht om het aanbod bij minderjarigen bekend te maken en te promoten.

• Huisvesting

Een degelijke huisvesting is belangrijk voor kinderen en jongeren. Het Kinderrechtencommissariaat kreeg vooral klachten over het gebrek aan een degelijke en betaalbare woning voor gezinnen. Maar ook vragen over wetgeving en reglementering rond huisvesting van kinderen.

Ik woon met mijn twee kinderen in een doorstromingshuis van het OCMW. Dat huis is in een erbarmelijke staat en werd een tijdje geleden zelfs onbewoonbaar verklaard. Het OCMW biedt ons nu een ander huis aan, maar dat verkeert in een al even erge staat. Ik kan mijn kinderen niet in zo'n toestand laten leven. Ik sta al heel lang op de wachtlijst voor een sociale woning, maar daar komt maar niets van. Ik heb dat al overal aangeklaagd, maar niemand heeft aandacht voor onze situatie.

Moeder van twee kinderen.

We huren een sociale woning, maar we hebben maar recht op twee slaapkamers. Een voor mijn ouders en een voor mij en mijn 4-jarige zus. Ik vind dat niet leuk. We hebben een groter appartement gevraagd, maar de huisvestingsmaatschappij zegt dat ik pas recht heb op een eigen kamer vanaf 10 jaar.

Kenneth, 9 jaar

Ik ben beroepsmilitair en woon in een dienstwoning van het leger. We hebben een pleegkind en vroegen daarom een ruimere woning aan. Dat werd geweigerd omdat het om een pleegkind gaat. Maar vreemd genoeg aanvaarden ze het pleegkind wel om kinderbijslag uit te betalen. Voor de ene dienstverlening wordt ons pleegkind wel aanvaard en voor de andere niet.

Pleegvader van Bea, 11 jaar

Cliënten vragen me als schuldbemiddelaar soms om een ruimere woning omdat kinderen van een verschillend geslacht vanaf een bepaalde leeftijd niet samen zouden mogen slapen op één kamer. Maar deze wetgeving is mij totaal onbekend. Bestaan daar inderdaad bepalingen over?

Advocaat

Mijn dochter woont bij haar moeder, en daar heb ik geen bezwaar tegen. Maar de woonomstandigheden zijn er echt erg. Er is geen waterleiding, geen hygiëne en de schimmel hangt er aan de muren. Mijn ex beweert dat ze al alles deed om een betere woning te vinden, maar dat het onmogelijk is door de hoge prijzen. Ik geloof haar. Wie kan haar helpen?

Vader van Romina, 9 jaar

Vaststellingen uit deze meldingen

— Ook het Verdrag besteedt aandacht aan huisvesting. Ouders hebben de verantwoordelijkheid om naar vermogen te zorgen voor een passende huisvesting voor hun kinderen. De overheid moet ouders helpen om het recht van hun kind op een passende levensstandaard te verwezenlijken. Het Verdrag verplicht overheden om te voorzien in programma's voor materiële bijstand en ondersteuning voor huisvesting. Ook de Belgische Grondwet en de Vlaamse Wooncode verwijzen naar huisvesting. Nochtans blijkt uit de meldingen dat de overheid nog tekortschiet in sociale huisvesting voor gezinnen.

Uit de meldingen blijkt dat de overheid nog tekortschiet in sociale huisvesting voor gezinnen.

• Geldzaken

Nieuw zijn de vragen en klachten over geldzaken. Minderjarigen hebben vragen en klachten over het zelfbeheer van hun geld.

Ik heb wat geld gespaard door een vakantiejob. Maar op een spaarrekening brengt dat weinig interest op. Kan ik als minderjarige mijn geld ook investeren in kasbons, obligaties of aandelen, zodat ik meer interest krijg?

Sem, 16 jaar

Kan ik als minderjarige zelfstandig een bankrekening openen, zonder dat mijn ouders dat weten of er toestemming voor moeten geven?

Linus, 17 jaar

Ik heb lang geleden een spaarrekening geopend voor mijn kleinkind, waar ik elke maand een bedrag op stort. Ik heb zijn moeder een volmacht gegeven op die rekening. Toen mijn kleinzoon geld wou afhalen om een nieuwe gsm te kopen, bleek dat zijn moeder de rekening leeggehaald had. Kan hij zijn geld terug eisen?

Grootmoeder van Brendon, 15 jaar

Ik stort al het geld dat ik krijg voor verjaardagen en van mijn studentenjob op mijn spaarrekening. Ik ben nu bang dat mijn ouders geld gaan afhalen van mijn rekening. Hoe kan ik dat tegenhouden?

Carissa, 16 jaar

Ik ga deze zomer een vakantiejob doen en wil het geld op een rekening zetten. Maar mijn vader wil niet tekenen om een rekening te openen. Hij wil dat ik het geld aan hem geef en het vraag als ik het nodig heb. Kan ik een eigen rekening eisen?

Maud, 16 jaar

Vaststellingen uit deze meldingen

- Minderjarigen willen stilaan ook hun eigen geld beheren en het veilig op een bankrekening zetten. Dat lijkt evident, maar toch hebben minderjarigen heel wat vragen.
- Opvallend is dat er elk jaar klachten zijn over ouders die geld afhalen van de rekening van hun kinderen. Minderjarigen vinden dat erg oneerlijk want dat geld is van hen. Toch zouden de banken de wet moeten respecteren. Ze springen daar heel nonchalant mee om. Minderjarigen blijven met hun klachten in de kou staan.
- Minderjarigen maken gebruik van de bankwereld en de banken nodigen hen ook uit om dat te doen. Maar ze zijn niet genoeg geïnformeerd over mogelijkheden en beperkingen van hun bankrelatie. Ook voor ouders is het niet altijd duidelijk wat kan en niet kan met de rekening van hun kinderen.

Opvallend is dat er elk jaar klachten zijn over ouders die geld afhalen van de rekening van hun kinderen.

• Drugs en alcohol

Over het gebruik van drugs en alcohol leven veel vragen bij jongeren en volwassenen. Die vragen gaan ook over de hele context die er rond hangt. Vooral over het juridische kader leven er heel wat twijfels.

Ik werk op een internaat. We weten dat sommige jongeren drugs gebruiken en alcohol drinken. We denken er aan om sommige jongeren systematisch te testen op gebruik. Wat zegt de wet over deze testen?

Opvoeder

Is het waar dat je onder 18 jaar geen alcohol mag tappen of opdienen op een fuif? Jongeren die in de horeca werken moeten dat toch ook doen? Wat zegt de wet?

Rob, 16 jaar

Ik durf in het weekend wel eens stevig door te drinken thuis. Ik pak dan meestal whisky of andere sterke drank. Mijn moeder maakte laatst de opmerking dat sterke drank voor minderjarigen verboden is. Ik weet dat het op café niet mag, maar thuis?

Mike, 16 jaar

Onze dienst voor ambulante drugzorg krijgt de laatste tijd heel wat minderjarigen over de vloer. Hebben wij de plicht om ouders te informeren als een jongere ons om methadon vraagt? En wat als de jongeren uitdrukkelijk vragen om hun ouders niet in te lichten?

Hulpverlener

Vaststellingen uit deze meldingen

- Drugs en alcohol spelen ook een rol in de leefwereld van jongeren. Het is niet altijd gemakkelijk om met dit thema aan de slag te gaan, zowel voor de minderjarige, als voor ouders, hulpverleners, scholen en voorzieningen. Vandaar ook de vragen rond het juridische kader.
- Volwassenen zijn vooral op zoek naar advies of informatie in het kader van de bescherming van de minderjarige.
- Minderjarigen zijn vooral op zoek naar informatie over wat toegelaten is zodat ze zo weinig mogelijk in de problemen komen.

• Relatie kind-omgeving

Ook de omgeving heeft een invloed op het welbevinden van minderjarigen. Denk maar aan milieuvervuiling, geluidshinder of luchtvervuiling. Over de gevolgen op minderjarigen kreeg het Kinderrechtencommissariaat klachten. Maar ook omgekeerd waren er klachten vanuit de omgeving over minderjarigen: mensen klagen soms over hinder die kinderen veroorzaken.

Onze burens nemen het niet nauw met nachtlawaai. Daardoor wordt ons zoontje elke nacht wakker. Geen enkel gesprek met de burens helpt om ons zoontje zijn nachtrust te gunnen. Ook niet de tussenkomst van de politie.

Vader van Rupert, 6 jaar

Er hangen veel jongeren rond in onze straat. Dat zorgt voor veel hinder: nachtlawaai, vandalisme, afval, ruzies. Het probleem moet aangepakt worden, maar we willen dat niet op een repressieve manier, zoals de gemeente voorstelt. Er moet toch ook een andere manier zijn om aan dit soort problemen te werken? Vroeger konden we hiervoor een beroep doen op een buurtwerker, maar die vertrok en werd niet vervangen. Vanuit de gemeente is er buiten het politieoptreden geen enkele medewerking. Bestaan er projecten of groeperingen waar we inspiratie kunnen opdoen?

Buurtbewoner

Onze kinderen spelen vaak in de tuin en dan komt daar wel eens geroep en getier bij als ze in hun spel opgaan. Onze buurvrouw vindt dat hinderlijk en haalde er al meer dan eens de politie bij. Het lawaai stoort haar. Ze heeft ook een klacht ingediend voor overlast. Ze eist nu dat onze kinderen niet meer in de tuin spelen. Moeten wij daar op ingaan? Het zijn wel vier kinderen, maar dat is toch geen overlast?

Moeder

In de krant las ik dat er een gsm-mast komt op het schooltje van onze kinderen. In ben bang voor de schadelijke gevolgen op de gezondheid van mijn kinderen. Ik begrijp niet dat een school daaraan meewerkt. Kunnen we daar als ouders bezwaar tegen aantekenen?

Vader

Ik woon in een rijkhuis en de muren zijn niet echt geluidsdicht. Ik zet graag mijn muziek wat harder, maar dan klaagt de buurvrouw. We mogen ook al niet meer op straat spelen of voetballen. In onze straat wonen zowat dertig kinderen en ze roept naar iedereen. Ze wil nu de politie bellen. De buurvrouw roept dat we geen respect hebben voor mensen van haar leeftijd. En zij voor ons dan? Nu moeten we van onze ouders binnen blijven om de rust te bewaren.

Vickie, 13 jaar

Vaststellingen uit deze meldingen

- Het Kinderrechtencommissariaat blijft intolerantie vaststellen tegenover spelende kinderen. In november 2005 diende het Kinderrechtencommissariaat al een advies in bij het Vlaams Parlement. Het vroeg de overheid om in haar besluitvorming niet toe te geven aan de eisen en verwachtingen van volwassen burgers die hierover hun ongenoegen ventileren. Dat werd ook zo opgevolgd.
- Minderjarigen hebben gelukkig een eigen plek in de samenleving. Dat zij meer spelen en rondhangen op openbare plaatsen blijkt voor volwassenen storend en bedreigend te zijn. De overheid heeft een belangrijke preventieve taak om te voorkomen dat deze tendens toeneemt.
- Mensen met klachten over overlast zijn soms op zoek naar alternatieve oplossingsstrategieën buiten de repressieve sfeer. Er is weinig ondersteuning en er zijn weinig praktijkvoorbeelden of projecten waarop mensen een beroep kunnen doen om dit soort problemen anders aan te pakken.

• Verkeer

Minderjarigen komen elke dag in het verkeer. Vooral op de weg van en naar de school. Kinderen vragen van de overheid meer aandacht voor verkeersveiligheid.

In onze gemeente liggen de fietspaden zo slecht dat het echt gevaarlijk wordt om naar school te fietsen. Ik wil veilig kunnen fietsen.

Andreas, 12 jaar

Ik hoor zo dikwijls dat er kinderen doodgereden worden. Ik word echt bang om nog te fietsen of de straat over te steken. Kan er niets aan gedaan worden dat het verkeer veiliger wordt voor kinderen?

Kobe, 11 jaar

Vaststelling uit deze meldingen

- Verschillende bronnen wijzen er op dat minderjarigen vaak de “zwakste” weggebruikers zijn in het verkeer. Er vallen elk jaar nog te veel verkeersslachtoffertjes.

2.2.5. Minderjarigen en delinquentie

Minderjarigen plegen soms misdrijven, maar ze kunnen ook het slachtoffer worden van een misdrijf. Over deze probleemsituaties kreeg het Kinderrechtencommissariaat 16 vragen en 24 klachten.

Omdat justitie een federale materie is, was het Kinderrechtencommissariaat voor

Het Kinderrechtencommissariaat blijft intolerantie vaststellen tegenover spelende kinderen.

Er vallen elk jaar nog te veel verkeersslachtoffertjes.

heel wat klachten niet bevoegd. Het deed dan ook minder klachtenonderzoek. Slachtoffers zijn bovendien vooral op zoek naar hulp en worden dan ook het best geholpen door de hulpverlening. Ook kan de klager vaak terecht bij eerstelijns-klachtendiensten en andere instanties, zoals het Comité P of interne ombudsdiensten van politie of rechtbank. Van de 24 klachten waren er 19 niet-ontvankelijk.

Eerstelijnsklachtendienst aanwezig/hulpverlening aangewezen	16
Beroep op rechtbank/administratie procedure	3

Tabel 35 – Reden van niet-ontvankelijkheid van klachten over delinquentie

Zes klachten waren ontvankelijk en leidden tot onderzoek of bemiddeling. Daarvan zijn drie klachten nog in behandeling. Van de al afgehandelde klachten waren er twee gegrond op basis van slechte bejegening of service. Eén klacht leidde niet tot een eindoordeel omdat de klager niet meer reageerde op vragen van het Kinderrechtencommissariaat.

Niet-ontvankelijke klachten werden afgehandeld met advies of doorverwijzing. Minderjarige slachtoffers van misdrijven werden vooral doorverwezen naar diensten voor slachtofferonthaal en politiediensten. Klagers over het optreden van politieambtenaren werden doorverwezen naar de interne ombudsdienst van de politie of het Comité P, die bevoegd zijn om deze klachten te onderzoeken. Daarnaast was in sommige meldingen ook andere hulpverlening aangewezen, zoals het JAC, het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling, de Kinder- en Jongerentelefoon of het CLB.

Slachtofferonthaal	6
Politie	4
Interne ombudsdienst politie	3
Comité P	3
Jongerenadviescentrum	3
Kinder- en Jongerentelefoon	2
Vertrouwenscentrum Kindermishandeling	2
Advocaat	1
Centrum voor Leerlingenbegeleiding	1
Jeugdrechtbank	1
JO-lijn	1
Justitiehuis	1
Kinderrechtswinkel	1

Tabel 36 – Doorverwijzingen per dienst voor minderjarigen en delinquentie

Waarover gaan de vragen en klachten concreet?

	Vragen	Klachten	Totaal
Minderjarige slachtoffers	6	14	20
Minderjarige daders	4	2	6
Politieoptreden	6	8	14
Totaal	16	24	40

Tabel 37 – Meldingen over minderjarigen en delinquentie

Meldingen komen vooral van volwassenen (29) en minder van minderjarigen zelf (10). Volwassen melders zijn vooral ouders en familie en wat minder vaak ook hulpverleners.

• Minderjarige slachtoffers van misdrijven

De meeste meldingen gingen over minderjarige slachtoffers van een misdrijf. Het gaat niet over de minderjarige slachtoffers van intrafamiliaal geweld of incest. Deze problematiek werd eerder al besproken bij het thema “Opvoeding”. Klachten van slachtoffers gaan vooral over de gebrekkige opvang van slachtoffers, het ongelooft over de feiten, het minimaliseren van de feiten en het seponeren van klachten op basis van gebrek aan bewijsmateriaal. Daarnaast krijgt het Kinderrechtencommissariaat vragen van slachtoffers op zoek naar hulp.

Klachten van slachtoffers gaan vooral over de gebrekkige opvang van slachtoffers, het ongelooft over de feiten, het minimaliseren van de feiten en het seponeren van klachten op basis van gebrek aan bewijsmateriaal.

Een vriendin van mijn dochter is in de handen gevallen van een “loverboy”. Ik ken het meisje persoonlijk en zie hoe slecht het met haar gaat. Ze wordt door de jongen geprostitueerd en heeft er duidelijk geen enkele weerstand tegen. Ze is tot over haar oren verliefd op die jongen. Ik heb contact opgenomen met de jeugdrechtbank en de politie. Die hebben al stappen gezet, maar zonder resultaat. Ze geven zelf toe dat ze niet goed weten hoe ze het probleem moeten aanpakken.

Kennis van Dana, 16 jaar

Mijn vader moet een morele schadevergoeding betalen van 7500 euro omdat hij me seksueel misbruikt heeft. Hij heeft nu 1000 euro gestort via zijn advocaat, maar die heeft er zijn onkosten van afgehouden. Die vergoeding komt mij toe. Mag de advocaat dat zomaar doen?

Joyce, 16 jaar

Mijn dochter werd door de buurjongen seksueel misbruikt. Het kwam nooit tot een veroordeling omdat ze niet kon aantonen dat het tegen haar wil was. Het gevolg is dat ze die jongen nu nog elke dag tegenkomt op straat en op school. Ze gaat er helemaal aan ten onder.

Moeder van Tessa, 17 jaar

Ik word dikwijls bedreigd met een mes door jongens uit de straat. Ik durf het tegen niemand te vertellen omdat ik bang ben dat het dan nog erger wordt. Maar zo kan het ook niet blijven doorgaan. Ik ben echt bang.

Matthias, 13 jaar

Een 16-jarig meisje had een relatie met een Marokkaanse jongen. Ze werd meegelokt naar een huis en werd daar verkracht. Haar ouders hebben klacht ingediend en sindsdien werd het meisje via het internet

bedreigd. De politie heeft een onderzoek ingesteld, maar voorlopig zijn er nog geen resultaten. Vorige week werd het meisje door vrienden van die jongen in elkaar geslagen. Ze ligt nu in het ziekenhuis. De bedreigingen gaan nu door via sms. Hoe kan dat meisje beschermd worden?

Hulpverlener

In onze buurt woonde vroeger een gezin waarvan de ouders veroordeeld waren voor seksueel misbruik van hun kinderen. Nu vernemen we dat ze verhuisd zijn en een kinderboerderij openden. Dat is toch ongehoord? Zo kunnen ze nog gemakkelijker slachtoffers maken. Hebben wij als burger de plicht om dat te melden zodat kinderen beschermd kunnen worden?

Buurtbewoner

Vaststellingen uit deze meldingen

- Meldingen gingen vooral over minderjarigen die het slachtoffer zijn van zedenmisdrijven, zoals aanranding en verkrachting.
- Vaak hebben de melders al de stap naar de politie gezet maar zijn ze niet tevreden met het resultaat of de vooruitgang van het onderzoek. Melders zoeken dan steun bij andere diensten om recht te zetten wat ze onrechtvaardig vinden.

• **Minderjarige daders van misdrijven**

Er waren vragen en klachten over de rechten van minderjarige verdachten of daders van misdrijven. De klachten van minderjarigen die in het kader van een als misdrijf omschreven feit onder toezicht kwamen van de jeugdrechter, werden eerder al besproken bij het thema 'Bijzondere Jeugdbijstand'. De hier besproken meldingen vallen buiten de uitvoering van een opgelegde maatregel. Klachten gaan eerder over de procedure en over de bejegening van verdachten.

Mijn 11-jarige zoon heeft op de speelplaats een andere jongen geslagen. Het voorval werd met de directie besproken en opgelost. De ouders van die jongen hebben nu bij de politie klacht ingediend tegen onze zoon. Hij is door de politie opgeroepen voor verhoor. Kan dat wel voor zo jonge kinderen en voor een onnozel voorval? Mijn zoon is helemaal overstuur. Mogen wij bij het verhoor aanwezig zijn? Wat kunnen de gevolgen van die klacht zijn?

Vader van Tristan, 11 jaar

Mijn dochter was met haar nichtje aan het winkelen. Een verkoopster betichtte ze van diefstal en haalde de eigenares erbij. Die verplichtte mijn dochter in het midden van de winkel en met veel lawaai om haar zakken en handtas leeg te maken. Maar mijn dochter had helemaal niets gestolen en dat bleek uiteindelijk ook. Haar juf liep toevallig ook in die winkel. Mijn dochter schaamt zich nu dood en is bang voor roddels. Heeft de eigenares van de winkel het recht om zo op te treden?

Moeder van Dorien, 14 jaar

Mijn zoon moet volgende maand voor de jeugdrechter verschijnen voor feiten die hij gepleegd heeft. Krijgt hij automatisch een advocaat toegewezen of moeten wij daar als ouders voor zorgen?

Vader van Jonathan, 15 jaar

Ik heb me laten meeslepen door vrienden om iets te stelen en ik werd betrapt. Staat dat nu op mijn strafblad? Blijft dat er ook op staan als ik meerderjarig word? Ga ik daar in de toekomst last van hebben?

Michel, 16 jaar

Ik werd aangehouden omdat ik met een opgedreven brommer reed. Bovendien ben ik nog geen 16 en heb dus ook geen rijbewijs. Hoe kan ik mezelf verdedigen voor de rechter? Wat kunnen de gevolgen zijn?

Kenneth, 14 jaar

Mag ik opnamen van mijn beveiligingscamera's gebruiken om klacht in te dienen over vandalisme als er minderjarigen op de beelden staan? Of is dat een inbreuk op de privacy?

Anonieme melder

Vaststellingen uit deze meldingen

- Vragen komen vooral van ouders die willen weten wat ze te wachten staat en wat de verdere gevolgen kunnen zijn.
- Minderjarige ouders weten dat ook zij rechten hebben. Ook daar gaan veel vragen over.

• Politieoptreden

Na een misdrijf kunnen minderjarigen in aanraking komen met de politie. Dat kan zowel als verdachte, getuige, dader of slachtoffer zijn. Er waren over al deze situaties vragen en klachten die het optreden van de politie in vraag stelden. Opvallend is dat ook advocaten en politiemensen zelf contact opnamen met het Kinderrechtencommissariaat.

Onze 13-jarige zoon werd door de politie meegenomen voor verhoor. Achteraf bleek dat hij alleen maar getuige was in een zaak. De politie is onze zoon thuis komen ophalen terwijl wij niet thuis waren en heeft hem meegenomen zonder ons te verwittigen. Hij mocht ons ook niet bellen en hij mocht zijn gsm niet opnemen om onze oproepen te beantwoorden. Wij hadden er geen idee van waar hij was en we waren doodongerust. Hij werd twee uur ondervraagd. Dat is toch geen correcte behandeling van 'getuigen'? En bovendien nog bij zo'n jong kind.

Vader van Emiel, 13 jaar

Mijn cliënt moest op de zitting verschijnen bij de jeugdrechter. Hij werd geboeid binnengebracht. Toen ik vroeg om de handboeien los te maken, weigerde de politie dat. Uiteindelijk is de substituut tussenbeide moeten komen om de boeien los te maken. Zo'n houding van de politie kan niet getolereerd worden.

Advocaat van Bjorn, 16 jaar

Een 13-jarige jongen die we begeleiden werd aangerand op straat. Hij wilde samen met zijn pleegmoeder klacht indienen bij de politie, maar de politie weigerde zijn klacht te noteren. De jongen mocht alleen klacht komen indienen als zijn biologische moeder erbij zou zijn. Maar de band tussen moeder en zoon is heel slecht. Kan dat zomaar?

Begeleider van een dienst voor pleegzorg

Ik ben op straat tegengehouden door de politie omdat het licht van mijn fiets niet werkte. De politieman rukte me bijna letterlijk van mijn fiets omdat ik volgens hem niet snel genoeg afstapte. Hij was ook gewoonweg onbeschoft tegen mij.

Ilse, 15 jaar

Als jongeren weglopen uit een instelling en later opgepakt worden door de politie, welke handelingen mag de politie dan stellen? Mogen politieambtenaren bijvoorbeeld geweld gebruiken of minderjarigen boeien als die zich verzetten tegen een terugbrenging naar de instelling?

Hulpverlener

Onze zoon had problemen in het jeugdhuis en kreeg er samen met vrienden zes maanden toegangsverbod. Sindsdien spreken ze af om elkaar te ontmoeten op de parking van het jeugdhuis. Er staat daar een hele hoop jongeren. Ook al doen ze daar niets verkeers, toch worden ze elke keer door de politie uit de groep gehaald, opgepakt en gefouilleerd. We zijn dat onterecht politieoptreden beu.

Vader van Diederik, 15 jaar

Mijn zoon was met vriendjes aan het spelen in de wijk. Hij had een speelgoedpistool. Een paar mensen voelden zich daardoor bedreigd en belden de politie. Mijn zoon werd opgepakt. Ik stel me vragen bij het optreden van de politie.

Vader van Jonas, 13 jaar

Het gebeurt geregeld dat we minderjarigen moeten opsluiten in afwachting dat ze voor de jeugdrechtster verschijnen. Soms zelfs erg jonge gasten. Als de jongeren bijvoorbeeld 's avonds binnengebracht worden, moeten ze tot de volgende ochtend in de cel blijven. Het gaat niet altijd om delinquenten, maar ook om weglopers en zo. Ik heb daar bedenkingen bij. Het probleem is dat er geen strikte reglementering bestaat voor dit soort zaken. Elk korps probeert het op zijn manier op te lossen. En in sommige korpsen zijn zelfs de cellen niet aangepast aan de opsluiting van jongeren, waardoor het toezicht moeilijk of bijna onmogelijk is.

Politieagent

Ik was vorig jaar het slachtoffer van slagen en verwondingen door een buurjongen. Ik heb daarvan aangifte gedaan en gisteren kwam de politie langs voor een moraliteitsverslag. Ze waren zo grof en brutaal dat ik het gevoel kreeg dat ik de dader was.

Laurens, 15 jaar

Mijn kleindochter werd verkracht door een buurjongen. Haar klacht werd geseponeerd. Die jongen begint mijn kleindochter nu te bedreigen en te intimideren. We hebben er de politie bijgehaald, maar die lacht gewoon met haar verhaal en weigert een proces-verbaal op te maken. Ze waren ook heel grof tegen haar en trekken duidelijk partij voor de jongen.

Grootmoeder van Liesl, 14 jaar

Mijn zoon ging naar de winkel om spuitbussen te kopen. Toen hij terugkwam van de winkel moest hij langs een buurt waar veel graffiti op de muren staan. Omdat hij spuitbussen bij zich had en er verfspatten op zijn broek waren, pakte de politie hem op. Ze verdachten hem ervan de dader te zijn van de graffiti. Hij kreeg niet eens de kans om uit te leggen waar de spuitbussen voor dienden.

Vader van Jannick, 15 jaar

Vaststellingen uit deze meldingen

- Er zijn veel vragen en klachten over politieoptreden.
- Het verhoor van minderjarigen zorgt voor heel wat klachten. Er zijn geen duidelijke richtlijnen, zeker niet voor het verhoor van minderjarigen als verdachte, zonder dat er al sprake is van een aanhouding. Elke politiezone vult dat op zijn eigen manier in. Daardoor hebben minderjarigen weinig rechtsbescherming en rechtzekerheid over het verhoor.
- Niet elke plaatselijke politiedienst beschikt over een interne ombudsdienst om klachten te onderzoeken. Dat is in de praktijk alleen het geval bij grotere korpsen. Kleinere lokale politiediensten kunnen ook geen beroep doen op de ombudsdienst van andere korpsen. Klachten worden dan meestal behandeld door de korpschef. Ook het Comité P onderzoekt geen 'kleinere' klachten die te maken hebben met optreden of handelen van een politieagent. Alleen als er

Daardoor hebben minderjarigen weinig rechtsbescherming en rechtzekerheid over het verhoor.

in die handeling sprake is van een strafbaar feit, is de klacht ontvankelijk voor het Comité P. Klagers krijgen dus niet in elk politiekorps dezelfde dienstverlening bij de behandeling van hun klachten.

- Ook redelijk jonge kinderen worden door de politie meegenomen voor verhoor. Meestal als getuige of als verdachte. Dat de ouders niet op de hoogte gebracht worden en de kinderen geen contact mogen hebben met hun ouders, is erg beangstigend voor beide partijen.
- Politieambtenaren komen soms erg agressief en bedreigend uit de hoek als ze omgaan met minderjarigen. Dat roept heel wat weerstand op bij de minderjarige en bij de ouders. Minderjarigen zijn sneller overdonderd en geïntimideerd. Zij weten minder wat hun rechten zijn dan volwassenen die in contact komen met politie, en soms speelt de politie daarop in.

2.2.6. Minderjarigen in een precare verblijfssituatie

Kinderen en jongeren in een precare verblijfssituatie zijn erg kwetsbaar. Ze komen in ons land aan met hun ouders, of zonder begeleiding. Hun precare situatie leidt tot ernstige problemen. Het Kinderrechtencommissariaat kreeg 5 vragen en 32 klachten over minderjarigen in zo'n situatie.

Asielkwesities zijn vooral federale materie. Dat is een probleem als melders de tussenkomst van het Kinderrechtencommissariaat verwachten in een asielpcedure of om een uitwijzing ongedaan te maken. 17 van de 32 klachten waren daarom niet ontvankelijk voor onderzoek of bemiddeling. In veel situaties was de asielpcedure nog niet afgerond en liep het dossier nog bij de Dienst Vreemdelingenzaken of de Raad van State, of konden klagers nog een beroepsprocedure starten. Veel klachten hadden te maken met een beslissing tot uitwijzing, waarmee de klager zich niet kon verzoenen. De meeste klagers hadden bovendien een advocaat. Dat is de meest aangewezen persoon om hun belangen te verdedigen in de asielpcedure.

Beroep op rechtbank / administratieve procedure	12
Eerstelijnsklachtendienst aanwezig / hulpverlening aangewezen	5

Tabel 38 – Reden van niet-ontvankelijkheid van klachten

Over de concrete opvang van minderjarigen, al dan niet met hun gezin, kan het Kinderrechtencommissariaat onderzoek voeren. Dat geldt ook voor de hulp en bijstand aan deze gezinnen en minderjarigen. 15 klachten waren ontvankelijk en werden onderzocht. Daarvan zijn maar 4 klachten al afgehandeld, waarvan 1 klacht gegrond bevonden werd op basis van slechte bejegening of service. De 3 andere klachten leidden niet tot een eindoordeel omdat de klager niet meer reageerde op vragen van het Kinderrechtencommissariaat. Daarna bleek dat de klagers uitgewezen waren, of ondergedoken in de illegaliteit. 11 klachten zijn nog in behandeling. Klachtenonderzoek is vaak een proces van lange adem, omdat een asielpcedure ook heel wat tijd in beslag kan nemen.

Niet-ontvankelijke klachten worden afgehandeld met advies of doorverwijzing. Ook al is de bevoegdheid van het Kinderrechtencommissariaat beperkt, toch probeert

Klachtenonderzoek is vaak een proces van lange adem, omdat een asielpcedure ook heel wat tijd in beslag kan nemen.

het waar dat mogelijk en nodig is te bemiddelen of de situatie te verduidelijken voor de betrokkene. Mensen in een asielprocedure hebben meestal al een advocaat. Dan verwijst het Kinderrechtencommissariaat die mensen terug naar hun advocaat. Dikwijls zijn het hulpverleners of advocaten zelf die het Kinderrechtencommissariaat vragen om de situatie van hun cliënt te toetsen aan het Verdrag. Dan krijgen ze een advies of een doorverwijzing naar instanties zoals het Vlaams Minderhedencentrum of Vluchtelingennetwerk Vlaanderen.

Advocaat	6
Vluchtelingennetwerk Vlaanderen	5
Vlaams Minderhedencentrum	2
Dienst Vreemdelingenzaken	1
Justitiehuis	1
Centrum voor Leerlingenbegeleiding	1
Kinder- en Jongerentelefoon	1

Tabel 39 – Doorverwijzingen per dienst voor meldingen over minderjarigen in een precare verblijfssituatie.

Waarover gaan de vragen en klachten concreet?

De meeste meldingen gaan over gezinnen met minderjarige kinderen (33 meldingen). Er zijn vragen en klachten over de asielprocedure, over problemen in de procedure of bij de opvang en de bijstand, bijvoorbeeld in een asielcentrum, en over uitwijzing. Over niet-begeleide buitenlandse minderjarigen kreeg het Kinderrechtencommissariaat veel minder meldingen.

Er zijn vragen en klachten over de asielprocedure, over problemen in de procedure of bij de opvang en de bijstand, bijvoorbeeld in een asielcentrum, en over uitwijzing.

	Vragen	Klachten	Totaal
Procedure	2	13	15
Uitwijzing	3	9	12
Opsluiting	0	6	6
Niet-begeleide buitenlandse minderjarigen	0	4	4
Totaal	5	32	37

Tabel 40 – Vragen en klachten over minderjarigen in een precare verblijfssituatie

Maar zelden nemen minderjarigen zelf contact op met het Kinderrechtencommissariaat (8 meldingen). De meeste meldingen (29) kwamen van volwassenen. Het zijn vooral hulpverleners (10), kennissen van de minderjarigen (6) en ouders (5) die contact opnemen. Daarnaast kwamen er nog meldingen van advocaten (3), andere professionelen (4) en een overheidsdienst.

Er zijn klachten over de complexiteit van de procedure, de duur en het gebrek aan informatie.

• De asielprocedure

Het Kinderrechtencommissariaat krijgt vragen en klachten over de asielprocedure. Die loopt vanaf de asielaanvraag tot de erkenning of niet-erkenning als vluchteling. Er zijn klachten over de complexiteit van de procedure, de duur en het gebrek aan informatie. Verder worden ook misbruiken aangeklaagd van ouders die in de asielprocedure niet het belang van de kinderen nastreven.

Ik kom uit Burundi en verblijf al een paar jaar in België. Mijn asielaanvraag werd afgewezen en ik heb nu een regularisatieaanvraag ingediend. Ik woon samen met mijn Belgische vriendin. Die is nu zwanger van ons kind. In het Verdrag staat dat kinderen het recht hebben om bij hun ouders te wonen. De Belgische overheid heeft niet het recht om mijn kind zijn vader te ontnemen.

Vader

Ik begeleid twee kinderen van wie de vader illegaal in ons land is. De vader zit nu in een gesloten centrum, nadat hij eerst een jaar in de gevangenis zat. De moeder van de kinderen heeft de scheiding aangevraagd. De kinderen zijn nu bang dat hun vader door de scheiding uitgewezen wordt. Ze willen het contact met hun vader behouden. Hoe loopt de procedure nu verder voor die vader? De kinderen willen een mogelijke uitwijzing aanklagen.

Clb-medewerker

Mijn moeder en ik zijn al vijf jaar in België. Onze asielaanvraag loopt nog, maar mijn moeder kan het allemaal niet meer aan. Ze laat alles maar op zijn beloop, maar ik wil er alles aan doen om hier te blijven. Wie kan me helpen en zeggen wat ik precies moet doen om erkend te geraken als asielzoeker?

Madhi, 15 jaar

De asielaanvraag van een Roemeens gezin werd afgewezen. De jongste zoon heeft zware medische problemen. In Roemenië kan die jongen niet de geschikte zorgen en begeleiding krijgen. Ik wil op basis hiervan een regularisatieaanvraag indienen. Kan het Kinderrechtencommissariaat die aanvraag mee ondersteunen? Dit gezin terug sturen is een schending van de rechten van dat kind.

Advocaat van het gezin

Een 18-jarig Bulgaars meisje verblijft hier al twee jaar in begeleid zelfstandig wonen. Haar 3-jarige zontje verblijft nog altijd een Bulgaars weeshuis. We hebben altijd contact gehad met dat weeshuis, maar sinds enkele maanden is er helemaal geen contact meer en niemand weet waar het jongetje is. We proberen ook om het zontje naar België te krijgen in het kader van een gezinshereniging, maar dat lukt niet.

Hulpverlener

Er zijn misbruiken in de procedure voor asielaanvraag. We zien dat sommige gezinnen die we opvolgen hun erkenning krijgen op basis van het gevaar voor besnijdenis van hun zoon of dochter. Zodra ze dan asiel krijgen, laten ze die besnijdenis toch uitvoeren. Soms zelfs in het land van herkomst, nadat ze familie gingen bezoeken.

Hulpverlener

We zien meer en meer situaties van erg jonge zigeunermeisjes die door hun familie naar België gehaald en hier misbruikt worden. Ze worden zwanger gemaakt door iemand van de familie en nadien gedwongen om te werken. Deze meisjes leven in schrijnende omstandigheden. Hoe kunnen we hiertegen optreden?

Hulpverlener

Vaststellingen uit deze meldingen

- Het Kinderrechtencommissariaat heeft geen onderzoeksbevoegdheid in asielprocedures. Daarom worden sommige klachten alleen maar passief opgevolgd om zicht te krijgen op de situatie van minderjarigen in asielprocedures. Dat stelt het Kinderrechtencommissariaat in staat om de bevoegde overheid te alarmeren over schrijnende situaties in de praktijk. Diepgaand klachtenonderzoek is vaak niet nodig om schendingen van kinderrechten op te sporen.
- Procedures kunnen jaren aanslepen. Een gezin waarvan de asielaanvraag afgewezen werd, kan bovendien elke keer een nieuwe aanvraag indienen. Deze aanvraag zal in overweging genomen worden als het gezin nieuwe gegevens aanbrengt. Al die tijd leven kinderen in de onzekerheid, terwijl ze een volledig legaal circuit volgen. De lange procedures zorgen er bovendien voor dat kinderen vervreemden van hun land van herkomst of dat ze er helemaal geen band mee hebben als ze in België geboren zijn.

• Uitwijzing

Als vluchtelingen uitgeprocedeerd zijn of hier illegaal verblijven, kunnen ze uitgewezen worden. Het Kinderrechtencommissariaat krijgt vragen, maar vooral veel klachten over de uitwijzing van gezinnen. Klachten gaan over het gevoel van onrechtvaardigheid van de beslissing en de gevolgen van de uitwijzing voor de kinderen. Dikwijls wordt het Kinderrechtencommissariaat ook gevraagd naar bijstand om de beslissing te betwisten of de situatie te bepleiten bij de bevoegde diensten.

Ik vluchtte zes jaar geleden met mijn gezin naar België. Nu kregen we te horen dat ons verzoek tot erkenning als asielzoeker onontvankelijk is. We kunnen niet terugkeren naar Kazachstan. Dat is even erg als sterven. Dat kan ik mijn kinderen niet aandoen. We zijn ook al zolang hier dat de kinderen dat niet zullen kunnen verwerken.

Vader van twee kinderen

We kregen net het bericht dat een gezin met drie kinderen morgen het land moet verlaten. We kennen de kinderen vrij goed omdat ze erg actief zijn in het verenigingsleven. We begrijpen niet dat dat gezin een uitwijzing kreeg. Mag een uitwijzing wel tijdens het schooljaar?

Gemeentelijke jeugddienst

Ik verblijf al zes jaar in België met mijn ouders. Maar we zijn uitgeprocedeerd en hebben een uitwijzing gekregen. Daardoor kunnen ze niet werken en hebben we ook geen recht op steun. Door de situatie van mijn ouders zijn mijn rechten geschonden. Ik kan niet naar de dokter, ik krijg geen studiebeurs en geen kindergeld.

Ilinca, 16 jaar

We zijn een gezin uit Syrië en leven al vijf jaar in België. We willen hier blijven, maar we krijgen geen papieren. We moeten het land verlaten, maar dat willen we niet. Twee van onze kinderen zijn hier geboren. We zijn al naar de burgemeester geweest, naar een advocaat en we hebben naar de koning geschreven. Maar niemand kan ons helpen. We krijgen nu ook niets meer van het OCMW en we leven van voedselpakketten.

Vader van vier kinderen

Mijn zus en haar kinderen verblijven al drie jaar in België. Ze zijn drie weken geleden opgepakt en naar een gesloten centrum gebracht. Hun procedure is afgewezen en ze moeten over een paar dagen het land verlaten. Haar situatie is ongeveer dezelfde als die van mij en ik kreeg een paar jaar geleden wel een erkenning. Onze kinderen zijn samen opgegroeid en nu moeten ze afscheid nemen van elkaar.

Moeder van drie kinderen

Twee Georgische meisjes van 14 en 16 jaar werden samen met hun vader opgepakt en zullen uitgezonden worden. Ze verblijven al sinds 2001 in België. Vader vraagt of de kinderen niet in België kunnen blijven, terwijl hij wel zal ingaan op de uitwijzing. De uitwijzing is niet in het belang van de kinderen en is onaanvaardbaar.

Kennis van het gezin

Een gezin waar we erg om bekommerd waren zat weken opgesloten in een gesloten centrum. Alsof die opsluiting op zich al niet erg genoeg was, zijn ze nu zonder enige begeleiding op straat gezet en moesten ze het land verlaten. Ze hadden 20 euro en een treinticket tot de grens met Nederland voor het hele gezin. Ze kregen ook twee telefoonnummers mee. Dat is toch onmenselijk?

Kennis van het gezin

Vaststellingen uit deze meldingen

- De meeste klachten gingen over gezinnen die al jaren in ons land verblijven, waardoor de kinderen met hun land van herkomst alleen maar een vage of zelfs helemaal geen band hebben.
- Minderjarigen begrijpen niet waarom ze plots niet meer mogen blijven in een land dat ze als hun thuisland beschouwen. Ze geven aan dat ze zich aangepast hebben, dat ze goed functioneren op school en heel wat vrienden hebben. Door dat asielprocedures jaren kunnen aanslepen, komt een uiteindelijke uitwijzing voor de betrokken kinderen hard aan.
- Er werd een mogelijkheid gecreëerd om de uitwijzing voor gezinnen met schoolgaande kinderen tijdelijk op te schorten. Deze mogelijkheid voorziet dat na de paasvakantie de uitvoering van een uitwijzing opgeschort kan worden totdat het schooljaar afgelopen is. Die mogelijkheid bestaat alleen in het jaar waarin het gezin het uitwijzingsbevel kreeg. In de praktijk wordt deze mogelijkheid nog te weinig gebruikt. De Dienst Vreemdelingenzaken beschouwt de tijdelijke schorsing als een gunst en zeker niet als een recht van de minderjarige. Er is ook nog veel onduidelijkheid over de “mogelijke” tijdelijke schorsing van de uitwijzing bij heel wat betrokkenen: onderwijzend personeel, hulpverleners, vrijwilligers. Meestal zijn ze niet of verkeerd geïnformeerd, waardoor ze ook een verkeerd advies en valse hoop geven aan de betrokken gezinnen en minderjarigen. Die krijgen bijvoorbeeld te horen dat ze vanaf de paasvakantie ‘veilig’ zijn en dus niet uitgewezen kunnen worden. Dat creëert een sfeer van valse zekerheid. Veel betrokkenen zijn niet eens op de hoogte van deze mogelijkheid, waardoor ze de vraag voor een tijdelijke schorsing gewoon niet stellen aan de Dienst Vreemdelingenzaken. En dan kan de minderjarige geen aanspraak maken op een mogelijke tijdelijke schorsing.
- Als gezinnen een uitwijzing krijgen, zitten ze in een onzekere, illegale situatie. Daardoor wordt minderjarigen de toegang ontzegd tot verschillende voorzieningen, zoals de gezondheidszorg. Ook hun deelname aan vrijetijdsbestedingen wordt aan banden gelegd. Als ouders een uitwijzing krijgen, ‘verdwijnen’ ze soms in de illegaliteit. Dat heeft op alle vlakken ernstige gevolgen voor de kinderen. Bovendien leven de kinderen voortdurend in angst en hebben ze geen enkel toekomstperspectief.

Minderjarigen begrijpen niet waarom ze plots niet meer mogen blijven in een land dat ze als hun thuisland beschouwen.

Bovendien leven de kinderen voortdurend in angst en hebben ze geen enkel toekomstperspectief.

- Als ouders uitgewezen worden, geldt dat automatisch ook voor hun kinderen. Kinderen volgen het statuut van hun ouders. De gevolgen bij een terugkeer naar het land van herkomst zijn vaak groter voor de kinderen dan voor de ouders. Melders vragen soms om een regeling waarmee het kind in België mag blijven omdat het geen band heeft met het land van herkomst. Ze vragen de loskoppeling van het statuut van de ouders. Kinderen en ouders zouden dan van elkaar gescheiden worden. Advies is hier heel moeilijk. Kinderen hebben het recht om door hun ouders opgevoed te worden, maar tegelijk ook recht op bescherming, onderwijs, gezondheidszorg en een passende levensstandaard. Tussen die rechten is er geen hiërarchie: ze zijn complementair aan elkaar.
- In afwachting van een uitwijzing verblijven gezinnen soms in een gesloten centrum. Als beslist wordt dat het gezin het gesloten centrum mag verlaten om vrijwillig het land te verlaten, gebeurt dat soms in erbarmelijke omstandigheden en zonder verdere begeleiding. Heel wat gezinnen verdwijnen zo in illegaliteit en grote armoede. Vrijwillige begeleiders verliezen alle contact en er is geen enkele voorziening die zich over de minderjarigen kan ontfermen.

• Opsluiting

Uitgeprocedeerde asielzoekers en illegale vreemdelingen kunnen nog altijd opgesloten worden in een gesloten centrum of een repatriëringscentrum. Ook gezinnen worden in deze centra opgesloten. Het Kinderrechtencommissariaat kreeg klachten over het principe van opsluiting van kinderen, de opvang en begeleiding in deze centra en de soms lange periode dat gezinnen in deze centra moeten verblijven.

Wij zijn opgesloten in 127bis om uitgewezen te worden. Maar mijn gezin is al zeven jaar in België. Ik voel me ook Belg. Ik ben nu in hongerstaking tegen onze opsluiting en uitwijzing. En omdat ik in hongerstaking ben, krijg ik ook mijn medicatie niet meer.

Sousan, 14 jaar

Een vrouw met een 5-jarig kind verblijft al zeven jaar in ons land. Ze zitten nu al acht weken opgesloten in het centrum in Merkplas. Ze wacht daar op haar uitwijzing. Dat is toch geen omgeving voor een kind? Welke zin heeft het om een moeder en een kind zo lang op te sluiten als ze toch niet onmiddellijk uitgewezen worden? Dat is onmenselijk.

Kennis van moeder

Een moeder met twee jonge kinderen verblijft in een gesloten centrum. Ik heb daar schrijnende situaties gezien. De kinderen worden onvoldoende opgevangen. En er liepen daar nog meer kinderen rond, die duidelijk verwaarloosd waren.

Kennis van moeder

Twee van mijn leerlingen zijn opgepakt en met hun ouders naar 127bis gebracht. Daar wachten ze nu op hun uitwijzing. Moet dat nu echt op die manier? Onschuldige minderjarigen opsluiten is een beschaafd land onwaardig. Wat kan ik doen?

Leerkracht

Ik maak me zorgen over een 4-jarig kindje in een gesloten opvangcentrum. Het kind slaapt niet en is erg onrustig. Dat kindje moet dringend extra zorg en aandacht krijgen. Maar het centrum biedt die ondersteuning niet.

Vrijwilligster

Een vader en zijn zoon zitten opgesloten in een gesloten instelling. De moeder is niet opgepakt. Waarom kan de zoon niet bij de moeder verblijven in plaats van opgesloten te worden?

Hulpverlener

Vaststellingen uit deze meldingen

- Het Kinderrechtencommissariaat krijgt klachten over verschillende facetten van het dagelijks beleid van de gesloten centra: gebrek aan onderwijs, gebrek aan ontspanningsmogelijkheden, gebrek aan psychologische bijstand, gebrek aan aangepaste voeding en gezondheidszorg, gebrek aan privacy tussen ouders en kind. Zelden zijn het de minderjarigen zelf die tijdens hun verblijf de klachten uiten: meestal gebeurt dat via tussenpersonen. Als de minderjarige nog verblijft in het gesloten centrum, stemt de klager meestal niet in met een onderzoek uit schrik voor consequenties. Zodra de minderjarige uit het centrum weg is, wordt het moeilijk om de klager of de minderjarige nog te bereiken, en kan de klacht niet verder onderzocht worden.
- Soms worden minderjarigen opgesloten in een repatriëringscentrum, terwijl op het moment van opsluiting al duidelijk is dat ze de eerste dagen niet uitgezeten kunnen worden (zoals vlak voor kerstdag). Daardoor wordt de periode van opsluiting nodeloos gerekt.
- Minderjarigen blijven soms alleen of met maar één ouder achter als een ouder opgepakt en opgesloten wordt in het kader van een uitwijzing. Het is voor kinderen erg onzeker wat er met die ouder zal gebeuren. Minderjarigen klagen over psychische spanningen en onmacht om de situatie te veranderen. Bovendien worden er zo gezinnen uit elkaar gerukt. Het gebeurt ook dat de minderjarige met één ouder in een gesloten centrum opgesloten zit terwijl de andere ouder 'buiten' woont. De betrokkenen vragen zich af of het dan niet beter is dat de minderjarige bij de vrije ouder verblijft.

• Niet-begeleide buitenlandse minderjarigen

Niet-begeleide buitenlandse minderjarigen zitten in een erg kwetsbare positie en vragen extra bescherming. De opvang van deze jongeren wordt doorgaans geregeld via de bijzondere jeugdbijstand, meestal door het Comité Bijzondere Jeugdzorg. De minderjarigen krijgen ook een voogd toegewezen die hun belangen behartigt. Deze jongeren worden beschermd tot ze meerderjarig zijn en worden niet uitgezeten. Jongeren die geen asiel aanvragen, blijven meestal geplaatst in de bijzondere jeugdbijstand tot ze uitgezeten worden. Het Kinderrechtencommissariaat kreeg klachten over niet-begeleide buitenlandse minderjarigen die door hun precare situatie problemen ondervinden in het dagelijkse leven.

Een niet-begeleide buitenlandse minderjarige werd door het Comité Bijzondere Jeugdzorg bij haar meerderjarige broer geplaatst, die al langer in België verblijft. De broer verwaarloosde het meisje, waardoor ze uiteindelijk wegliep van huis. Het Comité deed niets om het meisje te helpen. Integendeel, ze hebben het dossier afgesloten.

Voogd van een niet-begeleide buitenlandse minderjarige

Een Marokkaanse jongen kwam drie jaar geleden helemaal alleen naar België. Hij heeft geen papieren en wordt binnenkort 18. Momenteel wordt hij opgevangen in de bijzondere jeugdbijstand, maar zodra hij meerderjarig is, wordt hij gewoon op straat gezet. Hij maakt zich daar nu al ernstige zorgen over.

Kennis van Youness, 17 jaar

Twee jonge minderjarige meisjes verblijven met hun meerderjarige zus in een gesloten opvangcentrum. De Dienst Vreemdelingenzaken beschouwt de twee jongste meisjes als niet-begeleide buitenlandse minderjarigen, waardoor ze op ons grondgebied mogen blijven. Maar de meerderjarige zus niet. Toch is die zus belangrijk voor de meisjes. Ze geven aan dat ze samen willen blijven en ook de arts van het centrum bevestigt dat dat in het belang van de kinderen is. De Dienst Vreemdelingenzaken twijfelt aan de familiale band tussen de meisjes en de meerderjarige zus.

Hulpverlener

Een niet-begeleide buitenlandse minderjarige verblijft bij een van onze pleeggezinnen. Het meisje heeft alleen een aankomstverklaring gekregen. Daardoor kan ze zich nergens domiciliëren en heeft ze ook geen toegang tot andere sociale voorzieningen.

Dienst voor pleegzorg

Vaststellingen uit deze meldingen

- Ook een niet-begeleide buitenlandse minderjarige kan uitgewezen worden. Een terugkeer naar het land van herkomst kan in het belang zijn van de minderjarige als die zelf instemt met de beslissing en als ook zijn beide ouders akkoord gaan. De Dienst Vreemdelingenzaken hanteert die twee voorwaarden niet altijd strikt: ook als de minderjarige of de ouders het niet eens zijn met een terugkeer, kan het gebeuren dat de voogd het bevel krijgt om de minderjarige terug te brengen.
- Er is geen duidelijke en consequente toepassing van de criteria van een problematische opvoedingssituatie door het Comité Bijzondere Jeugdzorg. Sommige Comités nemen veel sneller een aanmelding van een niet-begeleide buitenlandse minderjarige op dan andere. Bepaalde Comités hanteren als principe: ‘Elke niet-begeleide buitenlandse minderjarige is een problematische opvoedingssituatie tenzij...’ Andere Comités houden zich dan weer aan de regel: ‘Een niet-begeleide buitenlandse minderjarige is geen problematische opvoedingssituatie tenzij...’ Daardoor is het voor voogden niet altijd duidelijk met welke vraag ze bij de Comités terecht kunnen. Bovendien zal een niet-begeleide buitenlandse minderjarige met dezelfde hulpvraag per Comité anders behandeld worden.
- Niet-begeleide buitenlandse minderjarigen komen in een onzekere situatie terecht zodra ze meerderjarig worden. Het voogdijschap is dan afgelopen terwijl de jongere nog altijd geen geldig verblijfsdocument heeft.
- Niet-begeleide buitenlandse minderjarigen die geplaatst zijn in een pleeggezin, worden geconfronteerd met heel wat administratieve beslommingen. Omdat ze dikwijls alleen maar een aankomstverklaring hebben, kunnen ze zich nergens domiciliëren, ook niet in een pleeggezin. Daardoor krijgen ze problemen met de kinderbijslag (en van daaruit de uitbetaling van de dagvergoeding aan de pleegouders) en de ziekteverzekering.
- Bij de klachtenbehandeling merkt het Kinderrechtencommissariaat dat de Dienst Vreemdelingenzaken weinig toegankelijk is. Ook het Kinderrechtencommissariaat krijgt weinig of geen reactie op vragen die het aan de Dienst stelt.

Er is geen duidelijke en consequente toepassing van de criteria van een problematische opvoedingssituatie door het Comité Bijzondere Jeugdzorg.

2.2.7. Minderjarigen en de media

De media zijn overal aanwezig in onze maatschappij: tv, kranten, tijdschriften, telefoon, internet, radio... Minderjarigen worden er elke dag mee geconfronteerd en erdoor beïnvloed. Kinderen en jongeren gebruiken media om zich te informeren en te communiceren. Het Kinderrechtencommissariaat kreeg 13 vragen en klachten over de relatie tussen minderjarigen en media.

Van die meldingen waren er 7 klachten. Daarvan waren 3 klachten ontvankelijk. Die werden dus verder onderzocht. Uiteindelijk bleken 2 klachten gegrond te zijn op basis van slechte bejegening of dienstverlening, of van regelgeving die strijdig is met het Verdrag.

Omdat er nog een eerstelijnsklachtendienst was, waren 4 klachten niet ontvankelijk.

Klachten die niet onderzocht werden kregen een advies of doorverwijzing.

Clicksafe.be	3
Web4me.be	3
Computer Crime Unit	2
Vlaamse Regulator voor de Media	1
Raad voor Journalistiek	1

Tabel 41 – Reden van niet-ontvankelijkheid van klachten

Het Kinderrechtencommissariaat kreeg vooral vragen en klachten over het gebruik van het internet en misbruiken via het internet,

Waarover gingen de klachten concreet?

Het Kinderrechtencommissariaat kreeg vooral vragen en klachten over het gebruik van het internet en misbruiken via het internet, maar ook over krantenartikels en tv-programma's.

	Vragen	Klachten	Totaal
Internet	4	3	7
Geschreven pers	1	2	3
Tv	1	2	3
Totaal	6	7	13

Tabel 42 – Vragen en klachten over minderjarigen en de media

De meeste meldingen kwamen van volwassenen (10) en gingen over mogelijke misbruiken op het net, in de pers en op tv. Kinderen en jongeren meldden alleen schendingen van hun privacy op het internet.

Een tijdschrift publiceerde een artikel over het verhaal van een niet-begeleide buitenlandse minderjarige die hier in België misbruikt werd door een vrij bekende persoon. Het meisje overleed bovendien in verdachte omstandigheden toen ze met haar verhaal naar buiten wilde komen. Het tijdschrift publiceerde foto's van haar, samen met haar volledige naam. Dat is toch in strijd met de regelgeving die de privacy van minderjarigen in de Bijzondere Jeugdbijstand beschermt?

Hulpverlener

Vrienden van mij hebben voor de grap mijn naam en telefoonnummer op een datingsite gezet. Ik vind dat helemaal niet grappig en ik heb ze gevraagd om mijn gegevens weg te halen, maar dat willen ze niet.
Bea, 15 jaar

Ik vond op het internet in een of ander gastenboek informatie over mijn neefje. Hij staat er vermeld met naam en adres en ook dat hij ADHD heeft. Dat is een schending van zijn privacy.

Tante van Leander, 10 jaar

Een vriendin heeft foto's van mij op haar 'space' gezet. Ik heb haar gevraagd om die daar weg te halen, maar ze wil niet. Heeft ze mijn toestemming niet nodig om dat te doen? Kan ik eisen dat die foto's verdwijnen?

Trix, 14 jaar

Toen ik het snelnieuws las op de site van een krant, zag ik in een persbericht de naam van een 17-jarige die in de gesloten instelling van Mol verblijft. Zijn minderjarigen daar niet tegen beschermd?

Hulpverlener

Als je 's morgens tijdens de kinderprogramma's teletekst aanzet, verschijnen er allerlei boodschappen die echt niet voor kleine kinderen bestemd zijn. Vanmorgen stond er in hoofdletters: ULTIEME GEILE SEKSZOEKERTJES. Kan dat niet gereguleerd worden? Dat die boodschappen niet tijdens kinderprogramma's verschijnen?

Moeder

Het programma "De superhuisvrouw" op VijfTV zet kinderen letterlijk te kijk. De privacy van de kinderen wordt geschonden en niemand denkt aan de gevolgen voor deze kinderen. Ik zie het aan de reacties van leerlingen in mijn klas op het programma. Het werkt stigmatiserend en geeft aanleiding tot pesten.

Leerkracht

Wij organiseren evenementen. We willen nu via het internet een wedstrijd organiseren voor minderjarigen. We vragen aan de deelnemers om hun persoonlijke gegevens, en zeker hun e-mailadres op te geven. We willen die gegevens ook gebruiken om een nieuwsbrief te sturen. Waar moeten we speciale aandacht aan besteden voor de privacy en de bescherming van de minderjarigen?

Evenementenbureau

We willen een website maken waar iedereen, dus ook minderjarigen, voor 1 euro een foto op een site kan plaatsen. Het geld gaat dan naar een goed doel. Mogen minderjarigen zich daar ook op inschrijven of moeten ze de toestemming hebben van hun ouders?

Onbekende melder

In de weekendkrant stond een column die een erg denigrerend en foutief beeld gaf van kinderen. Het stuk beschouwde kinderen als een last voor samenleving en milieu. Het bestempelde ouders als pure egoïsten die door ongeremd te "kweken" de wereld om zeep helpen. Ik kan dat niet tolereren.

Vader

Er is een tv-programma in de maak dat ook kinderen in beeld brengt. Een 9-jarig kind en zijn moeder hebben daarvoor hun toestemming gegeven. Maar de ouders zijn gescheiden en ook dat komt in het programma aan bod. De vader wil niet dat zijn kind daaraan meedoet. Kunnen ze het kind toch laten meedoen en het programma uitzenden zonder de toestemming van de vader? Kan vader daartegen protesteren?

Hulpverlener

Ik wil een veilig e-mailadres, waar geen reclame meer op verschijnt en dat niemand kan kraken. Hoe moet ik dat aanpakken?

Zion, 12 jaar

We gaan een programma maken waarin 15- en 16-jarige jongeren de hoofdrol spelen. Het wordt een vorm van reality-tv, waardoor er wel wat emoties bij de kinderen te zien zullen zijn. Bovendien krijgen jongeren sancties als ze de regels overtreden. Waarmee moeten we rekening houden in het kader van de rechten van kinderen?

Programmamaker

Vaststellingen uit deze meldingen

- De media zijn onderworpen aan allerlei regels om gebruikers, en soms heel expliciet minderjarigen, te beschermen tegen misbruiken en tegen schendingen van hun privacy. Maar de wetgeving kan niet alle mogelijke problemen opvangen. Misbruiken kunnen meestal wel bestraft worden als ze zich voordoen, maar kunnen niet altijd voorkomen worden. Zodra het probleem bestaat, is het nog moeilijk te herstellen.
- Vooral het internet levert problemen op. Kinderen en jongeren gooien heel wat persoonlijke informatie over zichzelf op het net zonder zich bewust te zijn van de gevaren. Informatie op het net gaat een eigen leven leiden. Het is moeilijk of zelfs onmogelijk om te eisen dat die informatie verwijderd wordt.
- Misbruiken en vooral schendingen van de privacy raken minderjarigen diep. De gevolgen zijn vaak ook onoverzichtelijk. Het net is toegankelijk voor iedereen, waardoor bij minderjarige slachtoffers van misbruiken, het gevoel van veiligheid en privacy weg is.

Het net is toegankelijk voor iedereen, waardoor bij minderjarige slachtoffers van misbruiken, het gevoel van veiligheid en privacy weg is.

Programmamakers en webbouwers worden meer alert voor de rechten van minderjarigen en proberen die ook te vrijwaren. Dat leidt vooral tot vragen van juridische aard over inspraak en privacy.

1.	Informereren en sensibiliseren	136
1.1.	Bekendmaking kinderrechten	136
1.1.1.	Het Kinderrechtenverdrag op kinderen jongerenmaat	136
1.1.2.	Nieuws op jongerenmaat: Jongerenjaarkrant 2006	137
1.2.	Bekendmaking klachtenlijn Kinderrechtencommissariaat	137
1.2.1.	Bij kinderen en jongeren	137
1.2.2.	Bij volwassenen die professioneel in contact komen met minderjarigen	142
1.3.	Op tournee met infostands	142
1.3.1.	Op studiedagen en events	142
1.3.2.	In het Kinderrechtendorp	143
1.4.	Standpunten van het Kinderrechtencommissariaat in de media	146
1.4.1.	Kinder- en Jongerenmedia	146
1.4.2.	Nieuwsmedia	146
1.4.2.1.	Proactieve standpunten in de media	146
1.4.2.2.	Reactieve standpunten in de media	147
1.5.	Informereren over onderzoeksresultaten	148
1.5.1.	Studiedag 'toegankelijke jeugdhulpverlening?'	148
1.5.2.	Onderzoek	148
1.5.2.1.	Onderzoeksresultaten kinderen	149
1.5.2.2.	Onderzoeksresultaten jongeren	149
1.6.	Interactief informatiekanal: website kinderrechten.be	152
1.6.1.	Updating	152
1.6.2.	Kwantitatieve bezoekgegevens website	152
2.	Netwerking en contacten met het werkveld	153

Hoofdstuk

3 Communicatie werk

1 Informeren en sensibiliseren

Ook het afgelopen werkjaar informeerde het Kinderrechtencommissariaat minderjarigen en het ruimere publiek over hun rechten en over het Kinderrechtenverdrag. De ombudsdienstverlening van het Kinderrechtencommissariaat werd op verschillende manieren onder de aandacht gebracht via advertenties in allerlei publicaties en via posters op scholen. Het Kinderrechtencommissariaat organiseerde een studiedag over de onderzoeksresultaten rond de toegankelijkheid van de jeugdhulp. In de media nam het Kinderrechtencommissariaat standpunten in om het publieke debat over kinderrechten aan te wakkeren en te voeden.

1.1. Bekendmaking kinderrechten

1.1.1. Het Kinderrechtenverdrag op kinder- en jongerenmaat

De twee brochures, 'Wblft?!' en 'K30', en de inkleurposter, die het Kinderrechtenverdrag voor kinderen en jongeren vertalen, werden op verschillende evenementen verspreid. Individuele kinderen en jongeren, en ook scholen vroegen duizenden extra exemplaren aan. In de catalogus van Jeugd en Vrede werden deze publicaties via een advertentie opnieuw bekend gemaakt.

advertentie catalogus Jeugd en Vrede

Een bijdruk van de verschillende brochures was nodig. De Wblft?!-brochure werd op 30.000 exemplaren herdrukt. Van de inkleurposter werden 12.500 exemplaren herdrukt. Van de K30-brochure werden 50.000 exemplaren herdrukt.

1.1.2. Nieuws op jongerenmaat: Jongerenjaarkrant 2006

Op 20 november 2006 kwam de Jongerenjaarkrant uit voor 12- tot 18-jarigen. De Jongerenjaarkrant antwoordt op vaak gestelde rechtsvragen. Ze geeft ook standpunten van het Kinderrechtencommissariaat over actuele thema's uit het afgelopen werkjaar. Voorbeelden van dergelijke thema's: Krijg ik miserie als ik rondhang op straat? Als ik geld verdien, moet ik dan bijdragen betalen? Mag ik mijn gedacht zeggen aan de rechter? Mag de school mijn spullen doorzoeken of afpakken? Kan ik mijn schoolresultaten betwisten? Hoe breek ik in, in het Vlaams Parlement?

De Jongerenjaarkrant werd op 70.000 exemplaren gedrukt en in december 2006 via het Departement Onderwijs, en het Agentschap Sociaal Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen, Afdeling Jeugd, en het Agentschap Jongerenwelzijn verspreid naar de Vlaamse basis- en secundaire scholen, bibliotheken, jip's, jac's, gemeentelijke jeugddiensten, jeugthuizen, speelpleinen, organisaties landelijk jeugdwerk en tal van welzijnsvoorzieningen.

Jongerenjaarkrant 2006

1.2. Bekendmaking klachtenlijn Kinderrechtencommissariaat

Het Kinderrechtencommissariaat maakte zijn klachtenlijn bekend bij kinderen en jongeren en bij groepen volwassenen die professioneel met minderjarigen in contact komen.

1.2.1. Bij kinderen en jongeren

Verspreiding van een aangepaste informatiedrager 'de deurhanger'

De deurhanger nodigt minderjarigen uit om contact op te nemen met het Kinderrechtencommissariaat als ze het gevoel hebben dat ze 'oneerlijk behandeld' worden. De deurhanger wordt massaal opgevraagd via de website van het Kinderrechtencommissariaat.

Deurhanger om de klachtenlijn bekend te maken

De deurhanger werd gedrukt op 290.000 exemplaren. In december 2006 werden er 260.000 exemplaren actief verspreid door het Departement Onderwijs, het Agentschap Sociaal Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen, Afdeling Jeugd, en het Agentschap Jongerenwelzijn.

Advertenties in de drie informatiegidsen van de Vlaamse overheid

In 2006 lanceerde de Vlaamse overheid drie informatiegidsen voor minderjarigen: de Kidsgids voor kinderen, Life@1215 voor tieners, en de Jongerengids voor jongeren. Het gaat om gidsen met hoge oplagen: Kidsgids werd gedrukt op 120.000 exemplaren, Life@1215 op 130.000 en de Jongerengids op 180.000 exemplaren. Ze werden begin november 2006 verspreid via jeugddiensten, CLB's, OCMW's, JAC's, de onderwijstijdschriften Yeti en Maks!, en verschillende partnerorganisaties. Het Kinderrechtencommissariaat adverteerde in de drie referentiewerken om zijn klachtenlijn bekend te maken.

Advertentie bekendmaking klachtenlijn in Kidsgids

Advertentie bekendmaking klachtenlijn in Life@1215 en in de Jongerengids

Advertenties in en redactionele samenwerking met de onderwijstijdschriften Yeti en Maks!

Het Kinderrechtencommissariaat werkte ook het afgelopen werkjaar samen met de onderwijstijdschriften Yeti en Maks!.

DE LEERKRACHT HEEFT MIJN GSM AFGENOMEN

oneerlijk behandeld?

02-552 98 00
kinderrechten@
vlaamsparlement.be
www.kinderrechten.be

Rechten van jongeren worden overal geschonden: op school, thuis, in de sportschool, tijdens je vakantiejob...

Maak je dat ook mee? Contacteer dan het Kinderrechtencommissariaat.

KINDERRECHTEN commissariaat

- Mijn ouders lezen mijn e-mails en brieven.
- Mijn ouders houden geen rekening met mijn mening tijdens hun scheiding.
- In onze sociale woning staat schimmel op de muur van mijn kamer.
- De leerkracht heeft mijn gsm afgenomen.
- Als het mooi weer is, kunnen wij nooit buiten spelen in de opvang na school.
- Mijn ouders lezen mijn e-mails en brieven.
- Er is aan de bushalte geen fietsenstalling.
- Mijn ouders houden geen rekening met mijn mening tijdens hun scheiding.
- Ik mocht mijn ouders niet verwittigen toen ik door de politie werd verhoord.
- Ik word van school gegooid en mag niet meedoen aan de examens.
- In onze sociale woning staat schimmel op de muur van mijn kamer.
- De deur van de badkamer in de instelling moet altijd open blijven.
- De huisarts wil mij geen pilvoorschrift geven zonder toestemming van mijn ouders.
- Mijn vriendin werd uit de klas gehaald omdat haar ouders vluchtelingen zijn.
- Ik krijg strafstudie als ik zondag niet naar de opendeurdag van de school ga.
- De spoorwijzigingen in het station worden alleen omgeroepen, terwijl ik slechthorend ben.
- Ik moet veel meer uren werken dan er in het contract van mijn vakantiejob staat.

oneerlijk behandeld?

02-552 98 00
kinderrechten@
vlaamsparlement.be
www.kinderrechten.be

Rechten van jongeren worden overal geschonden: op school, thuis, in de sportschool, tijdens je vakantiejob...

Maak je dat ook mee? Contacteer dan het Kinderrechtencommissariaat.

KINDERRECHTEN commissariaat

Sinds december 2006 plaatst het Kinderrechtencommissariaat elke maand een advertentie over zijn klachtenlijn in de twee tijdschriften. Die advertenties focussen telkens op een andere probleemsituatie die minderjarigen kunnen ervaren.

Yeti richt zich naar de 3de graad basisonderwijs (10- tot 12-jarigen). Het heeft een oplage van ongeveer 143.000 exemplaren. Maks! richt zich naar de 2e en 3e graad van het secundair onderwijs. Het heeft een oplage van 210.000 exemplaren.

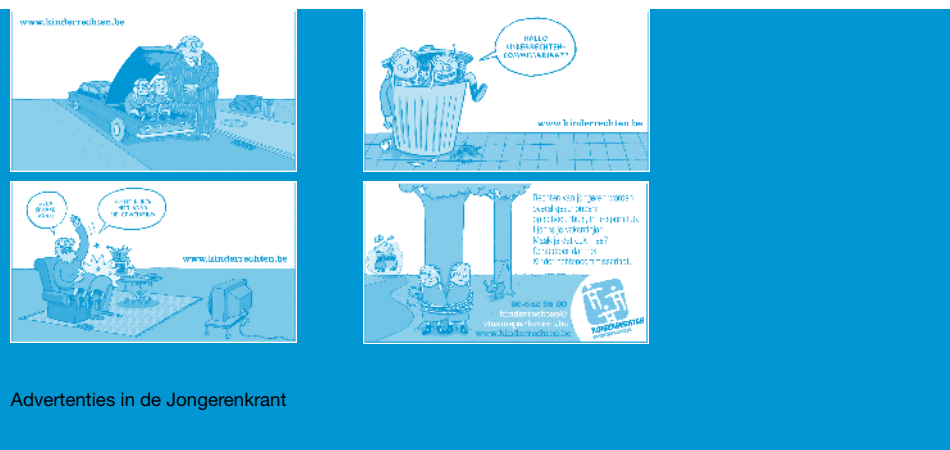
Redactioneel werkte het Kinderrechtencommissariaat ook samen met Yeti en Maks! rond de hulprubrieken. In maart startte Yeti met een HELP-rubriek. Het Kinderrechtencommissariaat leverde vanuit het kinderrechtenperspectief inhou-

delijke antwoorden op problemen of vragen die de Yeti-redactie voorlegde. Een gelijkaardige wisselwerking bestond al met de Maks!-redactie rond de SOS-rubriek. Deze samenwerking werd in het schooljaar 2006-2007 verder gezet.

Ook occasioneel was er samenwerking. Zo sensibiliseerde Yeti in april 2006 samen met het Kinderrechtencommissariaat over het probleem van asielpcedures van minderjarige asielzoekers.

Advertenties in de Jongerenkrant

Op 10 mei 2007 plaatste het Kinderrechtencommissariaat vier advertenties over zijn klachtenlijn in de Jongerenkrant, een speciale bijlage van Het Nieuwsblad, De Gentenaar en Het Volk. De Jongerenkrant werd geschreven door jongeren uit het secundair onderwijs. Deze krant bereikt 1.015.000 lezers, onder wie 77.000 jongeren van 12 tot 17 jaar.

Advertenties in de Jongerenkrant

Posters in secundaire scholen

Via Campusmedia werden 270 posters met de coördinaten van de klachtenlijn in scholen opgehangen op publicitaire borden. Die posters hingen daar verschillende weken in april, mei en juni 2007 op sleutelpunten zoals de inkomhal, de traphal, het schoolrestaurant of de speelplaats. De schoolposters bereiken 52.486 leerlingen verspreid over 123 campussen van secundaire scholen. (Ongeveer 55% scholen uit het Gemeenschapsonderwijs, 30% Vrij Gesubsidieerd Onderwijs en 15% Officieel Gesubsidieerd Onderwijs).

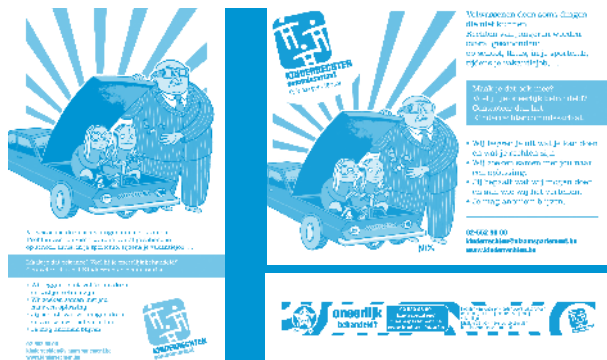
Via posters in scholen werd de klachtenlijn bekend gemaakt.

Schoolagenda's

De schoolagenda van Die Keure voor het secundair onderwijs vermeldt voortaan 20 november als Kinderrechtendag. In de 42.000 agenda's voor het basisonderwijs zit de stopper over de klachtenlijn van het Kinderrechtencommissariaat.

De schoolagenda (twee formaten) van Licap voor het secundair onderwijs maakte de klachtenlijn van het Kinderrechtencommissariaat bekend in de maanden september en november. Deze schoolagenda werd gedrukt op 188.400 exemplaren.

Het Kinderrechtencommissariaat plaatste een zelfde advertentie in de schoolagenda van de Vlaamse Scholierenkoepel (VSK). Deze agenda heeft een oplage van 3.500 exemplaren en wordt vooral verspreid bij leerlingen die actief zijn in leerlingraden.

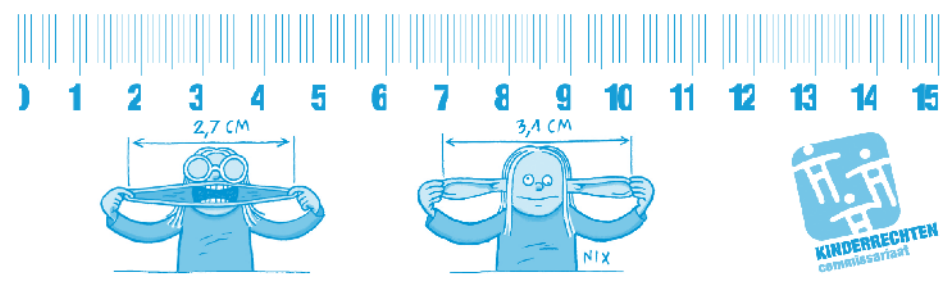
Advertentie in schoolagenda Licap

Advertentie in schoolagenda VSK

Stopper in schoolagenda Die Keure

Insert van een 'lat' in de bladen van Klasse

Het Kinderrechtencommissariaat verspreidde in september via de tijdschriften Yeti en Maks! een functioneel en informatief gadget: een meetlat om zijn klachtenlijn bekend te maken.

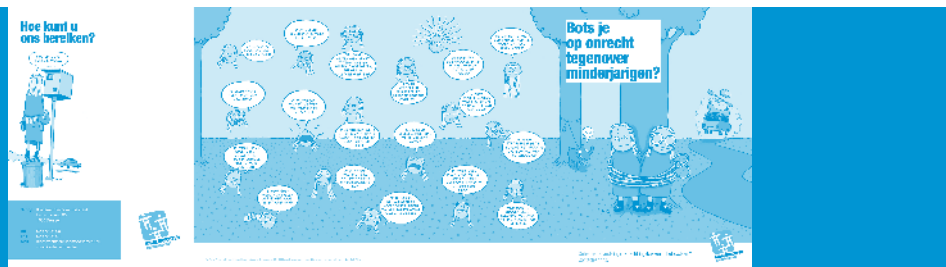

Meetlat met de uitleg en coördinaten van de klachtenlijn in het septembernummer van Yeti en Maks!

1.2.2. Bij volwassenen die professioneel in contact komen met minderjarigen

Van de meldingen die de ombudsdienst van het Kinderrechtencommissariaat elk jaar krijgt, komt de helft van volwassenen. Zij dienen dan een klacht in over de schending van de rechten van kinderen en jongeren. Die volwassenen zijn familieleden, maar heel vaak ook volwassenen die professioneel in contact komen met minderjarigen.

Het Kinderrechtencommissariaat maakte een folder aan om leerkrachten, hulpverleners, kinderverzorgers, rechters, jeugdwerkers, politieagenten, artsen en andere professionelen toe te leiden naar het Kinderrechtencommissariaat. In de folder geeft het Kinderrechtencommissariaat concrete voorbeelden van klachten die het Kinderrechtencommissariaat wel en niet kan behandelen.

Folder voor het middenveld over de klachtenlijn

De folder voor professionelen werd gedrukt op 70.000 exemplaren.

1.3. Op tournee met infostands

Het Kinderrechtencommissariaat verspreidde zijn verschillende informatiedragers ook zelf op studiedagen, vormingsdagen en evenementen.

1.3.1. Op studiedagen en events

Het Kinderrechtencommissariaat stond met een informatiestand op:

- 30 september 2006, Kinderrechtendag, Stadspark Hasselt. Een Kinderrechtendorp georganiseerd door het Kinderrechtenhuis Alken. Er waren driehonderd kinderen.
- 9 november 2006, Trefdag 'Da Treft' van het Steunpunt Algemeen Welzijnswerk, ICC Gent. 1.400 deelnemers uit het middenveld.
- 17 november 2006, Studiedag 'Juridische handvaten voor de omgang met alcohol en andere drugs in het onderwijs, de bijzondere jeugdzorg en het jeugdwerk' van de VAD, Vlaams Parlement, Brussel. Er werden een vijfhonderdtal folders verdeeld.
- 8-9 februari 2007, Actiedagen georganiseerd door de Vlaamse Scholierenkoepel voor leerkrachten (40) en vertegenwoordigers van leerlingenraden (250) over onder andere participatie, Departement Onderwijs.

- 4-8 maart 2007, VLOD-beurs, Flanders Expo Gent: een beurs voor Vlaamse onderwijzers en leerkrachten, georganiseerd door CST en Flanders Expo. De beurs werd bezocht door zo'n 8.000 onderwijzers.
- 22 maart 2007, Forum Leerlingenparticipatie, georganiseerd door het Departement Onderwijs. Denkdag participatie in het basisonderwijs.
- 22 april 2007, Vlaanderendag, Vlaams Parlement, Brussel. Opendeurdag in het Vlaams Parlement met 1.258 bezoekers.

Op andere, meer lokale en kleinschalige evenementen en beurzen is het Kinderrechtencommissariaat aanwezig met informatiemateriaal, maar zonder bemande stand.

1.3.2. In het Kinderrechtendorp

Samen met de Kinderrechtencoalitie organiseerde en coördineerde het Kinderrechtencommissariaat opnieuw de Kinderrechtendorpen. Het Kinderrechtendorp was aanwezig op vijf evenementen voor kinderen, gespreid over verschillende provincies. Twaalf kinderrechtenorganisaties¹ bundelden de krachten en gaven vorm aan een interactief en informatief Kinderrechtendorp. Op een speelse manier gaven en verspreiden ze informatie over kinderrechten en over het aanbod van de twaalf organisaties.

Kinderrechtendorp 2007 om kinderen speels te informeren over hun rechten en over twaalf kinderrechtenorganisaties

29 mei 2007	Doedag	Provincie Locatie Organisator Wat Voor In/via Opkomst	Antwerpen Stad Antwerpen, verschillende pleinen Politie Antwerpen Educatief evenement Kinderen Schoolverband 1.000
27 juni 2007	Popeiland	Provincie Locatie Organisator Wat Voor In/via Opkomst	Oost-Vlaanderen Provinciaal Domein Puyenbroeck, Wachtebeke Provinciale Jeugdendienst Oost-Vlaanderen & Provinciaal Domein Puyenbroeck Muziek- en doefestival Kinderen Gezins- en schoolverband en via jeugdwerk 12.000

¹ De twaalf deelnemende organisaties van het Kinderrechtendorp zijn: het Kinderrechtencommissariaat, de Kinderrechtencoalitie Vlaanderen, Kinderrechtswinkels, Kinder- en Jongerentelefoon, Plan België, Unicef België, Vivès, Crefi, Jeugd Rode Kruis, Child Focus, Zebra en Kinderrechtenhuis Alken.

28 juni 2007	Pennenzakkenrock	Provincie Locatie Organisator	Antwerpen Provinciaal Domein Zilvermeer, Mol Provinciaal Domein Zilvermeer en Provincie Antwerpen Muziekfestival Kinderen Schoolverband 26.000
22 juli 2007	Suske en Wiske-dag	Provincie Locatie Organisator Wat Voor In/via Opkomst	Limburg Provinciaal Domein Bokrijk Provinciaal Domein Bokrijk Speeldag rond stripfiguren Kinderen Gezinsverband 12.000
30 september 2007	Flikkendag	Provincie Locatie Organisator Wat Voor In/via Opkomst	Oost-Vlaanderen Gent centrum Politie van Gent in een samenwerkingsverband met verschillende organisaties Combinatie doe- en muziekfestival Kinderen, jongeren en volwassenen Gezinsverband 150.000

• Spelbord kinderrechten en rugzakje

De kinderen werden in de kinderrechtendorpen verwelkomd door animatoren die ze een spelbord gaven. Het spelbord kanaliseerde kinderen naar de verschillende stands. Door bij elke organisatie een informatief spel te spelen, verzamelden de kinderen stempels op hun spelbord.² Met hun volledig afgestempelde spelbord kregen ze een rugzakje met verwijzing naar de website van het Kinderrechtendorp. Ook het spelbord zelf mochten ze mee naar huis nemen. Op het spelbord vinden kinderen informatie over de deelnemende kinderrechtendorporganisaties.

Het spelbord kinderrechten werd gedrukt op 12.000 exemplaren. Er werden 10.000 rugzakjes geproduceerd.

Dit materiaal werd op de evenementen en via de website www.kinderrechtendorp.be verspreid. Daarnaast werden ook duizenden informatiedragers en gadgets van de 12 deelnemende organisaties verdeeld.

² Zie www.kinderrechtendorp.be voor een overzicht van de activiteiten van de verschillende organisaties.

• Virtueel Kinderrechtendorp met blijvende informatie

Van oktober 2006 tot september 2007 bezochten in totaal 29.120 unieke bezoekers 40.541 keer de website www.kinderrechtendorp.be. Gemiddeld waren er 3.378 bezoeken per maand.

In die periode speelden 2.123 kinderen het interactieve spel volledig uit en vulden ze een formulier in. 1.138 kinderen verstuurden verschillende keren een e-card. Bezoekers downloaden veel documenten van de site. Het gaat zowel om de maandoverzichten van de verjaardagskalender als om informatieve brochures over kinderrechten. De folders “Kinderrechtenverdrag” en “tZitemzo... als ouders uit elkaar gaan” van de Kinderrechtswinkels worden het meest opgevraagd.

29.120 unieke bezoekers raadpleegden de voorbije twaalf maanden de website www.kinderrechtendorp.be

De kinderen konden op de website van het Kinderrechtendorp een interactief spel spelen.

Via de site kunnen de kinderen ook e-cards versturen.

1.4. Standpunten van het Kinderrechtencommissariaat in de media

De standpunten van het Kinderrechtencommissariaat over uiteenlopende kinderrechtenthema's werden van 1 september 2006 tot en met 31 augustus 2007 in totaal 148 keer in de media vermeld.³ Er waren 115 items in de nieuwsmedia, 18 items in kinder- en jongerenmedia en 15 items in tijdschriften van middenveldorganisaties.

1.4.1. Kinder- en Jongerenmedia

Het Kinderrechtencommissariaat werkt al jaren systematisch samen met de maandelijkse tijdschriften Yeti, Maks!, Klasse voor Leerkrachten en Klasse voor Ouders. Die tijdschriften worden uitgegeven door het Departement Onderwijs. De tijdschriften hanteren het Kinderrechtenverdrag ook als een van hun toetsstenen.

1.4.2. Nieuwsmedia

1.4.2.1. Proactieve standpunten in de media

Het Kinderrechtencommissariaat verspreidde alleen of samen met andere organisaties verschillende persberichten, open brieven en opiniestukken:

- 7 februari 2007 (opiniestuk): Het Kinderrechtencommissariaat, de Gentse professor Ann Buysse en Centrum Algemeen Welzijnswerk Artevelde betreuren dat de Commissie Justitie van de federale Kamer het wetsontwerp over de nieuwe echtscheidingsregeling goedkeurde. Ze vrezen dat de scheidingen zonder globaal akkoord tot meer conflicten kunnen leiden na de scheiding, en dat kinderen daar het slachtoffer van zullen zijn.
- 15 februari 2007 (persbericht): Het Kinderrechtencommissariaat en de Gezinsbond reageren op de afschaffing van de regel waardoor commerciële omroepen geen reclame mogen uitzenden vijf minuten voor en na kinderprogramma's. Ze benadrukken dat dit gepaard moet gaan met een engagement van de commerciële omroepen om te investeren in kwalitatieve kinderprogramma's. Het Kinderrechtencommissariaat en de Gezinsbond constateren dat commerciële zenders VTM en VT4 daar niet toe bereid zijn en dat de overheid hier weinig dwingend kan optreden.
- 16 mei 2007 (persbericht): Het Kinderrechtencommissariaat lanceert zijn Memorandum naar aanleiding van de federale parlementsverkiezingen van juni 2007. Het Kinderrechtencommissariaat kaart de manke rechtspositie van minderjarigen aan, hun zwakke positie in echtscheidingsprocedures en hun precaire positie in de asielcontext.
- 28 mei 2007 (persvoorstelling): Rockmuzikant Peter Slabbynck stelt op 28 mei 2007 de single 'Tiko' voor aan de pers. Met die single klaagt hij de moeilijke situatie aan van Tinatin Maisuradze, een veertienjarig meisje uit Georgië, en vele andere 'illegale' kinderen in ons land. Het Kinderrechtencommissariaat hekelt op de persvoorstelling het opsluiten van kinderen en stelt dat alle middelen ingezet moeten worden om aanvaardbare alternatieven te vinden.

³ Zie Media-output (Bijlage van dit Jaarverslag).

Het Kinderrechtencommissariaat vraagt ook dat er veel meer rekening gehouden wordt met de situatie van kinderen, los van de situatie van hun ouders. Het is niet de schuld van die kinderen dat ze in een precare situatie zitten.

- 7 juni 2007 (open brief): Het Kinderrechtencommissariaat onderschrijft een open brief waarin de Vlaamse Dienst Speelpleinwerking er bij de burgemeesters op aandringt om in het politiereglement van hun gemeente het geluid van spelende kinderen niet-hinderlijk te noemen. Vorig jaar paste het stadsbestuur van Dendermonde als eerste zijn Algemeen Politiereglement in die zin aan.
- 19 juni 2007 (persbericht): De Jeugdhulpverlening in Vlaanderen is niet altijd toegankelijk. Tot die conclusie komt het Kinderrechtencommissariaat na een uitgebreide enquête bij ongeveer drieduizend kinderen en jongeren in Vlaanderen. Driekwart van de jongeren in Vlaanderen heeft wel eens problemen. Een kleine helft zoekt hulp bij ouders en vrienden. Een andere kleine helft stapt naar de professionele jeugdhulp. Ongeveer één op tien jongeren vindt geen hulp. Van de hulpdiensten zijn alleen het Centrum Leerlingenbegeleiding (CLB) en de hulplijnen Kinder- en Jongerentelefoon, Drugslijn en Zelfmoordlijn bekend. Leerlingen met problemen nemen vooral contact op met het CLB, en veel minder met de Drugs- of de Zelfmoordlijn.

1.4.2.2. Reactieve standpunten in de media

Via de media reageerde het Kinderrechtencommissariaat ook op nieuwsfeiten en verduidelijkte zijn standpunt. Enkele reacties:

- Scheiding
Naar aanleiding van de nieuwe echtscheidingswet stelt het Kinderrechtencommissariaat dat de beste scheidingsregeling voor het kind die is waar de twee ouders mee akkoord gaan. Dat is niet altijd verblijfsco-ouderschap (VRT Radio 1, journaal, 5 september 2006). Kinderen krijgen littekens voor het leven als ze langdurig gekneld zitten tussen vechtende ouders (Knack, 29 november 2006).
- Schoolreglement
Naar aanleiding van twee afzonderlijke gevallen waar leerlingen niet meer op school toegelaten werden om een piercing en een bepaald soort kapsel, stelt het Kinderrechtencommissariaat de bestaande schoolreglementen in vraag. Het vraagt dat leerlingen effectief inspraak zouden krijgen bij het opstellen van die reglementen (De Morgen, 30 november 2006).
- Roken op school
Naar aanleiding van een actie van een school in Oostende die rokende leerlingen verplicht om een badge te dragen, uit het Kinderrechtencommissariaat zijn kritiek en vrees dat de leerlingen daardoor gestigmatiseerd worden en in een verdomhoekje terechtkomen (VRT, Radio 1 middagjournaal, 26 januari 2007).
- Rondhangjongeren verjagen
De Kinderrechtencommissaris noemt het voorstel van het Vlaams Belang om rondhangjongeren met een ultrasoon geluid te verjagen op pleintjes in steden pure waanzin (Het Laatste Nieuws, Het Nieuwsblad, Metro, 1 maart 2007).

— Minderjarigen screenen

De Kinderrechtencommissaris reageert verontwaardigd op berichten dat de Britse regering vingerafdrukken van minderjarigen wil opslaan in een databank. Zo'n maatregel geeft jongeren het gevoel dat ze voor de samenleving potentieel gevaarlijk zijn (De Morgen, 5 maart 2007).

— Jeugdbeweging en netheid

Ouders vragen van jeugdbewegingen steeds vaker dat die activiteiten organiseren waardoor hun kinderen 'proper' blijven. Het Kinderrechtencommissariaat stelt dat de jeugdbewegingen niet mogen toegeven aan die eisen. Jeugdwerk moet net een vrijplaats zijn waar kinderen en jongeren onvoorwaardelijk kunnen spelen (De Morgen, 3 april 2007).

— Geweld tegen kinderen

Naar aanleiding van de Internationale Dag tegen Geweld in de Opvoeding stelt de Kinderrechtencommissaris dat lijfstraffen absoluut uit den boze zijn. Ze zegt dat ze vragende partij is voor een campagne om een wettelijk verbod op fysieke bestraffing van kinderen te begeleiden (Radio 2 Oost-Vlaanderen, 25 april 2007).

1.5. Informeren over onderzoeksresultaten naar toegankelijkheid van jeugdhulp

1.5.1. Studiedag 'Toegankelijke Jeugdhulpverlening?'

Op 19 juni 2007 organiseerde het Kinderrechtencommissariaat voor een publiek van jeugdhulpverleners een studienamiddag 'Toegankelijke Jeugdhulpverlening?' in het Vlaams Parlement. Deze studiedag stelde de resultaten voor van een kwalitatief en kwantitatief onderzoek naar de toegankelijkheid van jeugdhulp in Vlaanderen. De kwalitatieve en kwantitatieve onderzoeksrapporten werden verspreid naar het werkveld en het Vlaams Parlement.

1.5.2. Onderzoek

Sinds zijn oprichting krijgt het Kinderrechtencommissariaat klachten over het gebrek aan toegankelijkheid en laagdrempeligheid van de jeugdhulp in Vlaanderen. Het aanbodsveld van de professionele jeugdhulpverlening is ondertussen in volle beweging door de implementatie van het project Integrale Jeugdhulp van de Vlaamse Overheid.

In die context wou het Kinderrechtencommissariaat het afgelopen werkjaar het hulpperspectief van de Vlaamse minderjarige in kaart brengen. Het Kinderrechtencommissariaat onderzocht hoe kinderen en jongeren omgaan met hun problemen, bij wie ze hulp vragen en hoe zij het liefst geholpen willen worden. Dat onderzoek moest ook de toegankelijkheid van de bestaande professionele jeugdhulpverlening in kaart brengen.

Concreet liep het onderzoeksproject in twee fasen: een kwalitatief en een kwantitatief onderzoek met minderjarigen over de toegang tot de jeugdhulp. De eerste fase werd uitbesteed aan Kind & Samenleving.⁴

⁴ Zie voor een uitgebreid verslag van dit onderzoek: KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT, *Toegankelijke Jeugdhulpverlening? Deel 1: kwalitatief onderzoek tot ontwikkeling van de vragenlijst*, 2007, Brussel, Kinderrechtencommissariaat, 114 pagina's. Zie ook: www.kinderrechten.be.

Een twintigtal focusgesprekken met 6 tot 8 jongeren per focusgroep probeerden een antwoord te vinden op de centrale vraag. Welke faciliterende en bemoeilijkende factoren zijn er voor kinderen en jongeren om naar rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpverlening te stappen?

Op basis van de kwalitatieve onderzoeksresultaten werden twee aparte gestandaardiseerde vragenlijsten voor kinderen en jongeren over de toegang tot de jeugdhulp opgesteld.

Na vertaling van de bevindingen uit de focusgroepen in een gestandaardiseerde vragenlijst, werd de afname van de vragenlijst uitbesteed aan Indigov⁵. De vragenlijst werd onder begeleiding van enquêteurs in scholen afgenomen, verspreid over heel Vlaanderen.

1.5.2.1. Onderzoeksresultaten kinderen⁶

In totaal werden 519 kinderen in de lagere school ondervraagd: 274 kinderen (53%) uit de vijfde klas en 245 kinderen (47%) uit de zesde klas. De gemiddelde leeftijd is 11 jaar. De leeftijd varieert van 10 tot 14 jaar, met iets meer meisjes dan jongens.

Driekwart van de ondervraagde kinderen blijkt niet naar hulp- of dienstverlening te stappen als ze met een probleem zitten. Ze doen een beroep op hun ouders of op hun leerkracht. De grote meerderheid van de kinderen vindt het enorm belangrijk dat de persoon aan wie ze een probleem vertellen een geheim kan bewaren en niets doorvertelt. Kinderen vinden het ook belangrijk dat ze au sérieux genomen en zeker niet uitgelachen worden. Ze willen met respect behandeld worden. Kinderen stappen ook niet naar de hulpverlening omdat ze die moeilijk bereikbaar vinden. Kinderen in de basisschool hebben en krijgen nog niet die autonomie om zelf hulp op te zoeken.

Toch is de professionele hulpverlening niet totaal onbekend voor kinderen. Iets meer dan de helft van de kinderen hoorde van het Centrum Leerlingenbegeleiding (CLB). Ze kennen het CLB vooral van het Medisch Schooltoezicht. Toch weten die kinderen dat het een plaats is waar ze terecht kunnen met specifieke schoolproblemen, voor studiebegeleiding of 'als ze ergens mee zitten'.

Ook opvallend is dat heel veel kinderen (71%) de Kinder- en Jongerentelefoon (KJT) kennen. Dat ze deze hulplijn niet zomaar opbellen, heeft vooral te maken met de afstandelijkheid van het medium telefoon. Kinderen in deze leeftijdscategorie hebben nog veel nood aan een vertrouwensfiguur. Ze durven niet zomaar aan vreemden hun probleem te vertellen. Ook de onzekerheid dat hun ouders indirect hun probleem te weten zouden komen, houdt veel kinderen tegen om deze dienst te consulteren.

1.5.2.2. Onderzoeksresultaten jongeren

In totaal werden 2.476 jongeren in secundaire scholen ondervraagd: 923 jongeren (37%) uit de middenschool, 575 jongeren (23%) uit het ASO, 489 (20%) uit het TSO (van wie een miniem aantal uit het Kunstonderwijs) en 489

⁵ Dit bedrijf ontwikkelde expertise in online-enquêtes. De competenties van Indigov liggen onder meer op het terrein van e-Government, e-Inclusion en e-Democracy voor de publieke sector.

⁶ Zie voor een uitgebreid verslag van dit onderzoek: KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT, *Toegankelijke Jeugdhulpverlening? Deel 2: 3000 minderjarigen bevroegd*, 2007, Brussel, Kinderrechtencommissariaat, 58 p. Zie ook www.kinderrechten.be

(20%) uit het BSO. De gemiddelde leeftijd is 15 jaar. De leeftijd varieert van 11 tot 21 jaar, met iets meer jongens dan meisjes.

Kennis en contact met professionele hulpverlening

De ondervraagde jongeren hoorden al van verschillende hulporganisaties. Bijna allemaal kennen ze het Centrum Leerlingenbegeleiding (CLB) en de meesten kennen ook een drietal hulplijnen: Kinder- en Jongerentelefoon (KJT), Drugslijn en Zelfmoordlijn. Maar bij nader inzien blijft deze kennis vooral beperkt tot naambekendheid. Iets meer dan een kwart van de jongeren zegt effectief contact gehad te hebben met het CLB om een probleem op te lossen. Behalve de KJT worden de hulplijnen door de ondervraagde jongeren nauwelijks opgebeld. De overgrote meerderheid kent wel het CLB als een dienst die studieadvies geeft en het medisch schooltoezicht organiseert. Ook voor ander professioneel aanbod aan hulpverlening blijft de drempel voor de meeste jongeren erg hoog. Zo kennen minder dan de helft van de jongeren de Jongerenadviescentra (JAC's) die door minder dan 5% van de jongeren geconsulteerd worden.

Ervaring met professionele hulpverlening

Ongeveer een derde van alle jongeren zocht en vond steun (32%) in de jeugdhulp. 29% van alle jongeren vond genoeg hulp in de eigen omgeving of bij andere professionele hulpverleners (psycholoog, psychiater of logopedist). 11% van alle jongeren ervaart problemen maar zoekt geen hulp: noch professioneel, noch in zijn omgeving. Driekwart van de ondervraagde jongeren ervaart dus problemen. Een kwart van alle jongeren (27%) ervaart geen noemenswaardige problemen. Zij voelen zich goed in hun vel en hebben geen nood aan hulp. Deze laatste groep is procentueel de jongste groep uit de steekproef (12-13-jarigen), met ook opvallend minder gescheiden ouders of financiële problemen thuis. Ze hebben ook een heel goede band met hun ouders en hun vrienden.

Heel anders ziet dat eruit voor de groep jongeren (11%) die met zijn problemen blijft zitten. Deze jongeren hebben het moeilijk om hun problemen aan iemand toe te vertrouwen, zelfs aan hun ouders. Dat gebrek aan vertrouwen hangt samen met een grotere schrik van deze jongeren voor hun ouders. Ze willen hun ouders ook minder kwetsen of lastig vallen met hun problemen. Vandaar wellicht dat het gevreesde gebrek aan anonimiteit voor deze jongeren een erg grote drempel is om naar de jeugdhulp te stappen. Ze staan bijzonder sceptisch tegenover de jeugdhulpverlening. Naast de mindere ondersteuning door hun directe omgeving zoeken deze jongeren opvallend minder zelf naar informatie om hun problemen op te lossen. Ze vinden meer dan anderen dat ze hun problemen zelf moeten kunnen oplossen. Ze kunnen hun problemen ook moeilijker verwoorden. Dat verklaart wellicht waarom ze heel concrete oplossingen verwachten, eerder dan louter advies. Gemiddeld zijn deze jongeren 14-15 jaar. Het zijn ook iets meer allochtone jongeren en jongeren met financiële problemen. Ze volgen gemiddeld ook iets meer onderwijs in de middenschool en in het technisch en beroepsonderwijs.

Jongeren die op zoek gaan naar hulp in de eigen omgeving (29%) zijn gemiddeld iets ouder (15 jaar) en volgen iets meer algemeen secundair onderwijs. Deze jongeren zijn ook minder allochtoon en wonen opvallend meer in een landelijk gebied. Maar net als de vorige groep die met zijn problemen nergens heen kan of wil, hebben deze jongeren een mindere band met hun ouders, vergeleken met de twee andere groepen. Doordat hun ouders minder beschikbaar zijn, hebben deze jongeren het gevoel dat hun ouders minder belangstelling hebben voor hun problemen. Het zijn vooral hun vrienden die voor deze jongeren de grootste kans maken als potentiële hulpverleners. Maar ook met andere al of niet professionele vertrouwenspersonen (lerkracht, huisarts, psycholoog) zoeken deze jongeren contact. Daarnaast gaan ze actiever op zoek naar advies en informatie over hun probleem. Een zoektocht die naar hun aanvoelen toch niet evident is. Ze worstelen nogal stevig met de vraag of ze wel bij de juiste organisatie terecht komen om over hun probleem te praten en hun hart te luchten.

De laatste groep jongeren (32%) die wel hulp zoekt in de jeugdhulp is gemiddeld de oudste groep (15-16 jaar) van de steekproef. Ze hebben vaker gescheiden ouders en financiële problemen. Ze wonen ook meer in stedelijke gebieden. Een grote groep van deze jongeren volgt beroepsonderwijs. Doordat deze groep al in contact kwam met jeugdhulp, kennen ze de diensten ook het best. Ze hebben vooral ervaring met het CLB, de KJT en het JAC. Een op vijf is niet tevreden over de dienstverlening. Dat aantal ontevredenen loopt zelfs nog op bij de andere hulporganisaties (die maar weinig geconsulteerd worden).

De meeste van deze jongeren vond autonoom de weg naar de jeugdhulpverlening. Maar de stap naar de jeugdhulpverlening is voor de meeste jongeren niet evident. Meer dan de helft twijfelt eraan of de jeugdhulpverlening wel kan helpen. Deze jongeren verwachten vooral advies en informatie van de jeugdhulporganisatie. Praktisch wil ongeveer één vijfde van de jongeren de openingsuren uitgebreid of aangepast zien en heeft ongeveer één vijfde problemen met de bereikbaarheid van de hulporganisatie.

Dossier 'toegankelijke jeugdhulpverlening? Kwalitatief onderzoek'

Dossier 'toegankelijke jeugdhulpverlening? 3000 minderjarigen bevroegd.'

1.6. Interactief informatiekanal: website kinderrechten.be

1.6.1. Updating

De website kinderrechten.be werd verder geüpdatet. Enkele toevoegingen:

- De banner van het Kinderrechtendorp,
- Het programma, het inschrijvingsformulier en achteraf de teksten van de sprekers van de studiedag ‘toegankelijke jeugdhulpverlening?’,
- Het programma en achteraf de teksten van de sprekers van de studienamiddag “Kinderen en de ‘nieuwe’ echtscheidingswet”,
- Het kwalitatief en het kwantitatief onderzoek over de toegankelijkheid van de jeugdhulpverlening,
- De adviezen die het Kinderrechtencommissariaat het laatste jaar opstelde.

1.6.2. Cijfers kwantitatieve bezoekgegevens website

Van september 2006 tot en met augustus 2007 bezochten 161.137 unieke bezoekers 263.210 keer de website www.kinderrechten.be. Dat zijn gemiddeld 721 bezoeken per dag tegenover 493 bezoeken per dag in dezelfde periode het jaar daarvoor: bijna een verdubbeling. Per maand betekent dat 21.934 bezoeken. Het vorige werkjaar waren dat ongeveer 15.000 bezoeken per maand.

Periode	Aantal bezoeken	Periode	Aantal bezoeken
September 2006	16.362	Maart 2007	19.494
Oktober 2006	25.057	April 2007	17.942
November 2006	23.025	Mei 2007	23.783
December 2006	21.967	Juni 2007	25.474
Januari 2007	23.517	Juli 2007	25.761
Februari 2007	18.503	Augustus 2007	22.325

In totaal kreeg het Kinderrechtencommissariaat via de website 885 ingevulde contactformulieren. De website blijft op die manier de belangrijkste weg om contact op te nemen met de ombudsdienst van het Kinderrechtencommissariaat. Dat gebeurde 434 keer via de deelsite jongeren, 212 keer via de deelsite kinderen en 239 keer via de deelsite volwassenen.

Via het bestelformulier kwamen er 3.349 vragen naar informatiedragers van het Kinderrechtencommissariaat. Vaak waren het leerkrachten die voor hun leerlingen verschillende exemplaren van een publicatie vroegen.

2 Netwerking en contacten

Om zijn opdrachten waar te kunnen maken, heeft het Kinderrechtencommissariaat actieve contacten met verschillende actoren, in verschillende werkgroepen en op verschillende fora. Dat was ook het afgelopen werkjaar het geval.

Beleidsondersteunend Team Integrale Jeugdhulp

In 2004 keurde het Vlaams Parlement het decreet inzake de Rechtspositie van de minderjarige in de Integrale Jeugdhulp goed.⁷ Dat decreet vertaalt de principes van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind naar de situatie van minderjarigen die met Integrale Jeugdhulp te maken hebben. Voor de uitvoering van het decreet is een fundamentele gedrags- en attitudewijziging nodig in het omgaan met kinderen en jongeren in de jeugdhulp. Het is dan ook van belang, en bovendien decretaal vastgelegd, dat alle hulpverleners daarin bijgestaan worden en genoeg vorming krijgen over het vernieuwende decreet.

Het Kinderrechtencommissariaat was betrokken bij deze vorming die uitgewerkt werd door het Beleidsondersteunend team Integrale Jeugdhulp en gaf zelf enkele vormingssessies op 26 maart 2007.

Commissie Toelating en Gelijke Kansen

De commissie Toelating en Gelijke Kansen is een subcommissie van de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR). Het Kinderrechtencommissariaat zetelt als waarnemend lid in deze commissie.

Het voorbije jaar vergaderde de commissie acht keer. Het accent lag op twee hoofdthema's: een evaluatie van de werking van de lokale overlegplatforms voor gelijke onderwijskansen (LOP's) en de conceptnota Leerzorg van de minister van Onderwijs over het waarborgen van het inschrijvingsrecht en het decreet over gelijke onderwijskansen (GOK-decreet).

De Kracht van je Stem

Het Kinderrechtencommissariaat maakt deel uit van de stuurgroep van het project 'De Kracht van je Stem'. Dat is een educatief project van het Vlaams Parlement. Het Project heeft tot doel op te voeden tot burgerzin in het basis- en secundair onderwijs. Het Kinderrechtencommissariaat checkt bepaalde onderdelen van de educatieve pakketten van het project op hun inhoud over kinderrechten.

EU Children's Rights Forum

Sinds enige tijd onderhoudt het European Network of Ombudspersons for Children (ENOC) contacten met de Europese Unie. Meer bepaald werd het netwerk

⁷ Decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de Integrale Jeugdhulp, B.S. 4 oktober 2004.

benaderd om mee te werken aan een nieuw op te richten forum voor kinderrechten in de Europese Unie. Dat Forum werd officieel voorgesteld op een conferentie in Berlijn op 4 juni 2007.⁸ Samen met de Griekse voorzitter van ENOC vertegenwoordigde het Vlaams Kinderrechtencommissariaat het netwerk bij de oprichting van het Forum. Op 12 juli nam het Kinderrechtencommissariaat deel aan een vergadering bij de Europese Unie waar de werking en het mandaat van het Forum besproken werd. Vanuit ENOC zal geprobeerd worden om ook op EU-niveau het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind in het beleid vertaald te krijgen.

European Network of Ombudspersons for Children (ENOC)

In mei 2006 werden de statuten van ENOC⁹ goedgekeurd.¹⁰ Het netwerk opereert nu als internationale vzw. De Vlaamse kinderrechtencommissaris werd verkozen tot secretaris van het netwerk.

De ENOC-jaarvergadering liep van 26 tot 28 september in Athene. Naast de gebruikelijke uitwisseling van informatie en van ervaringen werd het ENOC-standpunt over niet-begeleide minderjarigen goedgekeurd¹¹ en waren er verschillende workshops over kinderrechten thema's. Op de jaarvergaderingen wordt ook altijd een overleg- en informatiemoment ingebouwd met relevante actoren: het VN-Comité voor de Rechten van het Kind, de Raad van Europa en de Europese Unie.

Aansluitend op de jaarvergadering van ENOC was het netwerk uitgenodigd voor de conferentie van ombudsmannen in Athene,¹² georganiseerd door de Griekse en Russische ombudsman in samenwerking met de Raad van Europa. De conferentie stond in het teken van mensenrechtenbescherming voor minderjarigen en de rol van de ombudsman daarin. De Vlaamse kinderrechtencommissaris was lid van het panel dat de kwaliteitscriteria voor ombudsmannen voor minderjarigen behandelde.

Het nieuwe statutaire Bureau van ENOC vergaderde in Straatsburg op 12 januari 2007 met de logistieke steun van de Raad van Europa. Daar werden contacten uitgebouwd met de diensten van de mensenrechtencommissaris van de Raad van Europa. Er werd ook een thema voor het jaarlijkse standpunt van ENOC bepaald. Het statement zal focussen op de rechten van minderjarigen met een handicap, en linken met het nieuwe VN-Verdrag over Gelijke Rechten voor Personen met een Handicap. De Vlaamse kinderrechtencommissaris leidde de werkgroep die op een bijeenkomst in Brussel op 5 en 6 juli dit standpunt voorbereidde.

Forum Leerlingenparticipatie

Het Forum Leerlingenparticipatie is een schoolnetoverschrijdend project rond leerlingenparticipatie. Naast de verschillende onderwijsnetten (OVSG, POV, VSKO, GO) nemen de Vlaamse Scholierenkoepel (VSK) en het Kinderrechtencommissariaat deel aan de vergaderingen van de ondersteuningscel. Voor het secundair onderwijs werden drie verschillende forumbijeenkomsten opgezet in verschillende regio's. De eerste bijeenkomsten startten in november 2006. Voor het basisonderwijs werd een denk- en doedag rond leerlingenparticipatie georganiseerd op 22 maart 2007.

Het Kinderrechtencommissariaat denkt dat het Forum een zinvolle plaats heeft in het onderwijslandschap. Maar het Kinderrechtencommissariaat beklemtoont

⁸ Zie: www.europa-eu-un.org/articles/en/article_7077_en.htm

⁹ Zie: www.crin.org en deelsite Enoc.

¹⁰ KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT, *Jaarverslag 2005-2006*, Brussel, Kinderrechtencommissariaat, 2006, p. 138.

¹¹ www.ombudsnet.org/docs/ENOC_Unaccompanied_Children.doc

¹² Ook de Belgische ombudsman, G. Schuermans, was daar aanwezig.

dat het Forum niet de plaats kan innemen van het decretaal ingeschreven, maar nog altijd niet opgerichte 'Expertisecentrum Leerlingenparticipatie'. Dat expertisecentrum moet scholen begeleiding op maat bieden en ondersteunend methodisch materiaal ontwikkelen.

Interdepartementale Commissie Etnisch Culturele Minderheden (ICEM)

De Commissie engageert zich om oplossingen uit te werken rond het recht op onderwijs voor kinderen zonder wettig verblijf.¹³ Het Kinderrechtencommissariaat neemt deel aan de vergaderingen en volgt er de evoluties op het werkveld.

Kinderrechtencoalitie

Sinds de oprichting van het Kinderrechtencommissariaat is de Kinderrechtencoalitie, de koepel van kinderrechten-ngo's, een vaste gespreks- en actiepartner van het Kinderrechtencommissariaat.

In het afgelopen werkjaar werd samengewerkt met de Kinderrechtencoalitie en met Unicef voor de organisatie van de Brusselse conferentie van 6 december 2006 naar aanleiding van de VN-studie over geweld tegen kinderen. Het Kinderrechtencommissariaat gaf lezingen op verschillende Open Fora van de Kinderrechtencoalitie. Op 20 april 2007 nam het Kinderrechtencommissariaat deel aan een Open Forum over het gebruik van afzondering in de Jeugdhulp. Het Kinderrechtencommissariaat stelde er zijn 'checklist bij afzondering in de jeugdhulp' voor. In juni ging het Open Forum over kinderen en detentie. Het Kinderrechtencommissariaat besprak de ontoelaatbare praktijk van het opsluiten van kinderen zonder papieren in gesloten centra.

Het Kinderrechtencommissariaat en de Kinderrechtencoalitie waren ook het afgelopen jaar de drijvende krachten achter de Kinderrechtendorpen. Die Kinderrechtendorpen bundelden de aanwezigheid en acties van verschillende kinderrechtensorganisaties op vijf verschillende massa-events voor kinderen.¹⁴

Mathildefonds

Na enkele jaren onderbreking werd de kinderrechtencommissaris opnieuw uitgenodigd om te zetelen in het bestuur van het Mathildefonds.¹⁵ Het fonds opereert binnen de Koning Boudewijnstichting en ondersteunt projecten voor kwetsbare groepen in de samenleving. De eerste drie jaren van het fonds was de kinderrechtencommissaris ook lid van het bestuur dat toen focuste op minderjarigen. Daarna werkte het fonds drie jaar rond projecten voor kwetsbare vrouwen. In 2007 kwamen de minderjarigen opnieuw op de agenda en werd de kinderrechtencommissaris weer uitgenodigd in het bestuur.¹⁶

Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind

Op 9 mei 2007 kon de lang verwachte Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind¹⁷ van start gaan. Dat orgaan coördineert de vijfjaarlijkse rapportage van het Belgische kinderrechtenbeleid aan het VN-Comité voor de Rechten van het Kind. Het kan ook een stimulerende rol spelen bij de verschillende bevoegde

¹³ In opvolging van de Ronde Tafel Kinderen zonder wettig verblijf (19 mei 2006) waar beleidsactoren en werkveld samen zoeken naar oplossingsstrategieën voor de problemen van kinderen met een precair verblijfsstatuut in het onderwijs.

¹⁴ Zie hoofdstuk 3 van dit Jaarverslag, onder Communicatiewerk.
¹⁵ Zie: www.kbs-frb.be/code/page.cfm?id_page=125&id=1146
Vergaderingen werden gehouden op 19 maart 2007 en 26 september 2007.

¹⁶ Het bestuur wordt nog altijd voorgezeten door F. Tulkens. Andere leden van het bestuur zijn: prof. dr. P. Adriaenssens (KUL), prof. dr. C. Van den Wyngaert (UA), L. Bormans (Klasse), Naima Charkaoui (Forum Etnisch-culturele minderheden), P. Beckers (COIB), A. de Saer (Quartier des Arts), M. Katz (Ligue des Familles) en D. Allard (KBS).

overheden om hun kinderrechtenbeleid te verbeteren of meer op elkaar af te stemmen. Met deze Commissie is er nu een orgaan op het niveau van de uitvoerende macht, dat permanent de evolutie blijft volgen rond kinderrechten en de implementatie van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind.

Het Kinderrechtencommissariaat werkt als waarnemer mee aan de werkgroepen participatierechten, rechten van minderjarigen zonder papieren, jeugdbeschermingsrecht, recht op bescherming tegen geweld, kinderrechteneducatie en de transversale lezing van het Belgisch kinderrechtenrapport.

Het moet wel duidelijk zijn dat het Kinderrechtencommissariaat geenszins bevoegdheden of verantwoordelijkheden heeft rond de rapportage van het Belgisch rapport. Het Kinderrechtencommissariaat zal zelf een 'alternatief' rapport indienen bij het Comité voor de Rechten van het Kind.

Netwerk Kinderrechten en Jeugd

De Kinderrechtencoalitie, het Steunpunt Jeugd, de Vlaamse Jeugdraad, het 'What do you think?'-project en het Kinderrechtencommissariaat vormen samen een informeel overlegnetwerk. Deze kinderrechten- en jeugdactoren wisselen informatie en visies uit. Het voorbije werkjaar concentreerde het netwerk zich op de organisatie van een symposium rond kinderrechten en jeugd.

Platform Wonen

Er waren het afgelopen werkjaar geen nieuwe activiteiten van het Platform. Naar het einde van de huidige legislatuur zal het Platform opnieuw actief worden en een actieplan opzetten in functie van de nieuwe Vlaamse verkiezingen.

Redactie Jeugdrecht

De nieuwsbrief Jeugdrecht licht nieuwe regelgeving toe en bespreekt concrete knelpunten en vragen uit de praktijk. Praktijkwerkers en juristen uit verschillende sectoren (onderwijs, integrale jeugdhulp, algemeen welzijnswerk, Bijzondere Jeugdbijstand) vormen samen de redactie van deze nieuwsbrief.

Redactie Alert

De redactievergaderingen van het tijdschrift Alert staan voor het Kinderrechtencommissariaat in het teken van reflectie en opinievorming over verschillende thema's in de zorg en de sociale politiek.

Op 24 januari 2007 nam het Kinderrechtencommissariaat deel aan het rondetafelgesprek 'Helpen kinderrechten?'.

Redacties Tijdschrift voor Jeugdrecht en Kinderrechten en Kids

Het Tijdschrift voor Jeugdrecht en Kinderrechten (TJK) verschijnt tweemaandelijks, en volgt nauwgezet de actualiteit over jeugdrecht en kinderrechten.

¹⁷ Het Kinderrechtencommissariaat had sinds jaren aangedrongen op de oprichting van deze commissie. KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT, *Jaarverslag 2004-2005*, Brussel, Kinderrechtencommissariaat, 2005, p. 166. KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT, *Jaarverslag 2005-2006*, Brussel, Kinderrechtencommissariaat, 2006, p. 195. KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT en KINDERRECHTENCOALITIE, *Memorandum, Vlaams beleid 2004-2009 met oog voor kinderrechten*, Brussel, 2004, p. 29-30. KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT, KINDERRECHTENCOALITIE, CODE en WHAT DO YOU THINK, *Kinderrechtenmanifest*, Brussel, 2002, p. 13.

COMITE VOOR DE RECHTEN VAN HET KIND, *Concluding Observations*, 1995, par. 13-14. Samenwerkingsakkoord tussen de Staat, de Vlaamse Gemeenschap, het Vlaams Gewest, de Franse Gemeenschap, het Waals Gewest, de Duitstalige Gemeenschap, het Brussels Hoofdstedelijk gewest, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en de Franse Gemeenschapscommissie inzake de oprichting van een Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind, B.S. 21 maart 2006.

In de kinderrechtengids (Kids) staan commentaren, regelgeving, rechtspraak en nuttige informatie over de maatschappelijke en juridische positie van het kind. Dit losbladig werk is vervangen door twee deelpublicaties, namelijk een codex en een boekenreeks.

Het Kinderrechtencommissariaat zetelt in de redactieraad van het TJK en Kids. De kinderrechtencommissaris is lid van het erecomité. Voor de realisatie van beide producten werkt de uitgeverij samen met het Centrum voor de Rechten van de Mens en het Centrum voor de Rechten van het Kind van de Universiteit Gent.

Reflectiegroep 'Grenzeloze solidariteit'

CeMIS, het Centrum voor Migratie en Interculturele Studies, organiseerde op 14 november 2007 het congres 'Grenzeloze Solidariteit'. Op het congres belichtte CeMIS allerlei thema's rond mensen zonder papieren. Als aanloop tot het congres werden per thema verschillende reflectiegroepen samengeroepen. Het Kinderrechtencommissariaat maakt deel uit van de Reflectiegroep Onderwijs. De Reflectiegroep Onderwijs bundelde de onderwijskansen en knelpunten voor kinderen zonder papieren. Ook werd een focusgroeps gesprek met tal van betrokkenen georganiseerd.

Reflectiegroep Jeugd- en Kinderrechten

De Reflectiegroep Jeugd en Kinderrechten¹⁸ is samengesteld uit verschillende actoren uit administraties en middenveld. De Reflectiegroep ziet toe op de opmaak en de uitvoering van het Vlaams Jeugdbeleidsplan. De groep geldt als een voedingsbodem voor de coördinerende minister Jeugd- en Kinderrechtenbeleid. Het Kinderrechtencommissariaat is waarnemend lid. De voorbije jaren werd gewerkt aan het uitzuiveren van de functie en het statuut van de reflectiegroep, maar er blijft onduidelijkheid over zijn juiste mandaat. Het is geen strategische adviesraad, en de status van de reflectiegroep en de juiste verhouding tot bijvoorbeeld de Jeugdraad, blijft onvoldoende afgelijnd. Het Kinderrechtencommissariaat wijst op de bijeenkomsten voortdurend op de aandacht voor kinderrechten, naast de meer jeugdgebonden thema's.

Reflectiegroep Jeugdonderzoekplatform (JOP)

Het voorbije jaar bereidde het JOP, de JOP-monitor2 voor. Op 6 juni 2007 werd de voorlopige vragenlijst voor deze tweede monitor aan de reflectiegroep voorgelegd. Het Kinderrechtencommissariaat participeert samen met het kabinet Jeugd en andere organisaties, vakgroepen en administraties aan deze reflectiegroep.

JOP-monitor2 omvat voorlopig thema's als school, armoede, vrije tijd, maatschappelijke en politieke participatie, levensloop, welbevinden, jeugddelinquentie en preventie. De steekproef van JOP-monitor2 wordt uitgebreid tot de 12-30 jarigen.

Stuurgroep Child Focus

Child Focus wil kinderprostitutie in Vlaanderen onderzoeken. Dergelijk onderzoek werd al uitgevoerd in de Franse Gemeenschap. De kinderrechtencommissaris werd gevraagd om de Stuurgroep voor een Vlaams onderzoek voor te zitten.¹⁹

¹⁸ De Reflectiegroep vergaderde op 24 november 2006, 26 januari 2007, 16 mei 2007, 3 juli 2007.

¹⁹ De Stuurgroep vergaderde op 23 januari en 27 april 2007

Het plan was oorspronkelijk om ook minderjarigen die in de prostitutie betrokken zijn te ondervragen. Dat opzet werd geschrapt wegens gebrek aan tijd om methodisch en deontologisch kwaliteitsvol te werk te gaan.

Stuurgroep Decreet Rechtspositie

De Stuurgroep begeleidt de implementatie (het informatie-aanbod, de vormingsopdracht en de procesondersteuning) van het decreet Rechtspositie. Het Kinderrechtencommissariaat participeert aan de Stuurgroep om voeling te houden met de toepassing van het decreet in de praktijk. Op de vergadering²⁰ werd een stand van zaken opgemaakt (werkmap, informatie voor ouders en kinderen zelf, rechtspositie.be) en werden de intersectorale vormingsinitiatieven toegelicht.

Stuurgroep 'Gelukkig zijn XL'

In Petto en de vakgroep Ontwikkelingspsychologie van de Vrije Universiteit Brussel werken sinds 2006 samen aan een nieuwe editie van 'Gelukkig zijn': 'Gelukkig zijn XL'.

Drie eindejaarsstudenten van de vakgroep namen elk een thema van de nieuwe editie voor zich. Vanuit het jongerenperspectief onderzochten de studenten de toegankelijkheid van de jeugdhulp, het algemene welzijn en de ervaring met verlies en automutilatie bij jongeren. 'Gelukkig zijn XL' zal hun onderzoeksresultaten publiceren.

'Gelukkig zijn XL' wordt door een Stuurgroep begeleid. Het Kinderrechtencommissariaat maakt er deel van uit. Het voorbije werkjaar kwam de stuurgroep drie keer²¹ samen.

Stuurgroep Preventie en Onderwijs-Vertrouwenscentra

Dit preventieproject werkte sinds 1998 vooral aan vorming en sensibilisering van leerkrachten rond kindermishandeling. De kinderrechtencommissaris zat in de Stuurgroep van het project. Vroegtijdig leren detecteren en verantwoordelijkheid opnemen stond centraal. De vorming werd door vele scholen aangevraagd en als waardevol beschouwd. Het is dan ook sterk te betreuren dat dit initiatief niet langer gesubsidieerd wordt.

Stuurgroep Tevredenheids-, Effectiviteits-, en Efficiëntieonderzoek Bezoekruimten

Steeds meer cliënten van bezoekruimten komen voor een langere tijd op de wachtlijst van een bezoekruimte terecht. Deze spiraal van uitstel en wachten, verheugt de strijd tussen de ouders en lokt nieuwe conflicten uit die nefast kunnen zijn voor kinderen. In 2005 kaartte het Kinderrechtencommissariaat deze wachtlijsten bij de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin aan. Ook het Vlaamse Parlement vroeg om uitleg aan de minister. Op 22 juni 2005 nam het Vlaamse Parlement eenparig een met redenen omklede motie aan over de wachttijden bij de bezoekruimtes. De motie leidde tot diverse initiatieven om de wachttijden weg te werken. Een van deze initiatieven was de opstart van een tevredenheids-, effectiviteits-, en efficiëntieonderzoek van bezoekruimten.

Het Kinderrechtencommissariaat maakt deel uit van de Stuurgroep rond dit onderzoek. Het voorbije werkjaar is de Stuurgroep 2 keer²² samengekomen.

²⁰ Deze Stuurgroep heeft geen vast vergaderritme maar komt samen als er bijvoorbeeld nieuwe initiatieven worden genomen of er nood is aan evaluatie. Tijdens het vorige werkjaar ging de vergadering door op 1 februari 2007.

²¹ De Stuurgroep vergaderde op 14 november 2006, op 9 januari 2007 en op 2 juli 2007.

²² 12 februari en 15 juni 2007.

VLOR Werkgroep Leerlingenstatuut

De Vlaamse Onderwijsraad (VLOR)²³ richtte een tijdelijke werkgroep Leerlingenstatuut op. Die Werkgroep kreeg als opdracht na te gaan hoe opportuun en haalbaar een decreet over de rechtspositie van de leerling is. In de werkgroep zaten vertegenwoordigers van de Vlaamse Scholierenkoepel, van de onderwijskoepels, van de schooldirecties, de Centra Leerlingenbegeleiding, academici en het Kinderrechtencommissariaat.

Het Kinderrechtencommissariaat pleitte er voor de opmaak van een coherent geheel van rechten en verantwoordelijkheden van leerlingen en voor een onafhankelijke instantie waar leerlingen, los van de eigen school, hun klachten kunnen laten behandelen.²⁴

Werkgroep Kindermishandeling

De Federale Overheidsdienst (FOD) Justitie, dienst Strafrechtelijk Beleid, richtte twee jaar geleden een werkgroep op om in samenwerking met de Gemeenschappen een stappenplan uit te schrijven voor de aanpak van kindermishandeling. De werkgroep streeft naar een multidisciplinaire aanpak waarin zowel hulpverlening als justitie een rol spelen.

Het Kinderrechtencommissariaat nam deel aan de overlegvergaderingen. De slotvergadering op 8 maart 2007 keurde een definitief afsprakenprotocol goed. Tot vandaag werd dat nog niet door alle betrokken ministers ondertekend. Het Kinderrechtencommissariaat blijft aandringen op de goedkeuring en volledige uitvoering van het samenwerkingsprotocol.

'What do you think?'-project

Het door Unicef-België gecoördineerde 'What do you think?'-project (WDYT) concentreerde zich ook in 2007 op de meest kwetsbare kinderen.

De Universiteit van Gent rondde de ondervraging van jongeren met meervoudige en communicatieve beperkingen af. De vaststelling is dat jongeren met een handicap in de eerste plaats óók jongeren zijn. Ze hebben dezelfde prioriteiten, dezelfde passies, dezelfde nood aan vriendschappen en hobby's als hun leeftijdsgenoten. Soms ondervinden ze in bepaalde situaties fysieke, praktische of maatschappelijke drempels waardoor het voor hen moeilijker is om voluit te participeren aan het 'jongerenleven'.

Sinds 2005 gaven meer dan tweehonderd jongeren met een handicap (12-18 jaar) via verschillende methodieken hun mening en vertelden ze hoe ze hun situatie beleven. In oktober wordt het totaalrapport voorgesteld.

In de tweede helft van 2007 werden debatten georganiseerd met jongeren in K-diensten en geplaatste jongeren (MOF). Dat proces loopt nog.

Naar aanleiding van het Unicefrapport 'Child Poverty in perspective: an overview of child well-being in rich countries' werd het Kinderrechtencommissariaat op 29 april 2007 uitgenodigd door WDYT om samen met een aantal partners uit het werkveld het armoederapport in België verder op te volgen. WDYT heeft de bedoeling om ervaringen over armoede van kinderen en jongeren beter in kaart te brengen.

²³ Vergaderingen op 10 en 23 oktober 2006, 14 december 2006 en 24 januari 2007. ²⁴ Zie advieshoofdstuk in dit jaarverslag.

1.	'Veranderingen' in de Bijzondere Jeugdbijstand, nu Jongerenwelzijn	162
2.	De kwetsbaarheid bij Begeleid Zelfstandig Wonen	164
3.	Het einde van de vijfminutenregel	166
4.	Leerzorg opent de deur naar inclusie	168
5.	Geweld tegen kinderen	170
6.	Opvoedingsondersteuning voor ouders én kinderen	172
7.	Nieuwe wetgeving scheiding voldoet niet	174
8.	Manke rechtspositie van minderjarigen	176
9.	De kwetsbaarheid van kinderen zonder papieren	178
10.	Minderjarigen herkenbaar in verzoekschriften	181
11.	Standpunten	182

4

Hoofdstuk

Advieswerk

Zoals elk jaar formuleerde het Kinderrechtencommissariaat formele adviezen aan het Vlaams Parlement en aan andere overheden. Daarnaast formuleerde het Kinderrechtencommissariaat ook standpunten in een ruimere beleidsgerichte context. Het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind was bij die adviezen en standpunten altijd de leidraad. In dit hoofdstuk leest u een samenvatting van de belangrijkste adviezen en standpunten. Voor de volledige tekst van de adviezen kunt u terecht op de website van het Kinderrechtencommissariaat.¹

1 'Veranderingen'

in de Bijzondere Jeugdbijstand, nu Jongerenwelzijn

1.1. Situering

Via een brief van de minister van Welzijn aan de voorzitter van het Vlaams Parlement werd het Kinderrechtencommissariaat om advies gevraagd over een ontwerpdecreet houdende wijziging van de decreten over wat toen 'Bijzondere Jeugdbijstand' heette, en nu 'Jongerenwelzijn'.² Het ontwerpdecreet was op het moment van de vraag nog niet ingediend in het Vlaams Parlement. Dat zorgde voor een eerder uitzonderlijke manier van werken. Het advies³ werd zoals altijd aan de leden van het Vlaams Parlement overgemaakt, terwijl het ontwerpdecreet zelf nog niet publiek was.

Het ontwerpdecreet beoogt vooral coördinatie en transparantie te brengen in de bestaande, soms versnipperde, regelgeving. Het stelt ook aanpassingen voor, gelinkt aan hervormingen in de jeugdhulp (de zogenaamde 'Integrale Jeugdhulp'). Maar het ontwerpdecreet verandert weinig aan de fundamentele krachtlijnen van het bestaande beleid rond Jongerenwelzijn.

1.2. Advies

Het Kinderrechtencommissariaat stelt zich grote vragen bij de opportuniteit en de timing van het ontwerpdecreet. Jongerenwelzijn is één van de zes hulpverleningssectoren van de Integrale Jeugdhulp. Die Integrale Jeugdhulp wordt momenteel hervormd. Het lijkt dan ook voorbarig en overbodig om nu al in één van die sectoren een beleidsmatige ingreep door te voeren. In 2008 staat de implementatie van de toegangspoort en de 'nieuwe' bemiddelings- of arbitrerende instantie bij de overgang naar de gerechtelijke jeugdhulp op de agenda. Dat zal ingrijpende aanpassingen vereisen, ook op het vlak van Jongerenwelzijn. Maar daarover staat nog niets in het ontwerpdecreet.

Het Kinderrechtencommissariaat heeft ook bedenkingen bij verschillende inhoudelijke aspecten van het ontwerpdecreet.

Het valt op dat de geest van een ander belangrijk decreet, het decreet 'betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp'⁴ niet overal even strak doorgetrokken wordt. Zo is er voor de handelingsbekwaamheid van de min-

Het valt op dat, het decreet 'betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp' niet overal even strak doorgetrokken wordt.

¹ Alle adviezen vindt u op www.kinderrechten.be

² De omvorming van Bijzondere Jeugdbijstand naar Agentschap Jongerenwelzijn past in de grotere reorganisatie binnen de Vlaamse Gemeenschap, de 'BBB', Beter Bestuurlijk Beleid.

³ Advies 2006-2007/2, 'Voorontwerp van decreet betreffende de bijzondere jeugdbijstand'. Zie: www.kinderrechten.be

⁴ Decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp, B.S. 4 oktober 2004.

derjarige nog verdere afstemming nodig. Het ontwerpdecreet verlaagt de leeftijds-grens voor de toestemming tot bepaalde onderdelen van de hulpverlening welis-waar van 14 naar 12 jaar, maar die leeftijds-grens van 12 jaar moet heel duidelijk gehanteerd worden als een indicatieve, en niet als een absolute grens.

Dan is er het problematische gegeven van de wachtlijsten in Jongerenwelzijn. Die staan haaks op het door het decreet Rechtspositie gegarandeerde 'recht op hulp'. Om die wachtlijsten weg te werken zijn grote investeringen nodig om het hele aanbod uit te bouwen.

Uit de meldingen die op het Kinderrechtencommissariaat toekomen, blijkt dat veel minderjarige hulpvragers problemen hebben met het gebrek aan begrijpelijke uit-leg en informatie over de maatregelen die over hen genomen worden. Het gevoel leeft sterk dat veel beslist wordt over hun hoofden heen, ondanks hun recht op informatie. Het Kinderrechtencommissariaat pleit daarom voor open en goede communicatie tussen hulpverlener en hulpvrager, om de betrokkenheid van de cliënt zo groot mogelijk te maken, zoals vanuit het decreet Rechtspositie verwacht wordt.

Het gevoel leeft sterk dat veel beslist wordt over hun hoofden heen, ondanks hun recht op informatie.

Ook het idee van participatie van de minderjarige is niet altijd verankerd in het voorontwerp. En er staat niets in over de positie van de (jeugd)advocaat van de minderjarige. Het Kinderrechtencommissariaat pleit daarom voor meer authen-tieke participatie van de minderjarige.

Dan is er de eventuele overgang van de vrijwillige naar de gerechtelijke jeugd-hulp. Een belangrijke stap voor de minderjarige. De Bemiddelingscommissie is de sluiswachter bij die overgang. De eerder informele procedure bij de Bemiddelings-commissie moet aangepast worden om meer rechtswaarborgen te bieden. De toe-gang tot de Bemiddelingscommissie vanwege 'wangedrag of onbuigzaamheid' moet geschrapt worden.

Het is positief dat dit voorontwerp een duidelijke decretale basis legt om het dos-sier, of gegevens uit het dossier van de minderjarige aan te maken, te gebruiken en eventueel door te geven. Voor de hulpverlener is het soms moeilijk om te bepa-len of gegevens wel of niet contextueel zijn, of er sprake is van tegenstrijdigheid van belangen. Het Kinderrechtencommissariaat pleit dan ook voor de vorming, supervisie en intervisie van personeel als het gaat om dossiergegevens en hoe ze daarmee moeten omgaan.

Ten slotte heeft het Kinderrechtencommissariaat er kritiek op dat de Gemeen-schapsinstellingen aan geen enkele inspectie onderworpen zijn, in tegenstelling tot de andere erkende voorzieningen. Als de samenleving terecht een periodieke evaluatie eist voor een instelling als Everberg, is zo'n toezicht even goed vereist voor de Gemeenschapsinstellingen.

1.3. Stand van zaken

Het advies werd overgemaakt aan de minister en aan de parlementsleden en bleef tot vandaag zonder enig gevolg. Het ontwerpdecreet werd nog niet ingediend in het Vlaams Parlement.

2 De kwetsbaarheid bij Begeleid Zelfstandig Wonen

2.1. Situering

Binnen het Jongerenwelzijn en het Algemeen Welzijnswerk kunnen elk jaar een paar honderd jongeren tussen 16 en 25 jaar instappen in het systeem van Begeleid Zelfstandig Wonen (BZW).

Die werkvorm biedt uitgerekend deze meestal kwetsbare jongeren een uitgelezen kans om hun leven opnieuw vorm te geven en om op eigen benen te (leren) staan. Meestal hebben ze een vrij laag inkomen. Op zowel de privé- als de sociale huurmarkt staan deze jongeren in een erg zwakke positie door hun vaak preciaire juridische en financiële toestand.

De preventiewerking van Jongerenwelzijn Oost-Vlaanderen werkte in 2006 het project 'Woonzinnig!'⁵ uit rond de preciaire woonsituatie van jongeren (zowel meerderjarigen als minderjarigen) in het Begeleid Zelfstandig Wonen.⁶

Met dit project – een onderzoek, een reizende tentoonstelling en een beleidsdossier – wou de Oost-Vlaamse preventiewerking deze problematiek onder de aandacht brengen. Het Kinderrechtencommissariaat was betrokken bij de bespreking van het project en nam de aanbevelingen mee naar het Vlaams Parlement.⁷

2.2. Advies

Het Kinderrechtencommissariaat volgt de vaststelling dat er een gebrek is aan aanbod van woningen voor deze jongeren en een gebrek aan toegang tot het systeem van huursubsidie. Er zijn ook de typische problemen met het OCMW voor waarborg en leefloon.

Er is een grote tegenstrijdigheid in het beleid. Een werkvorm als Begeleid Zelfstandig Wonen wil kansen bieden aan jongeren om hun leven weer op de rails te krijgen. Die kansen worden net gefnuikt door de problematische toegang tot huisvesting. Het Kinderrechtencommissariaat kan daarom niet anders dan pleiten voor doorgedreven overleg tussen de bevoegde instanties (in de beleidsdomeinen Wonen en Welzijn) en voor decreetgevend werk.

Het Kinderrechtencommissariaat dringt erop aan dat het woonbeleid deze groep jongeren als specifieke doelgroep beschouwt. Hun toegang tot het systeem moet verbeteren. Het Kinderrechtencommissariaat dringt aan op decreetwijzigingen om leeftijdsgrenzen en drempels voor deze groep weg te werken. Blijft voor deze minderjarigen hun leeftijd een belemmerende factor, dan kunnen ze onmogelijk genieten van de voordelen van deze emancipatorische werkvorm. Een erkenning als specifieke doelgroep zou ook de toegang tot huursubsidie verbeteren. Voor de waarborg moeten ook jongeren uit Begeleid Zelfstandig Wonen eenvoudig terecht kunnen bij het OCMW.

Op zowel de privé- als de sociale huurmarkt staan deze jongeren in een erg zwakke positie door hun vaak preciaire juridische en financiële toestand.

Het Kinderrechtencommissariaat dringt aan op decreetwijzigingen om leeftijdsgrenzen en drempels voor deze groep weg te werken.

⁵ info op www.woonzinnig.be
CARRETTE, V., *Omdat ik begeleid zelfstandig woon, Onderzoeksrapport van het preventieproject Woonzinnig*, Brussel, CBGS i.s.m. Jongerenwelzijn Oost-Vlaanderen, 2006.
DERMAUT, D., MECHNIG, S. en MUS, S. (red), *Ik woon dus ik ben, Een reportage van jongeren die begeleid zelfstandig wonen*, Antwerpen-Apeldoorn, Garant, 2006.
BEHAEGHE, T. (red.), *Knelpuntennota Woonzinnig*, Brussel, Vlaamse overheid, 2006.

⁶ Ook in de regio Turnhout werd actie ondernomen rond de preciaire huisvestingssituatie van minderjarigen. Zie HOOYBERGHS, M., *Ik huur te duur*, Agora 2006, nr. 3, p. 59-65.

⁷ Advies 2006-2007/3, 'Huisvesting voor minderjarigen in Begeleid Zelfstandig Wonen'. Zie: www.kinderrechten.be

Uit dit dossier blijkt opnieuw hoe problematisch het ontbreken van een volwaardig uitgewerkte rechtspositie voor minderjarigen is. Het Kinderrechtencommissariaat roept ook in dit dossier de Vlaamse decreetgever op om problemen rond de rechtspositie van de minderjarige aan te kaarten op het federale niveau.

2.3. Stand van zaken

Het jaarverslag van de Vlaamse regering over Jeugd- en Kinderrechtenbeleid noemt ‘meer structurele ondersteuning’ voor jongeren in Begeleid Zelfstandig Wonen gepast.⁸

Op 24 mei 2007 werd het advies van het Kinderrechtencommissariaat behandeld in de commissie Wonen van het Vlaams Parlement.⁹ Het probleem werd er erkend maar er werden geen concrete maatregelen voorgesteld.

De Vlaamse minister van Wonen verklaarde later in een reactie dat hij de problemen ernstig vindt en initiatieven zal nemen om het aanbod van kwaliteitsvolle en betaalbare woningen te verruimen. Dat zou prijsstijgingen moeten temperen en zoektijden moeten inkorten, ook voor jongeren in Begeleid Zelfstandig Wonen. De minister zei ook dat hij een afwijking voorbereidt op de meerderjarigheidsvereiste voor de huur van sociale woningen. Hij wijst erop dat ook gemeenten hun verantwoordelijkheid moeten opnemen. Zij kunnen deze doelgroep opnemen in hun specifiek doelgroepenplan. Verder wijst de minister op de toegenomen middelen voor de sociale verhuurkantoren en de bijzondere aandacht die ze al zouden geven aan jongeren in Begeleid Zelfstandig Wonen. Tot slot zegt hij de toegang van minderjarigen tot het huursubsidiestelsel, die nu ontbreekt, in overweging te nemen.

⁸ VLAAMSE REGERING, *Jaarverslag Jeugdbeleid en kinderrechten 2006*, Brussel, 2007 p. 44.

⁹ Gedachtewisseling over het advies van het Kinderrechtencommissariaat ‘Huisvesting voor minderjarigen in Begeleid Zelfstandig Wonen’ *Parl.St. VI. Parl. 2006-2007*, nr.1250/1.

3 Het einde van de vijfminutenregel

3.1. Situering

Het debat over reclame op televisie in de buurt van kinderprogramma's is niet nieuw. De vijfminutenregel die reclame verbiedt tijdens en vijf minuten vóór en na kinderprogramma's, stond ook in 2000 ter discussie.¹⁰ Waar het toen nog ging om een mogelijke verstrenging van de regel naar 15 minuten, was in 2007 ineens de opheffing van het verbod aan de orde.¹¹

Met deze opheffing gaf het Vlaams Parlement gevolg aan de EU-Richtlijn 'Televisie zonder grenzen'.¹² België was destijds in het besluitvormingsproces voor die richtlijn een van de weinige landen die ervoor pleitten om toch vast te houden aan een vorm van bescherming van jonge kijkers.

In februari 2007 schafte het Vlaams Parlement de vijfminutenregel af. Om de maatregel te verzachten, kondigde de Vlaamse regering wel aan dat er een ethische code voor reclame uitgewerkt zou worden en dat (commerciële) zenders de nieuwe reclameopbrengsten zouden moeten benutten voor investeringen in kinderprogramma's. Het Kinderrechtencommissariaat werd minimaal en pas in de laatste fase¹³ bij de opmaak van die ethische code betrokken.

3.2. Advies

Het Kinderrechtencommissariaat formuleerde in mei 2007 een nieuw advies¹⁴ waarin het verwees naar het Verdrag om de overheid te wijzen op haar blijvende zorgvuldigheidsplicht naar – in het bijzonder – jonge kinderen. Al in 2006 had het Kinderrechtencommissariaat samen met andere actoren in een brief aan de Vlaamse regering zijn bezorgdheid geuit over de inperking van de vijfminutenregel.

Het Verdrag bepaalt dat minderjarigen recht hebben op toegang tot de media voor informatiegaring, maar ook dat ze beschermd moeten worden tegen inhoud die schadelijk kunnen zijn voor hun ontwikkeling.

Het Kinderrechtencommissariaat plaatste de rechten en belangen van minderjarigen in de context van een Europese economische realiteit en gaf bedenkingen bij de toepasbaarheid en afdwingbaarheid van de opgestelde ethische code.

De Vlaamse overheid formuleerde bij de afschaffing enkele minimale beschermingswaarborgen voor minderjarigen. Ze beloofde ten eerste overleg met de omroepen om in kinderprogramma's te investeren. Maar de minister van Media liet al snel verstaan dat hij een investeringsplicht moeilijk decretaal aan de omroepen kan opleggen. Toch wil het Kinderrechtencommissariaat dat de omroepen opnieuw gewezen worden op de investeringsbelofte. Het Vlaams Parlement moet de monitoringtaak opnemen.

Het Verdrag bepaalt dat minderjarigen recht hebben op toegang tot de media voor informatiegaring, maar ook dat ze beschermd moeten worden tegen inhoud die schadelijk kunnen zijn voor hun ontwikkeling.

¹⁰ Advies 1999-2000/1, 'Kinderen en reclame op televisie'. Zie: www.kinderrechten.be.

Voorstel van decreet houdende wijziging van het artikel 82 van de decreten betreffende de radio-omroep en de televisie, gecoördineerd op 25 januari 1995, *Parl.St.* VI. Parl. 1999-2000, nr.92/1. Voor het verslag van de hoorzitting, zie: *Parl.St.* VI. Parl. 1999-2000, nr.92/5.

¹¹ Decreet van 2 februari 2007 houdende wijziging van sommige bepalingen van titel III en titel IV van de decreten betreffende de radio-omroep en de televisie, gecoördineerd op 4 maart 2005, *B.S.* 23 februari 2007.

Voor het verslag van de bespreking zie *Hand.* VI. Parl. 2006-2007, 24 januari 2007

¹² EU-Richtlijn 89/552/EEG 'Televisie zonder grenzen', van de Raad van 3 oktober 1989 betreffende de coördinatie van bepaalde wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen in de lidstaten inzake de uitoefening van televisieomroepactiviteiten.

¹³ Het kabinet werkte de ethische code uit in samenwerking met andere organisaties zoals de Gezinsbond, Test Aankoop, de omroepen en de reclamesector zelf.

¹⁴ Advies 2006-2007/4, 'Reclame voor kinderen op radio en televisie'. Zie: www.kinderrechten.be.

De Vlaamse overheid beloofde ook een ethische- of gedragscode voor kinderreclame op te stellen. Die code kwam er ook. De code is bedoeld als een moreel bindend instrument waar vooral de Vlaamse Regulator voor de Media (VRM) op zal toezien. Die VRM moet de code inhoudelijk vertalen. Het Kinderrechtencommissariaat pleit voor een degelijke parlementaire controle op die vertaling. Het Kinderrechtencommissariaat merkt op dat de code de vage notie 'kinderen en jongeren', en niet 'minderjarigen' hanteert. Dat zet de deur open voor een creatieve beperking van de doelgroep tot minderjarigen jonger dan 16 jaar. Het Kinderrechtencommissariaat raadt het Vlaams Parlement aan de VRM hierover regelmatig te ondervragen.

Refererend naar zijn vroegere advies van 2000, merkt het Kinderrechtencommissariaat ten slotte op dat er nog altijd geen werk gemaakt werd van mediaopvoeding¹⁵ op school. Toch is die opvoeding van cruciaal belang om kinderen en jongeren bewuster te maken van wat reclame is en hoe ze werkt. Dat bewustzijn is nodig om de kritische zin en weerbaarheid van minderjarigen aan te scherpen. De mediaopvoeding moet opgenomen worden in de eindtermen van het onderwijs.

3.3. Stand van zaken

De vijfminutenregel werd afgeschaft. Op 24 mei 2007 keurde de Vlaamse regering de ethische code goed. Na de nodige adviesronde (Jeugdraad, Mediaraad, Raad van State) kwam de tekst terug op de regeringstafel.

Op 7 september 2007 keurde de Vlaamse regering de gedragscode goed. De beschermingswaarborgen blijken enkel gericht te zijn naar kinderen (tot 12 jaar) en jongeren (tot 16 jaar). Minderjarigen ouder dan 16 moeten blijkbaar niet meer beschermd worden. De beschermingswaarborgen worden ook op een aantal andere inhoudelijke punten afgebouwd. Zo zou reclame voor alcohol enkel moeten geweerd worden rond kinderprogramma's. Het parlementaire toezicht op de toepassing van de gedragscode blijft dus zeker noodzakelijk.

Het Kinderrechtencommissariaat is daarnaast ook bezorgd dat de EU-richtlijn nog verder zal doorgevoerd worden en dat Vlaanderen bijvoorbeeld ook zal toelaten dat kinderprogramma's in de toekomst onderbroken worden door reclameblokken. Voorlopig beschouwt het beleid dat nog als een brug te ver.¹⁶

¹⁵ Mediaopvoeding moet begrepen worden in de ruime zin van het woord. Het moet gaan over omgaan met reclame, maar ook over bijvoorbeeld omgaan met de gevaren van internet.

¹⁶ Hand. Vl. Parl. 2006-2007, 12 juni 2007, 1-3.

4 Leerzorg opent de deur naar inclusie

4.1. Situering¹⁷

Vlaanderen kent een erg gediversifieerd onderwijsaanbod. Dat aanbod is bedoeld om tegemoet te komen aan de verschillende noden van alle leerplichtige leerlingen. Een grote tweedeling bestaat sinds jaar en dag tussen het reguliere en het 'buitengewone' onderwijs voor kinderen met een handicap. Daarin bestaan acht types (lager onderwijs) en vier opleidingsvormen.

De voorbije jaren rees er meer en meer kritiek op het segregerende karakter van deze tweedeling. Daarom werd er geïnvesteerd in projecten van geïntegreerd onderwijs¹⁸ en het pad van inclusief onderwijs werd verder verkend en uitgediept.¹⁹

De minister van Onderwijs heeft in 2006 een vernieuwend plan Leerzorg²⁰ uitgewerkt in een conceptnota, en voorgelegd aan alle relevante actoren in het veld.²¹ Dit nieuwe leerzorgkader zou moeten garanderen dat elk kind zorg op maat krijgt. Het plan gaat daarom zowel over buitengewoon als over gewoon onderwijs. De minister laat zich voor het plan inspireren door nieuwe inzichten over onderwijs voor kinderen met beperkingen, en door nieuwe internationale normen. Door vijf leerzorgniveaus in te voeren, gaat het plan verder de weg op van inclusie. Alleen de leerlingen die ingeschaald worden op het vierde niveau kunnen niet in het reguliere onderwijs terecht. Het hele proces van invoering van meer inclusie zou enkele jaren in beslag nemen om dan operationeel te zijn tegen 2016.

4.2. Advies

Op 24 mei 2007 lichtte het Kinderrechtencommissariaat zijn advies²² toe tijdens een hoorzitting van de commissie Onderwijs.²³ In essentie staat het Kinderrechtencommissariaat positief tegenover het uitgewerkte leerzorgkader.

Inclusie is een van de belangrijke boodschappen in het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind en het is ook de nieuwe norm vanuit het recente VN-Verdrag voor Gelijke Rechten van Personen met een Handicap, van 13 december 2006.²⁴ Dit verdrag maakt duidelijk dat inclusie niet langer een optie is, maar een verplichting, die stapsgewijs omgezet moet worden in ons onderwijslandschap en -beleid.

Inclusie betekent volgens deze internationale normen dat mensen – en dus ook minderjarigen – met een handicap in eerste instantie mensen zijn met alle mensen- en kinderrechten van dien. Principes als non-discriminatie, respect voor diversiteit en voor zelfbeschikkingsrechten komen in de plaats van het beschouwen van mensen met een handicap als louter afhankelijke zorgbehoevenden. De klemtoon ligt op wat ze wél kunnen, zijn en doen, in plaats van aandacht te blijven leggen op wat ze niet kunnen.

Dit verdrag maakt duidelijk dat inclusie niet langer een optie is, maar een verplichting, die stapsgewijs omgezet moet worden in ons onderwijslandschap en -beleid.

¹⁷ Persmededeling van de Vlaamse regering, 30 maart 2007. Zie: <http://publicatie-62.vlaanderen.be>.

¹⁸ De zogenaamde 'GON'-projecten.

¹⁹ Waar geïntegreerd onderwijs met name leerlingen bijstaat om zich te kunnen inpassen in het reguliere onderwijs, vertrekt inclusief onderwijs van een fundamenteel andere visie, waarbij het veeleer de school is die aangepast moet zijn aan elke leerling, met zijn eigen specifieke behoeften, waar het niet de leerling is die zich moet aanpassen.

Zie ook MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP, *Ruimte voor inclusief onderwijs. Memorandum en aanbevelingen voor het beleid*, Brussel, 2004.

²⁰ Zie: www.vlaanderen.be/servlet/Satellite?c=Bestand_C&cid=1175227225353&pagename=minister_frank_vandenbroucke%2FBestand_C%2FBestandURL.

²¹ Zoals: de onderwijskoepels, de vakbonden, de CLB's, de VLOR.

²² Zie advies 2006-2007/5 'Conceptnota leerzorg'. Zie: www.kinderrechten.be.

²³ Hoorzitting over de conceptnota Leerzorg van 30 maart 2007, *Parl.St. VI. Parl. 2006-2007*, nr.1275/1.

²⁴ Dit verdrag werd op 30 maart 2007 door België ondertekend maar nog niet geratificeerd. Zie: www.un.org/esa/socdev/enable.

Dat dit vooral een andere houding vereist, mag duidelijk zijn. En attitudeverandering komt er niet alleen door nieuwe regels. Maar de wetgever moet wel een duidelijk signaal geven. Wetgeving is een noodzakelijke maar niet voldoende voorwaarde voor echt inclusief onderwijs, in een inclusieve samenleving.

Het Kinderrechtencommissariaat beoordeelt deze eerste stap naar meer inclusie dan ook positief.

Het Kinderrechtencommissariaat staat positief tegenover het leezorgkader, maar wil dat er nog meer aandacht gaat naar de leerling als volwaardig persoon, met rechten, en met zijn eigen sterkten en zwakten. Zo moet er ruimte voor dialoog komen binnen de overlegstructuren, tussen leerlingen, ouders, leerkrachten en directie, om bijvoorbeeld de gevolgen van gemaakte keuzen juist in te schatten, om bepaalde screeningsresultaten in vraag te kunnen stellen, om de draagkrachtbeoordeling te kunnen doen met inspraak van alle betrokkenen. Jongeren moeten daardoor beter inzicht krijgen in de gevolgen van de keuzen die ze maken.

Het Kinderrechtencommissariaat heeft bedenkingen bij het ontbreken van een duidelijke inspraakmogelijkheid van de leerling bij het al of niet verplicht instappen in een bepaald zorgniveau. Het Kinderrechtencommissariaat wil ook dat ouders en kinderen hun dossiers van het Centrum Leerlingenbegeleiding kunnen inkiijken en aanvullen, conform het decreet rechtspositie.

Problematisch blijft nog de behandeling en het aanbod voor kinderen met meervoudige beperkingen. Zij zijn heel moeilijk te plaatsen in het leezorgkader.

Belangrijk is ook om de expertise van het buitengewoon onderwijs zeker niet overboord te gooien, maar steeds verder in te voeren in de verschillende leezorgniveaus.

Om te slagen moet het hele proces bovendien veel ondersteuning, middelen, communicatie- en evaluatiemomenten krijgen. Er zal ook een doorgedreven afstemming nodig zijn tussen onderwijs en welzijn, meer bepaald de Integrale Jeugdhulp.

4.3. Stand van zaken

Op 30 maart 2007 keurde de Vlaamse regering het leezorgkader goed. In de hoorzitting werd aan het Kinderrechtencommissariaat bijkomend de vraag gesteld of het vierde leezorgniveau in strijd is met de internationale rechtsregels. In zijn schriftelijk antwoord preciseert het Kinderrechtencommissariaat dat het niet opportuun is om kinderen met extra zorgbehoeften uitsluitend een vierde zorgniveau aan te bieden, dat wil zeggen buiten het gewone onderwijs te zetten. De Conventie voor de Gelijke Rechten van Personen met een Handicap promoot heel duidelijk de inclusiefilosofie.

De operationele invoering van het leezorgkader is gepland op 1 september 2009. Voor die datum zal waar nodig grondig decreetgevend werk geleverd moeten worden.

5

Geweld tegen kinderen

De VN concludeert dat de omvang van geweld tegenover kinderen angstwekkende proporties aanneemt.

'No violence against children is justifiable, all violence against children is preventable!'

5.1. Situering

In oktober 2006 stelden de Verenigde Naties (VN) hun comprehensieve studie voor over vormen van geweld waar kinderen wereldwijd mee te maken hebben.²⁵ De studie beschrijft het geweld op kinderen in verschillende settings: het gezin, de school, de kinder- en jeugdvoorzieningen, de werkplek en de hele gemeenschap. Alle vormen van geweld komen aan bod. De VN concludeert dat de omvang van geweld tegenover kinderen angstwekkende proporties aanneemt. Het rapport duidt ook de gevolgen van dat geweld: verwondingen, handicap, levenslange emotionele en psychologische schade, tot zelfs de dood. Niet alleen individuele slachtoffers, maar ook de hele samenleving heeft daar onder te lijden. 'No violence against children is justifiable, all violence against children is preventable!' is daarom de boodschap doorheen het rapport.

De Verenigde Naties hadden prof. dr. P. Pinheiro aangesteld om de studie uit te voeren. Hij kwam het eindverslag ook toelichten op een conferentie in Brussel op 6 december 2006. De conferentie werd georganiseerd door Unicef België met de steun van onder meer het Kinderrechtencommissariaat.²⁶

5.2. Advies

Het Kinderrechtencommissariaat formuleerde zijn aanbevelingen zowel op de conferentie zelf als later in een gezamenlijk schrijven met de betrokken partnerorganisaties.

Tijdens de conferentie²⁷ ging de kinderrechtencommissaris nader in op de problematiek van de 'pedagogische' tik en andere vormen van huiselijk geweld op kinderen. Ze gaf juridische argumenten om de heersende tolerantie voor dat 'klein' geweld te doen keren.

Daarnaast nam ze ook duidelijk stelling tegen de geïnstitutionaliseerde vorm van geweld op kinderen in België. Ze verwees daarbij naar de opsluiting van kinderen zonder papieren in gesloten centra.

Na de conferentie werd een verslagboek opgemaakt dat met een begeleidend schrijven naar de verschillende bevoegde overheden gestuurd werd.

Het Kinderrechtencommissariaat dringt er bij de bevoegde overheden van ons land op aan om de studie zorgvuldig door te nemen en om de aanbevelingen daadkrachtig uit te voeren. Het thema geweld tegen kinderen moet op de politieke agenda blijven staan en mag niet langer onderschat worden.

²⁵ PINHEIRO, P.S., *World report on violence against children*, New York, United Nations, 2006.

Voor alle info, zie: www.violencestudy.org.

²⁶ UNICEF, KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT, DELEGUE GENERAL AUX DROITS DE L'ENFANT, KINDERRECHTENCOALITIE, CODE, VERENIGING VOOR DE VERENIGDE NATIES, *Verslag van de conferentie over geweld tegen kinderen in België en in de wereld*, Brussel, Unicef, 2007.

²⁷ UNICEF, KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT e.a., o.c., p. 32-35.

Ook in België zijn nog te veel kinderen slachtoffer van geweld, zowel binnenshuis als daarbuiten. Ook de Belgische overheden worden daarom opgeroepen dringend actie te ondernemen door:

- een nationaal actieplan op te maken om geweld op kinderen te stoppen,
- een wettelijk omschreven verbod in te voeren op alle vormen van geweld, inclusief de fysieke en vernederende bestraffing van kinderen,
- grootscheepse campagnes op te zetten tegen het gebruik van geweld op kinderen en voor het promoten van geweldloze waarden en positief ouderschap,
- een bruikbaar en efficiënt informatie-instrument uit te werken voor kinderen zelf,
- plaatsingen van kinderen in instellingen te verminderen en te investeren in alternatieven voor de opvang in familiale settings,
- detentie van kinderen in gesloten centra voor ‘illegalen’ stop te zetten, en het recht van het kind te behouden om in zijn gezin op te groeien,
- de strijd tegen armoede op te voeren,
- de participatiegraad van kinderen zelf te verhogen bij de aanpak van geweld.

5.3. Stand van zaken

Na de conferentie bleef het stil aan de kant van de wetgever. Zo werd bijvoorbeeld het wetsvoorstel over de ‘pedagogische’ tik ook dit jaar niet behandeld.²⁸

Ondertussen ondertekende het Kinderrechtencommissariaat een petitie voor de aanstelling van een ‘special representative’ bij de secretaris-generaal van de Verenigde Naties om dit thema blijvend op de agenda te houden.²⁹ Het Kinderrechtencommissariaat kaartte dit per brief aan bij de federale minister van Buitenlandse Zaken.

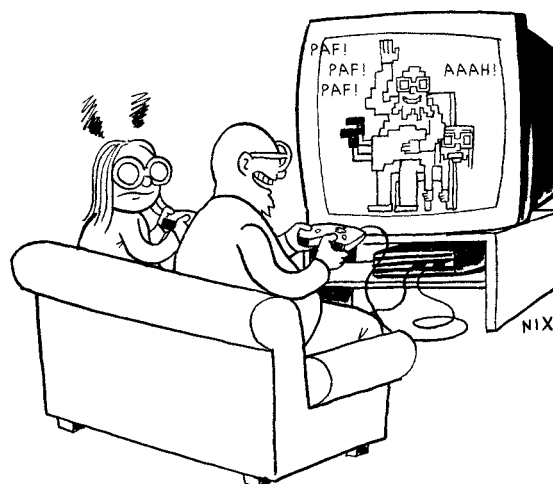
Ook de Raad van Europa zette het thema geweld centraal in zijn programma ‘Building a Europe for and with children.’³⁰ In het najaar van 2007 plant de Raad acties en campagnes rond geweldloos opvoeden.

²⁸ Wetsvoorstel tot invoeging van een artikel 371 bis in het Burgerlijk Wetboek. *Parl.St.* Senaat. B.Z. 2003, nr. 149/1. Voor andere nog niet gepubliceerde voorstellen zie: KINDERRECHTEN-COMMISSARIAAT, *Jaarverslag 2005-2006*, Brussel, Kinderrechtencommissariaat, 2006, p. 153.

²⁹ Zie: www.crin.org, onder ‘violence against children’.

³⁰ Zie: www.coe.int/children.

HUISELIJK GEWELD

6 Opvoedingsondersteuning voor ouders én kinderen

6.1. Situering

Opvoedingsondersteuning is de laatste jaren een belangrijk beleidsthema³¹ geworden. In mei 2007 werd een voorstel van decreet houdende opvoedingsondersteuning ingediend en besproken in de commissie Welzijn van het Vlaams Parlement.³² Het Kinderrechtencommissariaat nam deel aan de hoorzitting in de commissie Welzijn op 19 juni 2007.³³

6.2. Advies

Opvoeding is volgens het Verdrag in de eerste plaats een taak voor ouders. Maar datzelfde Verdrag geeft aan de overheid de opdracht om ouders daarin bij te staan. Opvoedingsondersteuning is in die zin een plicht voor de overheid, een bijstandsplicht.

Die ondersteuning moet op vele beleidsdomeinen waargemaakt worden: bijvoorbeeld veilige ruimten buiten het gezin, financiële steun via onder meer kinderbijslag, onderwijs en sociale huisvesting.

Daarnaast moet de overheid ook zorgen voor informatie en advies aan de kinderen en ouders bij opvoedingsvragen en opvoedingsspanningen. Dat moet deel uitmaken van een algemeen gezinsgericht beleid.

Het voorstel van decreet waarover het advies van het Kinderrechtencommissariaat gevraagd werd, focust op zo'n beleid. Het Kinderrechtencommissariaat pleit al jaren voor een laagdrempelig, niet-stigmatiserend, bereikbaar, niet-sturend en vraaggericht opvoedingsondersteunend beleid.³⁴ Het voorstel van decreet heeft de intentie daaraan tegemoet te komen. Toch staat dat niet altijd even expliciet in het decreet.

Het decreet is een 'kaderdecreet'. Het somt op wie de actoren in de opvoedingsondersteuning zijn, geeft aan hoe die actoren met elkaar verbonden zijn, en stelt wat hun taken en werkingsprincipes zijn. Het decreet bevat geen inhoudelijke bepalingen over wat (goed) opvoeden eigenlijk inhoudt. Uit het decreet blijkt ook niet dat kinderen zelf een actieve rol spelen in de opvoedingsrelatie, en hoe gezinsexterne factoren de opvoeding kleuren.

Het Kinderrechtencommissariaat stelt zich vragen bij sommige actoren in het lokaal overleg opvoedingsondersteuning. Vooral voor de politie en de preventieconsulenten Jongerenwelzijn bestaat er een risico op functieverwarring en mogelijke deontologische problemen. Bovendien kunnen ouders daardoor afgeschrikt

³¹ In de voorbije jaren kwam dit thema al meermaals aan bod in het Vlaams Parlement. Hoorzitting over de parlementaire initiatieven betreffende opvoedingsondersteuning, *Parl.St. VI. Parl. 2000-2001*, nr.509/1. Aanbeveling 200/6, 'Inrichting van opvoedingsondersteuning. Zie: www.kinderrechten.be. Hoorzitting over opvoedingsondersteuning, *Parl.St. VI. Parl. 2005-2006*, nr.872/1.

³² Voorstel van decreet houdende de organisatie van opvoedingsondersteuning, *Parl.St. VI. Parl. 2006-2007*, nr.1178 / 1. Voor het verslag van de hoorzitting, zie: *Parl.St. VI. Parl. 2006-2007*, nr.1178/ 3.

³³ Advies 2006-2007/7, 'Een opvoedingsondersteuning met oog voor de gezinscontext, de betrokken kinderen, de rechten van de ouders en de kinderen en specifieke doelgroepen'. Zie: www.kinderrechten.be.

³⁴ KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT, CBGS, *Kom je dat thuis eens vertellen?*, Leuven, Acco, 2003. Zie ook www.kinderrechten.be.

worden om in vol vertrouwen gebruik te maken van het aanbod van opvoedingsondersteuning. De vraag hoever precies de detecterende functie van de ondersteunende instanties zal reiken is niet genoeg uitgeklaard. Misschien onbedoeld kan ook de indruk ontstaan dat preventie alleen maar met opvoedingsondersteuning kan ingevuld worden. Het Kinderrechtencommissariaat vindt het in elk geval niet zo opportuun om de preventiewerkers van Jongerenwelzijn zonder meer een functie te geven in de opvoedingsondersteuning.

Het Kinderrechtencommissariaat constateert verder dat het decreet alleen voorziet in de oprichting van opvoedingswinkels in dertien centrumsteden. Het Kinderrechtencommissariaat is er bezorgd over dat gezinnen die niet in een centrumstad wonen minder ondersteuningsgaranties krijgen. Het Kinderrechtencommissariaat pleit er verder voor dat de ondersteunende actoren oog hebben voor opvoedingsituaties van zowel kinderen als adolescenten. Het Kinderrechtencommissariaat pleit ervoor dat het aanbod ook gericht wordt naar specifieke opvoedingssituaties, en in het bijzonder naar gezinnen die geconfronteerd worden met een echtscheiding.

Naast deze opmerkingen heeft het Kinderrechtencommissariaat ook een fundamentele kritiek op het decreet. Het decreet zegt niets over de actieve rol van kinderen in de ouder-kindrelatie. Niet alleen ouders geven gezinsrelaties vorm en inhoud, ook de kinderen zelf beïnvloeden die relatie. Het is dan ook logisch dat ook kinderen vragen hebben rond opvoeding. Dat blijkt ook uit het ombudswerk van het Kinderrechtencommissariaat. Het is dus nodig dat de opvoedingsondersteuning ook een aanbod uitwerkt naar de kinderen zelf, en niet alleen naar hun ouders. Dat is in het decreet niet het geval. Opvoedingsondersteuning wordt er beperkt tot ondersteuning van opvoedingsverantwoordelijken, van volwassenen.

Niet alleen ouders geven gezinsrelaties vorm en inhoud, ook de kinderen zelf beïnvloeden die relatie.

6.3. Stand van zaken

Al vorig werkjaar had het Kinderrechtencommissariaat een eerste verkennend gesprek over opvoedingsondersteuning met het kabinet van de minister van Welzijn.³⁵ Daarin wees het Kinderrechtencommissariaat er al op dat ook kinderen actor zijn in de opvoedingsrelatie en dat ze dus ook een beroep moeten kunnen doen op opvoedingsondersteuning. Het Kinderrechtencommissariaat wees ook op het tekort aan informerend en ondersteunend materiaal in het kader van scheiding.

Het Kinderrechtencommissariaat nam deel aan de hoorzitting in de commissie Welzijn op 19 juni 2007,³⁶ waar het advies toegelicht werd. Het decreet werd verder behandeld in de commissie en werd op 10 juli door het Vlaams Parlement goedgekeurd.³⁷

³⁵ KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT, *Jaarverslag 2005-2006*, Brussel, Kinderrechtencommissariaat, p. 171.

³⁶ Verslag van de hoorzitting, *Parl.St. Vl. Parl. 2006-2007*, nr.1178/3.

³⁷ Decreet van 13 juli 2007 houdende de organisatie van de opvoedingsondersteuning, *B.S. 14 augustus 2007*.

7 Nieuwe wetgeving scheiding voldoet niet

7.1 Situering

In de legislatuur 2003-2007 werd het wetgevende kader rond scheiding sterk gewijzigd door de nieuwe wet op het 'verblijfsco-ouderschap'³⁸ en door een vernieuwde echtscheidingswet.³⁹

Naar aanleiding van de federale verkiezingen van juni 2007 vatte het Kinderrechtencommissariaat zijn standpunten over scheidingswetgeving en omgangsregelingen nog eens samen in zijn federaal Memorandum.⁴⁰ Dat Memorandum werd in mei in verkorte versie aan de uittredende federale parlementsleden bezorgd. De uitgebreide versie werd in juli aan de partijvoorzitters en studiediensten gestuurd, en in september aan de nieuwe federale parlementsleden.

7.2. Advies

De nieuwe echtscheidingswet voert de E.O.O. (Echtscheiding op grond van Onherstelbare Ontwrichting) in. De echtscheiding op feiten en deze op grond van feitelijke scheiding vervallen. Het schuldprincipe wordt verlaten. Er komt op die manier een einde aan de zoektocht van mensen die willen scheiden naar bewijzen om elkaar zwart te maken voor de rechtbank. Dat is positief. De E.O.O. wil scheiden makkelijker, en vooral sneller maken. De E.O.O. kan in die context conflictverlagend werken. Maar het gevaar voor latere conflicten en blijvende gevechten zou kunnen stijgen. De E.O.O. creëert immers de mogelijkheid om de scheiding vast te leggen zonder meteen tot een globaal akkoord te komen over alle aspecten ervan: het verblijf van de kinderen, onderhoudsgeld, verdeling van de goederen, enz.

De in het verleden frequent gebruikte E.O.T. (Echtscheiding met Onderlinge Toestemming) blijft, gelukkig maar, bestaan. In Vlaanderen zou men de voorbije jaren in zo'n 80% van de gevallen via de E.O.T. gescheiden zijn. Het voordeel hiervan voor de kinderen is dat alle afspraken vooraf onderhandeld en geregeld moeten worden, vooraleer men naar de rechtbank kan. De ouders beheersen de regeling en komen daar onderling overeen, zij het na de nodige discussies of tijdens bemiddeling. De regelingen liggen dan vast en zijn vanaf dan voor iedereen klaar en duidelijk en er blijft geen sluimerend discussiemateriaal liggen.

Het Kinderrechtencommissariaat vreest dat de E.O.O. aantrekkelijker zal gaan lijken dan een E.O.T., waardoor het 'succes' van de E.O.T. wel eens drastisch zou kunnen afnemen.

Als koppels scheiden komen ze vaak moeilijk tot afspraken. Bemiddeling tussen de scheidende partners is dan in het belang van het kind. Nu ook de wetgever de bemiddeling wettelijk omkaderde, lijkt het nog altijd raadzaam een kennismaking met deze methodiek verplichtend te maken voor koppels met kinderen die

Het lijkt nog altijd raadzaam een kennismaking met deze methodiek verplichtend te maken voor koppels met kinderen die gaan scheiden.

³⁸ Wet van 18 juli 2006 tot het bevoorrechten van gelijkmatig verdeelde huisvesting van het kind van wie de ouders gescheiden zijn en tot regeling van de gedwongen uitvoering, B.S. 4 september 2006. Zie ook: KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT, *Jaarverslag 2005-2006*, Brussel, Kinderrechtencommissariaat.

³⁹ Wet van 27 april 2007 betreffende de hervorming van de echtscheiding, B.S. 7 juni 2007.

⁴⁰ KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT, *Memorandum 2007. Spiegel uw beleid aan kinderen*, Brussel, Kinderrechten-

commissariaat, 2007. Zie: www.kinderrechten.be. Dezelfde overwegingen werden ook in de Senaat verduidelijkt in de hoorzitting van 6 maart 2007 van de commissie Justitie.

gaan scheiden.⁴¹ Bemiddeling biedt de meeste kansen voor conflictpreventie of -beheersing en daar varen alle betrokken partijen wel bij, zeker ook de kinderen. Met een verplichte kennismaking zouden veel meer mensen kennismaken met bemiddeling.

Als ouders scheiden is het de vraag waar de kinderen gaan verblijven. De nieuwe wet op het verblijfsco-ouderschap geeft de voorkeur aan verblijfsregelingen die de ouders zelf uitwerken. Dat is positief. Toch blijft het Kinderrechtencommissariaat zich zorgen maken over de verruiming van de mogelijkheden tot een gedwongen uitvoering van de verblijfsregeling. Dwang, onder welke vorm ook, is nooit in het belang van de minderjarige. Ook elke vorm van fysieke dwang op een kind is ontoelaatbaar. De mogelijkheid tot gedwongen afgifte van het kind kan niet. De wet moet zo snel mogelijk in die zin aangepast worden.

Toch blijft het Kinderrechtencommissariaat zich zorgen maken over de verruiming van de mogelijkheden tot een gedwongen uitvoering van de verblijfsregeling.

En dan is er ook bij scheiding van de ouders het fundamentele probleem van de manke rechtspositie van de kinderen. Kinderen zijn juridisch altijd de zwakste partij. Ze hebben dan wel rechten op papier, maar de uitoefening ervan geeft vaak problemen. Gezien de impact van de scheiding op het welbevinden van kinderen en omdat de gevolgen ervan de kinderen raken in hun verdere leven, is een doorgedreven respect voor hun rechten en belangen in deze materie een absolute noodzaak. Ze moeten alle mogelijke ondersteuning krijgen, zeker als anderen niet of niet genoeg voor hun rechten opkomen. Het Kinderrechtencommissariaat pleit al jaren voor de versterking van het spreekrecht, de bijstand door jeugdadvocaten en de eigen rechtstoegang voor minderjarigen. Dat zou de minderjarige ook in de scheidingscontext de mogelijkheid geven om het recht op omgang en persoonlijk contact zelf af te dwingen. Dat is nu een enorme lacune in de Belgische wet. Dat recht is alleen voorzien als een recht van de volwassene.

7.3. Stand van zaken

Het Memorandum werd verspreid onder de partijvoorzitters, de studiediensten en de leden van het Vlaamse en federale parlement.

⁴¹ Zie ook KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT, *Jaarverslag 2005-2006*, Brussel, Kinderrechtencommissariaat, 2006, p.142-148.
KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT, *Jaarverslag 2004-2005*, Brussel, Kinderrechtencommissariaat, 2005, p.116-120 en p. 153-154.
KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT, *Kinderen en scheiding*, Brussel, Kinderrechtencommissariaat, 2005, p.30-34.
Advies 2005-2006/7 'Kinderen en scheiding' en advies 2004-2005/4 'Kinderen in ernstig conflictueuze scheidingsituaties'
Zie www.kinderrechten.be.

8

Manke rechtspositie van minderjarigen

8.1. Situering

In het leven van kinderen en jongeren zijn er heel wat situaties waarin ze niet zelf het initiatief kunnen nemen, maar waarvan ze wel de consequenties dragen. Neem een scheidingsprocedure van hun ouders, een misdrijf of ongeval waarvan ze het slachtoffer zijn, een voogdijregeling, een naamsverandering, een verzoek tot asiel of regularisering. In heel wat situaties met juridische consequenties zijn minderjarigen ook zelf actor. Ze werken bijvoorbeeld als jobstudent, ze gaan zelfstandig wonen, ze krijgen een sanctie op school, ze bestellen een aankoop, ze brengen een kind ter wereld.

Minderjarigen moeten hun rechten kunnen uitoefenen en indien nodig ook afdwingen.

Het probleem is dat minderjarigen amper actiemogelijkheid hebben in al deze procedures. Ze zijn principieel handelingsonbekwaam. Het Kinderrechtencommissariaat pleit al jaren voor een steviger rechtspositie voor minderjarigen. Het volstaat niet dat ze rechten op papier hebben. Minderjarigen moeten hun rechten kunnen uitoefenen en indien nodig ook afdwingen.

In de Kamer van Volksvertegenwoordigers liggen al jaren wetsontwerpen⁴² klaar over de versteviging van het spreekrecht van minderjarigen, over zelfstandige rechtsingang voor minderjarigen, en over jeugdadvocaten. Deze drie wetsontwerpen zouden een doorbraak betekenen voor de huidige rechtspositie van minderjarigen in onze samenleving. Al geruime tijd pleit het Kinderrechtencommissariaat ervoor dat deze initiatieven wet zouden worden. Ook het VN-Comité voor de Rechten van het Kind maande België aan om snel werk te maken van de realisatie van deze initiatieven.⁴³ Dat is nog altijd niet gebeurd. In de voorbije legislatuur legde de minister van Justitie geamendeerde voorstellen op tafel. Die voorstellen zijn een grote stap terug naar af. Het Kinderrechtencommissariaat pleit er dan ook voor de oorspronkelijke wetteksten opnieuw ter hand te nemen en snel goed te keuren.

Naar aanleiding van de federale verkiezingen van juni 2007 onderstreepte het Kinderrechtencommissariaat zijn vraag naar de regeling van de rechtspositie van minderjarigen opnieuw in zijn Memorandum.⁴⁴

8.2. Advies

Het Kinderrechtencommissariaat blijft pleiten voor de zelfstandige toegang tot de rechter voor minderjarigen. Ze moeten van dit grondrecht gebruik kunnen maken in die gevallen waar hun wettige vertegenwoordigers of bevoegde derden dat niet kunnen of niet willen doen.

Het Kinderrechtencommissariaat blijft ook pleiten voor een versteviging van het spreekrecht van minderjarigen. De principes daarvan zijn duidelijk. Zo is het

⁴² Zie KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT, *Jaarverslag 2005-2006*, Brussel, Kinderrechtencommissariaat, 2006, p. 169-170.

⁴³ Committee for the rights of the child, *Concluding Observations*, 7 juni 2002, CRC/C/15/add. 178, par. 8.9

⁴⁴ KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT, *Memorandum 2007. Spiegel uw beleid aan kinderrechten*, Brussel, Kinderrechtencommissariaat, 2007. Zie: www.kinderrechten.be.

Kinderrechtencommissariaat voorstander van een oproepingsplicht vanaf 12 jaar door alle rechtbanken. Het Kinderrechtencommissariaat pleit er verder voor dat de rechter niet kan weigeren een kind te horen als de minderjarige daar zelf om vraagt, ongeacht de leeftijd van het kind. Verder mag het toepassingsgebied van het spreekrecht niet zomaar naar bepaalde rechtsmateries afgebakend worden. De minderjarige moet ook geïnformeerd worden over de draagwijdte van het onderhoud met de rechter. Voor het Kinderrechtencommissariaat moet de bijstand van een advocaat bij het spreekrecht niet per definitie verplicht zijn. Het pleit wel voor het recht van de minderjarige om zich door een onafhankelijke vertrouwenspersoon te laten bijstaan. Het spreekrecht van kinderen in een procedure kan in de praktijk moeilijk tot zijn recht komen als deze wetswijziging niet gepaard gaat met de nodige investering in vorming en intervisie over de methodieken om kinderen te horen.

Ten slotte blijft het Kinderrechtencommissariaat pleiten voor de regeling en erkenning van jeugdadvocaten. De Balie voorzag zelf reeds in bijkomende opleidingen, maar van officiële jeugdadvocaten is er nog altijd geen sprake. Er moet een wettelijk kader gecreëerd worden waarin de multidisciplinaire opleiding, de permanente bijscholing en de erkenningsregeling opgenomen worden.

8.3. Stand van zaken

Enkele jaren geleden werden de drie oorspronkelijke wetsontwerpen ingediend. De Senaat keurde ze toen reeds goed, maar de Kamer volgde niet. Het Kinderrechtencommissariaat hoopt dat de nieuwe federale wetgever daar snel werk van maakt.

9 De kwetsbaarheid van kinderen zonder papieren

De toestand van kinderen zonder papieren is uitermate zorgwekkend.

9.1. Situering

Het aantal klachten bij de ombudsdienst van het Kinderrechtencommissariaat over de leefsituatie van minderjarige vreemdelingen stijgt de laatste jaren. Vooral de toestand van kinderen zonder papieren is uitermate zorgwekkend.

Naar aanleiding van de federale verkiezingen verduidelijkte het Kinderrechtencommissariaat haar belangrijkste standpunten over minderjarige asielzoekers in zijn Memorandum.⁴⁵ Het Kinderrechtencommissariaat verspreide daarnaast ook zijn nieuwe rapport 'Heen en Retour. Kinderrechten op de vlucht'.⁴⁶

Het rapport focust op de problemen van kinderen die uit hun land van herkomst gevlucht zijn en in ons land in een benarde situatie verblijven. Het gaat dan om kinderen van asielzoekers wiens procedure loopt, kinderen van ouders die een regularisatie-aanvraag hebben ingediend, kinderen van uitgeprocedeerde asielzoekers, en niet-begeleide minderjarige vluchtelingen. Allemaal leven ze in grote onzekerheid en met vele problemen. Die problemen vragen in een democratische rechtstaat als de onze om dringend aangepakt te worden. De situatie van minderjarigen is dikwijls schrijnend en botst met internationale normen, zoals het Kinderrechtenverdrag.

Het dossier is geschreven vanuit het perspectief van kinderen. Het Kinderrechtencommissariaat informeerde zich ruim op het werkveld. Het dossier schetst de verschillende facetten waar minderjarige asielzoekers mee worstelen: hun strijd om de juiste papieren, de problemen bij de opvang, problemen met het onderwijs, en de opsluiting bij uitwijzing.

9.2. Advies

Papieren

Het voorbehoud dat België maakt bij artikel 2 van het Verdrag (verbod op discriminatie) moet worden ingetrokken. Elke minderjarige, ongeacht zijn status of verblijfstitel moet aanspraak kunnen maken op zijn rechten.

Kinderen die in ons land toekomen met hun ouders moeten volwaardig hun rechten kunnen uitoefenen. Zij mogen niet slechts als aanhangsel van hun ouders worden beschouwd. Zij zijn rechtssubjecten in eigen persoon. De asielprocedure moet ook rekening met hen houden, bijvoorbeeld met hun levensloop, hun (traumatische) ervaringen en hun onderwijskansen.

Er moet een wettelijk verankerd statuut worden uitgewerkt voor niet-begeleide minderjarigen. Omzendbrieven geven onvoldoende rechtsbescherming. Interviews met minderjarigen in het kader van de asielprocedure moeten daarbij met de nodige omzichtigheid gebeuren.

⁴⁵ KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT, *Memorandum 2007. Spiegel uw beleid aan kinderrechten*, Brussel, 2007. Zie ook www.kinderrechten.be

⁴⁶ KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT, *Heen en Retour. Kinderrechten op de vlucht*, Brussel, Kinderrechtencommissariaat, 2007. Zie: www.kinderrechten.be

Om de onzekerheid die gepaard gaat met de asielprocedure in de tijd te beperken, moet de door de overheid wenselijke en vooropgestelde afhandelingstermijn van één jaar ook wettelijk verankerd worden.

Het Kinderrechtencommissariaat pleit ook voor een transparant, eenduidig en objectiever beleid inzake regularisatie. Over die regularisatie moet geoordeeld worden door een commissie van onafhankelijke deskundigen. Regularisatie moet onder meer ook rekening houden met de levensloop en de onderwijskansen van kinderen, en met hun termijn van verblijf in België. Voor kinderen is de termijn van drie jaar een aanvaardbare periode. Drie jaar maakt een wezenlijk deel uit van hun nog jonge leven.

Er is een groot risico op achterstand voor de goede en tijdige toepassing van de nieuwe Vreemdelingenwet. In veel gevallen betreft het gezinnen die hier reeds jarenlang verblijven. Een eenmalige herstellende regularisatie voor mensen die meer dan 3 jaar een asielprocedure lopende hebben, zou dat risico op achterstand kunnen verkleinen.

Opvang

De nieuwe opvangwet moet zoals voorzien na één jaar geëvalueerd worden. De minderjarigen moeten bij die evaluatie betrokken worden.

Kinderen die in ons land toekomen met hun ouders moeten snel een eigen opvangplek krijgen, zodat ze niet te veel moeten verhuizen. De zelfredzaamheid van gezinnen moet versterkt worden.

Als de asielprocedure langer dan één jaar duurt moeten gezinnen naast materiële steun ook financiële steun kunnen krijgen. Dat verhoogt hun toegangskansen tot onder meer onderwijs en gezondheidszorg.

Wat de opvang van niet-begeleide minderjarigen betreft, moet er snel een protocol komen tussen de federale staat, Vlaanderen en de Franse Gemeenschap.

Idealiter zou er voor elke niet-begeleide minderjarige een multidisciplinaire screening moeten gebeuren van noden en behoeften, vergelijkbaar met het systeem Integrale Jeugdhulp. Niet-begeleide minderjarigen moeten in Vlaanderen toegang krijgen tot alle modules van de Integrale Jeugdhulp en niet enkel die van Jongerenwelzijn.

Wanneer minderjarigen in ons land aankomen zonder begeleidende ouder, krijgen ze sinds 2004 een voogd toegewezen. Dat deze voogdijregeling er kwam is positief. De overheid moet nu echter verder investeren in de opleiding en doorgedreven professionalisering van de voogden.

Als niet-begeleide minderjarigen meerderjarig worden moeten ze op begeleiding kunnen blijven rekenen, zowel bij verder verblijf in België of in geval van uitwijzing.

Onderwijs

Het recht op onderwijs van al deze minderjarigen moet wettelijk verankerd worden. Ook de afspraken rond het niet-uitwijzen in de periode tussen de paasvakantie en het einde van het schooljaar dienen duidelijker in de wet opgenomen te worden.

De inhoud van het onderwijs dat aan hun verstrekt wordt moet inhoudelijk geëvalueerd worden om een zo breed mogelijke doorstroming naar het reguliere onderwijs mogelijk te maken. Het Centrum Leerlingenbegeleiding (CLB) moet een grotere expertise kunnen opbouwen in het werken met kinderen zonder wettig verblijf, om op die manier een belangrijke ondersteunende rol te kunnen spelen.

De onthaalbureaus moeten ondersteund worden om ook kinderen met ouders zonder papieren beter toe te leiden naar school.

Opsluiting

Minderjarigen mogen niet meer opgesloten worden. De overheid moet een uitwijzingsbeleid kunnen voeren, maar moet alternatieven zoeken voor de opsluiting van minderjarigen. In Canada en Australië bijvoorbeeld, hebben projecten bewezen dat uitwijzing wél kan zonder opsluiting. Mensen geven gehoor aan een uitwijzingsbevel als ze maar goed begeleid worden en tijd en middelen krijgen om terug te keren.

Het terugkeerbeleid moet geëvalueerd worden. Bij de beslissing tot uitwijzing moet rekening gehouden worden met het verhaal en de schoolloopbaan van kinderen.

9.3. Stand van zaken

Het asielthema is brandend actueel en was een belangrijk item bij de regeringsonderhandelingen in de zomer en herfst van 2007. Het Kinderrechtencommissariaat zal nauwlettend toezien op het beleid van de nieuwe federale regering. Het Kinderrechtencommissariaat zal de beloofde evaluatie van de asiel- en opvangwet opvolgen. Het Kinderrechtencommissariaat blijft protesteren tegen de opsluiting van kinderen zonder papieren.

10 Minderjarigen herkenbaar in verzoekschriften

10.1. Situering

Het reglement van het Vlaams Parlement voorziet in een verzoekschriftprocedure waarmee de burger bepaalde voorstellen of problemen kan voorleggen aan het parlement. Eén van de logische vormvereisten is dat de verzoeker zijn of haar identiteit vrijgeeft.

Een bepaald verzoekschrift rond pleegzorg⁴⁷ vermeldde ook de naam en geboortedatum van de betrokken kinderen. Een lid van de commissie Welzijn stelde de vraag of hiermee de privacy van de minderjarigen niet geschonden wordt. Deze vraag werd voor advies⁴⁸ aan het Kinderrechtencommissariaat overgemaakt.

10.2. Advies

Het Kinderrechtencommissariaat onderzocht de vraag en stelde vast dat minderjarigen doorgaans geen vragende partij zijn bij zulke verzoekschriften, maar soms wel vermeld worden in verzoekschriften van volwassenen. Bij dit specifieke verzoekschrift was er zelfs geen enkele juridische band tussen de verzoeker en de betrokken minderjarigen.

Het Kinderrechtencommissariaat stelde aan de voorzitter van het Vlaams Parlement voor om de procedure te wijzigen om de anonimiteit en de privacy van minderjarigen in de verzoekschriftprocedure te beveiligen. Het Kinderrechtencommissariaat stelde voor dat verzoekschriften alleen nog de identiteitsgegevens van de verzoeker mogen bevatten. Als de gegevens van minderjarigen in het verzoekschrift herkenbaar zijn, suggereert het Kinderrechtencommissariaat het verzoekschrift aan de verzoeker terug te sturen met de vraag om de gegevens anoniem te maken, of te melden dat die bewerking zal gebeuren door de diensten van het Vlaams Parlement.

10.3. Stand van zaken

Het Vlaams Parlement nam de voorgestelde wijzigingen niet over. Dus blijft de procedure zoals ze is. Het Vlaams Parlement is ervan overtuigd dat de privacy van de verzoeker in de procedure voldoende beschermd wordt en dat de verantwoordelijkheid van privacybescherming van derden bij de indiener van het verzoekschrift ligt. Bovendien wijst het op de noodzaak om alle nodige gegevens te hebben om juist te kunnen antwoorden op het verzoek.

Het Kinderrechtencommissariaat blijft van mening dat de privacybescherming van minderjarigen, die er zelf niet om vragen om in een verzoekschrift vermeld te worden, daarmee onvoldoende verzekerd is.

De privacy-bescherming van minderjarigen, die er zelf niet om vragen om in een verzoekschrift vermeld te worden, is daarmee onvoldoende verzekerd.

⁴⁷ Verzoekschrift over de samenwerking tussen de comités voor bijzondere jeugdzorg en pleegouders, *Parl.St. VI. Parl. 2006-2007, nr.1202/1*.

⁴⁸ Advies 2006-2007/1 'Verzoekschriften. Privacy in de procedure'. Zie: www.kinderrechten.be

11 Standpunten

Het Kinderrechtencommissariaat formuleerde het afgelopen jaar ook standpunten in een ruimere beleidsgerichte context, dus buiten het formele advieswerk. Hieronder een korte toelichting.

Wachten op een leerlingenstatuut

Het Kinderrechtencommissariaat pleit daarom al langer voor een coherent en decretaal verankerd leerlingenstatuut. Dat moet de principes van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind vertalen naar de schoolcontext.

De invulling van rechten van leerlingen kan niet alleen aan de eigen discretionaire bevoegdheid van individuele scholen overgelaten worden. Het Kinderrechtencommissariaat pleit daarom al langer voor een coherent en decretaal verankerd leerlingenstatuut.⁴⁹ Dat moet de principes van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind vertalen naar de schoolcontext. De overheid moet daarvoor een bindend minimaal kader vastleggen.

Een leerlingenstatuut is duidelijk in het belang van leerlingen. Het leerlingenstatuut geeft de leerling een duidelijk overzicht van zijn rechten, plichten en verantwoordelijkheden op school. Het statuut zou ook een coherenter en vollediger geheel kunnen zijn van bepalingen die nu her en der verspreid zitten over verschillende decreten. Daardoor zouden leerlingen beter geïnformeerd zijn over hun rechten en plichten en zou hun rechtszekerheid toenemen. Een leerlingenstatuut is ook in het belang van de school. Het kan de verhoudingen tussen leerlingen en hun school positief inkleuren en de betrokkenheid van de verschillende actoren bij het schoolgebeuren verhogen.

Het Kinderrechtencommissariaat pleit voor een leerlingenstatuut dat de verhoudingen tussen leerlingen en de school allesomvattend regelt. Die regelingen moeten dus niet alleen gaan over potentiële conflictsituaties, maar over alle aspecten van de leerling-schoolrelatie.

In de loop van 2006 werd deze vraag, die ook door de Vlaamse Scholierenkoepel (VSK) al lang gesteld werd, behandeld in een werkgroep van de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR).⁵⁰ In deze werkgroep zaten naast de leden van de VLOR en het Kinderrechtencommissariaat ook vertegenwoordigers van VSK, van de onderwijskoepels, van de directies en de Centra Leerlingenbegeleiding (CLB's), en academici.

Al snel werd duidelijk dat er overeenstemming was over de nood aan een uitdrukkelijk kader van 'rechten en plichten' van leerlingen. Minder consensus was er over de beste strategie om daartoe te komen. Alleen het Kinderrechtencommissariaat en in mindere mate VSK achtten een afzonderlijk omvattend decreet noodzakelijk. De andere leden van de werkgroep vonden dat niet nodig omdat volgens hen de belangrijkste rechten al in andere decreten vervat liggen. Het Kinderrechtencommissariaat is het daar niet mee eens. Niet alle leerlingenrechten zijn decretaal verankerd.

Wat bovendien ook geregeld moet worden in een dergelijk statuut is een onafhankelijke, onpartijdige en vooral schoolexterne instantie om de conflicten tus-

⁴⁹ KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT, *Jaarverslag 2003-2004*, Brussel, Kinderrechtencommissariaat, 2004, p. 147-148 en verwijzingen aldaar.

KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT, *Jaarverslag 2004-2005*, Brussel, Kinderrechtencommissariaat, 2005, p. 155.

KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT, *Jaarverslag 2005-2006*, Brussel, Kinderrechtencommissariaat, 2006, p. 179-180.

⁵⁰ Zie ook hoofdstuk 3 van dit jaarverslag, onder 'netwerking'.

sen leerling en school te regelen. Vandaag kunnen leerlingen bij conflicten met hun school twee dingen doen. Ofwel stappen ze naar de Commissie Leerlingenrechten, ofwel laten ze zich vertegenwoordigen voor de rechtbank. De Commissie Leerlingenrechten is dan misschien laagdrempeliger, maar spreekt zich alleen uit over conflicten rond inschrijvingsrecht. Naar de rechter stappen kan de minderjarige niet zelf. Hij moet zich laten vertegenwoordigen door een volwassene. Bovendien escaleren conflicten vaak als ze voor de rechter komen. Het Kinderrechtencommissariaat pleit er daarom voor om ofwel de bevoegdheden van de Commissie Leerlingenrechten uit te breiden, ofwel een nieuwe onafhankelijke instantie op te richten.

Het eindadvies van de VLOR⁵¹ volgde de mening van de meerderheid: een afzonderlijke juridische norm werd overbodig geacht en alleen als de bestaande regelgeving niet voldoet, moeten nieuwe regels aan de bestaande toegevoegd worden. De VLOR geeft wel het advies mee om een onafhankelijke, onpartijdige en school-externe instantie op te richten om conflicten tussen leerling en school te regelen. Daarnaast geeft de VLOR ook mee dat men een duidelijk en helder compendium van rechten en verantwoordelijkheden zou opstellen voor de leerlingen.

Hoewel een leerlingenstatuut opgenomen werd in de beleidsbrief van de minister van Onderwijs en in het tweede Vlaamse Jeugdbeleidsplan⁵² ziet het er naar uit dat zo'n decretaal verankerd statuut er toch niet komt. In antwoord op een parlementaire vraag gaf de minister aan dat hij er eerder voorstander van is om een hoofdstuk 'leerlingenstatuut' op te nemen in het Onderwijsdecreet II.⁵³ Daarin zouden dan deze aspecten aan bod komen: uitgebreidere communicatie, uitbreiding van het schoolreglement met onder meer een evaluatiereglement, herwerking van de orde- en tuchtmaatregelen, bepalingen rond uitsluitingen op het niveau van de scholengemeenschappen en bepalingen rond beroepsmogelijkheden bij examenbetwistingen.

Het wordt duidelijk dat in zo'n leerlingenstatuut alleen de conflictmateries staan en niet een geheel van leerlingenrechten. De tekst zwijgt ook in alle talen over een bruikbaar, toegankelijk, schoolextern orgaan waar leerlingen met klachten terecht kunnen.

Spelende kinderen beschouwd als geluidsoverlast

In 2006 dienden buurtbewoners in Lauwe (Menen) een klacht in tegen de plaatselijke speelpleinwerking over vermeende geluidsoverlast van spelende kinderen. De rechter besliste dat de speelpleinwerking uit de wijk weg moest. Het Kinderrechtencommissariaat deelde in de algemene publieke verontwaardiging over het vonnis.

Het Kinderrechtencommissariaat deed actief mee aan acties van het gemeentebestuur van Menen, om de activiteiten van de speelpleinwerking te behouden. In juni 2006 oordeelde het Hof van Beroep in Gent in een tussenarrest dat de speelpleinwerking 'Hoeve Delaere' voorlopig weer als speelplein mocht gebruiken. In juni 2007 bevestigde het Hof van Beroep in Gent uiteindelijk dat er geen verbod komt op de speelpleinwerking en op de organisatie van fuiven. Het Hof oordeelde dat spelende kinderen volwaardig deel uitmaken van de samenleving en dat dit 'lawaai' geen overlast is.

Het Hof oordeelde dat spelende kinderen volwaardig deel uitmaken van de samenleving en dat dit 'lawaai' geen overlast is.

⁵¹ www.vlor.be/sub_Adviesen.asp?cat=Adviesen&page=24

⁵² MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP, (Mee)spelen, (mee)spreken, (mee)doen. Het Jeugdbeleidsplan van de Vlaamse regering 2006-2009, Brussel, 2005, p.47.

⁵³ Zie: Hand. VI. Parl. 2006-2007, 22 maart 2007, 2-4.

Het Kinderrechtencommissariaat is tevreden met het uiteindelijke vonnis in deze zaak. Toch constateert het Kinderrechtencommissariaat dat dergelijke klachten tegen vermeende overlast van kinderen de laatste jaren steeds vaker opduiken.

Al in 2005 diende het Kinderrechtencommissariaat daarover een advies⁵⁴ in bij het Vlaams Parlement. De Vlaamse overheid stelde in juli 2006 duidelijk dat Vlaamse normen voor geluidsoverlast niet van toepassing kunnen zijn op het geluid van spelende kinderen. Steden als Dendermonde namen die bepaling ondertussen zelfs op in hun Algemeen politiereglement.⁵⁵

In de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen van oktober 2006 ondersteunde het Kinderrechtencommissariaat een oproep van de Vlaamse Dienst Speelpleinwerking aan de Vlaamse burgemeesters om de tolerantie tegenover kinderen te stimuleren en duidelijk te stellen dat het geluid van spelende kinderen niet als overlast beschouwd kan worden.⁵⁶

Reflectiegroep Jeugd- en Kinderrechtenbeleid mag kinderrechten niet vergeten

In het kader van het beleid rond Jeugd- en Kinderrechten werd de voorbije jaren op Vlaams niveau de Reflectiegroep Jeugd- en Kinderrechten opgericht. Deze Reflectiegroep zou de minister van Jeugd en Kinderrechten moeten adviseren en onder meer toezien op de opmaak en de uitvoering van het Vlaams Jeugdbeleidsplan. De Reflectiegroep is samengesteld uit verschillende actoren uit administraties en middenveld.⁵⁷

Het Kinderrechtencommissariaat is waarnemend lid van de Reflectiegroep. In de Reflectiegroep haalt het Kinderrechtencommissariaat met de regelmaat van de klok aan dat het Vlaams Jeugdbeleid het luik Kinderrechten niet genoeg expliciteert en dat het altijd ondergesneeuwd dreigt te worden onder klassieke jeugdbeleidsthema's zoals jeugdwerk, sport en jeugdcultuur.

Het Kinderrechtencommissariaat vindt dat een gecoördineerd kinderrechtenbeleid meer is dan een klassiek gecompartmenteerd jeugdbeleid. Kinderrechtenbeleid moet ook gaan over ruimere thema's en ook over meer problematische beleidsthema's als druggebruik bij jongeren en de aanpak ervan, de rechten van leerlingen, de jeugddelinquentie. Tot nog toe werden deze ruimere topics altijd verwezen naar de collega-ministers.

Het Kinderrechtencommissariaat pleitte ook voor een betere verankering en duidelijke functie- en mandaatomschrijving voor de Vlaamse Aanspreekpunten Jeugd- en Kinderrechten. Ook hier blijft de onduidelijkheid en de vaagheid van hun werkingsdomein te groot.

Verslag Vlaamse regering over jeugdbeleid en kinderrechten: ja, maar

Artikel 6 van het decreet Kindeffectrapportering⁵⁸ stelt dat de Vlaamse regering elk jaar verslag moet uitbrengen over de implementatie van het Verdrag aan het Vlaams Parlement en de kinderrechtencommissaris. Sinds het Jeugdbeleidsplan 2006-2009⁵⁹ is deze jaarlijkse verslaggeving behoorlijk uitgebreid. In principe bevat het nu naast de twee jaarverslagen kinderrechten ook onderzoek over de

⁵⁴ Advies 2005-2006/1 'Lawaaihinder'. Zie: www.kinderrechten.be

⁵⁵ Zie: http://www.dendermonde.be/stad/diensten/sec/politie-reglem.htm#_Toc132605340

⁵⁶ Zie www.kinderrechten.be

⁵⁷ Leden van de reflectiegroep zijn: Kabinet Jeugd, Kinderrechtencoalitie, Steunpunt Jeugd, Vlaamse jeugdraad, de aanspreekpunten jeugd en kinderrechten, het Vlaams kenniscentrum, het Jeugdonderzoekplatform, e.a.

⁵⁸ Decreet van 15 juli 1997 houdende de instelling van het kind-effectrapport en de toetsing van het regeringsbeleid aan de naleving van de rechten van het kind, B.S. 7 oktober 1997.

⁵⁹ Vlaams Jeugdbeleidsplan 2006-2009, *Parl.St. VI. Parl. 2005-2006*, nr.636/1, 30.

leefsituatie van kinderen en jongeren en de vooruitgang in het jeugdbeleidsplan en het Vlaams Actieplan Kinderrechten.

Op 24 mei lichtte de coördinerende minister Kinderrechten in de commissie Jeugd het verslag toe over de implementatie van het Verdrag en de vooruitgang in het jeugdbeleidsplan en het Vlaams Actieplan. Zowel de Vlaamse Jeugdraad als het Kinderrechtencommissariaat konden na de toelichting hun standpunten op het jaarlijks verslag duiden.⁶⁰

Het Kinderrechtencommissariaat stelde dat het verslag van de Vlaamse regering heel wat positieve initiatieven bevat. Het 'brede school'-concept en de inspanningen rond cultuurparticipatie en leerlingenvervoer illustreren dat. Toch suggereerde het Kinderrechtencommissariaat dat de Vlaamse regering zich nog meer mag inspannen voor een uitgesproken kinderrechtenbeleid.

Om het horizontale kinderrechtenbeleid meer kansen te geven, mag de coördinerende minister Kinderrechten zijn invloed op zijn collega-ministers zwaarder laten doorwegen. Ook een voorstelling van het jaarverslag in alle parlementaire commissies of een grotere controle op het kinderrechtenbeleid door het Vlaams Parlement zouden een verschil kunnen maken.

Voor de kinderrechteninstrumenten ziet het Kinderrechtencommissariaat geen probleem bij de uitbreiding van Kind-effect-rapportage (KER) naar Jongeren- en kind-effect-rapportage (JOKER). Wel mag deze uitbreiding de aandacht voor jonge en heel jonge kinderen niet in het gedrang brengen.

Vervolgens suggereerde het Kinderrechtencommissariaat per beleidsthema nog dit:

- De keuze van het 'recht op participatie' als rode draad in het Vlaamse Kinderrechten- en Jeugdbeleid is aan te moedigen. Toch mag participatie zich niet alleen beperken tot het vertegenwoordigingsmodel. De participatie van leerlingen in het schoolgebeuren blijft ondermaats. De vraag van scholen naar expertise en ondersteuning blijft bestaan.
- In het sportbeleid mogen de Panathlonprincipes meer aandacht krijgen. Een link tussen deze principes en het topsportbeleid moet zeker gelegd worden.
- Het Kinderrechtencommissariaat juicht toe dat de Vlaamse overheid het recht op informatie beklemtoont. Het vraagt wel duidelijkheid over de rol van het Vlaams Informatiepunt (VIP) en de verder financiering van de drie succesvolle informatieve publicaties voor minderjarigen.
- De Vlaamse overheid moet meer aandacht besteden aan het recht op hulp. De wachtlijsten in de jeugdhulp blijven bestaan en het rapport 'Gerechtigde Jeugdhulp' laat te lang op zich wachten. Omdat de integrale jeugdhulp nog niet rond is, is de zin van een wijziging van het decreet op de bijzondere jeugdbijstand wat zoek.

Tot slot herhaalde het Kinderrechtencommissariaat zijn bezorgdheid over het blijven voortbestaan van de 'uithandengeving'. Die is in strijd met het Verdrag. De voortzetting van samenwerkingsakkoorden met de federale overheid bestendigt deze schending.

Om het horizontale kinderrechtenbeleid meer kansen te geven, mag de coördinerende minister Kinderrechten zijn invloed op zijn collega-ministers zwaarder laten doorwegen.

⁶⁰ Gedachtewisseling over het jaarverslag 2006 Jeugdbeleid en Kinderrechten van de Vlaamse regering aan het Vlaams Parlement en de Kinderrechtencommissaris, *Parl.St. VI. Parl. 2006-2007, nr.1237/1*.

1.	Recht op respect in opvoeding en gezin	189
2.	Rechten op en in onderwijs	191
3.	Recht op gezondheid(szorg)	193
4.	Recht op opvang en hulp	194
5.	Recht op bescherming tegen geweld	195
6.	Rechten en media	196
7.	Recht op ontspanning	197
8.	Recht op jeugdrecht	198
9.	Recht op een passende levensstandaard	200
10.	Recht op beleidsaandacht	201

Hoofdstuk

Signalen

Het Kinderrechtencommissariaat wil zicht houden op de problemen en rechtsschendingen waar minderjarigen in Vlaanderen mee te maken krijgen. In de vorige hoofdstukken kreeg u al concrete voorbeelden van belangrijke knelpunten. Daarnaast houden nog andere problemen het Kinderrechtencommissariaat bezig: algemenere aandachtspunten die belangrijk zijn of blijven. De thema's komen uit hangende beleidsdossiers, ombudsmeldingen of de actualiteit. De opsomming is zeker niet volledig.

Het is de opdracht van het Kinderrechtencommissariaat om deze problemen en knelpunten te signaleren aan het Vlaams Parlement. Het Kinderrechtencommissariaat nodigt alle Vlaamse volksvertegenwoordigers uit om het debat te openen of verder te voeren.

1 **Recht op respect in opvoeding en gezin**

Kinderen en bemiddeling

Het blijft een gemiste kans dat de federale wetgever in de nieuwe scheidingswet geen verplichte kennismaking met bemiddeling invoerde: Bemiddeling vermindert immers de kans op conflicten. Daarom moet bemiddeling bereikbaar worden voor zoveel mogelijk kinderen en ouders. Ook het Vlaamse beleid kan nog een tandje bij steken. Het Kinderrechtencommissariaat wacht nog altijd op structurele maatregelen om het bemiddelingsaanbod in de welzijnssector te verstevigen. Bovendien vraagt het Kinderrechtencommissariaat dat bemiddelaars beter opgeleid en begeleid worden over de rol en plaats van kinderen bij bemiddeling. Het Kinderrechtencommissariaat juicht Vlaamse beleidsinitiatieven op dit vlak toe.

Hulp en informatie bij scheiding

Over scheiding is er kwaliteitsinformatie beschikbaar op maat van kinderen en jongeren. Alleen geraakt die informatie vaak niet tot bij de kinderen en jongeren die ernaar op zoek zijn. Het beleid moet aandacht hebben voor de verspreiding en bekendmaking van de informatie bij kinderen en jongeren.

In het hulpaanbod voor kinderen en ouders met scheidingsproblemen merkt het Kinderrechtencommissariaat een tekort aan opvoedingshulp thuis. Mensen met problemen rond scheiding blijven vaak in de kou staan. Momenteel zijn de bezoerkruimten het enige geprofileerde aanbod voor opvoedingsproblemen bij scheiding. Maar bezoerkruimten moeten bestemd blijven voor heel ernstige scheidingsconflicten.

Kind ten laste: ook van de twee ouders

Ouders die uit elkaar gaan worden als ze apart wonen sterk aangemoedigd om samen te blijven instaan voor de opvoeding van de kinderen. Dat leidde tot een nieuw federaal wettelijk kader waar gelijkmatig verdeelde huisvesting bij de twee ouders uitdrukkelijk naar voor wordt geschoven.

Toch stelt het Kinderrechtencommissariaat vast dat niet alle beleidsdomeinen op elkaar afgestemd zijn en dat de regelgeving soms niet genoeg afgestemd is op de dagelijkse realiteit. Ook al wonen kinderen even vaak op twee verschillende adressen, toch kunnen ze maar bij één ouder gedomicilieerd zijn. 'Op papier' lijkt het dan alsof één van de ouders geen kinderen heeft, terwijl de twee ouders in gelijke mate de opvoeding en het verblijf van de kinderen opnemen. Het domicilie bij één ouder heeft nogal wat consequenties voor het begrip 'kind ten laste' in de sociale regelgeving: voor premies en tegemoetkomingen, toegang tot sociale woningen of studiefinanciering wordt alleen de domicilie-ouder beschouwd als ouder met kinderen ten laste. Ook als mensen identiteitsdocumenten afhalen, duiken er soms problemen op.

Als in de realiteit de twee ouders elk voor de helft de kinderen "ten laste" hebben, moet de regelgeving daarop afgestemd zijn. De wetgever moet aandacht hebben voor de werkelijke gezinssituatie, die in gelijke mate over de twee ouders verdeeld kan zijn.

Op bezoek in de gevangenis

Niet alleen gedetineerden zelf hebben recht op contact met hun kinderen, ook de kinderen moeten daartoe de kans krijgen.

In de praktijk merkt het Kinderrechtencommissariaat dat er vaak grote struikelblokken zijn: de afstand voor de kinderen is bijvoorbeeld veel te groot of de bezoeksregelingen zijn veel te weinig flexibel. Het Kinderrechtencommissariaat juicht projecten rond kinderverwerking in gevangenissen toe, maar stelt toch vast dat de bezoeksregelingen voor kinderen structureel te beperkt zijn. Het bezoekrecht van kinderen zou gegarandeerd moeten zijn. Ook als ze niet binnen de vastgelegde bezoeken in de gevangenis geraken, moet contact met hun ouder mogelijk blijven.

Expertise in de kinderopvang

Kinderopvang van jonge kinderen (0-3 jaar) wordt te veel bekeken als een tewerkstellingsthema. De kritiek van het Kinderrechtencommissariaat gaat niet naar de mensen die zich met hart en ziel van de opvangtaak kwijten. Wel vraagt het Kinderrechtencommissariaat de nodige garanties voor expertise in de opvang van jonge kinderen. In het kleuteronderwijs werken gediplomeerde mensen. Dat is voor iedereen evident. Het Kinderrechtencommissariaat vraagt een gelijkaardige opleiding voor mensen die elke dag instaan voor de zorg van heel kleine en dus kwetsbare kinderen. Kinderopvang moet een basisvoorziening zijn. Ook de kleinste kinderen hebben recht op kwaliteitszorg. In het belang van de kinderen zelf moet ook de toegang tot de kinderopvang verruimen. Vooral bij de kansarme bevolking is kinderopvang geen evidentie. Zijn kansen op sociale, cognitieve en pedagogische ontplooiing in de kinderopvang niet voor alle kinderen even belangrijk?

2 Rechten op en in onderwijs

Gelijke kansen blijven oud zeer

De toegang tot sommige scholen blijft problematisch voor kinderen uit kansarme milieus of kinderen zonder wettelijk verblijf. Ook al komen er minder klachten over pertinente weigering tot inschrijven, sommige scholen omzeilen dit verbod nog altijd inventief, en slagen erin om zelf te bepalen wie wel en niet op school terechtkomt.

Alarmerend is dat sommige scholen de kostprijs als uitsluitingsmechanisme gebruiken: hoge schoolkosten zijn een effectieve manier om sommige doelgroepen buiten te houden. Nieuwe beleidsmaatregelen zoals de maximumfactuur moeten daar paal en perk aan stellen.

Voor het Kinderrechtencommissariaat kan het niet door de beugel dat scholen attesten van leerlingen inhouden zolang schoolrekeningen niet betaald zijn. Leerlingen mogen er niet de dupe van worden als ouders hun verplichtingen niet (kunnen) nakomen. Bijsturen op het veld blijft belangrijk. Het Kinderrechtencommissariaat verwacht positieve resultaten van de beleidsinitiatieven rond de armoedeproblematiek in het onderwijs.

Rechten van leerlingen bij sancties op school

Opvallend blijven de klachten over sancties op school. Die sancties staan soms niet in verhouding tot het gedrag van de leerling. Het Kinderrechtencommissariaat stelt zich verder vragen bij sancties voor leerlingengedrag buiten de school. Met nadruk vraagt het meer aandacht voor de rechten van leerlingen bij sancties. Leerlingen die zich onterecht behandeld voelen, moeten dat bijvoorbeeld aan een onpartijdige instantie kunnen voorleggen. De Commissie Leerlingenrechten komt daarvoor nog niet in aanmerking want die oordeelt alleen over inschrijvingsrechten. Een oplossing zou kunnen zijn dat er een overkoepelende conflict-regulerende instantie komt die op school zelf kan optreden na bemiddeling of overleg.

Waar blijft participatie?

Het Kinderrechtencommissariaat pleit opnieuw voor een structurele aanpak met een schooloverkoepelend expertisecentrum zoals het participatiedecreet dat voorziet. Bovendien verzet het Kinderrechtencommissariaat zich tegen een evaluatie van dit decreet vóór alle onderdelen ervan uitgevoerd werden. Er moeten ook werkinstrumenten komen voor participatie waar scholen concreet mee aan de slag kunnen.

Inclusie in de startblokken

Het Kinderrechtencommissariaat steunt het leezorgplan en hoopt dat de voortgang ook in het onderwijsveld alle kansen tot slagen krijgt. Het Vlaams Parlement moet dit regelmatig bekijken. Dat kan het startschot worden voor de opvolging van het nieuwe VN-Verdrag over de Rechten van Personen met een Handicap.

Stop geweld op school

Activiteiten rond pesten en geweld op school moeten gepromoot en ondersteund worden. Er is niet alleen nood aan preventie. Het Kinderrechtencommissariaat wil ook concrete oplossingen voor individuele leerlingen die het slachtoffer zijn van geweld of pesterijen.

Schoolpoorten, open u!

Er moet geïnvesteerd worden in de samenwerking tussen school en kinder- en jeugdvoorzieningen in de ruimere leefomgeving. Kinderen en jongeren die te weinig aansluiting vinden met jeugdwerk of andere vrijetijdsvoorzieningen kunnen dan meer kansen krijgen. Het Kinderrechtencommissariaat kijkt in de richting van de lokale overlegplatforms (LOP's) die hiervoor een belangrijke beleidsactor kunnen zijn. De uitvoering van het tweede Vlaamse jeugdbeleidsplan moet beleidsmaatregelen rond het concept 'brede school' uitwerken.

3 **Recht op gezondheid(szorg)**

Milieurisico's voor kinderen

Het Kinderrechtencommissariaat krijgt signalen rond milieuproblemen en de gezondheid van kinderen: gevaren van elektrostress voor heel kleine kinderen, schadelijkheid van gsm-gebruik, schadelijke effecten van wonen langs drukke verkeerswegen, verband tussen ADHD en bepaalde additieven in voedsel en drank... Wetenschappelijk onderzoek rond milieu-elementen moet meer rekening houden met specifieke kenmerken van kinderen. De Kindeffectrapportage-methode (KER) kan specifieke milieurisico's voor kinderen en jongeren beter zichtbaar maken.

Waardig levenseinde ook voor kinderen

In het beleidsdebat rond euthanasie komen kinderen amper of niet in beeld. Terwijl ook kinderen en jongeren ondraaglijk lijden of in zo'n uitzichtloze positie zitten dat de vraag naar euthanasie zich opdringt.

Het verzoek tot euthanasie mag niet aan een leeftijdsvoorwaarde gekoppeld worden, maar wel aan persoonsgebonden factoren zoals de concrete leefsituatie, de ziekte-toestand en de prognose voor de persoon in kwestie. Net door hun ziektegeschiedenis beschikken kinderen vaak over de nodige maturiteit om zelf over hun levenseinde te beslissen.

In tweede instantie kan voor minderjarigen een trapsgewijs systeem uitgewerkt worden met onderscheiden leeftijdsgrenzen en verschillende modaliteiten van betrokkenheid van de ouders.

4 **Recht op opvang en hulp**

Waar wachten we op?

De hele jeugdzorg kampt vandaag met wachtlijsten. Eerder dit jaar trok de Vlaamse ombudsman aan de alarmbel. Ook het Kinderrechtencommissariaat brengt de wachtlijsten opnieuw onder de aandacht.

Een van de cruciale vragen is of er wel genoeg geïnvesteerd wordt in het meest laagdrempelige hulpaanbod en in preventie. Probleemsituaties rond kinderen en jongeren slepen lang aan. Het Kinderrechtencommissariaat stelt vaak vast dat er veel eerder gepaste hulp nodig is. Maar waar is die eerste lijn in de jeugdhulp?

Naast de aandacht voor wachtlijsten in de gespecialiseerde zorg moet er werk gemaakt worden van een stevig uitgebouwd laagdrempelig hulpaanbod. De netwerken rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp moeten hier een oplossing bieden.

Rechten in de hulpverlening

Op de werkvloer wordt er druk gesleuteld aan de uitvoering van de nieuwe regelgeving rond de rechtspositie in de integrale jeugdhulp. Het decreet vereist een grondige mentaliteitsverandering in de jeugdhulp en introduceert een nieuwe kijk op jeugdige hulpvragers. Het Kinderrechtencommissariaat vraagt permanente vorming, informatie en ondersteuning voor kinderen, ouders en hulpverleners rond de rechtspositie. Het stelt ook vast dat zonder de toestemming van de ouders het recht op jeugdhulp voor een minderjarige problematisch is.

Gerechtelijke jeugdhulp: regelgeving

Het sluitstuk van de vrijwillige jeugdhulp is de complexe discussie rond de overgang naar de gerechtelijke jeugdhulp. Het parlement heeft het werkveld gehoord en discussie gevoerd. Er moet nu snel duidelijkheid komen en de regelgeving moet afgewerkt worden. Kinderen en jongeren moeten vandaag te veel omwegen maken vóór ze in extremis, voor hun recht op hulp, bij de rechter terecht kunnen.

Geen opsluiting van kinderen zonder papieren

Kinderen opsluiten schaadt hun geestelijk en fysiek welzijn. De opsluiting van kinderen zonder papieren in de gesloten centra moet stoppen.

5 Recht op bescherming tegen geweld

VN-studie met concrete beleidsmaatregelen

Het probleem van geweld op kinderen wordt nog te vaak onderschat. Er blijft ook een nijpend gebrek aan correcte en volledige gegevens. Beleidsaanbevelingen in de VN-studie naar de wereldwijde omvang en verschijningsvormen van geweld op kinderen moeten op alle bevoegdheidsniveaus opgevolgd worden. Bovendien herhaalt het Kinderrechtencommissariaat zijn vraag naar sensibilisering rond geweldloos opvoeden.

Ook de Raad van Europa nam initiatieven. Het programma “Building a Europe for and with children” werkt verschillende campagnes uit rond geweld. Alle betrokken overheden moeten daar een actief gevolg aan geven.

Op VN-niveau moet er rond dit belangrijke thema een permanente vertegenwoordiger aangesteld worden.

Verankering stappenplan kindermishandeling

In maart 2007 werd het stappenplan voor een gecoördineerde aanpak van justitie- en welzijnsactoren bij melding en opvang van kindermishandeling gefinaliseerd. Zowel de federale als de bevoegde overheden van de Gemeenschappen werden hierbij betrokken. Om dit initiatief alle kansen op slagen te bieden, moet de Vlaamse overheid haar akkoord met dat stappenplan, het ‘protocol van moed’ verankeren. Een gecoördineerde aanpak biedt de meeste slaagkansen.

Geen verjaring van kindermishandeling in al zijn vormen

Het Kinderrechtencommissariaat blijft eisen dat de verjaringstermijn voor alle vormen van kindermishandeling pas begint te lopen vanaf de meerderjarigheid van het slachtoffer. De verjaringstermijn moet ook worden verlengd tot twintig jaar. Er bestaat al een ‘voordeligere’ regeling voor de verjaring van seksueel misbruik. Waarom zou dat niet uitgebreid worden naar alle vormen van kindermishandeling? Kinderen staan in een zwakke emotionele en juridische positie. Het is de plicht van de overheid om er voor te zorgen dat kinderen hun rechten een voldoende lange tijd na de feiten blijvend kunnen laten gelden.

6 Rechten en media

Geen privacy te grabbel

Steeds meer realityprogramma's op tv zetten kinderen te kijk. Worden kinderen voorgelicht rond hun deelname en de mogelijke gevolgen ervan? Geven ze zelf ook hun toestemming? De media moeten zorgvuldig omgaan met de belangen en de privacybescherming van de kinderen en jongeren die meedoen aan realityprogramma's.

Aandacht voor mediaopvoeding

Zijn minderjarigen genoeg op de hoogte van de risico's van het internet? Kunnen ze kritisch omgaan met reclame en met de kansen en de gevaren van het internet? Weten ze hoe nieuwsgaring tot stand komt? Het Kinderrechtencommissariaat vindt dat ook op school mediaopvoeding aan bod moet komen.

7 **Recht op ontspanning**

Kinderlawaai is geen geluidsoverlast

Het Kinderrechtencommissariaat is bijzonder tevreden met de rechtspraak die spelende kinderen niet als geluidsoverlast bestempelt. Ook de reactie van de Vlaamse overheid om de Vlarem-milieunormen niet toe te passen op spelende kinderen, is positief.

Sommige gemeenten nemen nu in hun politiereglement op dat spelende kinderen geen overtreders van geluidsnormen zijn.

Niet alleen repressie voor jongerengedrag

Sommige gemeenten reageren vooral repressief als jongeren op straat rondhangen en overlast veroorzaken. Het Kinderrechtencommissariaat heeft twijfels bij de toepassing van collectieve repressieve maatregelen. Het pleit voor een dialoog, wederzijds respect en verdraagzaamheid en vraagt aan de lokale overheden om te blijven investeren in een constructieve aanpak zoals straathoekwerk en jeugdwerk.

8 **Recht op jeugdrecht**

Halfslachtig jeugddelinquentiebeleid

Het Kinderrechtencommissariaat is geen voorstander van de gewijzigde jeugdbeschermingswet. De beschermingsideologie die aan de wet ten grondslag ligt, is grotendeels een juridische fictie en strookt niet met het gevoerde beleid. Het systeem van de uithandengeving schendt bovendien de norm rond opsluiting en berechting van minderjarigen in het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind.

Bij bepaalde praktijken tegenover delinquente jongeren kan men zich vragen stellen. Steeds vaker blijkt het gepleegde feit op zich een doorslaggevende rol te spelen bij beslissingen over minderjarigen. Dat strookt niet met de grondslag van de huidige wetgeving waarin de aandacht voor de persoonlijke situatie van jongeren zwaarder moet wegen dan het gepleegde feit. Jongeren die verdacht worden van zware feiten, komen bijna automatisch in de jeugdinstelling met streng regime (Everberg) terecht. Toch werd dit centrum wettelijk niet opgericht vanuit een bestraffingsideologie: het is bedoeld als een tijdelijke oplossing bij plaatstekort in de gesloten gemeenschapsinstellingen. Niet de responsabilisering van jongeren baart zorgen, maar wel de inconsequenties in het gevoerde beleid. Het Kinderrechtencommissariaat is voorstander van een duidelijke regelgeving rond sancties voor minderjarigen met aandacht voor een stevig uitgebouwde rechtspositie.

Rechten in opsluiting

Jongeren in een gesloten setting, zoals de gemeenschapsinstellingen of het gesloten centrum in Everberg, ervaren hun verblijf daar als een opsluiting, een detentie. Ze worden van hun vrijheid beroofd, komen in een sterk gestructureerd leefpatroon terecht en worden van hun voormalige leefsituatie afgesneden. Ongeacht de setting, de bevoegde overheden of de aanleiding van de opsluiting, roept hun concrete situatie in de instelling heel wat vragen op over bijvoorbeeld contact met familie, briefgeheim, privacy, afzondering of rechtsbijstand. Vergelijkbaar met het recent uitgewerkte statuut van de volwassen gedetineerde, moet er werk gemaakt worden van een rechtsbescherming van minderjarigen in opsluiting. Er ontbreekt regelgeving om goede praktijken de nodige ruggensteun te geven.

Rechten bij politieoptreden

Er zijn steeds meer klachten over de manier waarop de politie jongeren behandelt. Het gaat dan over het gebruik van handboeien, over aanhouding en opsluiting, over verhoor. Minderjarigen zijn te veel afhankelijk van de goodwill van de politie, want duidelijke regelgeving is er niet. Er moet werk gemaakt worden van een rechtskader voor het optreden van de politie tegenover minderjarigen.

Maak werk van volwaardige rechtspositie

Opnieuw vraagt het Kinderrechtencommissariaat aandacht voor het inspraakrecht van minderjarigen in gerechtelijke en administratieve procedures die hen aanbelangen. De huidige regelgeving voldoet niet. Minderjarigen komen te weinig aan bod. Er is nood aan een wettelijke erkenningsregeling voor jeugdadvocaten, en minderjarigen moeten een eigen rechtsingang krijgen.

Er is op dit vlak al verregaand geïnvesteerd in het wetgevende proces. Die voorstellen moeten goedgekeurd en uitgevoerd worden.

9 **Recht op een passende levensstandaard**

Armoede

Vlaanderen is een van de meest welvarende regio's van de hele wereld. Toch leven hier minderjarigen in armoede, met minder kansen op school, in slechte huizen, minder toegang tot gezondheidszorg, vrije tijd... Het Kinderrechtencommissariaat vraagt inspanningen op verschillende bevoegdheidsterreinen voor een menswaardig bestaan van elke minderjarige.

Geregeld krijgt het Kinderrechtencommissariaat signalen over ouders die met hun kinderen bedelen op straat. Armoedeproblemen moeten niet via het strafrecht aangepakt worden. Het Kinderrechtencommissariaat pleit voor een ondersteunende en gecoördineerde aanpak.

Huisvesting

Het wordt voor steeds meer gezinnen met kinderen moeilijk om een woning te vinden die aan de gezinsbehoeften voldoet. Het Kinderrechtencommissariaat krijgt ook nog steeds meldingen over woningen die zo vervallen, vochtig en beschimmeld zijn, dat de gezondheid van het gezin en de kinderen daar zwaar onder gaat leiden.

In de sociale huisvesting zijn er specifieke problemen. Door het aanbodtekort is het voor gescheiden partners soms onmogelijk om in dezelfde buurt of gemeente te blijven wonen. Wonen is een grondrecht. De beloofde investering in het aanbod moet gerealiseerd worden.

Ook de precare situatie van jongeren in begeleid zelfstandig wonen baart zorgen. De regelgeving moet aangepast worden zodat ook minderjarigen voor sociale huisvesting in aanmerking komen.

10 **Recht op beleidsaandacht**

Nationale Commissie aan de slag

Het Kinderrechtencommissariaat is blij met de oprichting van de Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind en pleit ervoor dat dit nieuwe orgaan genoeg impact krijgt op het kinderrechtenbeleid. Met de Commissie kan ook de rapportage naar de VN beter en meer gecoördineerd verlopen.

Rechten voor kinderen met een handicap

Minderjarigen met een handicap zijn eerst en vooral minderjarigen. Ze hebben recht op het nodige respect voor hun identiteit en eigenheid, met aandacht voor wat ze wel zijn, kunnen en hebben, in plaats van hun beperkingen te benadrukken.

Het Kinderrechtencommissariaat vraagt alle betrokken overheden om niet te talmen met de ratificatie en de uitvoering van het onlangs goedgekeurde VN-verdrag over Rechten van Personen met een Handicap.

Decretaal kinderrechtenluik

Het Kinderrechtencommissariaat stelt zich vragen bij de decretale verankering van het luik kinderrechten. Kinderrechten zouden alle onderdelen van het jeugd-beleid moeten overkoepelen. Ze moeten de rode draad vormen in het nieuwe decreet voor het Jeugd- en Kinderrechtenbeleid.

Er moet ook een duidelijke subsidieregeling voor kinderrechtenorganisaties en -initiatieven komen, zoals die ook bestaat voor experimenteel jeugdwerk en voor informatie-initiatieven.

Bijlage 1

Verdrag inzake de Rechten van het Kind aangenomen door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties op 20 november 1989	204
--	------------

Bijlage 2

Decreet van 15 juli 1997 houdende oprichting van een Kinderrechtencommissariaat en instelling van het ambt van Kinderrechtencommissaris	228
---	------------

Decreet van 31 januari 2003 houdende wijziging van het decreet van 15 juli 1997 houdende oprichting van een Kinderrechtencommissariaat en instelling van het ambt van Kinderrechtencommissaris en van het decreet van 7 juli 1998 houdende instelling van de Vlaamse Ombudsdienst	231
---	------------

Uittreksel van decreet van 15 juli 2005 houdende de wijziging van diverse decreten, wat het statuut van de mandaathouders in de aan het Vlaams Parlement verbonden instellingen betreft	232
---	------------

Bijlage 3

Media-output (september 2006 tot en met augustus 2007)	236
--	------------

Bijlage 4

Studiedagen, congressen en representaties (september 2006 tot en met augustus 2007)	246
---	------------

Bijlage 5

Doorverwijzingen per dienst	253
-----------------------------	------------

Bijlagen

Bijlage 1

Verdrag inzake de Rechten van het Kind

aangenomen door de Algemene Vergadering
van de Verenigde Naties op 20 november 1989

Officiële Nederlandse vertaling

Officiële tekst	Officieuze samenvatting van de belangrijkste bepalingen
<p>PREAMBULE</p> <p>De Staten die partij zijn bij dit Verdrag,</p> <p>Overwegende dat, in overeenstemming met de in het Handvest van de Verenigde Naties verkondigde beginselen, erkenning van de waardigheid inherent aan, alsmede van de gelijke en onvervreembare rechten van alle leden van de mensengemeenschap de grondslag is voor vrijheid, gerechtigheid en vrede in de wereld,</p> <p>Indachtig dat de volkeren van de Verenigde Naties in het Handvest hun vertrouwen in de fundamentele rechten van de mens en in de waardigheid en de waarde van de mens opnieuw hebben bevestigd en hebben besloten sociale vooruitgang en een hogere levensstandaard in grotere vrijheid te bevorderen,</p> <p>Erkennende dat de Verenigde Naties in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en in de Internationale Verdragen inzake de Rechten van de Mens hebben verkondigd en zijn overeengekomen dat eenieder recht heeft op alle rechten en vrijheden die daarin worden beschreven zonder onderscheid van welke aard ook, zoals naar ras, huidskleur, geslacht, taal, godsdienst, politieke of andere overtuiging, nationale of sociale afkomst, eigendom, geboorte of andere status,</p> <p>Eraan herinnerende dat de Verenigde Naties in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens hebben verkondigd dat kinderen recht hebben op bijzondere zorg en bijstand,</p> <p>Ervan overtuigd dat aan het gezin, als de kern van de samenleving en de natuurlijke omgeving voor de ontplooiing en het welzijn van al haar leden en van kinderen in het bijzonder, de nodige bescherming en bijstand dient te worden verleend opdat het zijn verantwoordelijkheden binnen de gemeenschap volledig kan dragen,</p> <p>Erkennende dat het kind, voor de volledige en harmonische ontplooiing van zijn (of haar) persoonlijkheid, dient op te groeien in een gezinsomgeving, in een sfeer van geluk, liefde en begrip,</p>	<p>PREAMBULE</p> <p>De preambule: herinnert aan de basisprincipes van de Verenigde Naties evenals aan specifieke bepalingen van sommige relevante mensenrechtenverdragen en verklaringen; herbevestigt het feit dat kinderen omwille van hun kwetsbaarheid nood hebben aan bijzondere zorg en bescherming; legt bijzondere nadruk op de primaire verantwoordelijkheid van het gezin voor de zorg voor en de bescherming van het kind, de noodzaak van wettelijke en andere bescherming voor het kind voor en na de geboorte, het belang van het respect voor de culturele waarden van de gemeenschap waarin het kind leeft, en de vitale rol van internationale samenwerking met het oog op de effectivering van de rechten van het kind.</p>

Overwegende dat het kind volledig dient te worden voorbereid op het leiden van een zelfstandig leven in de samenleving, en dient te worden opgevoed in de geest van de in het Handvest van de Verenigde Naties verkondigde idealen, en in het bijzonder in de geest van vrede, waardigheid, verdraagzaamheid, vrijheid, gelijkheid en solidariteit,

Indachtig dat de noodzaak van het verlenen van bijzondere zorg aan het kind is vermeld in de Verklaring van Genève inzake de Rechten van het Kind van 1924 en in de Verklaring van de Rechten van het Kind, aangenomen door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties op 20 november 1959 en is erkend in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, in het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten (met name in de artikelen 23 en 24), in het Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten (met name in artikel 10) en in de statuten en desbetreffende akten van gespecialiseerde organisaties en internationale organisaties die zich bezighouden met het welzijn van kinderen,

Indachtig dat, zoals aangegeven in de Verklaring van de Rechten van het Kind, “het kind op grond van zijn lichamelijke en geestelijke onrijpheid bijzondere bescherming en zorg nodig heeft, met inbegrip van geëigende wettelijke bescherming, zowel voor als na zijn geboorte”,

Herinnerende aan de bepalingen van de Verklaring inzake Sociale en Juridische Beginselen betreffende de Bescherming en het Welzijn van Kinderen, in het bijzonder met betrekking tot Plaatsing in een Pleeggezin en Adoptie, zowel Nationaal als Internationaal; de Standaard Minimumregels van de Verenigde Naties voor de Toepassing van het Recht op Jongeren (de Beijingregels); en de Verklaring inzake de Bescherming van Vrouwen en Kinderen in Noodsituaties en Gewapende Conflicten,

Erkennende dat er, in alle landen van de wereld, kinderen zijn die in uitzonderlijk moeilijke omstandigheden leven, en dat deze kinderen bijzondere aandacht behoeven,

Op passende wijze rekening houdend met het belang van de tradities en culturele waarden die ieder volk hecht aan de bescherming en harmonische ontwikkeling van het kind,

Het belang erkennende van internationale samenwerking ter verbetering van de levensomstandigheden van kinderen in ieder land, in het bijzonder in de ontwikkelingslanden,

Zijn het volgende overeengekomen:

Deel I

Artikel 1

Voor de toepassing van dit Verdrag wordt onder een kind verstaan ieder mens jonger dan achttien jaar, tenzij volgens het op het kind van toepassing zijnde recht de meerderjarigheid eerder wordt bereikt.

Definitie van het begrip kind

Elke persoon jonger dan 18 jaar, tenzij de meerderjarigheidsgrens volgens de wet vroeger valt.

Artikel 2

1. De Staten die partij zijn bij dit Verdrag, eerbiedigen en waarborgen de in het Verdrag beschreven rechten voor ieder kind onder hun rechtsbevoegdheid zonder discriminatie van welke aard ook, ongeacht ras, huidskleur, geslacht, taal, godsdienst, politieke of andere overtuiging, nationale, etnische of maatschappelijke afkomst, vermogen, handicap, geboorte of andere omstandigheid van het kind of van zijn (of haar) ouder of wettige voogd.
2. De Staten die partij zijn, nemen alle passende maatregelen om te waarborgen dat het kind wordt beschermd tegen alle vormen van discriminatie of bestraffing op grond van de status of de activiteiten van, de meningen geuit door of de overtuigingen van de ouders, wettige voogden of familieleden van het kind.

Artikel 3

1. Bij alle maatregelen betreffende kinderen, ongeacht of deze worden genomen door openbare of particuliere instellingen voor maatschappelijk welzijn of door rechterlijke instanties, bestuurlijke autoriteiten of wetgevende lichamen, vormen de belangen van het kind de eerste overweging.
2. De Staten die partij zijn, verbinden zich ertoe het kind te verzekeren van de bescherming en de zorg die nodig zijn voor zijn of haar welzijn, rekening houdend met de rechten en plichten van zijn of haar ouders, wettige voogden of anderen die wettelijk verantwoordelijk voor het kind zijn, en nemen hiertoe alle passende wettelijke en bestuurlijke maatregelen.
3. De Staten die partij zijn, waarborgen dat de instellingen, diensten en voorzieningen die verantwoordelijk zijn voor de zorg voor of de bescherming van kinderen voldoen aan de door de bevoegde autoriteiten vastgestelde normen, met name ten aanzien van de veiligheid, de gezondheid, het aantal personeelsleden en hun geschiktheid, alsmede bevoegd toezicht.

Artikel 4

De Staten die partij zijn, nemen alle nodige wettelijke, bestuurlijke en andere maatregelen om de in dit Verdrag erkende rechten te verwezenlijken. Ten aanzien van economische, sociale en culturele rechten nemen de Staten die partij zijn deze maatregelen in de ruimste mate waarin de hun ter beschikking staande middelen dit toelaten en, indien nodig, in het kader van internationale samenwerking.

Artikel 5

De Staten die partij zijn, eerbiedigen de verantwoordelijkheden, rechten en plichten van de ouders of, indien van toepassing, van de leden van de familie in ruimere zin of de gemeenschap al naar gelang het plaatselijk gebruik, van wettige voogden of anderen

Non-discriminatie

Het principe dat alle rechten van toepassing zijn op alle kinderen zonder enige uitzondering, en de verplichting van de Staat om kinderen tegen om het even welke vorm van discriminatie te beschermen.

De Staat mag geen enkel recht schenden en moet positieve acties ondernemen om alle rechten te bevorderen.

Het belang van het kind

Alle acties met betrekking tot het kind dienen ten volle rekening te houden met zijn of haar belang.

De Staat is verplicht adequate zorgen te verlenen wanneer ouders of andere verantwoordelijken ter zake in gebreke blijven.

De effectuering van rechten

De verplichting van de Staat om de rechten uit dit Verdrag in werkelijkheid om te zetten.

De leiding door ouders en de groeiende capaciteiten van het kind

De plicht van de Staat tot respect voor de rechten en verantwoordelijkheden van ouders en de ruimere familie om

die wettelijk verantwoordelijk zijn voor het kind, voor het voorzien in passende leiding en begeleiding bij de uitoefening door het kind van de in dit Verdrag erkende rechten, op een wijze die verenigbaar is met de zich ontwikkelende vermogens van het kind.

Artikel 6

1. De Staten die partij zijn, erkennen dat ieder kind het inherente recht op leven heeft.
2. De Staten die partij zijn, waarborgen in de ruimst mogelijke mate de mogelijkheden tot overleven en de ontwikkeling van het kind.

Artikel 7

1. Het kind wordt onmiddellijk na de geboorte ingeschreven en heeft vanaf de geboorte het recht op een naam, het recht een nationaliteit te verwerven en, voor zover mogelijk, het recht zijn of haar ouders te kennen en door hen te worden verzorgd.
2. De Staten die partij zijn, waarborgen de verwezenlijking van deze rechten in overeenstemming met hun nationale recht en hun verplichtingen krachtens de desbetreffende internationale akten op dit gebied, in het bijzonder wanneer het kind anders staatloos zou zijn.

Artikel 8

1. De Staten die partij zijn, verbinden zich tot eerbiediging van het recht van het kind zijn of haar identiteit te behouden, met inbegrip van nationaliteit, naam en familiebetrekkingen zoals wettelijk erkend, zonder onrechtmatige inmenging.
2. Wanneer een kind op niet rechtmatige wijze wordt beroofd van enige of alle bestanddelen van zijn of haar identiteit, verlenen de Staten die partij zijn passende bijstand en bescherming, teneinde zijn identiteit zo snel mogelijk te herstellen.

Artikel 9

1. De Staten die partij zijn, waarborgen dat een kind niet wordt gescheiden van zijn of haar ouders tegen hun wil, tenzij de bevoegde autoriteiten onder voorbehoud van de mogelijkheid van rechterlijke toetsing, in overeenstemming met het toepasselijk recht en de toepasselijke procedures, beslissen dat deze scheiding noodzakelijk is in het belang van het kind. Een dergelijke beslissing kan noodzakelijk zijn in een bepaald geval, zoals wanneer er sprake is van misbruik of verwaarlozing van het kind door de ouders, of wanneer de ouders gescheiden leven en er een beslissing moet worden genomen ten aanzien van de verblijfplaats van het kind.
2. In procedures ingevolge het eerste lid van dit artikel dienen alle betrokken partijen de gelegenheid te krijgen aan de procedures deel te nemen en hun standpunten naar voren te brengen.

het kind leiding te geven overeenkomstig zijn of haar groeiende capaciteiten.

Overleven en ontwikkelen

Het inherente recht op leven, en de plicht van de Staat het overleven en de ontwikkeling van het kind te garanderen.

Naam en nationaliteit

Het recht vanaf de geboorte een naam te hebben en een nationaliteit te verwerven.

Behoud van identiteit

De verplichting van de Staat om de basale aspecten van de identiteit van het kind (naam, nationaliteit en familiebanden) te beschermen en, zo nodig, te herstellen.

Van de ouders gescheiden worden

Het recht van het kind om met zijn of haar ouders samen te leven, tenzij geoordeeld wordt in overeenstemming met de toepasselijke procedures dat dit onverenigbaar is met zijn of haar belang;

Het recht van alle betrokken partijen om aan deze procedures deel te nemen; Het recht om contact te onderhouden met beide ouders, wanneer het kind gescheiden leeft van één of van beide ouders;

De plichten van de Staten in die gevallen waar een dergelijke scheiding het resultaat is van een actie door de Staat.

3. De Staten die partij zijn, eerbiedigen het recht van het kind dat van een ouder of beide ouders is gescheiden, op regelmatige basis persoonlijke betrekkingen en rechtstreeks contact met beide ouders te onderhouden, tenzij dit in strijd is met het belang van het kind.
4. Indien een dergelijke scheiding voortvloeit uit een maatregel genomen door een Staat die partij is, zoals de inhechtenisneming, gevangenneming, verbanning, deportatie, of uit een maatregel het overlijden ten gevolge hebbend (met inbegrip van overlijden, door welke oorzaak ook, terwijl de betrokkene door de Staat in bewaring wordt gehouden) van één ouder of beide ouders of van het kind, verstrekt die Staat, op verzoek, aan de ouders, aan het kind of, indien van toepassing, aan een ander familielid van het kind de noodzakelijke inlichtingen over waar het afwezige lid van het gezin zich bevindt of waar de afwezige leden van het gezin zich bevinden, tenzij het verstrekken van die inlichtingen het welzijn van het kind zou schaden. De Staten die partij zijn, waarborgen voorts dat het indienen van een dergelijk verzoek op zich geen nadelige gevolgen heeft voor de betrokkene(n).

Artikel 10

1. In overeenstemming met de verplichting van de Staten die partij zijn krachtens artikel 9, eerste lid, worden aanvragen van een kind of van zijn ouders om een Staat die partij is, voor gezinshereniging binnen te gaan of te verlaten, door de Staten die partij zijn met welwillendheid, menselijkheid en spoed behandeld. De Staten die partij zijn, waarborgen voorts dat het indienen van een dergelijke aanvraag geen nadelige gevolgen heeft voor de aanvragers of hun familieleden.
2. Een kind van wie de ouders in verschillende Staten verblijven, heeft het recht op regelmatige basis, behalve in uitzonderlijke omstandigheden, persoonlijke betrekkingen en rechtstreekse contacten met beide ouders te onderhouden. Hiertoe, en in overeenstemming met de verplichting van de Staten die partij zijn krachtens artikel 9, tweede lid, eerbiedigen de Staten die partij zijn het recht van het kind en van zijn of haar ouders welk land ook, met inbegrip van het eigen land, te verlaten, en het eigen land binnen te gaan. Het recht welk land ook te verlaten is slechts onderworpen aan de beperkingen die bij de wet zijn voorzien en die nodig zijn ter bescherming van de nationale veiligheid, de openbare orde, de volksgezondheid of de goede zeden, of van de rechten en vrijheden van anderen, en verenigbaar zijn met de andere in dit Verdrag erkende rechten.

Artikel 11

1. De Staten die partij zijn, nemen maatregelen ter bestrijding van de ongeoorloofde overbrenging van kinderen naar en

Gezinshereniging

Het recht van kinderen en hun ouders om het even welk land te verlaten en hun eigen land terug binnen te komen met het oog op hereniging of om de ouder-kind relatie te onderhouden.

Ongeoorloofde overbrenging en het niet doen terugkeren

De plicht van de Staat om te trachten kidnapping of het vasthouden van kinderen in het buitenland door een ouder

- het niet doen terugkeren van kinderen uit het buitenland.
2. Hiertoe bevorderen de Staten die partij zijn het sluiten van bilaterale of multilaterale overeenkomsten of het toetreden tot bestaande overeenkomsten.

Artikel 12

1. De Staten die partij zijn, verzekeren het kind dat in staat is zijn of haar eigen mening te vormen, het recht die mening vrijelijk te uiten in alle aangelegenheden die het kind betreffen, waarbij aan de mening van het kind passend belang wordt gehecht in overeenstemming met zijn of haar leeftijd en rijpheid.
2. Hiertoe wordt het kind met name in de gelegenheid gesteld te worden gehoord in iedere gerechtelijke en bestuurlijke procedure die het kind betreft, hetzij rechtstreeks, hetzij door tussenkomst van een vertegenwoordiger of een daarvoor geschikte instelling, op een wijze die verenigbaar is met de procedureregels van het nationale recht.

Artikel 13

1. Het kind heeft het recht op vrijheid van meningsuiting; dit recht omvat mede de vrijheid inlichtingen en denkbeelden van welke aard ook te vergaren, te ontvangen en door te geven, ongeacht de landsgrenzen hetzij mondeling, hetzij in geschreven of gedrukte vorm, in de vorm van kunst, of met behulp van andere media naar zijn of haar keuze.
2. De uitoefening van dit recht kan aan bepaalde beperkingen worden gebonden, doch alleen aan de beperkingen die bij de wet zijn voorzien en die nodig zijn:
 - a) voor de eerbiediging van de rechten of de goede naam van anderen; of
 - b) ter bescherming van de nationale veiligheid of van de openbare orde, de volksgezondheid of de goede zeden.

Artikel 14

1. De Staten die partij zijn, eerbiedigen het recht van het kind op vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst.
2. De Staten die partij zijn, eerbiedigen de rechten en plichten van ouders en, indien van toepassing, van de wettige voogden, om het kind te leiden in de uitoefening van zijn of haar recht op een wijze die verenigbaar is met de zich ontwikkelende vermogens van het kind.
3. De vrijheid van eenieder zijn of haar godsdienst of levensovertuiging tot uiting te brengen kan slechts in die mate worden beperkt als wordt voorgeschreven door de wet en noodzakelijk is ter bescherming van de openbare veiligheid, de openbare orde, de volksgezondheid of de goede zeden, of van de fundamentele rechten en vrijheden van anderen.

of door derden te voorkomen of ongedaan te maken.

De mening van het kind

Het recht van het kind om zijn of haar mening te kennen te geven en het recht op het feit dat met deze mening rekening wordt gehouden in elke aangelegenheid of procedure die het kind betreft.

Vrijheid van meningsuiting

Het kind heeft het recht informatie te verkrijgen of bekend te maken en zijn of haar mening uit te drukken, tenzij dit de rechten van anderen zou schenden.

Vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst

Het recht van het kind op vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst, onderworpen aan de passende leiding van de ouders en aan de nationale wetten.

Artikel 15

1. De Staten die partij zijn, erkennen de rechten van het kind op vrijheid van vereniging en vrijheid van vreedzame vergadering.
2. De uitoefening van deze rechten kan aan geen andere beperkingen worden onderworpen dan die welke in overeenstemming met de wet worden opgelegd en die in een democratische samenleving geboden zijn in het belang van de nationale veiligheid, de openbare orde, de bescherming van de volksgezondheid of de goede zeden, of de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.

Artikel 16

1. Geen enkel kind mag worden onderworpen aan willekeurige of onrechtmatige inmenging in zijn of haar privé-leven, in zijn of haar gezinsleven, zijn of haar woning of zijn of haar correspondentie, noch aan enige onrechtmatige aantasting van zijn of haar eer en goede naam.
2. Het kind heeft recht op bescherming door de wet tegen zodanige inmenging of aantasting.

Artikel 17

De Staten die partij zijn, erkennen de belangrijke functie van de massamedia en waarborgen dat het kind toegang heeft tot informatie en materiaal uit een verscheidenheid van nationale en internationale bronnen, in het bijzonder informatie en materiaal gericht op het bevorderen van zijn of haar sociale, psychische en morele welzijn en zijn of haar lichamelijke en geestelijke gezondheid. Hiertoe dienen de Staten die partij zijn:

- a) de massamedia aan te moedigen informatie en materiaal te verspreiden die tot sociaal en cultureel nut zijn voor het kind en in overeenstemming zijn met de strekking van artikel 29;
- b) internationale samenwerking aan te moedigen bij de vervaardiging, uitwisseling en verspreiding van dergelijke informatie en materiaal uit een verscheidenheid van culturele, nationale en internationale bronnen;
- c) de vervaardiging en verspreiding van kinderboeken aan te moedigen;
- d) de massamedia aan te moedigen in het bijzonder rekening te houden met de behoeften op het gebied van de taal van het kind dat tot een minderheid of tot de oorspronkelijke bevolking behoort;
- e) de ontwikkeling aan te moedigen van passende richtlijnen voor de bescherming van het kind tegen informatie en materiaal die schadelijk zijn voor zijn of haar welzijn, indachtig de bepalingen van de artikelen 13 en 18.

Vrijheid van vereniging

Het recht van kinderen met anderen samen te komen en verenigingen op te richten of er zich bij aan te sluiten, tenzij dit de rechten van anderen zou schenden.

Bescherming van de privacy

Het recht te worden beschermd tegen inmenging in de privacy, het gezinsleven, de woning en de correspondentie, evenals tegen smaad en laster.

Toegang tot passende informatie

De rol van de media inzake het verspreiden van informatie onder kinderen op een wijze die in overeenstemming is met het moreel welzijn, met wederzijdse kennis en begrip onder de volkeren en die de culturele achtergrond van het kind respecteert. De Staat dient maatregelen te treffen om dit aan te moedigen en om kinderen te beschermen tegen schadelijk materiaal.

Artikel 18

1. De Staten die partij zijn, doen alles wat in hun vermogen ligt om de erkenning te verzekeren van het beginsel dat beide ouders de gezamenlijke verantwoordelijkheid dragen voor de opvoeding en de ontwikkeling van het kind. Ouders of, al naar gelang het geval, wettige voogden, hebben de verantwoordelijkheid voor de opvoeding en de ontwikkeling van het kind. Het belang van het kind is hun allereerste zorg.
2. Om de toepassing van de in dit Verdrag genoemde rechten te waarborgen en te bevorderen, verlenen de Staten die partij zijn passende bijstand aan ouders en wettige voogden bij de uitoefening van hun verantwoordelijkheden die de opvoeding van het kind betreffen, en waarborgen zij de ontwikkeling van instellingen, voorzieningen en diensten voor kinderopvang.
3. De Staten die partij zijn, nemen alle passende maatregelen om te waarborgen dat kinderen van werkende ouders recht hebben op gebruikmaking van diensten en voorzieningen voor kinderopvang waarvoor zij in aanmerking komen.

Artikel 19

1. De Staten die partij zijn, nemen alle passende wettelijke en bestuurlijke maatregelen en maatregelen op sociaal en opvoedkundig gebied om het kind te beschermen tegen alle vormen van lichamelijk of geestelijk geweld, letsel of misbruik, lichamelijke of geestelijke verwaarlozing of nalatige behandeling, mishandeling of exploitatie, met inbegrip van seksueel misbruik, zolang het kind onder de hoede is van de ouder(s), wettige voogd(en) of iemand anders die de zorg voor het kind heeft.
2. Deze maatregelen ter bescherming dienen, indien van toepassing, doeltreffende procedures te omvatten voor de invoering van sociale programma's om te voorzien in de nodige ondersteuning van het kind en van diegenen die de zorg voor het kind hebben, alsmede procedures voor andere vormen van voorkoming van gevallen van kindermishandeling zoals hierboven beschreven, en voor opsporing, melding, verwijzing onderzoek, behandeling en follow-up van zodanige gevallen, en, indien van toepassing, voor inschakeling van rechterlijke instanties.

Artikel 20

1. Een kind dat tijdelijk of blijvend het leven in het gezin waartoe het behoort moet missen, of dat men in zijn of haar eigen belang niet kan toestaan in het gezin te blijven, heeft recht op bijzondere bescherming en bijstand van staatswege.
2. De Staten die partij zijn, waarborgen, in overeenstemming met hun nationale recht, een andere vorm van zorg voor dat kind.
3. Deze zorg kan, onder andere, plaatsing in een pleeggezin omvatten, kafalah volgens het Islamitisch recht, adoptie, of,

Verantwoordelijkheden van ouders

Het principe dat beide ouders gezamenlijk de eerste verantwoordelijken zijn voor de opvoeding van hun kinderen, en dat de Staat hen bij deze taak dient te ondersteunen.

Bescherming tegen mishandeling en verwaarlozing

De verplichting van de Staat om kinderen te beschermen tegen elke vorm van mishandeling door ouders of door andere personen die verantwoordelijkheid dragen voor de zorg voor het kind, en om in verband hiermee preventieve maatregelen te nemen en behandelingsprogramma's op te zetten.

Bescherming van kinderen buiten hun gezin

De plicht van de Staat om kinderen die niet in hun gezinsmilieu kunnen leven bijzondere bescherming te bieden, en om er voor te zorgen dat voor hen een beroep kan gedaan worden op gepaste alternatieve gezinsopvang of op plaatsing in een instelling. Daarbij dient rekening te worden gehouden met de culturele achtergrond van het kind.

indien noodzakelijk, plaatsing in geschikte instellingen voor kinderopvang. Bij het overwegen van oplossingen wordt op passende wijze rekening gehouden met de wenselijkheid van continuïteit in de opvoeding van het kind en met de etnische, godsdienstige en culturele achtergrond van het kind en met zijn of haar achtergrond wat betreft de taal.

Artikel 21

De Staten die partij zijn en die de methode van adoptie erkennen en/of toestaan, waarborgen dat het belang van het kind daarbij de voornaamste overweging is, en:

- a) waarborgen dat de adoptie van een kind slechts wordt toegestaan mits daartoe bevoegde autoriteiten, in overeenstemming met de van toepassing zijnde wetten en procedures en op grond van alle van belang zijnde en betrouwbare gegevens, bepalen dat de adoptie kan worden toegestaan gelet op de verhoudingen van het kind met zijn of haar ouders, familieleden en wettige voogden, en mits, indien vereist, de betrokkenen, na volledig te zijn ingelicht, op grond van de adviezen die noodzakelijk worden geacht, daarmee hebben ingestemd;
- b) erkennen dat interlandelijke adoptie kan worden overwogen als andere oplossing voor de zorg voor het kind, indien het kind niet in een pleeg- of adoptiegezin kan worden geplaatst en op geen enkele andere passende wijze kan worden verzorgd in het land van zijn of haar herkomst;
- c) verzekeren dat voor het kind dat bij een interlandelijke adoptie is betrokken waarborgen en normen gelden die gelijkwaardig zijn aan die welke bestaan bij adoptie in het eigen land;
- d) nemen alle passende maatregelen om te waarborgen dat, in het geval van interlandelijke adoptie, de plaatsing niet leidt tot ongepast geldelijk voordeel voor de betrokkenen;
- e) bevorderen, wanneer passend, de verwezenlijking van de doeleinden van dit artikel door het aangaan van bilaterale of multilaterale regelingen of overeenkomsten, en spannen zich in om, in het kader daarvan te waarborgen dat de plaatsing van het kind in een ander land wordt uitgevoerd door bevoegde autoriteiten of instellingen.

Artikel 22

1. De Staten die partij zijn, nemen passende maatregelen om te waarborgen dat een kind dat de vluchtelingenstatus wil verkrijgen of dat in overeenstemming met het toepasselijke internationale recht en de toepasselijke procedures als vluchteling wordt beschouwd, ongeacht of het al dan niet door zijn of haar ouders of door iemand anders wordt begeleid, passende bescherming en humanitaire bijstand krijgt bij het genot van

Adoptie

In landen waar adoptie wordt erkend en/of toegestaan mag het enkel worden toegepast in het belang van het kind, met alle noodzakelijke waarborgen voor het kind en mits goedkeuring door de bevoegde overheden.

Interlandelijke adoptie kan worden overwogen nadat de mogelijkheden in het land van oorsprong van het kind zijn uitgeput. Ook in het geval van interlandelijke adoptie dienen alle noodzakelijke waarborgen te worden gerespecteerd.

Vluchtelingenkinderen

Kinderen die als vluchteling worden beschouwd of die de status van vluchteling hebben aangevraagd dienen een bijzondere bescherming te genieten.

De Staat heeft de plicht samen te werken met bevoegde instanties die een dergelijke bescherming en bijstand bieden.

de van toepassing zijnde rechten beschreven in dit Verdrag en in andere internationale akten inzake de rechten van de mens of humanitaire akten waarbij de bedoelde Staten partij zijn.

2. Hiertoe verlenen de Staten die partij zijn, naar zij passend achten, hun medewerking aan alle inspanningen van de Verenigde Naties en andere bevoegde intergouvernementele organisaties of niet-gouvernementele organisaties die met de Verenigde Naties samenwerken, om dat kind te beschermen en bij te staan en de ouders of andere gezinsleden op te sporen van een kind dat vluchteling is, teneinde de nodige inlichtingen te verkrijgen voor hereniging van het kind met het gezin waartoe het behoort. In gevallen waarin geen ouders of andere familieleden kunnen worden gevonden, wordt aan het kind dezelfde bescherming verleend als aan ieder ander kind dat, om welke reden ook, blijvend of tijdelijk het leven in een gezin moet ontberen, zoals beschreven in dit Verdrag.

Artikel 23

1. De Staten die partij zijn, erkennen dat een geestelijk of lichamelijk gehandicapt kind een volwaardig en behoorlijk leven dient te hebben, in omstandigheden die de waardigheid van het kind verzekeren, zijn zelfstandigheid bevorderen en zijn actieve deelneming aan het gemeenschapsleven vergemakkelijken.
2. De Staten die partij zijn, erkennen het recht van het gehandicapte kind op bijzondere zorg, en stimuleren en waarborgen dat aan het daarvoor in aanmerking komende kind en degenen die verantwoordelijk zijn voor zijn of haar verzorging, afhankelijk van de beschikbare middelen, de bijstand wordt verleend die is aangevraagd en die passend is gezien de gesteldheid van het kind en de omstandigheden van de ouders of anderen die voor het kind zorgen.
3. Onder erkenning van de bijzondere behoeften van het gehandicapte kind, dient de in overeenstemming met het tweede lid geboden bijstand, wanneer mogelijk, gratis te worden verleend, rekening houdend met de financiële middelen van de ouders of anderen die voor het kind zorgen. Deze bijstand dient erop gericht te zijn te waarborgen dat het gehandicapte kind daadwerkelijk toegang heeft tot onderwijs, opleiding, voorzieningen voor gezondheidszorg en revalidatie, voorbereiding voor een beroep, en recreatiemogelijkheden, op een wijze die ertoe bijdraagt dat het kind een zo volledig mogelijke integratie in de maatschappij en persoonlijke ontwikkeling bereikt, met inbegrip van zijn of haar culturele en intellectuele ontwikkeling.
4. De Staten die partij zijn, bevorderen, in de geest van internationale samenwerking, de uitwisseling van passende informatie op het gebied van preventieve gezondheidszorg en van medische en psychologische behandeling van, en behandeling van functionele stoornissen bij gehandicapte kinderen,

Gehandicapte kinderen

Het recht van gehandicapte kinderen op bijzondere zorg, onderwijs en training, bedoeld om hen te helpen de grootst mogelijke zelfstandigheid te bereiken en een volwaardig en actief leven te leiden in de samenleving.

met inbegrip van de verspreiding van en de toegang tot informatie betreffende revalidatiemethoden, onderwijs en beroepsopleidingen, met als doel de Staten die partij zijn, in staat te stellen hun vermogens en vaardigheden te verbeteren en hun ervaring op deze gebieden te verruimen. Wat dit betreft wordt in het bijzonder rekening gehouden met de behoeften van ontwikkelingslanden.

Artikel 24

1. De Staten die partij zijn, erkennen het recht van het kind op het genot van de grootst mogelijke mate van gezondheid en op voorzieningen voor de behandeling van ziekte en het herstel van de gezondheid. De Staten die partij zijn, streven ernaar te waarborgen dat geen enkel kind zijn of haar recht op toegang tot deze voorzieningen voor gezondheidszorg wordt onthouden.
2. De Staten die partij zijn, streven de volledige verwezenlijking van dit recht na en nemen passende maatregelen, met name:
 - a) om baby- en kindersterfte te verminderen;
 - b) om de verlening van de nodige medische hulp en gezondheidszorg aan alle kinderen te waarborgen met nadruk op de ontwikkeling van de eerstelijnsgezondheidszorg;
 - c) om ziekte, ondervoeding en slechte voeding te bestrijden, mede binnen het kader van de eerstelijnsgezondheidszorg, door onder andere het toepassen van gemakkelijk beschikbare technologie en door het voorzien in voedsel met voldoende voedingswaarde en zuiver drinkwater, de gevaren en risico's van milieuverontreiniging in aanmerking nemend;
 - d) om passende pre- en postnatale gezondheidszorg voor moeders te waarborgen;
 - e) om te waarborgen dat alle geledingen van de samenleving, met name ouders en kinderen, worden voorgelicht over, toegang hebben tot onderwijs over, en worden gesteund in het gebruik van de fundamentele kennis van de gezondheid en van de voeding van kinderen, de voordelen van borstvoeding, hygiëne en sanitaire voorzieningen en het voorkomen van ongevallen;
 - f) om preventieve gezondheidszorg, begeleiding voor ouders, en voorzieningen voor en voorlichting over gezinsplanning te ontwikkelen.
3. De Staten die partij zijn, nemen alle doeltreffende en passende maatregelen teneinde traditionele gebruiken die schadelijk zijn voor de gezondheid van kinderen af te schaffen.
4. De Staten die partij zijn, verbinden zich ertoe internationale samenwerking te bevorderen en aan te moedigen teneinde geleidelijk de algehele verwezenlijking van het in dit artikel erkende recht te bewerkstelligen. Wat dit betreft wordt in het bijzonder rekening gehouden met de behoeften van ontwikkelingslanden.

Gezondheid en gezondheidszorg

Het recht op de hoogst mogelijke graad van gezondheid en het recht op toegang tot gezondheidszorg en medische voorzieningen met bijzondere nadruk op eerstelijnsgezondheidszorg en preventieve gezondheidszorg, op gezondheidsvoorlichting en -educatie en op de vermindering van de kindersterfte. De verplichting van de Staat om te werken in de richting van het uitbannen van schadelijke traditionele praktijken. De nood aan internationale samenwerking met het oog op het realiseren van dit recht wordt beklemtoond.

Artikel 25

De Staten die partij zijn, erkennen het recht van een kind dat door de bevoegde autoriteiten uit huis is geplaatst ter verzorging, bescherming of behandeling in verband met zijn of haar lichamelijke of geestelijke gezondheid, op een periodieke evaluatie van de behandeling die het kind krijgt en van alle andere omstandigheden die verband houden met zijn of haar plaatsing.

Artikel 26

1. De Staten die partij zijn, erkennen voor ieder kind het recht de voordelen te genieten van voorzieningen voor sociale zekerheid, met inbegrip van sociale verzekering, en nemen de nodige maatregelen om de algehele verwezenlijking van dit recht te bewerkstelligen in overeenstemming met hun nationaal recht.
2. De voordelen dienen, indien van toepassing, te worden verleend, waarbij rekening wordt gehouden met de middelen en de omstandigheden van het kind en de personen die verantwoordelijk zijn voor zijn of haar onderhoud, alsmede iedere andere overweging die van belang is voor de beoordeling van een verzoek daartoe dat door of namens het kind wordt ingediend.

Artikel 27

1. De Staten die partij zijn, erkennen het recht van ieder kind op een levensstandaard die toereikend is voor de lichamelijke, geestelijke, intellectuele, zedelijke en maatschappelijke ontwikkeling van het kind.
2. De ouder(s) of anderen die verantwoordelijk zijn voor het kind, hebben de primaire verantwoordelijkheid voor het waarborgen, naar vermogen en binnen de grenzen van hun financiële mogelijkheden, van de levensomstandigheden die nodig zijn voor de ontwikkeling van het kind.
3. De Staten die partij zijn, nemen, in overeenstemming met de nationale omstandigheden en met de middelen die hun ten dienste staan, passende maatregelen om ouders en anderen die verantwoordelijk zijn voor het kind te helpen dit recht te verwezenlijken, en voorzien, indien de behoefte daaraan bestaat, in programma's voor materiële bijstand en ondersteuning, met name wat betreft voeding, kleding en huisvesting.
4. De Staten die partij zijn, nemen alle passende maatregelen om het verhaal te waarborgen van uitkeringen tot onderhoud van het kind door de ouders of andere personen die de financiële verantwoordelijkheid voor het kind dragen, zowel binnen de Staat die partij is als vanuit het buitenland. Met name voor gevallen waarin degene die de financiële verantwoordelijkheid voor het kind draagt, in een andere Staat woont dan die van het kind, bevorderen de Staten die partij zijn de toetreding tot internationale overeenkomsten of het sluiten van dergelijke overeenkomsten, alsmede het treffen van andere passende regelingen.

Periodieke herziening van een plaatsing

Het recht van het kind, dat ter verzorging, bescherming of behandeling door de Staat geplaatst is, op een regelmatige evaluatie van alle aspecten ervan.

Sociale zekerheid

Het recht van kinderen om van sociale zekerheid te genieten.

Levensstandaard

Het recht van kinderen om een passende levensstandaard te genieten, de primaire verantwoordelijkheid van de ouders hiervoor, en de plicht van de Staat om er voor te zorgen dat deze verantwoordelijkheid kan opgenomen worden en ook opgenomen wordt, zolang door het innen van onderhoudsgeld.

Artikel 28

1. De Staten die partij zijn, erkennen het recht van het kind op onderwijs, en teneinde dit recht geleidelijk en op basis van gelijke kansen te verwezenlijken, verbinden zij zich er met name toe:
 - a) primair onderwijs verplicht te stellen en voor iedereen gratis beschikbaar te stellen;
 - b) de ontwikkeling van verschillende vormen van voortgezet onderwijs aan te moedigen, met inbegrip van algemeen onderwijs en beroepsonderwijs, deze vormen voor ieder kind beschikbaar te stellen en toegankelijk te maken, en passende maatregelen te nemen zoals de invoering van gratis onderwijs en het bieden van financiële bijstand indien noodzakelijk;
 - c) met behulp van alle passende middelen hoger onderwijs toegankelijk te maken voor een ieder naar gelang zijn capaciteiten;
 - d) informatie over en begeleiding bij onderwijs- en beroepskeuze voor alle kinderen beschikbaar te stellen en toegankelijk te maken;
 - e) maatregelen te nemen om regelmatig schoolbezoek te bevorderen en het aantal kinderen dat de school vroegtijdig verlaat, te verminderen.
2. De Staten die partij zijn, nemen alle passende maatregelen om te verzekeren dat de wijze van handhaving van de discipline op scholen verenigbaar is met de menselijke waardigheid van het kind en in overeenstemming is met dit Verdrag.
3. De Staten die partij zijn, bevorderen en stimuleren internationale samenwerking in aangelegenheden die verband houden met onderwijs, met name teneinde bij te dragen tot de uitbanning van onwetendheid en analfabetisme in de gehele wereld, en de toegankelijkheid van wetenschappelijke en technische kennis en moderne onderwijsmethoden te vergroten. In dit opzicht wordt met name rekening gehouden met de behoeften van de ontwikkelingslanden.

Artikel 29

1. De Staten die partij zijn, komen overeen dat het onderwijs aan het kind dient gericht te zijn op:
 - a) de zo volledig mogelijke ontplooiing van de persoonlijkheid, talenten en geestelijke en lichamelijke vermogens van het kind;
 - b) het bijbrengen van eerbied voor de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, en voor de in het Handvest van de Verenigde Naties vastgelegde beginselen;
 - c) het bijbrengen van eerbied voor de ouders van het kind, voor zijn of haar eigen culturele identiteit, taal en waarden, voor de nationale waarden van het land waar het kind woont, het land waar het is geboren, en voor andere beschavingen dan de zijne of de hare;

Onderwijs

Het recht van het kind op onderwijs en de plicht van de Staat er voor te zorgen dat tenminste lager onderwijs gratis en verplicht is. De discipline op school moet gehandhaafd worden op een wijze die de menselijke waardigheid van het kind weerspiegelt. De noodzaak van internationale samenwerking met het oog op het realiseren van dit recht wordt benadrukt.

Doel van het onderwijs

De erkenning door de Staat dat het onderwijs dient gericht te zijn op de ontplooiing van de persoonlijkheid en de talenten van het kind en op de voorbereiding van het kind op een actief leven als volwassene. Het onderwijs moet ook gericht zijn op het bevorderen van respect voor de grondrechten van de mens en op het ontwikkelen van respect voor de culturele en nationale waarden van het kind zelf en van anderen.

- d) de voorbereiding van het kind op een verantwoord leven in een vrije samenleving, in de geest van begrip, vrede, verdraagzaamheid, gelijkheid van geslachten, en vriendschap tussen alle volken, etnische, nationale en godsdienstige groepen en personen behorend tot de oorspronkelijke bevolking;
 - e) het bijbrengen van eerbied voor de natuurlijke omgeving.
2. Geen enkel gedeelte van dit artikel of van artikel 28 mag zo worden uitgelegd dat het de vrijheid aantast van individuele personen en rechtspersonen om onderwijsinstellingen op te richten en daaraan leiding te geven, evenwel altijd met inachtneming van de in het eerste lid van dit artikel vervatte beginselen, en van het vereiste dat het aan die instellingen gegeven onderwijs voldoet aan de door de Staat vastgelegde minimumnormen.

Artikel 30

In de Staten waarin etnische of godsdienstige minderheden, taalminderheden of personen behorend tot de oorspronkelijke bevolking voorkomen, wordt het kind dat daartoe behoort niet het recht ontzegd te zamen met andere leden van zijn of haar groep zijn of haar cultuur te beleven, zijn of haar godsdienst te belijden en ernaar te leven, of zich van zijn of haar eigen taal te bedienen.

Artikel 31

1. De Staten die partij zijn, erkennen het recht van het kind op rust en vrije tijd, op deelneming aan spel en recreatieve bezigheden passend bij de leeftijd van het kind, en op vrije deelneming aan het culturele en artistieke leven.
2. De Staten die partij zijn, eerbiedigen het recht van het kind volledig deel te nemen aan het culturele en artistieke leven, bevorderen de verwezenlijking van dit recht, en stimuleren het bieden van passende en voor ieder gelijke kansen op culturele, artistieke en creatieve bezigheden en vrijetijdsbesteding.

Artikel 32

1. De Staten die partij zijn, erkennen het recht van het kind te worden beschermd tegen economische exploitatie en tegen het verrichten van werk dat naar alle waarschijnlijkheid gevaarlijk is of de opvoeding van het kind zal hinderen, of schadelijk zal zijn voor de gezondheid of de lichamelijke, geestelijke, intellectuele, zedelijke of maatschappelijke ontwikkeling van het kind.
2. De Staten die partij zijn, nemen wettelijke, bestuurlijke en sociale maatregelen en maatregelen op onderwijsterrein om de toepassing van dit artikel te waarborgen. Hiertoe, en de desbetreffende bepalingen van andere internationale akten in acht nemend, verbinden de Staten die partij zijn zich er in het bijzonder toe:

Kinderen van minderheden of de oorspronkelijke bevolking

Het recht van kinderen van minderheidsgroepen en de oorspronkelijke bevolking hun eigen cultuur en godsdienst te beleven en hun eigen taal te gebruiken.

Vrije tijd, ontspanning en culturele activiteiten

Het recht van het kind op vrije tijd, spel en deelname aan culturele en artistieke activiteiten.

Kinderarbeid

De plicht van de Staat om kinderen te beschermen tegen tewerkstelling in werkzaamheden die een bedreiging vormen voor hun gezondheid, opvoeding en ontwikkeling, om minimumleeftijden voor toegang tot tewerkstelling voor te schrijven en om de arbeidsomstandigheden te reglementeren.

- a) een minimumleeftijd of minimumleeftijden voor toelating tot betaald werk voor te schrijven;
- b) voorschriften te geven voor een passende regeling van werktijden en arbeidsvoorwaarden;
- c) passende straffen of andere maatregelen voor te schrijven ter waarborging van de daadwerkelijke uitvoering van dit artikel.

Artikel 33

De Staten die partij zijn, nemen alle passende maatregelen, met inbegrip van wettelijke, bestuurlijke en sociale maatregelen en maatregelen op onderwijsterrein, om kinderen te beschermen tegen het illegale gebruik van verdovende middelen en psychotrope stoffen zoals omschreven in de desbetreffende internationale verdragen, en om inschakeling van kinderen bij de illegale productie van en de sluikehandel in deze middelen en stoffen te voorkomen.

Artikel 34

De Staten die partij zijn, verbinden zich ertoe het kind te beschermen tegen alle vormen van seksuele exploitatie en seksueel misbruik. Hiertoe nemen de Staten die partij zijn met name alle passende nationale, bilaterale en multilaterale maatregelen om te voorkomen dat:

- a) een kind ertoe wordt aangespoord of gedwongen deel te nemen aan onwettige seksuele activiteiten;
- b) kinderen worden geëxploiteerd in de prostitutie of andere onwettige seksuele praktijken;
- c) kinderen worden geëxploiteerd in pornografische voorstellingen en pornografisch materiaal.

Artikel 35

De Staten die partij zijn, nemen alle passende nationale, bilaterale en multilaterale maatregelen ter voorkoming van de ontvoering of de verkoop van of de handel in kinderen voor welk doel ook of in welke vorm ook.

Artikel 36

De Staten die partij zijn, beschermen het kind tegen alle vormen van exploitatie die schadelijk zijn voor enig aspect van het welzijn van het kind.

Artikel 37

De Staten die partij zijn, waarborgen dat:

- a) geen enkel kind wordt onderworpen aan foltering of aan een andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing. Doodstraf noch levenslange gevangenisstraf zonder de mogelijkheid van vervroegde invrijheidstelling wordt opgelegd voor strafbare feiten gepleegd door personen jonger dan achttien jaar;
- b) geen enkel kind op onwettige of willekeurige wijze van zijn of haar vrijheid wordt beroofd. De aanhouding, inhechtenis-

Drugmisbruik

Het recht van het kind te worden beschermd tegen het gebruik van narcotica en psychotrope drugs en tegen betrokkenheid bij hun productie of distributie.

Seksuele uitbuiting

Het recht van het kind te worden beschermd tegen seksuele uitbuiting en seksueel misbruik, met inbegrip van prostitutie en betrokkenheid bij pornografie.

Verkoop, handel en ontvoering

De plicht van de Staat al het mogelijke te doen om verkoop, handel en ontvoering van kinderen te voorkomen.

Andere vormen van exploitatie

Het recht van het kind op bescherming tegen alle vormen van uitbuiting die niet vermeld zijn in de artikelen 32, 33, 34 en 35.

Foltering en vrijheidsberoving

Het verbod op foltering, wrede behandeling of bestraffing, doodstraf, levenslange gevangenisstraf en onwettige gevangenschap of vrijheidsberoving. De principes van gepaste behandeling, scheiding van volwassen gedetineerden, contact met de familie en toegang

- neming of gevangenneming van een kind geschiedt overeenkomstig de wet en wordt slechts gehanteerd als uiterste maatregel en voor de kortst mogelijke passende duur;
- c) ieder kind dat van zijn of haar vrijheid is beroofd, wordt behandeld met menselijkheid en met eerbied voor de waardigheid inherent aan de menselijke persoon, en zodanig dat rekening wordt gehouden met de behoeften van een persoon van zijn of haar leeftijd. Met name wordt ieder kind dat van zijn of haar vrijheid is beroofd, gescheiden van volwassenen tenzij het in het belang van het kind wordt geacht dit niet te doen, en heeft ieder kind het recht contact met zijn of haar familie te onderhouden door middel van correspondentie en bezoeken, behalve in uitzonderlijke omstandigheden;
 - d) ieder kind dat van zijn of haar vrijheid is beroofd het recht heeft onverwijld te beschikken over juridische en andere passende bijstand, alsmede het recht de wettigheid van zijn vrijheidsberoving te betwisten ten overstaan van een rechter of een andere bevoegde, onafhankelijke en onpartijdige autoriteit, en op een onverwijld besissing ten aanzien van dat beroep.

Artikel 38

1. De Staten die partij zijn, verbinden zich ertoe eerbied te hebben voor en de eerbiediging te waarborgen van tijdens gewapende conflicten op hen van toepassing zijnde regels van internationaal humanitair recht die betrekking hebben op kinderen.
2. De Staten die partij zijn, nemen alle uitvoerbare maatregelen om te waarborgen dat personen jonger dan vijftien jaar niet rechtstreeks deelnemen aan vijandelijkheden.
3. De Staten die partij zijn, onthouden zich ervan personen jonger dan vijftien jaar in hun strijdkrachten op te nemen of in te lijven. Bij het opnemen of inlijven van personen die de leeftijd van vijftien jaar hebben bereikt, maar niet de leeftijd van achttien jaar, streven de Staten die partij zijn ernaar voorrang te geven aan diegenen die het oudste zijn.
4. In overeenstemming met hun verplichtingen krachtens het internationale humanitaire recht om de burgerbevolking te beschermen in gewapende conflicten, nemen de Staten die partij zijn alle uitvoerbare maatregelen ter waarborging van de bescherming en de verzorging van kinderen die worden getroffen door een gewapend conflict.

Artikel 39

De Staten die partij zijn, nemen alle passende maatregelen ter bevordering van het lichamenlijk en geestelijk herstel en de herintegratie in de maatschappij van een kind dat het slachtoffer is van welke vorm ook van verwaarlozing, exploitatie of misbruik, foltering of welke andere vorm ook van wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing, of gewapende conflicten. Dit herstel en deze herintegratie vinden plaats in een omgeving

Gewapende conflicten

De plicht van de Staat om de op kinderen van toepassing zijnde regels van humanitair recht te respecteren en te doen respecteren. Het principe dat geen enkel kind beneden de leeftijd van 15 jaar direct betrokken mag worden bij vijandelijkheden of in het leger mag ingelijfd worden, en dat alle kinderen die slachtoffer zijn van gewapende conflicten moeten kunnen genieten van bescherming en verzorging.

Zorg voor herintegratie

De plicht van de Staat er voor te zorgen dat kinderen die het slachtoffer geweest zijn van gewapende conflicten, foltering, verwaarlozing, mishandeling of uitbuiting, een aangepaste behandeling krijgen met het oog op hun

die bevorderlijk is voor de gezondheid, het zelfrespect en de waardigheid van het kind.

Artikel 40

1. De Staten die partij zijn, erkennen het recht van ieder kind dat wordt verdacht van, vervolgd wegens of veroordeeld omwille van het begaan van een strafbaar feit, op een wijze van behandeling die geen afbreuk doet aan het gevoel van waardigheid en eigenwaarde van het kind, die de eerbied van het kind voor de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden van anderen vergroot, en waarbij rekening wordt gehouden met de leeftijd van het kind en met de wenselijkheid van het bevorderen van de herintegratie van het kind en van de aanvaarding door het kind van een opbouwende rol in de samenleving.
2. Hiertoe, en met inachtneming van de desbetreffende bepalingen van internationale akten, waarborgen de Staten die partij zijn met name dat:
 - a) geen enkel kind wordt verdacht van, vervolgd wegens of veroordeeld omwille van het begaan van een strafbaar feit op grond van enig handelen of nalaten dat niet volgens het nationale of internationale recht verboden was op het tijdstip van het handelen of nalaten;
 - b) ieder kind dat wordt verdacht van of vervolgd wegens het begaan van een strafbaar feit, ten minste de volgende garanties heeft:
 - i. dat het voor onschuldig wordt gehouden tot zijn of haar schuld volgens de wet is bewezen;
 - ii. dat het onverwijld en rechtstreeks in kennis wordt gesteld van de tegen hem of haar ingebrachte beschuldigingen, of indien van toepassing door tussenkomst van zijn of haar ouders of wettige voogd, en dat juridische of andere passende bijstand krijgt in de voorbereiding en het voeren van zijn of haar verdediging;
 - iii. dat de aangelegenheid zonder vertraging wordt beslist door een bevoegde, onafhankelijke en onpartijdige autoriteit of rechterlijke instantie in een eerlijke behandeling overeenkomstig de wet, in aanwezigheid van een rechtskundige of anderszins deskundige raadsman of -vrouw, en, tenzij dit wordt geacht niet in het belang van het kind te zijn, met name gezien zijn of haar leeftijd of omstandigheden, in aanwezigheid van zijn of haar ouders of wettige voogden;
 - iv. dat het er niet toe wordt gedwongen een getuigenis af te leggen of schuld te bekennen; dat het getuigen à charge kan ondervragen of doen ondervragen en dat het de deelneming en ondervraging van getuigen à decharge onder gelijke voorwaarden kan doen geschieden;

herstel en hun herintegratie in de maatschappij.

Aanpak van jeugdmisdadigheid

Het recht van kinderen, die worden verdacht van of veroordeeld wegens het plegen van een misdrijf, op respect voor hun mensenrechten en, in het bijzonder, op het genot van alle aspecten van een eerlijke rechtspleging, met inbegrip van rechtsbijstand en andere bijstand bij de voorbereiding en het voeren van zijn of haar verdediging. Het principe dat het gebruik van gerechtelijke procedures en van plaatsing in een inrichting moeten worden vermeden telkens wanneer dit mogelijk en passend is.

- v. indien het schuldig wordt geacht aan het begaan van een strafbaar feit, dat dit oordeel en iedere maatregel die dientengevolge wordt opgelegd, opnieuw wordt beoordeeld door een hogere bevoegde, onafhankelijke en onpartijdige autoriteit of rechterlijke instantie overeenkomstig de wet;
 - vi. dat het kind kosteloze bijstand krijgt van een tolk indien het de gebruikelijke taal niet verstaat of spreekt;
 - vii. dat zijn of haar privé-leven volledig wordt geëerbiedigd tijdens alle stadia van het proces.
3. De Staten die partij zijn, streven ernaar de totstandkoming te bevorderen van wetten, procedures, autoriteiten en instellingen die in het bijzonder bedoeld zijn voor kinderen die worden verdacht van, vervolgd wegens of veroordeeld omwille van het begaan van een strafbaar feit, en, in het bijzonder:
- a) de vaststelling van een minimumleeftijd onder welke kinderen niet in staat worden geacht een strafbaar feit te begaan;
 - b) de invoering, wanneer passend en wenselijk, van maatregelen voor de handelwijze ten aanzien van deze kinderen zonder dat men zijn toevlucht neemt tot gerechtelijke stappen, mits de rechten van de mens en de wettelijke garanties volledig worden geëerbiedigd.
4. Een verscheidenheid van regelingen, zoals rechterlijke bevelen voor zorg, begeleiding en toezicht, adviezen, jeugdreclassering, pleegzorg, programma's voor onderwijs en beroepsopleiding en andere alternatieven voor institutionele zorg dient beschikbaar te zijn om te verzekeren dat de handelwijze ten aanzien van kinderen hun welzijn niet schaadt en in de juiste verhouding staat zowel tot hun omstandigheden als tot het strafbare feit.

Artikel 41

Geen enkele bepaling van dit Verdrag tast bepalingen aan die meer bijdragen tot de verwezenlijking van de rechten van het kind en die zijn vervat in:

- a) het recht van een Staat die partij is; of
- b) het in die Staat geldende internationale recht.

Eerbied voor bestaande regels

Het principe dat, indien er in de nationale regelgeving of andere van toepassing zijnde internationale regels strengere normen gelden dan in het Verdrag, het de strengste norm is die geldt.

Deel II**Artikel 42**

De Staten die partij zijn, verbinden zich ertoe de beginselen en de bepalingen van dit Verdrag op passende en doeltreffende wijze algemeen bekend te maken, zowel aan volwassenen als aan kinderen.

Artikel 43

1. Ter beoordeling van de voortgang die de Staten die partij zijn, boeken bij het nakomen van de in dit Verdrag aangegevene verplichtingen, wordt een Comité voor de Rechten van het Kind ingesteld, dat de hieronder te noemen functies uitoefent.
2. Het Comité bestaat uit tien deskundigen van hoog zedelijk aanzien en met erkende bekwaamheid op het gebied dat dit Verdrag bestrijkt. De leden van het Comité worden door de Staten die partij zijn, gekozen uit hun onderdanen, en treden op in hun persoonlijke hoedanigheid, waarbij aandacht wordt geschonken aan een evenredige geografische verdeling, alsmede aan de vertegenwoordiging van de voornaamste rechtsstelsels.
3. De leden van het Comité worden bij geheime stemming gekozen van een lijst van personen die zijn voorgedragen door de Staten die partij zijn. Iedere Staat die partij is, mag één persoon voordragen, die onderdaan van die Staat is.
4. De eerste verkiezing van het Comité wordt niet later gehouden dan zes maanden na de datum van inwerkingtreding van dit Verdrag, en daarna iedere twee jaar. Ten minste vier maanden vóór de datum waarop de verkiezing plaatsvindt, richt de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties aan de Staten die partij zijn een schriftelijk verzoek hun voordrachten binnen twee maanden in te dienen. De Secretaris-Generaal stelt vervolgens een alfabetische lijst op van alle aldus voorgedragen personen, onder aanduiding van de Staten die partij zijn die hen hebben voorgedragen, en legt deze voor aan de Staten die partij zijn bij dit Verdrag.
5. De verkiezingen worden gehouden tijdens de vergaderingen van de Staten die partij zijn, belegd door de Secretaris-Generaal, ten hoofdkantoren van de Verenigde Naties. Tijdens die vergaderingen, waarvoor twee derde van de Staten die partij zijn het quorum vormen, zijn degenen die in het Comité worden gekozen die voorgedragen personen die het grootste aantal stemmen op zich verenigen alsmede een absolute meerderheid van de stemmen van de aanwezige vertegenwoordigers van de Staten die partij zijn en die hun stem uitbrengen.
6. De leden van het Comité worden gekozen voor een ambtstermijn van vier jaar. Zij zijn herkiesbaar indien zij opnieuw worden voorgedragen. De ambtstermijn van vijf van de le-

Uitvoering en inwerkingtreding

De bepalingen van de artikelen 42 tot 54 behandelen het volgende:

- i. De plicht van de Staat om de rechten uit dit Verdrag ruime bekendheid te geven bij volwassenen en kinderen.
- ii. De installatie van een Comité voor de Rechten van het Kind, bestaande uit tien experts, dat de rapporten moet behandelen die de Staten die partij zijn bij het Verdrag moeten indienen twee jaar nadat zij het Verdrag ratificeerden, en vervolgens elke vijf jaar. Het Verdrag treedt in werking nadat 20 landen het hebben geratificeerd. Vanaf dan vat ook het Comité zijn werkzaamheden aan.
- iii. Staten die partij zijn moeten hun rapporten op ruime schaal bekend maken bij het publiek.
- iv. Het Comité kan voorstellen dat gespecialiseerde studies worden uitgevoerd betreffende specifieke thema's die betrekking hebben op de rechten van het kind, en kan zijn bedenkingen formuleren ten aanzien van elke Staat die partij is en ten aanzien van de Algemene Vergadering van de VN.
Met het oog op het bevorderen van een effectieve toepassing van dit Verdrag en om internationale samenwerking aan te moedigen, kunnen de gespecialiseerde organisaties (zoals de IAO, de Wereld Gezondheidsorganisatie, UNESCO, het Kinderfonds van de Verenigde Naties) de bijeenkomsten van het Comité bijwonen. Samen met om het even welke andere als competent erkende organisatie, met inbegrip van NGO's die een consultatieve status bij de Verenigde Naties hebben, en met andere VN-organen, zoals de Commissie Mensenrechten, kunnen ze het Comité re-

den die bij de eerste verkiezing zijn gekozen, loopt na twee jaar af; onmiddellijk na de eerste verkiezing worden deze vijf leden bij loting aangewezen door de Voorzitter van de vergadering.

7. Indien een lid van het Comité overlijdt of aftreedt of verklaart om welke andere reden ook niet langer de taken van het Comité te kunnen vervullen, benoemt de Staat die partij is die het lid heeft voorgedragen een andere deskundige die onderdaan van die Staat is om de taken te vervullen gedurende het resterende gedeelte van de ambtstermijn, onder voorbehoud van de goedkeuring van het Comité.
8. Het Comité stelt zijn eigen huishoudelijk reglement vast.
9. Het Comité kiest zijn functionarissen voor een ambtstermijn van twee jaar.
10. De vergaderingen van het Comité worden in de regel gehouden ten hoofdkantoren van de Verenigde Naties of op iedere andere geschikte plaats, te bepalen door het Comité. Het Comité komt in de regel eens per jaar bijeen. De duur van de vergaderingen van het Comité wordt vastgesteld en, indien noodzakelijk, herzien door een vergadering van de Staten die partij zijn bij dit Verdrag, onder voorbehoud van de goedkeuring van de Algemene Vergadering.
11. De Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties stelt de nodige medewerkers en faciliteiten beschikbaar voor de doeltreffende uitoefening van de functies van het Comité krachtens dit Verdrag.
12. Met de goedkeuring van de Algemene Vergadering ontvangen de leden van het krachtens dit Verdrag ingesteld Comité emolumenten uit de middelen van de Verenigde Naties op door de Algemene Vergadering vast te stellen voorwaarden.

Artikel 44

1. De Staten die partij zijn, nemen de verplichting op zich aan het Comité, door tussenkomst van de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties, verslag uit te brengen over de door hen genomen maatregelen die uitvoering geven aan de in dit Verdrag erkende rechten, alsmede over de vooruitgang die is geboekt ten aanzien van het genot van die rechten:
 - a) binnen twee jaar na de inwerkingtreding van het Verdrag voor de betrokken Staat die partij is;
 - b) vervolgens iedere vijf jaar.
2. In de krachtens dit artikel opgestelde rapporten dienen de factoren en eventuele moeilijkheden te worden aangegeven die van invloed zijn op de nakoming van de verplichtingen krachtens dit Verdrag. De rapporten bevatten ook voldoende gegevens om het Comité een goed inzicht te verschaffen in de toepassing van het Verdrag in het desbetreffende land.
3. Een Staat die partij is die een uitvoerig eerste rapport aan het Comité heeft overgelegd, behoeft in de volgende rapporten die deze Staat in overeenstemming met het eerste lid, letter b, overlegt, basisgegevens die eerder zijn verstrekt, niet te herhalen.

levante informatie verstrekken of om advies worden gevraagd betreffende een optimale toepassing van het Verdrag.

4. Het Comité kan Staten die partij zijn verzoeken om nadere gegevens die verband houden met de toepassing van het Verdrag.
5. Het Comité legt aan de Algemene Vergadering, door tussenkomst van de Economische en Sociale Raad, iedere twee jaar rapporten over aangaande zijn werkzaamheden.
6. De Staten die partij zijn, dragen er zorg voor dat hun rapporten algemeen beschikbaar zijn in hun land.

Artikel 45

Teneinde de daadwerkelijke toepassing van het Verdrag te bevorderen en internationale samenwerking op het gebied dat dit Verdrag bestrijkt aan te moedigen:

- a) hebben de gespecialiseerde organisaties, het Kinderfonds van de Verenigde Naties en andere organen van de Verenigde Naties het recht vertegenwoordigd te zijn bij het overleg over de toepassing van die bepalingen van dit Verdrag welke binnen de werkingssfeer van hun mandaat vallen. Het Comité kan de gespecialiseerde organisaties, het Kinderfonds van de Verenigde Naties en andere bevoegde instellingen die zij passend acht, uitnodigen deskundig advies te geven over de toepassing van het Verdrag op gebieden die binnen de werkingssfeer van hun onderscheiden mandaten vallen. Het Comité kan de gespecialiseerde organisaties, het Kinderfonds van de Verenigde Naties en andere organen van de Verenigde Naties uitnodigen rapporten over te leggen over de toepassing van het Verdrag op gebieden waarop zij werkzaam zijn;
- b) doet het Comité, naar zij passend acht, aan de gespecialiseerde organisaties, het Kinderfonds van de Verenigde Naties en andere bevoegde instellingen, alle rapporten van Staten die partij zijn, toekomen die een verzoek bevatten om, of waaruit een behoefte blijkt aan, technisch advies of technische ondersteuning, vergezeld van eventuele opmerkingen en suggesties van het Comité aangaande deze verzoeken of deze gebleken behoefte;
- c) kan het Comité aan de Algemene Vergadering aanbevelen de Secretaris-Generaal te verzoeken namens het Comité onderzoeken te doen naar specifieke thema's die verband houden met de rechten van het kind;
- d) kan het Comité suggesties en algemene aanbevelingen doen gebaseerd op de ingevolge de artikelen 44 en 45 van dit Verdrag ontvangen gegevens. Deze suggesties en algemene aanbevelingen worden aan iedere betrokken Staat die partij is, toegezonden, en medegedeeld aan de Algemene Vergadering, vergezeld van eventuele commentaren van de Staten die partij zijn.

Deel III

Artikel 46

Dit verdrag staat open voor ondertekening door alle Staten.

Artikel 47

Dit Verdrag dient te worden bekrachtigd. De akten van bekrachtiging worden nedergelegd bij de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties.

Artikel 48

Dit Verdrag blijft open voor toetreding door iedere Staat. De akten van toetreding worden nedergelegd bij de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties.

Artikel 49

1. Dit Verdrag treedt in werking op de dertigste dag die volgt op de datum van nederlegging bij de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties van de twintigste akte van bekrachtiging of toetreding.
2. Voor iedere Staat die dit Verdrag bekrachtigt of ertoe toetreedt na de nederlegging van de twintigste akte van bekrachtiging of toetreding, treedt het Verdrag in werking op de dertigste dag na de nederlegging door die Staat van zijn akte van bekrachtiging of toetreding.

Artikel 50

1. Iedere Staat die partij is, kan een wijziging voorstellen en deze indienen bij de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties. De Secretaris-Generaal deelt de voorgestelde wijziging vervolgens mede aan de Staten die partij zijn, met het verzoek hem te berichten of zij een conferentie van Staten die partij zijn, verlangen teneinde de voorstellen te bestuderen en in stemming te brengen. Indien, binnen vier maanden na de datum van deze mededeling, ten minste een derde van de Staten die partij zijn een dergelijke conferentie verlangt, roept de Secretaris-Generaal de vergadering onder auspiciën van de Verenigde Naties bijeen. Iedere wijziging die door een meerderheid van de ter conferentie aanwezige Staten die partij zijn en die hun stem uitbrengen, wordt aangenomen, wordt ter goedkeuring voorgelegd aan de Algemene Vergadering.
2. Een wijziging die in overeenstemming met het eerste lid van dit artikel wordt aangenomen, treedt in werking wanneer zij is goedgekeurd door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties en is aanvaard door een meerderheid van twee derde van de Staten die partij zijn.
3. Wanneer een wijziging in werking treedt, is zij bindend voor de Staten die partij zijn die haar hebben aanvaard, terwijl de andere Staten die partij zijn gebonden zullen blijven door de bepalingen van dit Verdrag en door iedere voorgaande wijziging die zij hebben aanvaard.

Artikel 51

1. De Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties ontvangt de teksten van de voorbehouden die de Staten op het tijdstip van de bekrachtiging of toetreding maken, en stuurt deze rond aan alle Staten.
2. Een voorbehoud dat niet verenigbaar is met doel en strekking van dit Verdrag is niet toegestaan.
3. Een voorbehoud kan ten allen tijde worden ingetrokken door een daartoe strekkende mededeling gericht aan de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties, die vervolgens alle Staten hiervan in kennis stelt. Deze mededeling wordt van kracht op de datum van ontvangst door de Secretaris-Generaal.

Artikel 52

Een Staat die partij is, kan dit Verdrag opzeggen door een schriftelijke mededeling aan de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties. De opzegging wordt van kracht één jaar na de datum van ontvangst van de mededeling door de Secretaris-Generaal.

Artikel 53

De Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties wordt aangewezen als de depositaris van dit Verdrag.

Artikel 54

Het oorspronkelijke exemplaar van dit Verdrag, waarvan de Arabische, de Chinese, de Engelse, de Franse, de Russische en de Spaanse tekst gelijkelijk authentiek zijn, wordt nedergelegd bij de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties.

TEN BLIJKE WAARVAN de ondertekenende gevolmachtigden, daartoe behoorlijk gemachtigd door hun onderscheiden Regeringen, dit Verdrag hebben ondertekend.

Interpretatieve verklaringen België

Bij de neerlegging van de bekrachtigingsoorkonde heeft België de volgende interpretatieve verklaringen afgelegd:

1. In verband met artikel 2, lid 1, legt de Belgische Regering niet-discriminatie op grond van nationale afkomst uit als niet noodzakelijk de verplichting voor de Staten inhoudend om aan vreemdelingen dezelfde rechten te waarborgen als aan de eigen onderdanen. Dit begrip moet worden verstaan als ertoe strekkende iedere willekeurige gedraging uit te bannen, doch niet verschillen in behandeling, stoelend op objectieve en redelijke overwegingen, overeenstemmend met de beginselen die in democratische samenlevingen gelden.
2. De artikels 13 en 15 zullen door de Belgische Regering worden toegepast in de context van de bepalingen en de beperkingen welke in de artikels 10 en 11 van het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden van 4 november 1950, door gezegd Verdrag worden opgesomd of toegestaan.
3. De Belgische Regering legt lid 1 van artikel 14 in die zin uit, dat het recht van het kind op vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst, overeenkomstig de geldende bepalingen van het artikel 18 van het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten van 19 december 1966 evenals van het artikel 9 van het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden van 4 november 1950, ook de vrijheid impliceert om zijn godsdienst of overtuiging te kiezen.
4. Met betrekking tot lid 2 b.(v) van artikel 40 is de Belgische Regering van oordeel dat de uitdrukking “overeenkomstig de wet” in fine van deze bepaling betekent dat:
 - a) deze bepaling niet van toepassing is op minderjarigen die krachtens de Belgische wet in tweede aanleg schuldig zouden zijn bevonden en veroordeeld, tengevolge van een beroep ingesteld tegen hun vrijspraak in eerste aanleg;
 - b) deze bepaling niet van toepassing is op minderjarigen die krachtens de Belgische wet rechtstreeks verwezen worden naar een hoger rechtscollege zoals het Hof van Assisen.

Bijlage 2

Decreet van 15 juli 1997

houdende oprichting van een Kinderrechtencommissariaat en instelling van het ambt van Kinderrechtencommissaris

Het Vlaams Parlement heeft aangenomen en Wij, Regering, bekrachtigen hetgeen volgt:

Artikel 1

Dit decreet regelt een gemeenschaps- en gewestaangelegenheid.

Artikel 2

In dit decreet wordt verstaan onder:

1. het Verdrag: het Verdrag inzake de Rechten van het Kind, aangenomen in New York op 20 november 1989;
2. het Kinderrechtencommissariaat: de Kinderrechtencommissaris en het personeel dat hem bijstaat in de uitoefening van zijn opdrachten;
3. het Kind: elke minderjarige;
4. de administratieve overheid: de administratieve overheid in de zin van artikel 14 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, afhankelijk van de Vlaamse Gemeenschap of het Vlaamse Gewest;
5. de voorzieningen: alle door de Vlaamse regering of door de Vlaamse openbare instellingen erkende particuliere organisaties.

Artikel 3

1. Het ambt van Kinderrechtencommissaris, hierna Commissaris genoemd, wordt ingesteld.
2. De Commissaris wordt benoemd door het Vlaams Parlement.
3. De personeelsformatie en het statuut van het personeel van het Kinderrechtencommissariaat worden door het Vlaams Parlement vastgesteld op voorstel van de Commissaris.

Artikel 4

De Commissaris verdedigt de rechten en behartigt de belangen van het kind.

Daartoe:

1. ziet hij toe op de naleving van het Verdrag;
2. staat hij in voor de opvolging, de analyse, de evaluatie en de bekendmaking van de levensomstandigheden van het kind;
3. treedt hij op als vertolker van de rechten, de belangen en de noden van het kind.

Artikel 5

Bij de uitoefening van de in artikel 4 bepaalde opdrachten besteedt de Commissaris, met het Verdrag als leidraad, in het bijzonder aandacht aan:

1. de dialoog met het kind en met de organisaties actief rond individuele en collectieve dienstverlening aan of belangenbehartiging van het kind;

2. de maatschappelijke participatie van het kind en de toegankelijkheid voor het kind van alle diensten en organisaties die met het kind te maken hebben;
3. het toezicht op de conformiteit met het Verdrag van de wetten, decreten, besluiten en verordeningen, met inbegrip van de procedurele regels welke een aangelegenheid regelen waarvoor de Vlaamse Gemeenschap of het Vlaamse Gewest bevoegd is;
4. de verspreiding van informatie over de inhoud van het Verdrag, in het bijzonder ten behoeve van het kind.

De Commissaris kan hiertoe onder meer een beroep doen op de wetenschappelijke expertise en ervaring van het Vlaams Centrum voor de Bevordering van het Welzijn van Kinderen en Gezinnen, voor zover geen afbreuk gedaan wordt aan het geheel van de opdrachten van het Centrum.

Artikel 6

Bij de uitoefening van de in artikel 4 bepaalde opdrachten is de Commissaris bevoegd om:

1. op eigen initiatief of op verzoek van het Vlaams Parlement een onderzoek in te stellen met betrekking tot de naleving van het Verdrag;
2. klachten die betrekking hebben op de niet-naleving van het Verdrag, te onderzoeken en zo mogelijk gericht door te verwijzen naar de voorzieningen. Het onderzoek van een klacht wordt opgeschort wanneer omtrent die klacht een beroep bij de rechtbank of georganiseerd administratief beroep wordt ingesteld.

De administratieve overheid stelt de Commissaris in kennis van het ingesteld beroep. De indiening en het onderzoek van de klacht schorsen noch stuiten termijnen voor het instellen van beroepen bij de rechtbank of van georganiseerde administratieve beroepen. De Commissaris informeert de klager omtrent het gevolg dat aan de klacht werd gegeven.

Artikel 7

§1. Bij de benoeming en de verdere uitoefening van zijn mandaat moet de Commissaris voldoen aan de volgende voorwaarden:

1. de Belgische nationaliteit bezitten, zijn woonplaats hebben in het Vlaamse Gewest of het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad en in het bezit zijn van een Nederlandstalig diploma;
2. van onberispelijk gedrag zijn;
3. de burgerlijke en politieke rechten genieten;
4. in het bezit zijn van een universitair of daarmee gelijkgesteld diploma;
5. minstens vijf jaar nuttige beroepservaring hebben, die dienstig is voor de uitoefening van het ambt;
6. beantwoorden aan het profiel zoals omschreven door het Vlaams Parlement.

§2. Het Vlaams Parlement benoemt de Commissaris voor een éénmalige hernieuwbare termijn van 5 jaar.

§3. Alvorens in functie te treden, legt de Commissaris in handen van de Voorzitter van het Vlaams Parlement de volgende eed af:

“Ik zweer getrouwheid aan de Koning, gehoorzaamheid aan de Grondwet en aan de wetten van het Belgische volk.”.

Artikel 8

§1. Het ambt van de Commissaris is onverenigbaar met elk ander mandaat, of ambt of elke andere functie, ook als die onbezoldigd zijn.

Drie jaar voor zijn benoeming mag de Commissaris geen bij verkiezing verleend openbaar mandaat hebben vervuld. Het is de Commissaris verboden, door het feit van zijn benoeming, om gedurende 3 jaar na het uitoefenen van zijn ambt, kandidaat te zijn voor een bij verkiezing verleend openbaar mandaat. Voor de toepassing van deze paragraaf wordt met een bij verkiezing verleend openbaar mandaat gelijkgesteld: het ambt van buiten de gemeenteraad benoemde burgemeester, een mandaat van bestuurder in een instelling van openbaar nut, het ambt van regeringscommissaris, het ambt van gouverneur, adjunct-gouverneur of vice-gouverneur.

§2. De Commissaris geniet hetzelfde statuut als een raadsheer van het Rekenhof.

De weddenregeling van de raadsheren van het Rekenhof, vervat in de wet van 21 maart 1964 betreffende de wedden van de leden van het Rekenhof, is van toepassing op de Commissaris.

§3. Binnen de grenzen van zijn bevoegdheid ontvangt de Commissaris van geen enkele overheid instructies. De Commissaris werkt in de uitoefening van het ambt volledig onafhankelijk.

De Commissaris kan niet van zijn ambt worden ontheven voor meningen geuit of daden gesteld in de uitoefening van zijn ambt.

Artikel 9

Het Vlaams Parlement kan in één van de volgende gevallen een einde maken aan het mandaat van de Commissaris:

1. op verzoek of met akkoord van de betrokkene;
2. wanneer de betrokkene de leeftijd van 65 jaar bereikt;
3. in een geval van onverenigbaarheid, zoals bepaald in artikel 8, § 1;
4. om zwaarwichtige redenen, onverminderd artikel 8, § 3.

Artikel 10

§1. De overheid stelt de Commissaris alle informatie ter beschikking die voor het volbrengen van zijn opdrachten vereist is. Op eenvoudig verzoek van de Commissaris verstrekt zij alle dienstige inlichtingen en documenten.

§2. De Commissaris kan, in de uitvoering van zijn opdrachten, het advies inwinnen van de overheid.

§3. Onverminderd artikel 15 van de Grondwet, heeft de Commissaris vrije toegang tot alle overheidsgebouwen en tot de voorzieningen. De verantwoordelijken en de personeelsleden zijn ertoe gehouden aan de Commissaris de stukken en de informatie die hij noodzakelijk acht, mee te delen, met uitzondering van die welke door het medisch geheim beschermd zijn of waarvan ze kennis hebben genomen in hun hoedanigheid van noodzakelijke vertrouwenspersoon.

Artikel 11

Artikel 458 van het Strafwetboek is van toepassing op de Commissaris en zijn personeelsleden.

Artikel 12

- §1. De Commissaris brengt aan de Voorzitter van het Vlaams Parlement jaarlijks verslag uit over de opdrachten zoals bepaald in artikel 4. Het verslag wordt door het Vlaams Parlement in plenaire vergadering besproken. Het verslag wordt openbaar gemaakt. Bovendien kan de Commissaris, wanneer hij dit nuttig acht, tussentijdse verslagen bezorgen aan de Voorzitter van het Vlaams Parlement met het oog op een bespreking in plenaire vergadering.
- §2. De Commissaris bezorgt zijn verslagen aan de federale overheid opdat deze ermee rekening zou kunnen houden bij het opstellen van het rapport dat België om de vijf jaar moet indienen bij het Comité voor de rechten van het kind, met toepassing van artikel 44 van het Verdrag. De Commissaris evalueert dat rapport.

Artikel 13

Het Vlaams Parlement stelt jaarlijks op voorstel van de Commissaris de kredieten vast die nodig zijn voor de werking van het Kinderrechtencommissariaat.

Artikel 14

Binnen zes maanden na zijn benoeming, stelt de Commissaris een voorstel van huishoudelijk reglement op. Dat reglement en de wijzigingen erin worden goedgekeurd door het Vlaams Parlement en bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad.

Decreet van 31 januari 2003

houdende wijziging van het decreet van 15 juli 1997 houdende oprichting van een Kinderrechtencommissariaat en instelling van het ambt van Kinderrechtencommissaris en van het decreet van 7 juli 1998 houdende de instelling van de Vlaamse Ombudsdienst

Het Vlaams Parlement heeft aangenomen en Wij, Regering, bekrachtigen hetgeen volgt:

Artikel 1

Dit decreet regelt een gemeenschaps- en gewestaangelegenheid.

Artikel 2

In artikel 7 van het decreet van 15 juli 1997 houdende oprichting van een Kinderrechtencommissariaat en instelling van het ambt van Kinderrechtencommissaris wordt §2 vervangen door wat volgt:

“§2. Het Vlaams Parlement benoemt de Commissaris na een openbare oproep tot kandidaatstelling en een vergelijkende selectie, voor een termijn van vijf jaar. Ten laatste negentig dagen voor het verstrijken van die termijn evalueert het

Vlaams Parlement de Commissaris.

Indien de Commissaris gunstig geëvalueerd wordt, wordt zijn mandaat van rechtswege één maal verlengd met een nieuwe termijn van vijf jaar.

Bij ontstentenis van een evaluatie negentig dagen voor het verstrijken van het mandaat, wordt de evaluatie geacht gunstig te zijn.

Een persoon kan maximaal gedurende twee termijnen, al dan niet aaneensluitend, het ambt van Commissaris bekleden.”

Artikel 3

In artikel 12, §1, tweede lid, van hetzelfde decreet wordt de eerste zin vervangen door wat volgt:

“Het verslag wordt door de bevoegde commissies van het Vlaams Parlement besproken, nadat de plenaire vergadering er kennis van genomen heeft. Na de bespreking door de bevoegde commissies kan de plenaire vergadering het verslag bespreken.”.

[...]

Uittreksel van decreet van 15 juli 2005

houdende de wijziging van diverse decreten, wat het statuut van de mandaathouders in de aan het Vlaams Parlement verbonden instellingen betreft

[...]

HOOFDSTUK III

Wijzigingen aan het decreet van 15 juli 1997 houdende oprichting van een Kinderrechtencommissariaat en instelling van het ambt van Kinderrechtencommissaris.

Artikel 12

In het decreet van 15 juli 1997 houdende oprichting van een Kinderrechtencommissariaat en instelling van het ambt van Kinderrechtencommissaris wordt artikel 3, punt 3, aangevuld met de volgende twee leden:

“De personeelsleden van het Kinderrechtencommissariaat vervullen hun opdracht onder leiding van de Commissaris.

De personeelsleden van het Kinderrechtencommissariaat hebben in de uitoefening van hun taken dezelfde bevoegdheden als de Commissaris.”.

Artikel 13

Artikel 7 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 31 januari 2003, wordt vervangen door wat volgt:

“Artikel 7

§1. Het Vlaams Parlement benoemt de Commissaris na een openbare oproep tot kandidaatstelling en op basis van een vergelijkende selectie, voor een termijn van zes jaar. De selectievoorwaarden en de selectieprocedure worden vastgesteld door het Vlaams Parlement. De selectie wordt uitgevoerd door of in opdracht van het Vlaams Parlement.

Een persoon kan maximaal gedurende twee termijnen, al dan niet aaneensluitend, het ambt van Commissaris bekleden.

§2. De Commissaris moet aan de volgende voorwaarden voldoen:

- 1° Belg zijn;
- 2° van onberispelijk gedrag zijn;
- 3° de burgerlijke en politieke rechten genieten;
- 4° houder zijn van een diploma dat toegang verleent tot een ambt van niveau A bij de diensten van het Vlaams Parlement;
- 5° drie jaar voor de oproep tot kandidaatstelling geen bij verkiezing verleend openbaar mandaat hebben vervuld. Voor de toepassing van deze bepaling wordt met een bij verkiezing verleend openbaar mandaat gelijkgesteld: het ambt van buiten de gemeenteraad benoemde burgemeester, een mandaat van bestuurder in een instelling van openbaar nut, het ambt van regeringscommissaris, het ambt van gouverneur, adjunct-gouverneur of vice-gouverneur, het ambt van federaal minister, gemeenschaps- of gewestminister, het ambt van staatssecretaris of gewestelijk staatssecretaris of een politiek mandaat bij de Europese Unie;
- 6° ten minste vijf jaar nuttige beroepservaring hebben, die dienstig is voor de uitoefening van het ambt.

§3. Bij de eerste benoeming doorloopt de Commissaris een proefperiode van 1 jaar, te rekenen vanaf de dag waarop de betrokkene het ambt effectief opneemt. Uiterlijk vijfenveertig dagen voor het verstrijken van die proefperiode evalueert het Vlaams Parlement de Commissaris. Bij ontstentenis van een evaluatie op dat ogenblik wordt de evaluatie geacht gunstig te zijn.

§4. Uiterlijk negentig dagen voor het verstrijken van het mandaat evalueert het Vlaams Parlement de Commissaris.

Indien de Commissaris gunstig geëvalueerd wordt, wordt zijn mandaat van rechtswege één maal verlengd met een nieuwe termijn van zes jaar.

Bij ontstentenis van een evaluatie negentig dagen voor het verstrijken van het mandaat, wordt de evaluatie geacht gunstig te zijn.

§5. Alvorens in dienst te treden, legt de Commissaris in handen van de voorzitter van het Vlaams Parlement de volgende eed af: “Ik zweer getrouwheid aan de Koning, gehoorzaamheid aan de Grondwet en aan de wetten van het Belgische volk.”

Artikel 14

In artikel 8 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° §1 wordt vervangen door wat volgt:

“§1. Het ambt van Commissaris is onverenigbaar met een bij verkiezing verleend openbaar mandaat of een overeenkomstig artikel 7, §2, 5°, daarmee gelijkgesteld mandaat of ambt, en met een openbaar ambt of enige andere functie of activiteit, waardoor de waardigheid van het ambt of de goede, onafhankelijke en onpartijdige uitoefening van het ambt in het gedrang kan komen.”;

2° §2 wordt vervangen door wat volgt:

“§2. De Commissaris ontvangt het salaris, het vakantiegeld, de eindejaarspremie en de sociale voordelen van een statutair personeelslid van rang A2 van het Vlaams Parlement.

Wanneer de Commissaris wegens ziekte of gebrekkigheid niet meer in staat is zijn ambt te vervullen, en hij de wettelijke pensioenleeftijd nog niet bereikt heeft, stelt het Vlaams Parlement aan de Administratieve Gezondheidsdienst voor om hem definitief arbeidsongeschikt te verklaren.”;

3° een §2bis wordt ingevoegd, die luidt als volgt:

“§2bis. De Kinderrechtencommissaris ad interim, zoals bedoeld in artikel 9bis, derde lid, geniet voor de duur van zijn aanstelling een toelage die gelijk is aan het verschil tussen het salaris van de Commissaris en zijn salaris als personeelslid van het Kinderrechtencommissariaat.

Die tijdelijke toelage komt niet in aanmerking voor de berekening van het vakantiegeld en de eindejaarstoelage.”;

4° het tweede lid van §3 vervangen door wat volgt:

“Het mandaat van de Commissaris kan niet beëindigd worden wegens meningen geuit of daden gesteld in de normale uitoefening van zijn ambt.”.

Artikel 15

Artikel 9 van hetzelfde decreet wordt vervangen door wat volgt:

“Artikel 9

Het mandaat van de Commissaris eindigt van rechtswege:

- 1° na een ongunstige evaluatie van de proefperiode, bij het verstrijken van die proefperiode;
- 2° na een ongunstige evaluatie van het mandaat, bij het verstrijken van het mandaat;
- 3° wanneer hij definitief arbeidsongeschikt wordt verklaard ingevolge de toepassing van artikel 8, §2, derde lid.

Het Vlaams Parlement beëindigt het mandaat van de Commissaris:

- 1° op zijn verzoek;
- 2° wanneer hij de regels inzake onverenigbaarheden, zoals bedoeld in artikel 8, §1, niet naleeft;
- 3° wanneer hij niet langer voldoet aan de voorwaarden, bedoeld in artikel 7, §2, 1° en 3°.

Het Vlaams Parlement kan het mandaat van de Commissaris beëindigen:

- 1° mits akkoord van de betrokkene;
- 2° wanneer hij de leeftijd van 65 jaar bereikt;
- 3° om ernstige redenen.”.

Artikel 16

In hetzelfde decreet wordt een artikel 9bis ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Artikel 9bis

Bij het opvallen van het ambt van Commissaris start het Vlaams Parlement zo spoedig mogelijk de selectieprocedure met het oog op de benoeming van een nieuwe Commissaris.

Wanneer het mandaat van de Commissaris verstrijkt, en er is nog geen opvolger benoemd, of de opvolger heeft zijn ambt nog niet effectief opgenomen, dan blijft de Commissaris zijn ambt uitoefenen tot de opvolger zijn ambt effectief opneemt, in voorkomend geval in afwijking van artikel 7, §1, tweede lid, van dit decreet.

In de gevallen bedoeld in artikel 9 van dit decreet, of in geval van overlijden van de Commissaris, kan het Vlaams Parlement één van de personeelsleden van het Kinderrechtencommissariaat dat beantwoordt aan de voorwaarden, bepaald in artikel 7, §2, 1°, 2°, 3° en 4°, van dit decreet, tot Kinderrechtencommissaris ad interim aanwijzen, na vergelijking van de titels en de verdiensten van de kandidaten. Die regeling geldt ook ingeval de Commissaris wegens ziekte gedurende ten minste twee opeenvolgende maanden afwezig is of wanneer vaststaat dat hij wegens ziekte gedurende ten minste twee opeenvolgende maanden afwezig zal zijn.”.

Artikel 17

Artikel 13 van hetzelfde decreet wordt vervangen door wat volgt:

“Artikel 13

Het Vlaams Parlement keurt jaarlijks op voorstel van de Commissaris de begroting en de rekeningen van het Kinderrechtencommissariaat goed.”.

Artikel 18

Aan hetzelfde decreet wordt een artikel 15 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Artikel 15 Het Vlaams Parlement bepaalt de vestigingsplaats van het Kinderrechtencommissariaat.”.

[...]

HOOFDSTUK VI

Overgangsbepalingen

Artikel 34

Tot aan het begin van het eerstvolgende mandaat na de inwerkingtreding van dit decreet heeft de Vlaamse ombudsman het geldelijke statuut van de raadsheren van het Rekenhof. De wet van 21 maart 1964 betreffende de wedden van de leden van het Rekenhof is op hem van overeenkomstige toepassing. Dat geldt, in voorkomend geval, ook voor de Vlaamse ombudsman ad interim.

Tot aan het begin van het eerstvolgende mandaat na de inwerkingtreding van dit decreet heeft de Kinderrechtencommissaris het geldelijke statuut van de raadsheren van het Rekenhof. De wet van 21 maart 1964 betreffende de wedden van de leden van het Rekenhof is op hem van overeenkomstige toepassing. Dat geldt, in voorkomend geval, ook voor de Kinderrechtencommissaris ad interim.

Artikel 35

De duur van het mandaat van de personen die op het ogenblik van inwerkingtreding van dit decreet benoemd zijn tot Kinderrechtencommissaris, directeur van het Vlaams Instituut voor Wetenschappelijk en Technologisch Aspectenonderzoek, of directeur van het Vlaams Instituut voor Vrede en Geweldpreventie, ongeacht of ze hun mandaat al effectief uitoefenen, is vijf jaar, onverminderd de mogelijkheid om, in afwijking van de maximale duur van twee mandaten, het ambt te blijven uitoefenen totdat een opvolger zijn mandaat effectief heeft opgenomen. De eventuele verlenging van het eerste mandaat van die personen ingevolge een gunstige evaluatie na de inwerkingtreding van het decreet bedraagt zes jaar.

Bijlage 3

Media-output

September 2006 tot en met augustus 2007

Media-items waarbij het standpunt van het Kinderrechtencommissariaat wordt vermeld.

Actualiteitsmedia

Audiovisuele media

05/09/2006 **VRT – Radio (Nieuws)**

Verblijfsco-ouderschap

22/11/2006 **VRT – Radio 1 (Nieuws)**

Jaarverslag Kinderrechtencommissariaat

22/11/2006 **VRT - één (Journaal)**

Er komen bij het Vlaams Kinderrechtencommissariaat steeds meer klachten binnen over minderjarigen die vastzitten in gesloten asielcentra

22/11/2006 **VTM (Nieuws)**

Uit het jaarverslag van het Kinderrechtencommissariaat blijkt dat ook in ons land de rechten van kinderen niet altijd gerespecteerd worden

25/11/2006 **VRT Radio 1 (Lopende Zaken)**

Wat met de kindsterretjes na Eurosong?

07/12/2006 **VRT Radio 1 (Voor De Dag)**

Geweld op kinderen

20/12/2006 **AVS (Nieuws)**

Voorstelling project onderwijs 'Ankie' (Anders Kiezen)

09/01/2007 **VRT Radio 1 (Het beste moet nog komen)**

De keuze van Ankie Vandekerckhove

26/01/2007 **VRT Radio 1 (Nieuws)**

Leerlingen die roken op school moeten een badge dragen

13/02/2007 **VRT een (Journaal)**

Leerlingenstaking in Sint-Mchielsinstituut te Schriek

- 15/02/2007** **VRT één (Journaal)**
Studiogesprek met Ankie Vandekerckhove: toelichting bij Unicef-rapport
- 04/04/2007** **VRT Radio 1 (Lopende Zaken)**
Ouders stellen onmogelijke eisen aan scholen en jeugdbewegingen
- 25/04/2007** **VRT Radio 2 Oost-Vlaanderen**
Middagpost
- 17/05/2007** **VRT Radio 2 West-Vlaanderen**
Wat kinderen nodig hebben in een gezin
- 28/05/2007** **VRT Radio 1 (Lopende Zaken)**
Protestlied voor Tiko
- 19/06/2007** **Actua TV**
Jeugdhulp in Vlaanderen toegankelijk?

Printmedia

- 05/09/2006** **Het Belang van Limburg**
Kind na scheiding bij mama én papa
- 05/09/2006** **Het Volk**
Co-ouderschap in nieuwe wet gegoten
- 06/09/2006** **De Standaard**
Hoe zit het nu met dat co-ouderschap
- 06/09/2006** **Het Nieuwsblad**
Co-ouderschap in nieuwe wet gegoten
- 09/09/2006** **De Standaard**
Vraag van de week: Mogen kinderen naar porno kijken?
- 11/09/2006** **De Standaard**
Herinneringen aan 9/11
- 19/09/2006** **De Morgen**
Volwassenen klagen te veel, jongeren te weinig
- 19/09/2006** **Dag Allemaal**
Kinderen baas in het Kinderrechtendorp
- 28/10/2006** **De Standaard**
Mogen uw kinderen cannabis roken?
- 20/11/2006** **Het Nieuwsblad**

Intolerantie tegenover spelende kinderen stijgt. Kinderrechtenverdrag bestaat al 17 jaar

20/11/2006

Het Volk

Kinderrechtenverdrag bestaat al 17 jaar

23/11/2006

De Morgen

'De deur waarop kinderen kloppen, blijft gesloten'

23/11/2006

De Standaard

'De rechter wil ons niet zien, dat is niet eerlijk'

23/11/2006

Het Nieuwsblad

Kinderen voelen zich bij echtscheiding vaak genegeerd door het gerecht

23/11/2006

Het Volk

Kinderen klagen vooral over scheidende ouders

23/11/2006

Het Belang van Limburg

Cyberpesten neemt toe

23/11/2006

De Gazet van Antwerpen

Cyberpesten neemt toe

23/11/2006

Het Laatste Nieuws

Bijna 1.000 vragen over schendingen van kinderrechten

23/11/2006

Metro

'Ook kinderen hebben nood aan rechtsbescherming'

29/11/2006

De Morgen

Sinterklaas in Centrum 127

29/11/2006

Knack

De pendelgeneratie

30/11/2006

De Morgen

'Leerlingen moeten inspraak krijgen in schoolreglement'

04/12/2006

Metro

Sinterklaascadeaus voor kinderen in gesloten centrum

27/12/2006

De Standaard

Vader wint strijd om dochter

27/12/2006

Het Nieuwsblad

Vader mag dochter ontvoeren uit Frankrijk

27/01/2007

De Standaard

'Rokers stigmatiseren is zinloos'

27/01/2007

Het Laatste Nieuws

'Kwetsend stigma'

27/01/2007 **Het Belang van Limburg**

Rookbadge op school

27/01/2007 **De Gazet van Antwerpen**

Rokende leerlingen moeten badge dragen

31/01/2007 **De Gazet van Antwerpen**

Wanneer moet arts ouders inlichten?

02/2007 **Tertio**

Scheiding niet wenselijk, maar liefst menselijk.

01/02/2007 **De Morgen**

Rechter verplicht ouders tot onderhoud 20-jarige zoon

03/02/2007 **Het Laatste Nieuws**

Oostendse school voert 'ludieke' rokersbadge af

07/02/2007 **De Standaard**

Een versoepeling van de echtscheiding is niet goed voor de kinderen

08/02/2007 **Het Nieuwsblad**

Bezoek De Bron

10/02/2007 **De Standaard**

Pesten slaat wonden. Diepe wonden

14/02/2007 **Het Laatste Nieuws**

Harde kern blijft actie voeren. Leerling (17) leidt protest tegen directie die juf ontslaat

15/02/2007 **De Gazet van Antwerpen**

Meisje van 13 getrouwd in Schaarbeek

17/02/2007 **Het Laatste Nieuws**

VTM en VT4 krijgen gedragscode voor reclame rond kinderprogramma's

17/02/2007 **De Morgen**

De nieuwsweek van Ankie Vanderkerckhove

28/02/2007 **De Standaard**

Het moet plezant blijven

01/03/2007 **Het Laatste Nieuws**

'Jeugd met geluid verjagen is waanzin'

01/03/2007 **Het Nieuwsblad**

Commissariaat kinderrechten furieus over VB-voorstel

01/03/2007	Het Volk	Jeugd met geluid verjagen is waanzin
01/03/2007	Metro	VB wil jongeren verjagen met ultrasoon geluid
05/03/2007	De Morgen	Vingerafdrukken Britse tieners in databank
06/03/2007	De Standaard	Kinderen helpen bij scheiding
06/03/2007	De Gazet van Antwerpen	300.000 Vlaamse kinderen hebben gescheiden ouders
06/03/2007	Het Belang van Limburg	Eén op vier kinderen moet leven met gescheiden ouders
07/03/2007	De Gazet van Antwerpen	Subsidie Vervotte
17/03/2007	De Standaard	Pendelen tussen twee scholen
29/03/2007	De Standaard	Holebi's
29/03/2007	De Morgen	Poolse ombudsvrouw wil holebi's weren
04/04/2007	De Morgen	Kinderrechtencommissaris steunt jeugdbewegingen tegen 'lastige ouders'
21/04/2007	De Morgen	In België mogen ouders hun kind nog altijd draai om oren geven
02/05/2007	Tertio	Jong vertrouwen vaak beschaamd
02/05/2007	Knack	Euthanasie niet voor minderjarigen en dementerenden
18/05/2007	Het Belang van Limburg	10 juni kort
26/05/2007	De Gazet van Antwerpen	Nieuwe regels voor kinderreclame
26/05/2007	De Standaard	Kinderreclame aan banden gelegd

26/05/2007	Het Nieuwsblad	Geweld en alcohol verboden in kinderreclame
26/05/2007	Het Volk	Geweld en alcohol verboden in kinderreclame
29/05/2007	De Standaard	Uitwijzing uit België dreigt
29/05/2007	Het Nieuwsblad	Liedje klaagt lot van illegale kinderen aan
29/05/2007	Het Volk	Liedje klaagt lot van illegale kinderen aan
29/05/2007	De Gazet van Antwerpen	Geen kinderen opsluiten in asielcentra
29/05/2007	Het Laatste Nieuws	Protestsingel voor asielzoekertje
29/05/2007	Metro	Brugge zingt protestsong voor uitgewezen Tiko
29/05/2007	De Morgen	Kinderrechtencommissaris verzet zich tegen opsluiting asielkinderen
29/05/2007	Het Belang van Limburg	Single klaagt opsluiting kinderen in asielcentra aan
01/06/2007	Brugsch Handelsblad	Peter Slabbynck zet asielproblematiek nogmaals in schijnwerpers
07/06/2007	Het Laatste Nieuws	Kinderen spelen nu dichterbij huis
13/06/2007	Tertio	Meer kinderreclame dankzij Europa
15/06/2007	Het Laatste Nieuws	Jeugdschepen wil na 20 uur geen ballen meer op dorpsplein
20/06/2007	De Gazet van Antwerpen	Jongeren kennen jeugdhulp niet
20/06/2007	De Standaard	Kinder- en Jongerentelefoon bekend maar niet gebruikt, JAC niet bekend
20/06/2007	De Morgen	Jongeren vinden weg niet naar jeugdhulporganisaties

21/06/2007	Het Nieuwsblad	Weinig kinderen durven hulplijn bellen
23/06/2007	De Standaard	Wat doen uw kinderen de laatste week van het schooljaar?
23/06/2007	De Gazet van Antwerpen	Kinderrechtencommissaris pleit voor bezoekplicht gescheiden ouders
23/06/2007	De Morgen	Kinderrechtencommissaris Ankie Vandekerckhove 'Overheid moet mensen die kinderen opvangen beter opleiden'
29/06/2007	De Morgen	Stop met het opsluiten van kinderen
03/07/2007	De Standaard	Spelen mag lawaai maken
03/07/2007	Het Nieuwsblad	Spelen a volonté voor 1 euro
16/07/2007	Het Laatste Nieuws	Kinderen gescheiden ouders willen papa vaker zien
18/07/2007	De Standaard	'Afscheid nemen vond ik altijd moeilijk'
26/07/2007	De Morgen	'Kinderopvang moet een basisvoorziening zijn'
27/07/2007	De Morgen	Jan en alleman in de kinderopvang?
01/08/2007	Het Belang van Limburg	Kinderrechtencommissariaat wil nieuwe regularisatie
01/08/2007	De Gazet van Antwerpen	Alternatieven voor minderjarige illegalen
01/08/2007	Metro	Hoofdbrekers rond kinderen in gesloten centra
02/08/2007	De Morgen	Terugloop aantal speelpleinkinderen lijkt gestopt
02/08/2007	De Gazet van Antwerpen	Kinderen in de illegaliteit: van kwaad naar erger. Ouders opsluiten en kinderen niet
02/08/2007	Het Belang van Limburg	Wat met kinderen van illegalen?

03/08/2007 **Het Laatste Nieuws**
Al 50 gemeenten leggen vast dat spelende kinderen geen overlast zijn

03/08/2007 **De Morgen**
Asielkinderen van de rekening

07/08/2007 **Het Laatste Nieuws**
Europa wil verbod op 'pak voor de broek'

17/08/2007 **Het Volk**
In therapie na Chirokamp

17/08/2007 **Het Nieuwsblad**
Jongen (11) moet voor straf maden eten. 'Spijtig voorval maar eerder uitzondering'

Kind- en Jongerenmedia

09/2006 **Prik**
Verdrag betreffende de Rechten van het Kind

06/09/2006 **Het Nieuwsblad (Kids journaal)**
Om beurten bij papa en mama

10/2006 **Maks**
'Min 16 = verboden in discotheek?'

20/11/2006 **Het Nieuwsblad (Kids journaal)**
Kinderrechtenverdrag bestaat al 17 jaar

20/11/2006 **Het Volk (Kids journaal)**
Kinderrechtenverdrag bestaat al 17 jaar

21/11/2006 **Het Nieuwsblad (Kids journaal)**
'Er is al vooruitgang geboekt'

21/11/2006 **Het Volk (Kids journaal)**
'Er is al vooruitgang geboekt'

11/2006 **Yeti**
Recht op privacy

12/2006 **Maks**
'Is co-ouderschap verplicht?'

01/2007 **Yeti**
Wat gebeurt er als je ouders scheiden?

01/2007 **Maks**
'Ik ben 16 en wil een tattoo'

02/2007	Maks	'Stiefpa verbiedt alles'
03/2007	Yeti	Ik durf soms niet naar huis als ik een slechte toets heb
03/2007	Maks	'MP3-speler afgepakt'
04/2007	Yeti	Heb ik eigenlijk recht op zakgeld?
04/2007	Maks	'Boetes op school'
06/2007	Yeti	Op het speelplein waar ik vorig jaar speelde mag ik niet meer binnen
07/06/2007	Het Nieuwsblad (Yo!)	Kinderen hebben ook rechten

Tijdschriften van middenveldorganisaties

29/09/2006	De Bond	Vijfminutenregel
12/2006	Tijdschrift voor Jeugdrecht en Kinderrechten	Advies: Pesten binnen onderwijs
08/12/2006	De Bond	Spreekrecht
01/2007	Partners in Welzijn	Het Kinderrechtencommissariaat
02/2007	Weliswaar	Gedeeld ouderschap is niet de norm
03/2007	UVV-Info	De invloed van internet op kinderen en jongeren: is censuur wenselijk?
02/2007	Ampersand	Opvoeden doe je nooit alleen
02/2007	De Bond	Zenders plegen woordbreuk
02/2007	Tijdschrift voor Jeugdrecht en Kinderrechten	Advies: Spreekrecht – Zelfstandige rechtsingang - Jeugdadvocaten

04/2007 **Tijdschrift voor Mensenrechten**

(uitgewezen) asielzoekers hebben rechten!

05/2007 **Alert**

Een rondetafel over kinderrechten

05/2007 **Uit Magazine**

Elk kind is een mens

05/2007 **Families in beweging**

Kinderen en echtscheiding

18/05/2007 **De Bond**

Kinderrechtendorp

06/2007 **Tijdschrift voor Jeugdrecht en Kinderrechten**

Oog hebben voor kinderen bij scheiding? Nog niet voor vandaag?

Bijlage 4

Studiedagen, congressen en representaties

(september 2006 tot en met augustus 2007)

Het Kinderrechtencommissariaat wordt regelmatig gevraagd om op studiedagen en congressen een toelichting te geven over de eigen werking, over het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind of over specifieke thema's die te maken hebben met minderjarigen.

Hieronder een overzicht van de studiedagen en congressen waaraan het Kinderrechtencommissariaat een actieve bijdrage leverde.

26-28 september 2006	ENOC, Jaarvergadering, Athene (Griekenland)
27 september 2006	ENOC, Workshop over Decreet Gelijke Onderwijskansen, Athene (Griekenland)
29 september 2006	Raad van Europa, Paneldebat 'Ombudswerk for Children in Europe', Athene (Griekenland)
12 & 18 oktober 2006	Orde van Vlaamse Balies (OVb), Opleiding jeugdadvocaten 'Het belang van het kind', Antwerpen & Brussel
13 oktober 2006	Vertrouwenscentra Kindermishandeling, Personeelsdag 'deelname in werkgroepen', Bokrijk, Genk
14 november 2006	Lokale politie Antwerpen, Academische zitting '60 jaar jeugdbrigade', Antwerpen
16 november 2006	Institute Universitaire Kurt Bösch (IUKB), 'Master of Advanced Studies in Children's Rights', Sion (Zwitserland)
23 november 2006	Kind en Gezin Academie, 'Paneldebat over kinderrechten', Brussel
28 november 2006	Vlaamse Onderwijsraad (VLOR), 'Commissie Toelating', Brussel
1 december 2006	Universiteit Gent, Children's Right's Centre, International Interdisciplinary Course on Children's Rights 'lezing kind-derombudswerk', Gent
6 december 2006	Unicef, Lezing bij de voorstelling van de VN-studie over geweld op kinderen, Brussel
8 december 2006	Service droit des Jeunes, Studiedag 'Het recht toegankelijker

	maken', Brussel
11 december 2006	Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen, Departement Sociaal-agogisch werk (IPSOC), 'lezing over kinderrechten', Kortrijk
13 december 2006	Triobla, Studiedag 'Opleiding rond adoptie voor Jeugd magistraten', Brussel
15 december 2006	Preventiewerking Bijzondere Jeugdbijstand Oost-Vlaanderen, Voorstelling en paneldebat onderzoeksproject 'Woonzinnig!', Gent
20 december 2006	Hogeschool Gent, Voorstelling project 'Ankie (Anders Kiezen)', Gent
22 januari 2007	Flanders Executive Ladies, 'lezing kinderrechten en Kinderrechtencommissariaat', Gent
24 januari 2007	Alert, Rondetafel 'Helpen kinderrechten?', Berchem
15 februari 2007	What Do you Think? (WDYT?), Opvolging OESO Rapport rond armoede, Brussel
2 maart 2007	Vlaamse Scholierenkoepel (VSK), Inspraakdag: deelname workshop leerlingenstatuut, Brussel
13 maart, 2007	Stichting Lezen, Debat 'Eerste salon van de Kinderconsul', Brussel
22 maart 2007	Forum Leerlingenparticipatie, Denkdag 'participatie in het basisonderwijs', Brussel
26 maart 2007	Integrale Jeugdhulp, 'Intersectorale vorming decreet rechtspositie van de minderjarige in de jeugdhulp', Brussel
14 april 2007	Kinderen Zonder Papieren, 'Opsluiting van kinderen = schande', Merksplas
20 april 2007	Kinderrechtencoalitie Vlaanderen, Open forum 'Zorg voor kinderen: een kwestie van 'instelling'?', Brussel
21 april 2007	Kinder- en Jongerentelefoon afdeling Antwerpen, Vormingsweekend medewerkers, Malle
15 mei 2007	Gezinsbond, Debat 'gezinsbeleid en kinderrechten', Brussel
28 mei 2007	Peter Slabbynck, Persvoorstelling van de single 'TIKO', Brugge
30 mei 2007	Indymedia en Getbasic, Debat 'Media en reclame. Kinderen in de vuurlijn', Brussel

31 mei 2007	Katholieke Universiteit Leuven, Faculteit rechtsgeleerdheid, Studienamiddag 'rechtspositie van vreemdelingen in illegaal verblijf', Leuven
4 juni 2007	Europese Unie, Deelname workshop 'Launch of the EU Children's rights Forum', Berlijn (Duitsland)
7 juni 2007	Jongerenadviescentra, Voorstelling ombudsfunctie Kinderrechtencommissariaat, Brussel
21 juni 2007	Kinderrechtencoalitie Vlaanderen, Open forum 'Kinderen en detentie', Brussel
22 juni 2007	Tijdschrift voor Jeugdrecht en Kinderrechten & Kinderrechtencommissariaat, Studienamiddag 'Kinderen en de 'nieuwe' echtscheiding', Brussel
2 juli 2007	EU Forum, Meeting 'Children's Rights', Brussel
5-6 juli 2007	ENOC Working Group, Conference on 'Children with disabilities', Brussel
15 juli 2007	Gentse Feesten, Politiek debat 'Is er nog toekomst voor internationale solidariteit?', Gent

Het Kinderrechtencommissariaat woonde ook studiedagen bij om op de hoogte te blijven van onderzoek, wetgeving en ontwikkelingen.

20 september 2006	Onderzoeksproject TIRO (Teens and ICT: Risks and Opportunities), Workshop, Brussel
21 september 2006	Jongerenbegeleiding, Informatiedag: 'de nieuwe wet op de jeugdbescherming', Drongen
24 september 2006	Vertrouwenscentrum Kindermishandeling Antwerpen, Congres 'Kindermishandeling', Antwerpen
5 oktober 2006	Vlaamse Ombudsdienst, Studiedag 'Klachtenbehandeling over wonen: wie doet wat in de toekomst', Brussel
6 oktober 2006	Universiteit Gent, Vakgroep Sociale agogiek, Centrum voor de rechten van het kind, Vormingscyclus 'Kinderrechten en ouderlijke verantwoordelijkheid', Gent
13 oktober 2006	Kinderrechtencoalitie, 'Geweld op school en in de vrije tijd', Gent
13 oktober 2006	Universiteit Gent, Vakgroep Sociale agogiek, Centrum voor de rechten van het kind, Vormingscyclus 'Ouders als opvoeders', Gent
13 oktober 2006	Kind en Gezin, Eerste conferentie 'Het kind in Vlaanderen', Brussel

20 oktober 2006	Universiteit Gent, Vakgroep Sociale agogiek, Centrum voor de rechten van het kind, Vormingscyclus 'Ouderlijke verantwoordelijkheid: internationaal', Gent
26 oktober 2006	Contactcomité van organisaties voor jeugdzorg VZW, 'Welzijn, justitie jeugdpsychiatrie: wie van drie?', Brussel
27 oktober 2006	Universiteit Gent, Vakgroep Sociale agogiek, Centrum voor de rechten van het kind, Vormingscyclus 'Als ouder tegenover de nieuwe media', Gent
9 november 2006	Vlaamse Overheid, Ministère de la Communauté Française, Kinderrechtencoalitie en CODE, Studiedag 'de rechten van het kind in België', Brussel
10 november 2006	Universiteit Gent, Vakgroep Sociale agogiek, Centrum voor de rechten van het kind, Vormingscyclus 'Ouders ten overstaan van andere opvoeders', Gent
13 november 2006	Universiteit Gent, Instituut voor Familierecht, Studiedag 'Het verblijfsco-ouderschap en de holebi-adoptie', Gent
17 november 2006	Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen (VAD), Juridische handvaten voor het omgaan met alcohol en andere drugs in het onderwijs, de bijzondere jeugdzorg en het jeugdwerk, Brussel
17 november 2006	Voorstelling van het leezorgplan door minister van Onderwijs F. Vandenbroucke, Brussel
28 november - 2 december 2006	Universiteit Gent, Children's Right's Centre, 'International Interdisciplinary Course on Children's Rights', Gent
11 december 2006	Steunpunt Gelijke Onderwijskansen, 'Brede School in Vlaanderen en Brussel', Brussel
8 januari 2007	Vlaamse Onderwijsraad (VLOR), Commissie 'Toelating', Brussel
9 januari 2007	Vluchtelingenwerk Vlaanderen, Studievoormiddag 'Geplande hervorming rond de nieuwe asielprocedure', Gent
11 januari 2007	Katholieke Universiteit Leuven, Studiedag 'Nieuwe jeugd-beschermingswet' Leuven
18 januari 2007	Universiteit Gent, Studiedag 'Afstammingsrecht', Gent
6 februari 2007	Jeunesse et droit asbl formations au droit des jeunes, 'Autonomie du mineur et droits sociaux', Namur

februari – maart – april – mei – juni 2007	Arteveldehogeschool, Cursus ‘Sociaal-juridische hulp in gezinssituaties’, Gent
15 februari 2007	Unicef Innocenti, ‘Voorstelling Report Card 7’ (vergelijkend overzicht van het welzijn van kinderen en jongeren in OESO landen), Brussel
15 februari 2007	Doctoraat Steven Bouckaert, ‘Grondrechtenbescherming voor documentloze vreemdelingen doorheen de Belgische en internationale rechtspraak vanaf 1985: verwezenlijkingen en uitdagingen’, Leuven
16 februari 2007	Contactcomité Bijzondere Jeugdzorg, Voorstelling doctoraat ‘Integrale Jeugdhulpverlening’, Gent
16 februari 2007	Zebra, ‘Staten-Generaal voor Verkeersslachtoffers’, Brussel
23 februari 2007	Vlaamse Jeugdraad, Reflectiedag ‘Smells like teamspirit’, Brussel
1 maart 2007	Forum Leerlingenparticipatie, Sessie ‘leerlingenparticipatie’, Gent
8 maart 2007	Katholieke Hogeschool Limburg, ‘Jong zijn zonder drugs: echt geen optie!?’ , Houthalen
13 maart 2007	Stichting Lezen, ‘Eerste salon van de Kinderconsul’, Brussel
15 maart 2007	Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, ‘Voorstelling’, Leuven
16 maart 2007	Progress Lawyers Network, Colloquium ‘Veiligheidsbeleid: meer strafstaat, minder sociale staat ?’, Brussel
20 maart 2007	Jeugdonderzoekersplatform (JOP), Studienamiddag: ‘Jongeren in cijfers en letters’, Brussel
27 maart 2007	Beweging tegen Geweld, Themadag ‘Cyberpesten’, Leuven
28 maart 2007	College van Federale Ombudsmannen, Voorstelling jaarverslag, Brussel
30 maart 2007	Sensoa, Congres ‘risicomanagement’, Brussel
3 april 2007	Kinderrechtencoalitie, Open Fora ‘Seksueel en Intrafamiliaal geweld’, Gent
17 april 2007	Europees Parlement, ‘Joint Hearing: towards an EU strategy on the rights of the child’, Brussel

18 april 2007	Vlaamse Ombudsman, 'Voorstelling jaarverslag', Brussel
26 april, 2007	Vlaams Minderheden Centrum (VMC), Studiedag 'Minderjarige nieuwkomers', Brussel
3 mei 2007	Ondersteuningsstructuur Bijzondere Jeugdzorg (OSBJ), Leuvens Instituut voor Criminologie (LINC) en vzw Suggnomè, Studiedag 'Jeugd en herstel: nu in het (r)echt, Brussel
4 mei 2007	Provinciaal Technisch Instituut (P.T.I.) Zottegem en Forum Leerlingenparticipatie, Sessie 'leerlingenparticipatie', Zottegem
9 mei 2007	Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind, 'Eerste plenaire zitting', Brussel
10 mei 2007	Vlaams Bouwmeester, Slotsessie 'Studenten Antropologie Helpen Scholen', Brussel
11 mei 2007	Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen (HIG), Conferentie 'Gedeelde pedagogische verantwoordelijkheid', Antwerpen
22 mei 2007	Lokaal Overleg Platform (LOP) Brussels Hoofdstedelijk Gewest, 'Armoede en Onderwijs', Brussel
25 mei 2007	World Association for Infant Mental Health – Vlaanderen (WAIMH), Studiedag 'Een (h)echte band. Perspectieven op de vroege gehechtheidsontwikkeling', Leuven
25 mei 2007	Service Droits des Jeunes et l'Association du droit des étrangers, Studiedag: 'Les enfants dans la migration', Brussel
31 mei 2007	Instituut voor Vreemdelingenrecht en Rechtantropologie Faculteit Rechtsgeleerdheid Katholieke Universiteit Leuven, Studienamiddag: 'Vreemdelingen zonder wettig verblijf: dringt nieuwe wetgeving zich op?', Leuven
5 juni 2007	Postuniversitair Centrum van de K.U.Leuven, Campus Kortrijk, Academische vorming 'Het abc van de opvoedingsondersteuning in Vlaanderen', Kortrijk
8 juni 2007	Universiteit Antwerpen (UA) en Unicef, 'Openingszitting leerstoel Kinderrechten', Antwerpen
12 juni 2007	Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, afdeling communicatie, Studiesessie 'U plant, u oogst. In de ban van het communicatieplan', Brussel
17 juni 2007	Forum Asiel en Migratie, 'Nationale betoging voor een rechtvaardig regularisatiebeleid', Brussel
29 augustus 2007	Instituut voor Familierecht Universiteit Gent, Instituut voor Familierecht en Jeugdrecht Katholieke Universiteit Leuven

en Onderzoeksgroep Burgerlijk Recht Universiteit Antwerpen, Studiedag 'Het nieuwe echtscheidingsrecht', Gent

Bijlage 5

Doorverwijzingen per dienst

Aantal	Instantie
160	Kinder- en Jongerentelefoon
138	Jongerenadviescentrum (JAC)
129	Advocaat
69	Centrum voor Leerlingenbegeleiding (CLB)
57	Kinderrechtswinkel
53	Comité voor Bijzondere Jeugdzorg
53	School:
9	— inrichtende macht
27	— schooldirectie
7	— leerkracht
6	— leerlingenbegeleider
3	— leerlingenraad
52	Centrum Algemeen Welzijn (CAW)
47	Vertrouwenscentrum Kindermishandeling
30	Justitiehuis
24	— juridisch advies
6	— slachtofferonthaal
29	Rechtbank
24	— jeugdrechtbank
4	— vrederechtbank
1	— eerste aanleg
26	Politie diensten
11	— lokale politie (algemene diensten)
3	— interne ombudsdienst
5	— comité P
2	— computer crime unit
5	— jeugdbrigade
22	Jongereninformatie (website)
20	Kinderrechtswinkel - Nederland
18	Jo-lijn
9	Opvoedingstelefoon
8	FOD Arbeid en Tewerkstelling
8	Trefpunt Zelfhulp
7	Sociale Dienst Jeugdrechtbank
6	Hoge Raad voor Justitie
6	Jeugdseksualiteit (website)
5	Délégué Général de la Communauté Française
5	Huisarts
5	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
5	Opvoedingswinkel

Aantal	Instantie
5	Vluchtelingennetwerk Vlaanderen
4	Gemeentelijke diensten
4	Steunpunt Internationaal Privaatrecht
4	Zelfmoordlijn
3	Clicksafe (website)
3	Consulaat
3	Directie van een voorziening binnen de BJB
3	Federaal Aanspreekpunt Internationale Kinderontvoeringen
3	Federale Ombudsdienst
3	Vlaamse Scholierenkoepel
3	VAD - Druglijn
2	Centrum Geestelijke Gezondheidszorg (CGG)
2	Childfocus
2	Lokaal Overleg platform (LOP)
2	Kind en Gezin
2	Ondersteuningsstructuur Bijzondere Jeugdzorg (OSBJ)
2	Pesten.net (website)
2	Project Verbondenheid
2	Steunpunt Ouders en Leerlingen (Departement Onderwijs)
2	VDAB
2	Vzw Limits
2	Web4me (website)
1	Bemiddelingscommissie
1	Centrum voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning (CKG)
1	Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding
1	Dienst voor Vreemdelingenzaken
1	Gezinsbond
1	Holebi-federatie
1	Integratiedienst
1	Jeugdbeweging
1	Kinderbijslagfonds
1	Medet-Foon
1	Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
1	Notaris
1	Privacycommissie
1	Raad voor Journalistiek
1	Rung-project
1	Sasam
1	Ziekenfonds
1	Tele-Onthaal
1	Unicef
1	Vlaams Minderhedencentrum
1	Vlaamse Infolijn
1	Vlaamse Ombudsdienst
1	Vlaamse Regulator voor de Media
1	Vlaamse Vereniging voor Autisme
1	Zebra

Colofon

Redactie

Leen Ackaert
Hilde Cnudde
Lieven De Rycke
Silke Heiden
Mie Jacobs
Peter Minten
Isabel Moerman
Inge Schoevaerts
Maureen Van Canneyt
Dominique van den Akker
Ankie Vandekerckhove
Els Van Hemelrijck

Eindredactie

Peter Minten

Copywriting

Mark Van Bogaert

Concept & vormgeving

Funcke & Co.

Tekeningen

Nix

Foto

Frederick Leemans

Druk

Emka

Verantwoordelijke uitgever

Ankie Vandekerckhove
kinderrechtencommissaris
Leuvenseweg 86
1000 Brussel

ISBN- 9789077021149

Wettelijk depotnummer: D/2007/9680/3

Het Kinderrechtencommissariaat verdedigt de rechten en belangen van minderjarigen.

In het voorbije werkjaar behandelde het meer dan 1.000 vragen en klachten, bracht het tal van beleidsadviezen, en informeerde het minderjarigen, middenveld en publieke opinie. Het jaarverslag 2006-2007 geeft een duidelijk overzicht.

De lezers, en in het bijzonder de beleidsmakers, worden uitgenodigd om rekening te houden met de aandachtspunten en aanbevelingen. De rechten van kinderen en jongeren moeten op alle vlakken in de praktijk gebracht worden.

Kinderrechtencommissariaat

Leuvenseweg 86
1000 Brussel

tel.: 02-552 98 00
fax: 02-552 98 01

kinderrechten@vlaamsparlement.be
www.kinderrechten.be